

แนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทย
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย

พลตรี พรศักดิ์ พูลสวัสดิ์
รองแม่ทัพภาคที่ 4
กองทัพบก

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2559 - 2560

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ลักษณะวิชา การทหาร

ผู้วิจัย พลตรี พรศักดิ์ พูลสวัสดิ์ **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** 59

เอกสารวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และวิเคราะห์หาแนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีขอบเขตในการศึกษาคือ ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอจะนะ อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอเทพา และอำเภอนาทวี กับกลุ่มแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานี (BarisanRevolusiNasionalMelayuPatai : BRN) มุ่งศึกษาในประเด็นของมูลเหตุที่ทำให้เกิดขบวนการแบ่งแยกดินแดน และทัศนคติและพฤติกรรมของขบวนการแบ่งแยกดินแดนเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ อดีตแม่ทัพภาคที่ 4 และแม่ทัพภาคที่ 4 ปัจจุบัน อดีต ผอ.ศอ.บต.และ ผอ.ศอ.บต.ปัจจุบัน อดีตผู้นำกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดน และกลุ่มผู้นำขบวนการที่อยู่ในต่างประเทศ และนำมาวิเคราะห์เพื่อเสนอแนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดน ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีสาเหตุจากชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ประชาชนมีความต้องการ เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองมากขึ้นกว่าในอดีต และต้องการความเข้าใจและ การยอมรับจากประชาชนไทยทั้งประเทศ ผู้ก่อความรุนแรงได้แสวงประโยชน์จากประเด็นดังกล่าว สร้างความชอบธรรมในการขยายผล และการต่อสู้ด้วยการใช้ความรุนแรง แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1. การแบ่งแยกดินแดนด้วยการปลูกฝังบ่มเพาะ ถ่ายทอดแนวความคิดต่อเยาวชนผ่านโครงข่ายครอบครัว สู้หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และระบบการศึกษาตั้งแต่ โรงเรียนตาดีกา โรงเรียนปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยอาศัยเครื่องมือทุกประเภท เช่น โต๊ะครู อิหม่าม วรรณกรรมพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก นิทาน/เรื่องเล่าในพื้นที่ เป็นต้น 2. ภัยแทรกซ้อน ซึ่งเชื่อมโยงกับเงินทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการเคลื่อนไหวต่อสู้ข้อเสนอแนะ ภาครัฐจะต้องใช้การบูรณาการร่วมกันทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง ดำรงความมุ่งหมายที่จะเอาชนะต่อแนวความคิดที่ฝ่ายตรงข้ามการได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การสนับสนุนจากประชาคมในอาเซียน และการสนับสนุนจากประชาคมโลก โดยเฉพาะกลุ่มและองค์กรมุสลิมต่าง ๆ ใช้การดำเนินการด้านการเมืองและการใช้แนวทางสันติภาพมากกว่าการใช้ความรุนแรง การยึดถือหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและยุทธศาสตร์ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ และสามารถทำลายความพยายามของขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ในที่สุด

คำนำ

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้จัดทำขึ้นเพื่อค้นหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ซึ่งควรจะใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนโดยเฉพาะกลุ่ม BRN และกลุ่มแนวร่วม MARA PATANI ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดในปี พ.ศ. 2560 เนื่องจากสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงมีความรุนแรงและมีความไม่สงบเกิดขึ้นอยู่โดยมีสาเหตุจากชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ รวมทั้งประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองมากขึ้นกว่าในอดีต กลุ่มที่มีอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐไทยได้นำความแตกต่างดังกล่าวมาเป็นเงื่อนไขขยายผล และต่อสู้ด้วยการใช้ความรุนแรง ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะปัญหาออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1. ลักษณะการแบ่งแยกดินแดน และ 2. ลักษณะภัยแทรกซ้อน อย่างไรก็ตามสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังแบ่งออกได้ 3 ระดับ คือ 1. ระดับบุคคล เกิดจากกลุ่มที่มีอุดมการณ์แตกต่าง และการสร้างเงื่อนไข 2. ระดับโครงสร้าง คือ โครงสร้างการปกครองและการบริหารราชการ ประชาชนบางส่วนยังรู้สึกไม่สามารถสนองตอบกับความ ต้องการ ยังรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรม และ 3. ระดับวัฒนธรรม ประชาชนไทยเชื้อสายมลายูบางส่วน รู้สึกแปลกแยก ไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ คือ การปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดน จะต้องใช้การบูรณาการร่วมกันทุกภาค ดำรงความมุ่งหมายที่จะเอาชนะต่อแนวความคิดที่ฝ่ายตรงข้ามโดยอาศัยเครื่องมือหลัก คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องรักษาขวัญและอุดมการณ์แห่งรัฐตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนให้เป็นที่พึง ศรัทธา ให้ความร่วมมือ เอาชนะจิตใจ จนนำไปสู่การชนะความคิด การเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความเห็นต่างแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน การฟื้นฟูและส่งเสริมวิถีชีวิตตามหลักคุณธรรมบนพื้นฐานการเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน สร้างสังคมให้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ตลอดจนการด้อยค่าและลดความน่าเชื่อถือของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วมองค์กรภาคประชาสังคม และองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีพฤติกรรมสนับสนุน กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วม ตลอดจนการยึดถือหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาสำคัญ และยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ที่จะนำไปสู่การลดปัญหาความขัดแย้งได้ในที่สุด ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การวิจัยครั้งนี้จะเป็น ประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหนทางปฏิบัติในการสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นโดยเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

พลตรี

(พรศักดิ์ พูลสวัสดิ์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 59

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
คำจำกัดความ	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
ด้านความมั่นคงของไทย	8
ด้านการแบ่งแยกดินแดน	15
ด้านแนวคิดทฤษฎีการก่อการร้าย	22
ด้านผลประโยชน์แห่งชาติ	30
ด้านแนวคิดทฤษฎีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	38
ด้านแนวคิดทฤษฎีความขัดแย้ง	43
ด้านแนวคิดทฤษฎีความร่วมมือ	48
ด้านกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ	55
กรอบแนวคิดของการวิจัย	66
สรุป	66
บทที่ 3 สภาพการดำเนินการปัญหาอันเกิดจากขบวนการ	
แบ่งแยกดินแดน	68
สภาพสถานการณ์	68
การดำเนินการในการแก้ไขปัญหานั้นที่ผ่านมา	70
ปัญหาและอุปสรรค	76
สรุป	78

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
การวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางการปฏิบัติการ	
ต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดน	79
วิเคราะห์ปัญหา	79
วรรณกรรม แนวทางการแก้ปัญหาขบวนการแบ่งแยกดินแดน	82
แนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดน	84
บทที่ 5	
สรุปและข้อเสนอแนะ	94
สรุป	94
ข้อเสนอแนะ	95
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	108
ผนวก ก ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	
พ.ศ.2555 - 2557	109
ผนวก ข หลักรัฐประศาสน์นโยบายสำหรับมณฑลปัตตานี พ.ศ.2466	117
ประวัติย่อผู้วิจัย	136

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1 -1	พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	2
1 -2	สถิติเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - 2558	3
1 -3	สถิติจำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - 2558	4
2 -1	ระดับความสำคัญของผลประโยชน์ชาติ	32
2 -2	กรอบแนวคิดของการวิจัย	66

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏขึ้นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 ในปี พ.ศ.2440 เมื่อไทยได้ปรับปรุงระบบการปกครองใหม่ โดยเปลี่ยนฐานะ 7 หัวเมืองอิสลามปกครองใต้ในฐานะประเทศราช ให้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทยในรูปแบบมณฑลเทศาภิบาล เรียกว่า ขอบังคับสำหรับ 7 หัวเมือง ร.ศ.120 มีพระยาเมือง ปลัดเมือง และยกกระบัตรเมืองขึ้นกับข้าหลวง การเก็บภาษีส่งพนักงานสรรพากรไปเก็บแบ่งรายได้ให้เป็นเงินเดือน ส่วนการตัดสิน คดีความ ได้ส่งผู้พิพากษาไปตัดสินภายใต้ “พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่น ร.ศ.116” ใน ปี พ.ศ.2444 ทวนกู้อับดุลกาเดร์หรือพระยาวิชิตภักดีเริ่มก่อความกระด้างกระเดื่อง โดยการขอความร่วมมือ พระยาเมืองระแงะ สายบุรี และรามัน ที่มีเชื้อสายเป็นชาวมลายู พร้อมกับทำหนังสือร้องเรียนไปยังข้าหลวงใหญ่อังกฤษ ประจำสหพันธรัฐมลายูในสิงคโปร์ว่า ไทยรังแกประชาชนปัตตานี และมีการต่อต้านอย่างเปิดเผยในปี พ.ศ.2445 โดยเจ้าเมืองรัฐมลายูต่าง ๆ ต่อต้านอำนาจจากรัฐบาลกลาง แต่ก็ถูกปราบปรามลงในที่สุด อย่างไรก็ตามเงื่อนไขที่กลุ่มเจ้าเมืองรัฐมลายูได้ใช้เป็นการปลุกกระดมความเกลียดชังให้เกิดขึ้นในพื้นที่ คือ ความเป็นชาติพันธุ์มลายู ศาสนาอิสลาม และการถูก กดขี่ ช่มเหงจากผู้แทนรัฐบาลที่มาจากเมืองหลวง จนในที่สุดเมื่อปี พ.ศ. 2490 ได้เกิดขบวนการแบ่งแยกดินแดนกลุ่มแรกขึ้น คือ กลุ่มแนวร่วมกู้เอกราชแห่งชาติ มีชื่อเป็นภาษามาลายูว่า Barisan Nasional Pembebasan Pattani : BNPP (ชื่อในภาษาอังกฤษว่า National Liberation Front of Pattani: NLFP) ซึ่งเป็นการก่อตั้งระหว่าง เต็งกูมามุด มะโฮยิดดิน บุตรชายคนที่ 7 ของพระยาวิชิตภักดี นั่นเอง ซึ่งออกมาเคลื่อนไหวอยู่ในระยะเวลาเพียง 2 ปี ก็สลายตัวไปในที่สุด หลังจากนั้นเป็นต้นมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน มีขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดขึ้นตามมาอีกมากมายหลายกลุ่ม อาทิ กลุ่มแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานี (ภาษามาลายู : Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani ภาษาอังกฤษ: Patani Malayu National Revolutionary Front : BRN) กลุ่มองค์การปลดปล่อยรัฐปัตตานี หรือองค์การสหปัตตานีเสรี (อังกฤษ : Patani United Liberation Organization : PULO) กลุ่มมุจาฮิดีนอิสลามปัตตานี Gorakan Mujahideen Islam Patani : GMIP) กลุ่มแนวร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี (มาเลย์ : Bersatu ภาษาอังกฤษ : The United Front for the Independent of Pattani : BERSATU) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการรวมตัวขององค์กรและขบวนการทั้ง 4 กลุ่มประกอบด้วย ขบวนการแนวร่วมอิสลามเพื่อปลดปล่อยปาตานี (Barisan Islam Pembebasan Pattani : BIPP) ขบวนการบีอาร์เอ็น โคออดิเนต (BRN-Coordinate) และกลุ่มสหพันธ์นิสิตนักศึกษา นักเรียน และเยาวชนปาตานีหรือกลุ่ม PerMAS เป็นต้น และล่าสุดมีการรวมกลุ่มกันใหม่เรียกว่า กลุ่มมาราปาตานี (MARA Patani/Majis Syura Patani) มีการเปิดตัวอย่างเป็นทางการครั้งแรก ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศ

มาเลเซีย เมื่อวันที่ 27 ส.ค. 2558 กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้บางยุคบางสมัยก็ปฏิบัติการด้วยกลุ่มของตนเอง ภายใต้ยุทธศาสตร์ “แยกกันดี” แต่บางครั้งก็ปรับยุทธศาสตร์ใหม่เป็น “แยกกันเดิน รวมกันดี ” แต่ไม่ว่าจะขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ เทคนิค หรือวิธีการอย่างไร ก็ยังคงดำรงความมุ่งหมายในการแบ่งแยกดินแดนโดยไม่เปลี่ยนแปลง ประกอบกับลักษณะทางภูมิรัฐศาสตร์ของไทย (Thai Geopolitics Implication) จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางอำนาจที่อยู่ในเมืองหลวง ซึ่งเป็นศูนย์รวมทางเศรษฐกิจ การเมือง และการทหาร ตลอดจนความแตกต่างเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์และศาสนา เป็นเงื่อนไขที่ขบวนการแบ่งแยกดินแดนแสวงประโยชน์ต่อจุดเปราะบางนี้ นำมาขยายผลต่อมวลชนเป้าหมาย เพื่อใช้ประกอบกำลังทั้งระบบของการต่อสู้ ซึ่งส่งผลทำให้ขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถดำรงอยู่และเคลื่อนไหวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งปัจจุบันได้ก้าวขึ้นสู่เวทีการเมืองระหว่างประเทศแล้ว

แผนภาพที่ 1- 1 พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่มา:กรมประชาสัมพันธ์<http://thailand.prd.go.th/1700/ewt/thailand>

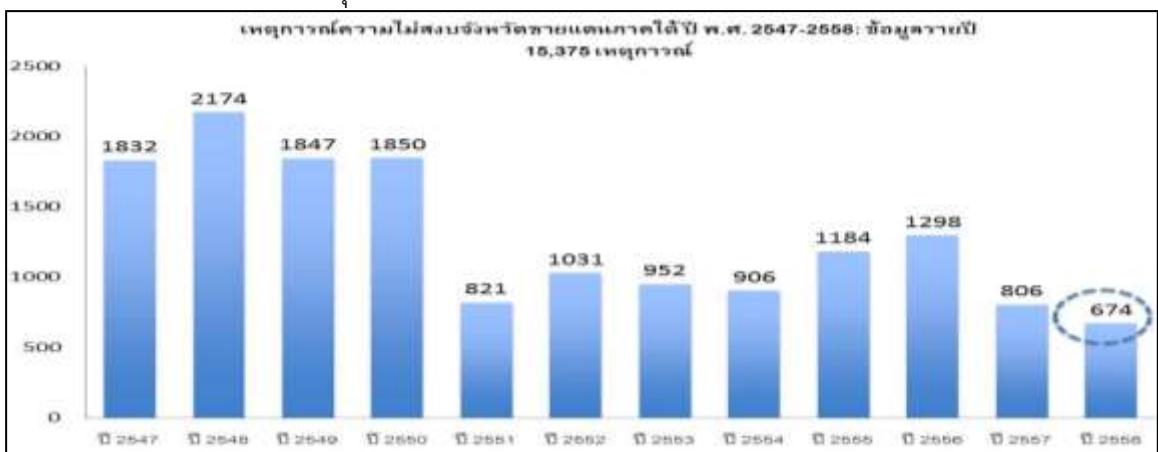
จากการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติและความเป็นอยู่ของประชาชนไทยทั้งประเทศ ซึ่งนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558– 2564 โดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งเป็นแนวทางหลักในการรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ลำดับความสำคัญเพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายมีทิศทางที่ชัดเจน กำหนดเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 นโยบายสำคัญเพื่อ

เสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ และส่วนที่ 2 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป ซึ่งการจัดสรรทรัพยากรจะให้น้ำหนักต่อนโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติเป็นลำดับสำคัญในระดับต้น แต่ทั้งนี้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติดังกล่าว ควรต้องได้รับการขับเคลื่อนไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิดภาพแห่งความสำเร็จโดยรวมและสามารถรักษาผลประโยชน์แห่งชาติได้อย่างครบถ้วน ทั้งเสถียรภาพ ความเป็นปึกแผ่นของประเทศ

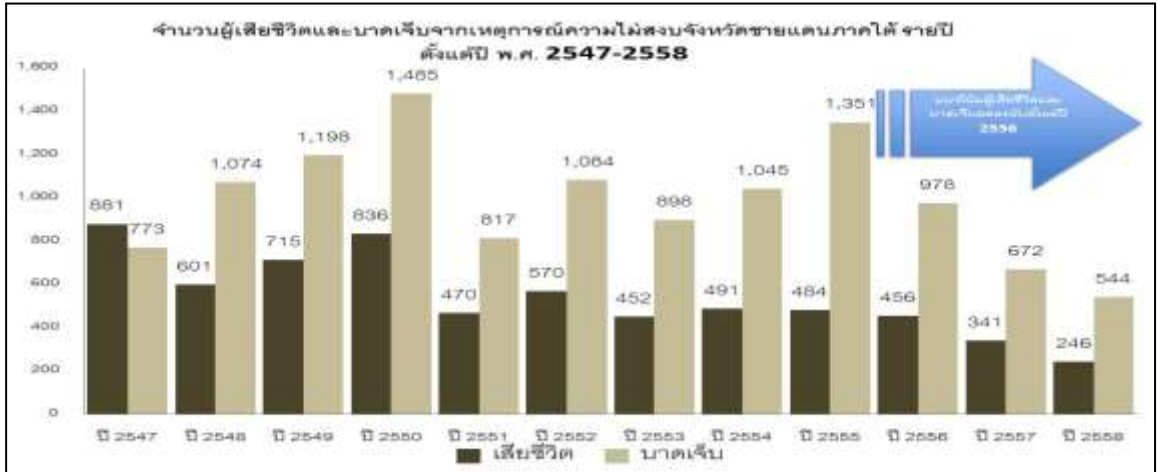
การป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง เนื่องจากปัญหาความไม่สงบจากความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน เป็นปัญหาที่มีพัฒนาการที่มีความละเอียดอ่อนและ มีความเชื่อมโยงกันหลายมิติ โดยมีรากเหง้าของปัญหา คือ เรื่องอัตลักษณ์ชาติพันธุ์มาลายู ศาสนาอิสลาม และประวัติศาสตร์รัฐปัตตานี โดยการต่อสู้ที่ใช้ความรุนแรงเป็นผลมาจากคนกลุ่มหนึ่งที่มีอุดมการณ์ต้องการแบ่งแยกดินแดน ได้นำเงื่อนไขอัตลักษณ์เฉพาะนำมาสร้างความชอบธรรม และมาขยายผลในการใช้ความรุนแรง ทำให้เกิดบรรยากาศความหวาดกลัว ความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ได้ปรากฏภูมิปัญหาใหม่ที่มีแนวโน้มขยายเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ คือ ปัญหายาเสพติด ปัญหาภัยแทรกซ้อน และบทบาทของภาคประชาสังคม โดยเฉพาะเยาวชนที่เห็นต่างจากรัฐ และถูกดึงเข้ามามีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของผู้เห็นต่างจากรัฐ การเข้ามามีบทบาทตลอดจนการแทรกแซงขององค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการเพิ่มความซับซ้อนของปัญหาให้มากยิ่งขึ้น

สถิติจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - 2558 เกิดเหตุการณ์ จำนวนทั้งสิ้น 15,374 เหตุการณ์ โดยรวมมีเหตุการณ์เฉลี่ยจำนวนปีละ 1,281 เหตุการณ์ แต่เมื่อดูแนวโน้มเหตุการณ์ทั้งหมด 12 ปี พบว่า สามารถแบ่งเหตุการณ์ออกเป็น 2 ช่วงใหญ่ ๆ คือ ในระหว่างปี พ.ศ. 2547 - 2550 และช่วงปี พ.ศ. 2551 - 2558 ในช่วง 4 ปีแรก เหตุการณ์จะรุนแรงมากเฉลี่ยจำนวนปีละ 1,926 เหตุการณ์ ส่วนช่วงที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2551- 2558 มีเหตุการณ์เฉลี่ยเหตุการณ์ปีละ 959 เหตุการณ์ น่าสังเกตว่า เมื่อดูเหตุการณ์โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2558 นี้ ได้เกิดเหตุการณ์ จำนวนทั้งสิ้น 674 เหตุการณ์ ซึ่งนับได้ว่าเป็นปีที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบต่ำที่สุดในรอบ 12 ปี (แผนภาพที่ 1 - 2)

แผนภาพที่ 1 - 2 สถิติเหตุการณ์ความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - 2558

แผนภาพที่ 1 – 3 สถิติจำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจากเหตุการณ์ความไม่สงบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 – 2558

ที่มา : ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, 2558 : 16

จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มีผู้เสียชีวิต จำนวนทั้งสิ้น 6,543 ราย โดยเฉลี่ยมีผู้เสียชีวิตจำนวนปีละ 545 ราย และมีผู้ได้รับบาดเจ็บ จำนวนทั้งสิ้น 11,919 ราย โดยเฉลี่ยจำนวนปีละ 993 ราย จุดที่เป็นที่น่าสังเกตคือ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 จำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บมี แนวโน้มลดลง โดยในระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึง 2558 มีผู้เสียชีวิต จำนวน 456 ราย, จำนวน 341 ราย และจำนวน 246 รายตามลำดับ ส่วนผู้บาดเจ็บ ระหว่างปี พ.ศ. 2556 - 2558 มีจำนวน 978 ราย 672 ราย และจำนวน 544 รายตามลำดับ (แผนภาพที่ 1 - 3)

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่า สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวมของช่วงปีหลัง ๆ มีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงมีความรุนแรงและความไม่สงบอย่างต่อเนื่อง และยังคงนำปัจจัยหลักเดิม คือ ขาดิพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ มาเป็นเงื่อนไขในการสร้างความชอบธรรม และขยายความรุนแรง อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความรุนแรงตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่มีความละเอียดอ่อน และมีผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างยิ่ง ด้วยเป็นปัญหาความรุนแรงที่เป็นผลมาจากเงื่อนไขที่ซับซ้อน และเชื่อมโยงกันหลากหลายมิติปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นกำลังพลผู้หนึ่งซึ่งร่วมในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มาตั้งต้น มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะศึกษาถึงประเด็นแนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างให้เกิดสันติสุขในพื้นที่ปลายด้ามขวานและความเป็นสุขของประชาชนไทยทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ศึกษาแนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง การปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้มีการกำหนดขอบเขตของการวิจัย โดยสามารถแบ่งออกได้ 5 ประการ คือ

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา คือ อำเภอจะนะ อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอเทพา และอำเภอนาหวี
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ทำการศึกษาโดยเน้น 3 ประเด็นหลัก คือ

 - 2.1 มูลเหตุที่ทำให้เกิดขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - 2.2 สืบค้นทัศนคติและพฤติกรรมของขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้อันมีผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบที่อาจเป็นภัยคุกคามกับความมั่นคง ของไทย ทั้งปัจจุบันและแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อทั้งด้านความมั่นคงของไทยได้ ทั้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหาร
 - 2.3 เสนอแนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหารของไทยที่เกี่ยวข้องกับขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. ขอบเขตประชากร

มีการศึกษาข้อมูลจาก 4 กลุ่มหลัก คือ

 - 3.1 อดีตแม่ทัพภาคที่ 4/แม่ทัพภาคที่ 4 ปัจจุบัน
 - 3.2 อดีต ผอ.ศอ.บต./ผอ.ศอ.บต.ปัจจุบัน
 - 3.3 อดีตผู้นำกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดน 4. กลุ่มผู้นำขบวนการที่อยู่ในประเทศที่ 3
4. ขอบเขตขบวนการแบ่งแยกดินแดน

ศึกษากลุ่มกลุ่มแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานี (Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani : BRN)
5. ขอบเขตระยะเวลา : สถานการณ์ขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ พ.ศ.2547 จนถึงปัจจุบัน สำหรับการศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ ได้กำหนดระยะเวลาศึกษาไว้ 8 เดือน ตั้งแต่ ต.ค. 2559 ถึง พ.ค.2560

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 ขั้นตอน คือ

1. การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสารวิจัย เอกสารทางวิชาการ ระบบฐานข้อมูลข่าวชายแดนใต้ การรวบรวมสถานการณ์ข่าว บทความการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ จากเว็บไซต์ออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อสังเคราะห์ข้อมูล และ

2. การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับขบวนการแบ่งแยกดินแดน (key informants) ประกอบด้วย

2.1 อดีตแม่ทัพภาคที่ 4/แม่ทัพภาคที่ 4 คือ

2.1.1 พลโท พิเชษฐ์ วิสัยจร

2.1.2 พลโท อุดมชัย ธรรมสารโรธ

2.1.3 พลโท สกล ชื่นตระกูล

2.1.4 พลโท วลีต โรจนภักดี

2.1.5 พลโท ปราการ ชลยุทธ

2.1.6 พลโท วิวรรณ ปฐมภาคย์

2.1.7 พลโท ปิยวัฒน์ นาควานิช

2.2 อดีตผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ /ผู้อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ

2.2.1 นายภานุ อุทัยรัตน์

2.2.2 พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง

2.2.3 นายสุภณัฐ สิริทวินนิต

3. การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview). และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ในลักษณะปลายเปิด (Open - ended Question) ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และใช้เทคนิคการจำแนกและจัดระบบข้อมูล คือ การนำข้อมูลที่นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบ เช่น ข้อมูลตามหมวดที่ได้เกิดขึ้นมาแล้ว ข้อมูลหมวดข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ข้อมูลหมวดอื่นๆ เป็นต้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ทำให้ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำจำกัดความ

ขบวนการแบ่งแยกดินแดน

หมายถึง บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่ประกอบขึ้นเป็นเครือข่าย ประกอบด้วย 1. องค์กร 2. แนวร่วม และ 3. กองกำลัง ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์หลักเพื่อการแบ่งแยกดินแดน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลาของไทย

กลุ่มแบ่งแยกดินแดน

หมายถึง กลุ่มอิสระของแต่ละขบวนการแบ่งแยกดินแดน ซึ่งสามารถดำเนินการและการปฏิบัติการของกลุ่มตนเองได้อย่างเสรี เช่น กลุ่มแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานี (BRN) กลุ่มองค์การปลดปล่อยรัฐปัตตานีหรือองค์การสหปัตตานีเสรี (PULO) กลุ่มมุจาฮิดีนอิสลามปัตตานี (GMIP) กลุ่มแนวร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี (BERSATU) เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อการแบ่งแยกดินแดน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลาของไทย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการศึกษา ตามแนวทางที่ได้กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ โดยความเป็นจริงของบริบทต่าง ๆ ในเชิงสังคมวิทยานั้น ล้วนเชื่อมโยงและผสมกลมกลืนกันทั้งสิ้น มีอาจแยกออกจากกันได้อย่างชัดเจนเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ มีความเกี่ยวข้องกันทั้งระบบ แต่เพื่อให้การศึกษาเกิดความสมบูรณ์และชัดเจนจึงแบ่งขอบเขตสำคัญ ๆ ของแต่ละเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกเป็นส่วน ๆ ได้แก่ 1. ด้านความมั่นคงของไทย 2. ด้านการแบ่งแยกดินแดน 3. ด้านการก่อการร้าย 4. ด้านผลประโยชน์แห่งชาติ 5. ด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข 6. ด้านความขัดแย้ง 7. ด้านความร่วมมือ และ 8. ด้านกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ มีรายละเอียดดังนี้

ด้านความมั่นคงของไทย

1. ความหมาย

สายหยุด เกิดผล (2512 : 28) ให้ความหมายของความมั่นคงแห่งชาติไว้ว่า ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง ความรู้สึกของคนในชาติส่วนใหญ่ที่มีความรู้สึกต่อชาติของตนอยู่ในภาวะมั่นคง ทั้งนี้ด้วยความเชื่อมั่นและเข้าใจอย่างถูกต้องว่า กิจกรรมทั้งสี่ด้านของชาติ คือ กิจกรรมทางการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ และสังคมจิตวิทยา มีประสิทธิภาพในตนเองสนับสนุนซึ่งกันและกัน ความขัดแย้งต่าง ๆ หากปรากฏขึ้นก็จะสามารถประสานความเข้าใจและประสานการปฏิบัติได้

ในขณะที่ **พิศาล มุลศาสตราสาร (2528 : 182)** ได้กล่าวว่า ความมั่นคงของชาติ หมายถึง สภาพของสังคมที่มีความเป็นปึกแผ่น มีเอกภาพประชาชนมีความรู้สึกปลอดภัยเชื่อมั่นในความสามารถของรัฐที่จะปกป้องภัยอันตรายแก่ตน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พิเชษฐ ทองศรีนุ่น (2536 : 12)** ที่กล่าวถึงความมั่นคงแห่งชาติว่า หมายถึง ภาวะที่ทำให้ประชาชนในชาติสามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยความมั่นใจในความปลอดภัยจากอันตราย ปราศจากการตกตั่นกลัวและความวิตกกังวลต่าง ๆ

วิจิตรวาทการ (2498 : 23) ได้ให้ความหมาย ความมั่นคงแห่งชาติว่า หมายถึง การที่ชาติทรงตัวอย่างแน่นอนหนาถาวร ดำรงเอกราชมีเสรีภาพแห่งชาติ มีความสงบสุขภายในประเทศ มีความแน่นอนในชีวิตเศรษฐกิจของพลเมือง คาดหมายรายได้ของรัฐได้ถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง ค่าของเงินตรามีเสถียรภาพ รัฐไม่ต้องประสบความยุ่งยาก ไร้สาระส่าย ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ได้ง่าย ผู้คนพลเมืองรู้สึกมีความปลอดภัยมีความหวังและความไว้วางใจในอนาคตและยังไว้วางใจต่อไปอีกว่า ถึงแม้ความผันผวนหรือเหตุร้ายอันใดจะเกิดขึ้น เชื่อกันว่ารัฐบาลจะสามารถต่อสู้หรือป้องกันได้ นอกจากนี้ยังมีผู้ให้คำนิยามแนวคิดนี้ในกรอบที่กว้างขึ้น

ส่วน Irish and Frant (1978 : 382) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความมั่นคงแห่งชาติว่า การไม่ได้หมายถึงความสามารถในการป้องกันการรุกรานจากภายนอกประเทศเท่านั้น แต่ยังหมายถึงสงบเรียบร้อยภายใน การมีกฎหมายของบ้านเมือง ประชาชนเต็มใจและยอมรับการตัดสินใจของรัฐบาล และความชอบธรรมของระบบการเมือง และประชาชนจะต้องมีความเกรงกลัวต่อผลที่เกิดขึ้น หากไม่เชื่อฟังกฎหมายบ้านเมือง

ในขณะที่ Sinclair (1994 : 1) ให้คำจำกัดความของความมั่นคงว่า หมายถึงประสิทธิภาพของรัฐในการรักษาไว้ซึ่งสถานภาพของความปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวง ปกป้องไม่ให้ประชาชนในชาติ เกิดความตื่นตระหนกหรือความเกรงกลัว ความไม่มั่นใจหรือเคลือบแคลงใจต่อสถานการณ์ภายในชาติ โดยอาศัยหลักการพื้นฐานด้วยการสร้างความเชื่อมั่นและหลักประกันต่างๆให้เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความมั่นใจและความมีเสถียรภาพ

Nye (1995 : 90 - 102) ได้กล่าวว่า ความมั่นคงมีความสำคัญเหมือนกับออกซิเจน ซึ่งเป็นที่มนุษย์ขาดไม่ได้ แต่ในภาวะปกติเรามักจะไม่นึกถึง และบางทีเรายังเป็นตัวการทำลายออกซิเจนด้วย ต่อเมื่อขาดออกซิเจน จะนึกถึงทันที เพราะหากขาดออกซิเจนจะทำให้เสียชีวิต ความมั่นคง (Security) มักจะหมายถึงสภาวะความเป็นอิสระจากภัยคุกคามต่อคุณค่าที่ถือว่าสำคัญหรืออีกนัยหนึ่ง ความมั่นคงเป็นความรู้สึกปลอดภัยจากภัยคุกคาม ปลอดภัยจากความวิตกกังวลหรือภัยอันตรายต่าง ๆ ความมั่นคงจึงมักหมายถึง ภาวะทางจิตของบุคคล อาจเป็นของประชาชน หรือของผู้นำที่มีต่อสภาพแวดล้อมมากกว่าสถานการณ์ที่แท้จริง

Baylis and Smith (1997: 194 - 195) ให้ความหมายของความมั่นคง คือ ความสามารถของรัฐและสังคมที่จะมีความเป็นอิสระ มีเอกลักษณ์ของตนเอง และทำตามหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์

ในส่วน กระทรวงกลาโหม (2526 : 2) ได้อธิบายว่า ความมั่นคงของชาติ คือ สภาวะของชาติที่ปลอดภัยจากการรุกรานทางทหารหรือการโจมตีทางทหารหรือปลอดภัยจากการบ่อนทำลายทางการเมือง หรือเศรษฐกิจ สามารถดำรงความเป็นชาติอยู่ได้ เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของชาติโดยไม่ต้องเผชิญกับการแทรกแซงอย่างได้ผลจากภายนอกประเทศ

US Army Command and General Staff College (USACGSC, 1980 : 122) โรงเรียนเสนาธิการทหารบกสหรัฐอเมริกา นิยามความหมายของความมั่นคงไว้ว่า “The Protections of a Nation from all types of External Aggression spoilage Hostile Reconnaissance Sabotage Subversion Annoyance and Other Inimical Influence.” แปลได้ว่า “ความมั่นคงแห่งชาติ หมายถึง การป้องกันชาติให้พ้นจากอันตรายจากภัยอันตรายทั้งปวงด้วยการรุกรานจากภายนอกประเทศไม่ว่าจะเป็นการจารกรรม การเป็นศัตรู การสอดแนม การก่อวินาศกรรม หรือสิ่งคุกคามอื่นใดที่แสดงอิทธิพลแห่งความเป็นปรปักษ์”

ความมั่นคงแห่งชาติในบริบทของไทยนั้น ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2495 (2560 : 1) ได้กำหนดคำนิยามเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติเอาไว้ว่า ความมั่นคงหรือความปลอดภัยแห่งราชอาณาจักร หมายความว่า การให้เอกราชของชาติหรือสวัสดิภาพของประชาชนอยู่ในความมั่นคงปลอดภัย รวมตลอดถึงการให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร

นอกจากคำนิยามดังกล่าวข้างต้น ได้มีนักวิชาการไทย ที่ให้ความหมายของคำว่า ความมั่นคงแห่งชาติ อาทิ

อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ และสุรชาติ บำรุงสุข กล่าวถึง สภาวะแวดล้อมของ โลกาภิวัตน์ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบริบทความมั่นคงของไทยตามไปด้วย คือ การกำหนด ภัยคุกคามจากการรุกรานของเพื่อนบ้านลดลง แต่ปัจจัยภายในที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกลับมีความสำคัญยิ่งขึ้นต่อแง่คิด ทางด้านความมั่นคงชาติ เช่น เศรษฐกิจ ผู้อพยพลี้ภัย สังคม และวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความขัดแย้งระหว่างประเทศ ฯลฯ (อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ และสุรชาติ บำรุงสุข, 2545 : 62 - 64) ซึ่งสอดคล้องกับ **ธีรนนท์ นันทขว้าง** ที่ได้กล่าวถึง ความมั่นคงของชาติในปัจจุบันว่าได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยเศรษฐกิจเป็นหลักและความมั่นคงทางด้านอื่น ๆ จะมีความสำคัญในฐานะที่เป็นส่วนสนับสนุนให้ประเทศมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจได้อย่างถาวรและยั่งยืน เศรษฐกิจมั่งคั่ง ประเทศมีความมั่นคง (ธีรนนท์ นันทขว้าง, 2551 : 1) ส่วนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ.2550 ได้ระบุความมั่นคงชาติไว้ในหมวด 5 มาตรา 77 แนวนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ คือ รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ และต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จำเป็นและเพียงพอ เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2551 : 43)

2. แนวคิดทฤษฎี

แนวคิดความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป

วิวัฒนาการของแนวคิดด้านความมั่นคงแห่งชาติมีการศึกษาอย่างเป็นระบบโดยเริ่มตั้งแต่ประมาณศตวรรษที่ 17 - 19 ในทวีปยุโรป โดยการรวบรวมชุมชนเมืองทั้งหลายที่อยู่ภายใต้ระบอบขุนนางหรือเจ้าครองนครให้มาอยู่ภายใต้รัฐชาติ (Nation State) อำนาจของรัฐมีอำนาจเหนือกว่าบุคคลการอยู่รอดของชาติและผลประโยชน์ของชาติมีความสำคัญเหนือสิ่งใด Herz ชี้ให้เห็นว่า ความมั่นคงชาติ จะมุ่งสู่การป้องกันการรุกรานจากอีกรัฐหนึ่งด้วยกำลังทหาร และรักษาผลประโยชน์ของชาติตนโดยไม่คำนึง ถึงความสูญเสียหรือความเสียหายของชาติอื่น ๆ แนวคิดความมั่นคงชาติที่ให้ความสำคัญกับด้านการทหาร คือ สงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2 (Herz, 1980 : 182 - 197) ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 แนวคิดด้านการทหารเริ่มผ่อนคลายความเข้มข้นลง และมีมุมมองด้านความมั่นคงอื่นเกิดขึ้นด้วย เช่น Knorr (1970 : 13) กล่าวถึงเรื่องความมั่นคงเชิงรับ ด้วยการใช้กิจกรรมทางการทูต และนโยบายด้านเศรษฐกิจ เพื่อเสริมมาตรการทางทหารต่อการปกป้องรักษาบูรณภาพแห่งดินแดนและผลประโยชน์ชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ **พันธุสุรย์ ลดาวัลย์** ซึ่งให้ความสำคัญในการกำหนดขอบเขตด้านความมั่นคงว่า ควรครอบคลุมมาตรการทางทูต และการเมืองระหว่างประเทศ (พันธุสุรย์ ลดาวัลย์ และคณะ, 2528) แต่ **Marian & Frant** เสนอว่า นอกเหนือจากประเด็นความมั่นคงของชาติด้วยการมองปัจจัยภายนอก จากการรุกรานโดยรัฐอื่นแล้ว ควรคำนึงถึงปัจจัยภายในว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับความมั่นคงชาติอย่างไร เช่น ความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การที่ประชาชนเต็มใจและยินยอมรับกฎเกณฑ์ที่รัฐกำหนดรวมทั้งยำเกรงต่อกฎหมายบ้านเมือง (Marian & Frant : 1978)

แนวคิดความมั่นคงของไทย

สำหรับแนวคิดด้านความมั่นคงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระองค์ได้ทรงตรัสไว้ว่า เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ซึ่งเป็นแนวพระราชดำริที่ทรงพระราชทานให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกภาคส่วนใช้บริหาร การดำเนินการโดยเฉพาะกับพื้นที่ที่ประสบกับเงื่อนไขความมั่นคงของไทยมาโดยตลอดกว่า 60 ปี ที่ทรงครองราชย์และเป็นปรัชญาหลักของการทำงานด้านความมั่นคง โดยอาศัยหลักการที่สำคัญ คือ

“เข้าใจ” หมายถึง การรู้ข้อเท็จจริงทั้งหมดเป็นการศึกษาข้อมูลทั้งระบบเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สภาพสังคมและวัฒนธรรม ภูมิรัฐศาสตร์ วิถีชีวิต สภาพปัญหาที่สะสม ความสำเร็จและความล้มเหลว ของการแก้ไขที่ผ่านมา รวมถึงต้องเข้าใจในทุกฝ่าย ทั้งสภาพความต้องการของประชาชนในพื้นที่และนอกพื้นที่เป็นความเข้าใจที่เกิดขึ้นทั้งส่วนข้าราชการและประชาชนและความเป็นไปได้ของเรื่องนั้น ๆ ในอนาคต ฯลฯ สรุปได้ว่า การเข้าใจต้องทำเข้าใจตั้งแต่เรื่องในอดีตอันเป็นรากเหง้าของปัญหาเป็นฐาน ข้อมูลนั้นต้องรู้อย่างละเอียดก่อนลงพื้นที่ปฏิบัติการ ตลอดจนถึงสภาพในปัจจุบันและความน่าจะเป็นในอนาคต

“เข้าถึง” หมายถึง การเข้าถึงความจริงอย่างถ่องแท้ ไม่ใช่รู้เพียงผิวเผิน การเข้าถึงทั้งความรู้สึกนึกคิดของความเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของกันและกัน เคารพในอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิตของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้ปฏิบัติต้องเข้าถึงความรู้สึกของเพื่อนมนุษย์ เช่น ความทุกข์ ความเจ็บปวด ความกลัว ความหวาดระแวง วิตกกังวล และมีความรู้สึกร่วมกับสิ่งเหล่านั้น จนเกิดสำนึกร่วมที่ปรารถนาจะช่วยให้เขาพ้นทุกข์ การเข้าถึงจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นหากสามารถใช้ภาษาของประชาชนท้องถิ่นนั้นในการสื่อสาร เป็นต้น

“พัฒนา” หมายถึงการนำเอาข้อเท็จจริงที่ได้รับจากการเข้าใจและการเข้าถึงมาพัฒนาความรู้ต่าง ๆ หากมีข้อมูลบางส่วนที่ผิดพลาดย่อมจะส่งผลต่อการพัฒนาที่ผิดพลาด ไม่ตรงประเด็นและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน การพัฒนานั้นย่อมเป็นการพัฒนาที่สูญเปล่า ไม่ได้แก้ไขปัญหา แต่อาจจะทวีความรุนแรงของปัญหามากยิ่งขึ้นกว่าเดิมได้ การพัฒนาต้องใช้ทักษะการบริหารจัดการที่สามารถรวมเอาปัจจัยต่าง ๆ เช่น ทูณ คน องค์ความรู้ เทคโนโลยี ศาสนา วัฒนธรรม ฯลฯ มาสร้างความเจริญทางวัตถุ แต่ทำให้เกิดความไม่สงบสุขทางสังคม เกิดความแตกแยก ความล้มเหลวของชุมชนย่อมไม่ใช่การพัฒนาที่ถูกต้อง การพัฒนาที่ถูกต้องจะเกิดขึ้น เมื่อมีความเข้าใจที่ถูกต้องเป็นพื้นฐาน ทำให้เกิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน จึงนำไปสู่ความเจริญที่ยั่งยืน (ประเวศ วะสี, 2548 : 1 - 3)

องค์ประกอบของความมั่นคง

มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความมั่นคง เช่น

อภิชาติ ธีรธำรง (2526 : 136) เสนอว่า องค์ประกอบความมั่นคงควรมี 5 ด้าน คือ

1. การเมืองภายในประเทศ หมายถึง การที่รัฐบาลมีเสถียรภาพและประสิทธิภาพสูง จะทำให้เกิดความมั่นคงด้านการเมืองภายในประเทศสูง
2. การเมืองระหว่างประเทศ หมายถึง การมีสัมพันธภาพกับการทูต การเมืองและการทหาร เพื่อให้ประเทศเป็นที่ยอมรับและไม่ตกอยู่ในสภาวะถูกบีบคั้น หรือเอารัดเอาเปรียบจากประเทศใด ๆ

3. การป้องกันประเทศ หมายถึง ความสามารถการป้องกันตนเองจากการคุกคามหรือแทรกแซงด้วยกำลังจากภายนอกประเทศ

4. เศรษฐกิจ หมายถึง การที่ประเทศมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมีความสามารถพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงได้

5. สังคมจิตวิทยา หมายถึง ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ สำหรับเศรษฐกิจนั้นมิได้หมายถึง “เงิน” แต่เพียงอย่างเดียว แต่ครอบคลุมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อประเทศ

ด้าน **ศุภชัย พานิชภักดิ์** (2526 : 192 - 194) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของความมั่นคงของชาติในด้านเศรษฐกิจว่า ปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในด้านเศรษฐกิจนั้น ได้แก่ จำนวนประชากร ความแตกต่างระหว่างเมืองชนบท ลักษณะการเปิดของเศรษฐกิจ ตลาดแรงงานและโครงสร้างรายได้ การใช้จ่ายของรัฐบาลและเสถียรภาพทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และปัจจัยทางสังคมจิตวิทยาที่สามารถช่วยสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ ส่วน **สุจิต บุญบงการ** (2526 : 120) ได้อธิบายไว้ว่าองค์ประกอบของความมั่นคงของชาตินั้น ควรพิจารณาถึงประเพณี วัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และการมีประวัติศาสตร์ร่วมกันเป็นเวลายาวนาน การสาธารณสุข การประกอบอาชีพ อาชญากรรม ยาเสพติด ปัญหาเด็กวัยรุ่น ฯลฯ และ **วีระ ไทยกล้า** (2526 : 26 - 27) ได้กล่าวเสริมถึงสิ่งที่สำคัญและเป็นเสมือนแก่นของความมั่นคงของชาติ คือ ความมีจริยธรรม ความมีวินัย ซึ่งจะนำไปสู่ความสามัคคีกลมเกลียวของประชาชนในชาติและสร้างให้เกิดความมั่นคงของชาติมากยิ่งขึ้นนั่นเอง

ส่วน **เกริกเกียรติ พิพัฒนเสรีธรรม** (2521 : 401 - 425) ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงของชาติ คือ การวิเคราะห์ความมั่นคงของระบบ หมายถึง ความมั่นคงของระบบสังคม เศรษฐกิจ และสถาบันที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่มิได้หมายถึงความมั่นคงของเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของประชาชนที่อยู่ในสังคมนั้นเพียงประการเดียว แต่ความมั่นคงของระบบนั้น จะต้องสามารถใช้ในการปรับตัวของระบบสังคม เศรษฐกิจ และสถาบันในสังคมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาทั้งทางด้านวัตถุ แนวความคิดตามกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไปและต้องยอมรับในหลักการประนีประนอมเป็นแนวทางในการต่อรองเพื่อแก้ไขปัญหามีใช่เป็นการพยายามเอาชนะกันด้วยกำลัง โดยขาดสติและเหตุผล

สำหรับ **หาญ พงศ์สิฏฐานนท์** (2518 : 14) ได้เสนอว่า การวิเคราะห์ความมั่นคงควรแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ

1. ระดับมหภาค (Macro Level) ในระดับมหภาค มีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 5 ประการ คือ ดินแดน ประชากร รัฐบาล เอกราชและการรับรองจากสังคมนานาชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ดินแดน : ยุคที่มีการล่าอาณานิคม การสูญเสียความมั่นคงของชาติ โดยการเสียดินแดน มักเป็นไปในรูปของการถูกยึดครองทั้งประเทศ การพิทักษ์รักษาดินแดนขึ้นอยู่กับว่ามีกำลังทหารที่เข้มแข็ง มีขวัญกำลังใจ (Morale) และมีความรักชาติ (Patriotism)

1.2 ประชากร : ความมั่นคงแห่งชาติขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากร การมีเศรษฐกิจดี การมีการศึกษาดี มีจริยธรรมในหมู่ประชากร ความสมานสามัคคีของประชากรในชาติ แม้จะแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะ หรืออุดมการณ์ย่อมเอื้อต่อความมั่นคงของชาติ

1.3 รัฐบาล : เสถียรภาพของรัฐบาลย่อมช่วยให้มีความมั่นคงแห่งชาติ เสถียรภาพของรัฐบาลขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลที่มีความถูกต้องทำนองคลองธรรม (Legitimacy)

1.4 เกราช : การเมืองในระดับของโลกทุกวันนี้มักไม่นิยมการแย่งชิงดินแดน แต่หันไปแสวงหาอิทธิพล ทางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรม การได้ดินแดนมาอยู่เยื้องยากต่อการปกครอง เป็นภาระต่อการปกครอง เป็นภาระต่อรัฐบาลผู้เจ้าของอาณานิคม ดังนั้นการรักษาอธิปไตยของชาติ ให้คงไว้ได้อย่างสมบูรณ์จึงเป็นการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ

1.5 การรับรองโดยสังคมนานาชาติ : ความเป็นรัฐเอกราช คือ หลักประกัน ความมั่นคงของชาติและการมีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น เมื่อรัฐนั้นได้รับการยอมรับ รับรองโดยประชาคมโลก

2. ระดับจุลภาค (Micro Level) เป็นการมองในรูปเกี่ยวกับปัจเจกชนจะเกี่ยวพันกันแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) คือ ความเกี่ยวพันกับศาสตร์หลายสาขา เช่น รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา มนุษยวิทยา และจิตวิทยา เป็นต้น สามารถกำหนดประเด็นสำคัญ เช่น ความอยู่ดีกินดี ความสัมพันธ์ต่อครอบครัว อุปนิสัยประจำชาติ เจตคติความรู้สึกต่อรัฐบาลและความจงรักภักดีต่อชาติ

ส่วน **ชรัติ อุ่มสัมฤทธิ์** (2550 : 61) ได้เสนอว่าองค์ประกอบของความมั่นคงของชาติจำแนกได้ 6 ด้าน คือ ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การป้องกันประเทศ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน และสิ่งแวดล้อม และด้านความมั่นคงของมนุษย์

ด้าน **สุพจน์ เจริญรัตนกุล** (2548 : 45 - 48) กล่าวว่าความมั่นคงของชาติประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1. ความมั่นคงทางการเมืองในประเทศ 2. ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ 3. ความมั่นคงทางด้านสังคมวิทยา 4. ความมั่นคงทางด้านการทหาร 5. ความมั่นคงทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน และสิ่งแวดล้อม 6. ความมั่นคงด้านการต่างประเทศ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาของ **Weiner** (1985: 441 - 444) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการอพยพข้ามพรมแดนของกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่า ความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ของโลกนั้นทำให้เกิดแรงส่งเสริมที่ส่งผลให้เกิดการอพยพ และการอพยพข้ามพรมแดนนั้นได้ก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงแก่ประเทศผู้รับ จนทำให้สามารถนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างรัฐอาจเกิดขึ้นได้ หากนโยบายของประเทศที่ผู้อพยพไปพำนักอาศัยไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้อพยพ อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ผู้ย้ายถิ่นมักจะจัดตั้งกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองขึ้น เนื่องจากความผูกพันกับระบบการเมืองในประเทศที่อพยพออกมา และอาจจัดกิจกรรมที่มีลักษณะที่ต่อต้านรัฐบาลของประเทศต้นทาง เพื่อขยายอิทธิพลของตน และสามารถก่อให้เกิดความตึงเครียดระหว่างรัฐได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีองค์กรภายนอกประเทศที่สามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมนั้น และนำไปสู่การขยายผลประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ขององค์กรของผู้อพยพที่จัดตั้งขึ้น

จากการที่ได้ศึกษางานของ **มินาวัฒน์ ขำกลืน** (2544 : 61 - 68) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวพรหมแดนระหว่างไทยกับพม่า พบว่า การที่เกิดการสู้รบระหว่างรัฐบาลพม่าและชนกลุ่มน้อยชาวไทใหญ่ได้เกิดขึ้นเพราะสาเหตุของการไม่ยอมรับทัศนคติ และวัฒนธรรมประเพณีซึ่งกันและกัน การที่ชาวพม่ามีทัศนคติ และความรู้สึกชาตินิยมของกลุ่มชนชาติพันธุ์พม่าที่มองความเหนือกว่าของตน และมองว่าชนกลุ่มน้อยมีความด้อยกว่า รวมทั้งความเป็นมาของประวัติศาสตร์ของพม่า และชนกลุ่มน้อยที่มีความแตกต่างกัน ทำให้ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองภายในพม่า เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างรัฐบาลทหารพม่ากับชนกลุ่มน้อยเรื่อยมา อีกทั้งนโยบายการปราบปรามชนกลุ่มน้อยของรัฐบาลพม่าบริเวณชายแดนไทยพม่า ได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและอาณาเขตอธิปไตยของไทย ขณะเดียวกันรัฐบาลทหารพม่ามีทัศนคติว่าไทยให้การสนับสนุนต่อชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนพม่า จนทำให้รัฐบาลพม่าได้ทำการตอบโต้ฝ่ายไทยโดยการปิดด่านบริเวณชายแดนไทย-พม่า ส่งผลให้ปัญหาของชนกลุ่มน้อยยกระดับพัฒนาขึ้นมาเป็นปัญหาระดับชาติที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความไม่มั่นคงในระดับภูมิภาค

ซึ่งผลการศึกษาได้คล้ายกันกับผลการศึกษาของ **Huntington** (1993 : 22 - 49) ที่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างของชาติพันธุ์ที่ได้พบว่า การแตกต่างทางชาติพันธุ์นั้น มีผลกับการมีส่วนร่วมการสร้างความขัดแย้งในสังคม และอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเมืองระหว่างประเทศ การสงคราม และการก่อการร้าย โดยอาศัยเงื่อนไขทางกลุ่มชาติพันธุ์ ศาสนา และพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความขัดแย้งกันระหว่างชนสองกลุ่ม ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งสิ้น และผลการศึกษาดังกล่าวนี้ยังได้มีความสอดคล้องเหมือนกันกับ **Tatu** (2004 : 1 - 16) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์ของชนกลุ่มน้อยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผลของการศึกษาดังกล่าวได้พบว่า การแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา และความเชื่อที่มีอย่างกว้างขวางและมีความชัดเจน ตลอดจนมีแนวโน้มที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งทางเชื้อชาติหรือสังคมและผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ยังพบอีกว่า การที่สังคมใดที่มีการแบ่งแยกทางด้านเชื้อชาติมาก อาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ และการเมืองอาจนำไปสู่สภาวะการณ์ที่วิกฤติต่อการปกครองของรัฐบาลมากขึ้นตามไปด้วย

4. สรุป

แนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพราะเชื่อมโยงกับทุกส่วนของสังคม ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดของความมั่นคงทั่วไป แนวคิดความมั่นคงของชาติและองค์ประกอบของความมั่นคงของชาติ ในมุมมองของนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิมีความหลากหลายแตกต่างกันไป แต่เมื่อนำประเด็นในมุมมองต่าง ๆ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบและสังเคราะห์ความมั่นคงของชาติสามารถแบ่งได้ออกเป็น 9 มิติ ดังนี้ 1. ความมั่นคงด้านสุขภาพ 2. ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ 3. ความมั่นคงด้านสังคมและวัฒนธรรม 4. ความมั่นคงด้านการเมือง 5. ความมั่นคงด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 6. ความมั่นคงทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน สิ่งแวดล้อม 7. ความมั่นคงทางการทหาร 8. ความมั่นคงด้านการต่างประเทศ 9. ความมั่นคงทางการเมืองในประเทศ

ดังนั้นกล่าวได้ว่า แนวคิดด้านความมั่นคงดังกล่าวข้างต้น มีทั้งคล้ายคลึงและแตกต่างกัน ตามปัจจัยต่าง ๆ ของแต่ละประเทศ แม้แต่ประเทศเดียวกัน ต่างระยะเวลาสั้นหรือ

ต่างผู้กำหนดนโยบายอาจทำให้แนวคิดความมั่นคงเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย อาทิ แนวคิดด้านความมั่นคงของประเทศแถบยุโรปและอเมริกา กรณี Sinclair ให้ความสำคัญกับการรักษาสถานภาพความปลอดภัยของรัฐ ด้าน Baylis and Smith นั้นได้ให้ความสำคัญของความมั่นคงของชาติโดยเน้นที่รัฐและสังคม ภายใต้อิสรภาพ เอกลักษณะของประเทศ ส่วน Nye ได้มองถึงภาวะทางจิตใจของผู้ นำว่าวิตกกังวลกับเรื่องใด ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปของการกำหนดภัยคุกคาม

ด้านการแบ่งแยกดินแดน

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเรื่อง แนวคิดทฤษฎีการแบ่งแยกดินแดน พบว่า ประเด็นที่เป็นมูลเหตุให้เกิดการแบ่งแยกดินแดน มีหลากหลายแนวคิด เช่น ศาสนา ประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ ตลอดจนวัฒนธรรม แต่อย่างไรก็ตามล้วนยึดโยงกับแนวคิดหลัก คือ **แนวคิดความแปลกแยกทั้งสิ้น** ฉะนั้นจึงได้ใช้แนวคิดนี้ในการจัดทำกรวิจัยต่อไป

1. ความหมาย

คำว่า “ความแปลกแยก” มาจากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Alienation” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Alienatio” สำหรับในภาษาไทย มีผู้เรียกภาวะดังกล่าวแตกต่างกันออกไป คือ ใน **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา** ใช้คำว่า “ภาวะออกห่าง” **ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์** (2549 : 32) ใช้คำว่า “ความแปลกแยก” (2549 : 45) **ทวีป วรติลก** (2542 : 87) ใช้คำว่า “ความผิดแปลกสภาวะ” ส่วน **พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิ์พงษ์** (2532 : 13) ใช้คำว่า “อัญญาภาพ” เมื่อพิจารณาคุณค่าเหล่านี้แล้ว การวิจัยครั้งนี้จึงเลือกใช้คำว่า “ความแปลกแยก” ในการเรียกแทนคำว่า “Alienation”

Mizuchi (อ้างถึงใน **เขาวนิจ กิตติธรรกุล**, 2529:10) ได้กล่าวถึง ความคิดเรื่องความแปลกแยกหรือ Ekstasis ของกรีกว่า คือ การออกจากร่างในพิธีกรรมลึกลับ หรือความปลาบปลื้มยินดี ส่วนชาวโรมันถือว่าสภาวะดังกล่าวเป็นความแปลกแยกทางจิต และต้องถูกสังคมลงโทษ ส่วนในยุคต้นของศาสนาคริสต์นั้น ความแปลกแยก หมายถึงการที่มนุษย์แยกออกจากพระเจ้า

Johnson (1946 : 114) กล่าวว่า คือแนวคิดนี้ได้แยกจากสาระสำคัญทางเทววิทยา และเริ่มปรากฏเป็นแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับทางโลกและมนุษย์มากขึ้น กล่าวคือเป็นความเข้าใจเกี่ยวกับศักยภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์โดยที่ไม่มีความรู้สึกโดดเดี่ยวถึงขีดสุด ความไร้ศีลธรรมซึ่งได้ถูกบรรยายเป็นเชิงล้อเลียนในนิทานพื้นบ้าน วรรณคดีและสิ่งพิมพ์ต่างๆว่าเป็นธรรมชาติมนุษย์

Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1993 : 241) ซึ่งเป็นต้นกำเนิดความคิดเรื่องความแปลกแยก ได้ให้ความหมายของความแปลกแยกเป็น 2 นัย ซึ่งค่อนข้างเป็นปรัชญาว่าหมายถึงความแยกออกห่าง และความยอมจำนน ทั้งนี้ ความแยกออกห่าง หมายถึง ความแตกแยกหรือความสัมพันธ์ที่ปราศจากความสอดคล้องต้องกันระหว่างบุคคลกับหน่วยทางสังคม หรือระหว่างธรรมชาติที่แท้จริงของบุคคลกับภาวะในชีวิตจริงของเขา ส่วนความยอมจำนน หมายถึง การเสียสละหรือการถอยย่ำยลิตไปให้อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นการยอมจำนนโดย สำนึกเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งสิ่งพึงประสงค์บางประการหรือความสัมพันธ์ที่ปราศจากความสอดคล้องกันระหว่างบุคคลกับหน่วยงานทางสังคมส่วนความจำนนหมายถึง การเสียสละหรือการถอยย่ำยลิตไปให้อีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นการยอม

จำนวนโดยสำนักเพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งสิ่งพึงประสงค์บางประการ นั่นคือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับหน่วยทางสังคม อย่างไรก็ตาม แนวความคิดดังกล่าวของ Hegel มีอิทธิพลต่อสาขาสังคมศาสตร์ทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาสังคมวิทยาค่อนข้างน้อย

Karl Marx (1977 : 112) เป็นผู้นำเอาเมโนทส์เกี่ยวกับความแปลกแยกมาเป็นบุคคลแรก ตามแนวคิดของ Marx ภาวะของความแปลกแยกที่ความหมายเน้นไปในทางภาวการณ์ไร้อำนาจ อันเกิดจากการควบคุมมากเกินไป กล่าวคือสภาพที่บุคคลตกอยู่ใต้อำนาจของสิ่งอื่น หรือบุคคลอื่น เช่น ชีวิตของกรรมการต้องอยู่ใต้อำนาจของเครื่องจักรและนายทุน เขาเหล่านั้นจึงรู้สึกว่าคุณเองมีชีวิตอยู่อย่างไรความสามารถหรือไร้คุณค่า รู้สึกขาดความภาคภูมิใจในตนเองและในงานที่ทำ ตลอดจนผลผลิตที่เกิดจากแรงงานของตน Marx ถือว่าสภาพเช่นนี้เป็นสภาพที่กรรมกรถูกลดความเป็นมนุษย์ลง ทำให้กรรมกรมีสภาพเหมือนวัตถุหรือสินค้าชนิดหนึ่งที่ถูกตีราคาด้วยค่าจ้างที่ได้รับจากนายจ้าง การทำงานจึงเป็นเพียงการขายแรงงานไปวันหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ Marx ยังได้พิจารณาความแปลกแยกในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ในเชิงวัตถุวิสัยอีกด้วย กล่าวคือ อาจถือว่าบุคคลเกิดความแปลกแยกแม้กระทั่งในกรณีที่เขาไม่ได้รับรู้เลยว่ามีภาวะนั้นอยู่

เยาวนิจ กิตติธรรกุล (2529 : 44) กล่าวว่าความเข้มข้นของความแปลกแยกจะผันแปรตาม 1. จำนวนกลุ่มที่แตกต่างกันทางคุณภาพ ซึ่งบุคคลเกี่ยวข้องอยู่ด้วย รวมถึงจำนวนของกลุ่มวัฒนธรรมที่เขาจะมีส่วนร่วมอยู่ 2. ขอบเขตซึ่งความเป็นสมาชิกในกลุ่มดังกล่าวจะประสานเข้าด้วยกัน เติบโตขึ้น หรือได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มปฐมภูมิ เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อนวัยรุ่นผู้ใหญ่ วัยรุ่น วัยเด็ก รวมถึงความผูกพันกับบ้านเกิดเมืองนอน เพื่อนบ้านหรือชุมชนถิ่นฐานที่อยู่ 3. ระดับความผูกพันต่อกลุ่มสมาชิกซึ่งมีอยู่แต่เดิมไม่ได้ถูกละทิ้ง 4. ขอบเขตที่กลุ่มของบุคคลแสดงหรือเสนอสัญลักษณ์ของหน่วยหลักในสังคมนั้น ๆ และซึมซับกับค่านิยม บรรทัดฐานความเชื่อที่ดำรงอยู่

Irving Louis Horowitz (1980 : 78) กล่าวว่า ความแปลกแยกนี้ดำรงอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำให้เป็นปัจเจกชน ด้วยความล้มเหลวระดับบุคคลหรือระดับการเมืองในอันที่จะแก้ไขความตึงเครียดซึ่งเกิดจากอคติเกี่ยวกับความเป็นอิสระ ดังนั้นเอกลักษณ์ใหม่ที่มีความหมายเชื่อมโยงกับการจัดการตัวเองอย่างรับผิดชอบ ความเป็นส่วนตัวของมนุษย์ และความเป็นอิสระของประเทศฯ ดังนั้นการเอาชนะความแปลกแยกในบริบททางการเมืองจึงหมายถึง ระบบที่ทำให้อิสระโดยได้รับการปกป้องจากรัฐบาลที่มีเหตุผล จนทำให้คนมีศักยภาพที่จะเข้ามามีส่วนร่วมการปรับเปลี่ยนและขับเคลื่อนทางการเมืองของพวกเขา ความแปลกแยกจะเจาะทะลุความคิดทางสังคมได้ เมื่อค่านิยมแบบปัจเจกชนแทรกซึมวัฒนธรรมทางการเมือง

2. แนวคิดทฤษฎี

ความสนใจของนักคิดเกี่ยวกับความแปลกแยกทางการเมืองมีมาตั้งแต่สมัยศตวรรษที่ 19 โดย **George Wilhelm Friedrich Hegel** (1993) ปราชญ์ชาวเยอรมันเป็นผู้ให้กำเนิดแนวคิดนี้ Hegel ได้พูดถึงความแปลกแยกไว้ใน *The Phenomenology of Spirit* ว่ามีความหมายอยู่ 2 ประการคือ 1. สภาวะที่บุคคลแยกตัวออกจากความเป็นจริงทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกัน กล่าวคือบุคคลหนึ่งจะตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดในโลกการเมือง 2. สภาวะที่บุคคลยอมพ่ายแพ้ต่อสิ่งแวดล้อมทางการเมือง และมอบสิทธิของตนไปให้แก่บุคคลอื่นโดยมีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์กับส่วนต่าง ๆ ของสังคมการเมืองต่อมาได้พัฒนาแนวความคิดเกี่ยวกับความแปลกแยก

ที่เกิดขึ้นภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมอุตสาหกรรม ข้อเสนอของ Marx ถู้อภิปรายทางเศรษฐกิจการเมืองแนวคิดของ Adam Smith (1776) ศาสดาของลัทธิทุนนิยมสมัยใหม่สำหรับ Marx ความแปลกแยกเป็นผลลัพธ์จากความห่างเหินที่เกิดขึ้นในบางขั้นตอนของการพัฒนาการผลิตระหว่างตัวมนุษย์เองกับผลผลิตที่เขาเป็นผู้ผลิตขึ้น เมื่อกรรมกรขายแรงงานของเขาในตลาดผลผลิตที่เกิดขึ้นไม่ได้เป็นของเขาอีกต่อไปแต่กลายเป็นสิ่งที่ป็นอิสระจากตัวเขา

เลิศชาย ศิริชัย (2547 : 48) ได้ให้ความหมายแปลกแยกทางการเมืองว่า หมายถึง ภาวะที่รัฐซึ่งเป็นผลผลิตจากกิจกรรมทางการเมืองของมนุษย์ มีลักษณะเป็นอิสระจากเจตจำนงและความตั้งใจของมนุษย์ รวมทั้งมีอำนาจในการข่มขู่ คุกคาม บงการและเป็นศัตรูกับมนุษย์ ภาวะการณ์นี้ มีลักษณะเป็นอิสระจากเจตจำนงและความตั้งใจของมนุษย์ รวมทั้งมีอำนาจในการข่มขู่ คุกคาม บงการ และเป็นศัตรูกับมนุษย์ ภาวะการณ์เช่นนี้ ทำให้มนุษย์มีความรู้สึก ท่าที่ หรือพฤติกรรมที่แสดงถึงการไร้ความหมาย ความไร้อำนาจความไร้บรรทัดฐานความโดดเดี่ยว รัฐแปลกแยกกับประชาชนในรูปแบบของอำนาจรัฐ ได้แก่ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ

นอกจากนี้ยังให้ความหมายของความแปลกแยกทางการเมืองในด้านต่าง ๆ ไว้ก็คือ

1. ความแปลกแยกกับอำนาจนิติบัญญัติ หมายความว่า ประชาชนแปลกแยกกับการได้มาของสมาชิกสภานิติบัญญัติ การปฏิบัติงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติ ทั้งการออกกฎหมาย และการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล
2. ความแปลกแยกกับอำนาจการบริหาร หมายความว่า ประชาชนแปลกแยกกับรัฐบาล ทหารตำรวจ และระบบราชการ
3. ความแปลกแยกกับอำนาจตุลาการ หมายความว่า ประชาชนแปลกแยกกับกฎหมายและศาล

ผลจากความแปลกแยก

Halim Barakat (1993 : 134) กล่าวว่า บุคคลผู้แปลกแยกอาจจะกระทำตัวแบบถดถอยออกจากการยอมรับกระทำตาม หรือแม้แต่เป็นฝ่ายลงมือกระทำกับระบบสังคมที่เขา รู้สึกแปลกแยกเพื่อลดช่องว่างระหว่างโลกแห่งความเป็นจริงกับโลกอุดมคติ ดังนี้

1. ผู้ถดถอย จะถูกจัดให้อยู่ปลายสุดของขั้ว เพราะบุคคลผู้แปลกแยกมีแนวโน้มจะถอนตัวจากระบบสังคมมากกว่ายอมรับทำตามหรือตอบโต้กลับ บางคนอาจพยายามหลบหลีกเพื่อหลบซ่อนเปลือกห่อหุ้มตัวเองไว้
2. พวกนักกิจกรรม ซึ่งเป็นผู้แปลกแยกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกระทำและการปฏิบัติใด ๆ โดยมุ่งเปลี่ยนแปลงระบบ พวกเขามีแนวโน้มที่จะต่อต้าน คัดค้าน ประท้วง ขบถ และ/หรือสร้างสิ่งใดไม่ เช่น พวกสมาชิกขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อปฏิรูปสังคม นักกิจกรรมนี้อาจเป็นผู้ขับไล่ความเลวร้าย หรือแก้แค้นอย่างใดอย่างหนึ่ง
3. พวกยอมตามซึ่งมักจะแสดงความยินยอมต่อหน้าสาธารณะชนมากกว่าโดยความรู้สึกส่วนตัวจริง ๆ เนื่องจากความคาดหวังและข้อเรียกร้องของระบบ พวกเขาจึงมีแนวโน้มที่จะทำตัวให้สอดคล้องกับระบบ

อย่างไรก็ตาม **Maurice Obstfeld (2002 : 124)** กล่าวว่า ปัญหาสำคัญในการวิจัยเชิงประจักษ์คือ ยังไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่า ภายใต้เงื่อนไขใดที่บุคคลผู้แปลกแยกจะ

แสดงพฤติกรรมประเภทใดในเส้นต่อเนื่องดังกล่าวหรือปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบหรือผลักดันให้บุคคลผู้แปลกแยกกระทำตัวตามกลุ่มใดในเส้นต่อเนื่องที่เชื่อมโยงระหว่างการถดถอยกับการเข้าเกี่ยวข้องนี้ แม้แต่การศึกษาเรื่องความแปลกแยกทางการเมืองกับพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางมาก ก็ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนสำหรับกรณีดังกล่าวมีข้อเสนอกว้าง ๆ ว่า ผู้แปลกแยกจะอยู่อย่างเงียบสงบในสถานการณ์ปกติ แต่จะถูกผลักดันให้เข้าสู่การเคลื่อนไหวของมวลชน เมื่อสถานการณ์ทางจิตวิทยาและทางวัตถุอยู่ในเงื่อนไขหนึ่งๆ แต่ก็ยังไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนถึงเงื่อนไขดังกล่าวในเชิงประจักษ์

ความแปลกแยกของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จรัญ มะลูลีม (2539 : 47) กล่าวว่า หากพิจารณาในด้านจำนวนและความสำคัญด้านการเมืองการปกครอง มุสลิมเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีความสำคัญที่สุดในประเทศไทย เพราะถัดจากพุทธศาสนา ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาสำคัญเป็นที่สองในประเทศ การคำนวณประชากรมุสลิมในประชากรในประเทศไทยนั้นไม่มีประจำทุกปี และตัวเลขที่ได้จากการคำนวณ ก็มีความแตกต่างกันระหว่างแหล่งข้อมูลต่างๆ ส่วนคณะกรรมการกลางเพื่อกิจการอิสลามแห่งประเทศไทย อ้างถึงมุสลิมในประเทศมีอยู่ถึงร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทย แต่ในภาคอื่น ๆ ก็มีมุสลิมอยู่เป็นจำนวนไม่น้อย คือ รวมแล้วประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนประชากรมุสลิมทั้งหมด ซึ่งอาจสรุปกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้ 1. กลุ่มที่ถือกำเนิดในประเทศไทยแท้ 2. กลุ่มชาวมลายู 3. กลุ่มตะวันออกกลาง 4. กลุ่มเอเชียใต้ ประกอบด้วยชาวปากีสถาน อินเดีย ศรีลังกา บังกลาเทศ มีอยู่ในหลายจังหวัด 5. กลุ่มอินโดนีเซีย 6. กลุ่มไทยมาเลย์ 7. กลุ่มจีนมุสลิม 8. กลุ่มชาวซิมซัม 9. กลุ่มไทยที่นับถือศาสนาอิสลามที่ไม่ถูกดูดกลืนเข้ามาสู่วัฒนธรรมไทย การแก้ไขปัญหามุสลิมกลุ่มน้อยในประเทศไทยนั้น รัฐบาลเลือกใช้นโยบายการผสมกลมกลืนหรือบูรณาการทางวัฒนธรรม ให้มีวัฒนธรรมเป็นรูปรอยเดียวกัน เพื่อความเป็นเอกภาพ ของชาติ ดังที่นักรัฐศาสตร์ที่ยึดทฤษฎีเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นเป้าหมายสุดท้ายของการบูรณาการแห่งชาติ นั่นคือการที่พลเมืองทุกหมู่เหล่าแม้จะมีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และอื่นๆ ซึ่งอยู่ในอาณาเขตของรัฐเดียวกันเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ โดยลดทอนความสามัคคีดั้งเดิมที่มีต่อกลุ่ม เผ่าพันธุ์ หรือชุมชนเสีย นโยบายผสมกลมกลืนดังกล่าวเป็นนโยบายที่ประสบผลสำเร็จกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ รวมทั้งมุสลิมในภาคกลาง แต่สำหรับชาวไทยมุสลิมในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้เป็นเช่นนั้น

เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2535 : 19) ได้กล่าวสรุปไว้ในงานเขียนเรื่อง “กลุ่มชาติพันธุ์” ชาวไทยมุสลิมว่า สำหรับมุสลิมในภาคใต้การยืมใช้นโยบายบีบบังคับเพื่อผสมกลมกลืนของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ต้องการเปลี่ยนชาวมุสลิมให้กลายเป็นไทยพุทธนั้น ประสบความสำเร็จอย่างสิ้นเชิง ก่อให้เกิดความแปลกแยกและผิดหวังกับการปกครอง นำไปสู่ความคิดที่จะแยกตัวออกไป มีการจัดตั้งขบวนการทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีการร้องเรียนต่อสหประชาชาติเพื่อให้เข้ามาแทรกแซงความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างประชาชนเชื้อสายมาเลย์ผู้นับถือศาสนาอิสลามกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล หรือระหว่างชนกลุ่มน้อยกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศผู้นับถือศาสนาพุทธ

ในขณะที่ **อารง สุทธาศาสน์** (2519 : 23) ได้สรุปถึงปัญหาในสี่จังหวัดภาคใต้ว่า ฝ่ายผู้ปกครองนั้นมองกันคนละด้านกับมุสลิม กล่าวคือผู้ปกครองมองว่าถ้าเป็นปัญหาของการแบ่งแยกดินแดนไม่มีความรู้สึกเป็นคนไทย ไม่เป็นมิตร ส่วนมุสลิมในพื้นที่มองว่า รัฐบาลไม่จริงใจ ออกดี กีดกันพยายามลบล้างวัฒนธรรม เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความรังเกียจ กลั่นแกล้ง รังแก สร้างสถานการณ์ชาวไทยพุทธมีความรังเกียจถูกชาวไทยมุสลิมและได้สรุปปัญหาพื้นฐานของสี่จังหวัดภาคใต้ว่าเป็น

1. ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลฝ่ายปกครองและประชาชนชาวไทยมุสลิมเป็นฝ่ายอยู่ใต้ปกครอง เนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความรู้สึกนึกคิด
2. ความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐบาลและประชาชนชาวไทยมุสลิม ซึ่งมีส่วนอย่างมากที่ทำให้ชาวไทยมุสลิมกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลและชาวไทยพุทธทวีความรุนแรงมากขึ้น เพราะมีปัจจัยกระตุ้นหลายอย่างเช่น ผลประโยชน์ที่พัวพันกันระหว่างเจ้าหน้าที่บางกลุ่มกับผู้มีอิทธิพล กลุ่มขบวนการโจรก่อการร้ายความผิดพลาดของการปราบปรามและนโยบายของรัฐบาล เป็นต้น และได้สรุปถึงสาเหตุของปัญหาในสี่จังหวัดภาคใต้ไว้ คือ

1. **เอกลักษณ์** ประชาชนชาวไทยมุสลิมกับชาวไทยพุทธ มีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในด้านวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา และความเชื่อ ภาษาแม้กระทั่งความสำนึกในทางประวัติศาสตร์ เมื่อสองกลุ่มที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกันมาอยู่ด้วยกันก็มักจะเกิดความขัดแย้งกันเสมอ

2. **สภาวะทางจิตใจ** คือ ความสำนึกในความแตกต่างและความไม่ไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน ความรู้สึกในความแตกต่างเช่นนี้ทั้งในหมู่ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยพุทธ และเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

3. **สภาวะความตึงเครียด** เกิดจากการปฏิบัติการของกลุ่มบุคคลได้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหารฝ่ายปราบปราม และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ผู้มีอิทธิพล เช่น นักการเมือง และพ่อค่านักธุรกิจ กลุ่มขบวนการโจรก่อการร้าย ขบวนการเชื้อชาตินิยม หรืออุดมการณ์ กลุ่มเยาวชน และปัญญาชนมุสลิม กลุ่มโต๊ะครูปอเนาะ และกลุ่มข้าราชการไทยมุสลิม

4. **วงจรแห่งความเลวร้าย** ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อสิ่งตั้งแต่สองสิ่งขึ้นไปกระทบกัน ในลักษณะวงจรและผลที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่ความเลวร้ายลงไปทุกที

5. **ปัญหาเศรษฐกิจและการศึกษา**

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Kenneth Leithwood (1994 : 68) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความแปลกแยกกับพฤติกรรมทางการเมืองของนักศึกษาพบว่าพวกที่มีความแปลกแยกสูงมักไม่สนใจกิจกรรมทางการเมือง แต่มักหันไปสนใจกิจกรรมที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางศิลปะ เช่น การเล่นดนตรีและมักเป็นพวกที่ไม่สนใจเรียน และกิจกรรมทางวิชาการอื่น ๆ และมองว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่นักศึกษาทำกันเป็นเรื่องที่เหลวไหลไร้สาระและมีความรู้สึกที่สงสัยว่าสังคมจะเป็นอย่างไร เป็นเรื่องที่พวกเขาไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงอะไรได้

เยวานิจ กิตติธรรกุล (2529 : 13) วิจัยเรื่องความแปลกแยกกับการเข้าร่วมการคัดค้านปัญหาสิ่งแวดล้อมของประชาชนศึกษาเฉพาะกรณีโรงงานแทนทาลัมที่จังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางจิตวิทยาสังคม อันได้แก่มิติของความแปลกแยก ซึ่งประกอบด้วยความรู้สึกไร้อำนาจ ความรู้สึกไร้ความหมาย ความรู้สึกไร้บรรทัดฐาน และความรู้สึกโดดเดี่ยวทางสังคม ทศนคติที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความเชื่อ

ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบทางลบของโรงงานแทนทาลัม การเข้าร่วมการคัดค้านการก่อตั้งโรงงานของกลุ่มคนใกล้ชิด และการมีส่วนร่วมทางสังคมกับการเข้าร่วมการคัดค้านการก่อตั้งโรงงานแทนทาลัม

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมิติต่าง ๆ ของความแปลกแยกดังกล่าวกับการเข้าร่วมการคัดค้านการก่อตั้งโรงงานแทนทาลัม

วิล วังศ์สืบชาติ (2555 : 63) ทำงานวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรที่นำมาสร้างเป็นดัชนีของความแปลกแยกซึ่งได้รวบรวมไว้มีดังนี้ ความไว้บรรทัดฐานมีสหสัมพันธ์เชิงนิเสธกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล คือ ผู้ที่มีสถานภาพต่ำจะมีความไว้บรรทัดฐานสูง และในทางกลับกัน ผู้ที่มีสถานภาพสูงเป็นบุคคลที่มีความไว้บรรทัดฐานต่ำ ซึ่งสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในที่นี้ได้แก่ ระดับการศึกษา ระดับการศึกษา และประเภทของอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน เช่นเดียวกันพบว่าอายุและระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ในเชิงนิเสธกับความแปลกแยก

ส่วน **Dean Dwight G. (1961. 753-758)** ศึกษาความแปลกแยก 3 ประเภท คือ ความไร้อำนาจ ความไว้บรรทัดฐาน และความโดดเดี่ยว พบว่า ทั้ง 3 ประเภทนี้มีความสัมพันธ์กับระดับศึกษา รายได้ ประเภทของอาชีพ ภูมิสำเนา และอายุ คือ ผู้ที่มีความแปลกแยกสูง ได้แก่ ผู้ที่มีการศึกษาต่ำ มีรายได้ต่ำประกอบอาชีพที่ใช้แรงงาน มีภูมิสำเนาอยู่ในเขตชนบทและเป็นผู้ที่สูงอายุ

ในขณะที่ **Bonnie Bullorh (1994 : 243)** พบว่า ความไร้อำนาจกับความไว้บรรทัดฐานมีความสัมพันธ์เชิงนิเสธกับระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และสภาพแวดล้อมทางบ้าน และพบว่าเพศหญิงมีความไร้อำนาจและไว้บรรทัดฐานสูงกว่าเพศชาย

สุรินทร์ พิศสุวรรณ (2527:1 - 2) กล่าวไว้ในบทความเรื่อง สี่จังหวัดชายแดนภาคใต้กับปัญหาสิทธิมนุษยชน : เงื่อนไชทางการเมืองที่นำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นการศึกษาถึงปัญหาทัศนคติทางการเมืองของผู้นำทางการเมืองไทย และผู้กำหนดนโยบายของรัฐต่อประชากรกลุ่มน้อยชาวมลายู และพบว่าทัศนคติทางการเมืองดังกล่าวกลับกลายเป็นอุดมการณ์ พื้นฐานความคิดในการสร้างชาติหรือสร้างความเป็นเอกภาพของชาติ อันนำไปสู่ความขัดแย้ง กระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของชาวไทยมุสลิมที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ต่างศาสนา ต่างภาษา ต่างประวัติศาสตร์โดยรัฐบาลใช้นโยบายบูรณาการมาตั้งแต่ พ.ศ.2500 จนกระทั่งถึง พ.ศ.2516 ในระหว่างห้วงเวลาดังกล่าวรัฐได้พยายามเข้าควบคุมและอุปถัมภ์ค้ำจุนสถาบันผู้นำทางศาสนา ท่ามกลางความขัดแย้งและการต่อต้านของประชาชนชาวมลายูมุสลิม จนกระทั่งกลายเป็นขบวนการต่อสู้ทางการเมือง และการทหารดำเนินการขึ้นการเคลื่อนไหวทั้งภายในและภายนอกประเทศในช่วง พ.ศ.2516 เป็นต้นมา

พิเชษฐ์ ทองศรีนุ่น (2536 : 165) ศึกษาเรื่องไทยมุสลิมกับความมั่นคงแห่งชาติ : ศึกษากรณีชาวไทยมุสลิม ในอำเภอรามัน จังหวัดยะลา พบว่าสถานการณ์และปัญหาความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่มีต่อเนื่องมาจากอดีต และยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน โดยไม่มีทีท่าว่าจะหมดไป ตรงกันข้ามปัญหายังมีความสลับซับซ้อน เห็นได้จากปรากฏการณ์ที่รุนแรง เช่นการปฏิบัติการเคลื่อนไหว ก่อวินาศกรรม สร้างความวุ่นวาย ช่มชู้ คุกคาม เรียกค่าไถ่ ค่าคุ้มครอง ลอบทำร้าย ก่อวินาศกรรม และที่มีแนวโน้มนำไปสู่ความรุนแรงคือ การชุมนุมประท้วง หรือปรากฏการณ์ที่ไม่รุนแรง เช่น การแสวงผลประโยชน์ทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย ยังผลให้เกิดปัญหาความไม่สงบ ไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาความหวาดระแวงและรู้สึกแปลกแยก ปัญหาอิทธิพลและ

การแทรกแซงจากต่างประเทศ ส่วนสาเหตุของปัญหา เกิดจากนโยบายผสมกลมกลืนของรัฐบาล ไม่สอดคล้องกับโครงสร้างทางสังคมวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิม และข้าราชการทุจริตประพฤติมิชอบ ดังนั้น การแก้ไขปัญหาความมั่นคงใน จชต. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

4. สรุป

สาเหตุของความไม่เข้าใจและความหวาดระแวงกับสาเหตุของความไม่สงบและการก่อการร้าย ดังนี้

4.1 สาเหตุของความไม่เข้าใจและความหวาดระแวง

4.1.1 ความหวงแหนในวัฒนธรรม สภาพสังคมไทยที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ทำให้ชาวไทยมุสลิมบางส่วนไม่มั่นใจในนโยบายและเจตนารมณ์ของฝ่ายรัฐบาลเกรงว่าเอกลักษณ์วัฒนธรรมของตนจะถูกผสมกลมกลืนไป

4.1.2 อดีตที่มามีลิม ความฝังใจในอดีตของชาวไทยมุสลิมบางส่วน ทำให้เกิดความหวาดระแวงว่ารัฐบาลไม่จริงใจหรือมีการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

4.1.3 ภาษา ข้อจำกัดเรื่องภาษาซึ่งแตกต่างกัน ทำให้การประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลไม่สามารถไปถึงประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.1.4 ขาดความรู้ในหลักปฏิบัติศาสนาและวัฒนธรรมประเพณี เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลส่วนขาดความเข้าใจในหลักการ และวิถีปฏิบัติของศาสนาอิสลาม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น

4.1.5 การกระทำของขบวนการโจรก่อการร้าย ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจต่อกันทั้งระหว่างประชาชนด้วยกัน และระหว่างฝ่ายต่าง ๆ

4.1.6 โอกาสทางสังคม ข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน บริการสาธารณสุข ปัญหาด้านสังคม ความรู้สึกด้อยโอกาส และสภาพในสังคมไทย ความพลาดหวังในระบบการแข่งขันด้านการศึกษา การเข้ารับราชการ และอื่นๆ

4.2 สาเหตุของความไม่สงบและการก่อการร้าย

4.2.1 แนวคิดจากต่างประเทศ ผกร.และขบวนการซึ่งได้รับความคิดจากต่างประเทศมีขีดความสามารถในการแสวงหาอิทธิพล เพื่อขอรับการสนับสนุนจากต่างประเทศ

4.2.2 ผลประโยชน์ อันเกิดจากความขัดแย้งผลประโยชน์ระหว่างประชาชนด้วยกันทำให้เกิดความรุนแรงขึ้น

4.2.3 ประชาชนขาดการมีส่วนร่วม ประชาชนจำนวนมากยังวางเฉยไม่ต่อต้านเมื่อมีความรุนแรง โดยเฉพาะที่เป็นการกระทำของคนในศาสนาเดียวกัน

4.2.4 ความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่บางส่วนไม่สามารถทำให้ประชาชนศรัทธาและร่วมมือในการรักษาความสงบได้

4.2.5 การสนับสนุนจากต่างประเทศ บางประเทศเห็นว่า ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การค้า และการลงทุนมีความสำคัญต่อการสนับสนุนการก่อการร้าย

ด้านแนวคิดทฤษฎีการก่อการร้าย

1. ความหมาย

คำว่า การก่อการร้าย (Terrorism) เป็นคำในภาษาฝรั่งเศส มาจากคำว่า “Terrere” หมายถึง การทำให้กลัว เกิดจากเหตุการณ์รุนแรงทางการเมืองฝรั่งเศสหลัง การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบบสาธารณรัฐ เมื่อปีค.ศ. 1789 เนื่องจากได้มีประชาชนกลุ่มหนึ่งพยายามก่อความไม่สงบขึ้น โดยใช้วัตถุระเบิดเป็นอาวุธ ทำให้มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก รวมทั้งทรัพย์สินของประชาชนก็ได้รับความเสียหายอยู่เสมอ รัฐบาลฝรั่งเศสจึงได้ดำเนินการปราบปรามและลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างรุนแรง ดังนั้น ชาวฝรั่งเศสจึงเรียกการกระทำอันรุนแรงนี้ว่า “Terrorism” และเรียกช่วงเวลาการปกครองของรัฐบาลฝรั่งเศสในระหว่างปี ค.ศ. 1793-1794 ว่า “ยุคแห่งความหวาดกลัว” (Region of Terror) (อนุชาติ บุณนาค : 2558)

James M. Poland(2004 : 72)ได้รวบรวมคำจำกัดความของการก่อการร้ายไว้

1. การก่อการร้ายเป็นรูปแบบพฤติกรรมรุนแรงที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวางแผนดำเนินการ มีผลกระทบต่อนโยบายของรัฐบาล หรือคุกคามประชาชน เพื่อจุดประสงค์ในรูปแบบพฤติกรรมรุนแรงที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวางแผนดำเนินการให้มีผลกระทบต่อนโยบายของรัฐบาล เพื่อจุดประสงค์ในการมีอิทธิพลเหนือนโยบายของรัฐบาล
2. ความสยดสยอง/ความหวาดกลัว คือ ความรุนแรงที่กระทำโดยกลุ่มขบวนการเพื่อคุกคามประชาชน หรือรัฐบาลเพื่อให้ยอมทำตามต้องการของกลุ่ม
3. ความสยดสยอง/ความหวาดกลัว เป็นการวางแผนปฏิบัติการอันเป็นสัญลักษณ์ เพื่อให้มีอิทธิพลด้านพฤติกรรมทางการเมืองด้วยวิถีทางที่เหนือกว่าปกติ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความรุนแรง หรือการขู่เข็ญคุกคามด้วยความรุนแรง
4. ลัทธิการก่อการร้าย อาจถูกจำกัดความว่า เป็นพฤติกรรมที่รุนแรงและผิดกฎหมายที่วางแผนขึ้นตอนเพื่อก่อให้เกิดความกลัว การขู่เข็ญหรือการบีบบังคับหรือโดยทางอ้อม ด้วยการเสแสร้งอำกัปภิริยาอารมณ์หรือความคิดเห็นต่าง ๆ
5. ลัทธิการก่อการร้าย เป็นการใช้หรือคุกคามด้วยความรุนแรง ซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับ ในด้านวัฒนธรรม การกระทำโดยตรงต่อเป้าหมายอันเป็นสัญลักษณ์ เพื่อให้มีอิทธิพลด้านพฤติกรรมทางการเมือง ไม่ว่าจะโดยตรงเพื่อให้เกิดความกลัว การขู่เข็ญหรือการบีบบังคับหรือโดยทางอ้อม ด้วยการเสแสร้งอำกัปภิริยาหรือความคิดเห็นต่าง ๆ
6. ลัทธิการก่อการร้าย เป็นความรุนแรงในสังคมที่ไม่ให้เกิดจากรัฐบาลหรือเป็นการขู่เข็ญ คุกคาม ที่กระทำโดยบุคคลหรือกลุ่มขบวนการเล็ก ๆ และมุ่งไปยังเป้าหมายทางสังคม หรือการเมือง ซึ่งอาจเกิดจากกลุ่มที่ไม่ได้เป็นประเทศ (Subnational) กลุ่มที่เป็นประเทศ (National) หรือกลุ่มระหว่างประเทศ (International)
7. ลัทธิการก่อการร้าย เป็นการใช้กำลัง ใช้ความรุนแรง หรือขู่เข็ญ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเมืองโดยความหวาดกลัวการขู่เข็ญหรือการบีบบังคับ

โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง (ใน เกษียร เตชะพีระ, 2548 : 8) ได้นิยาม การก่อการร้าย ว่าหมายถึง การกระทำหรือชู่จะกระทำการรุนแรงของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ไม่มีอำนาจหน้าที่ โดยมุ่งต่อผลทางจิตใจและพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง ศาสนา หรือลัทธิอุดมการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเพื่อเป้าหมายทางการเมือง

คณะกรรมการร่างกฎหมายองค์การสหประชาชาติ กำหนดว่า การก่อการร้ายสากลเป็นการกระทำที่ มุ่งกระทำต่อบุคคลซึ่งอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น ผู้นำของรัฐ หรือนักการทูต เป็นสลัดอากาศกระทำต่อเครื่องบินโดยสารพลเรือน ส่งผู้ก่อการร้ายไปปฏิบัติการนอกประเทศใช้ชีวิตมนุษย์ผู้บริสุทธิ์เป็นเครื่องมือของการก่อการร้าย (Reuven Young : 2006)

Deflem and Maybin (2005: 175-181) ได้กำหนดนิยาม การก่อการร้ายสากลว่า หมายถึง การกระทำในลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. การกระทำที่มีจุดหมาย ในการแสดงออกให้เกิดผลในการก่อให้เกิดความรุนแรงมากกว่าหนึ่งประเทศขึ้นไป
2. การกระทำความผิดที่เริ่มขึ้นในประเทศหนึ่งและไปสิ้นสุดที่อีกประเทศหนึ่ง
3. การกระทำของกลุ่มที่มีแรงกระตุ้นสนับสนุนมาจากต่างประเทศ
4. ได้มีการวางแผนหรือเตรียมการในประเทศหนึ่งและไปปฏิบัติการในอีกประเทศหนึ่ง
5. ผู้เสียหายเป็นประชาชนพลเมืองของประเทศต่าง ๆ หรือเป็นผู้เสียหายขององค์การธุรกิจระหว่างประเทศ
6. ความเสียหายซึ่งเป็นสาเหตุให้ประเทศต่าง ๆ ได้รับผลร้าย หรือเกิดขึ้นกับองค์การระหว่างประเทศ

สำนักงานสืบสวนกลางของสหรัฐอเมริกา (FBI) ได้ให้คำจำกัดความของการก่อการร้ายสากลว่า เป็นการใช้กำลังรุนแรงและผิดกฎหมายต่อบุคคลหรือทรัพย์สิน เป็นการข่มขู่ใช้อำนาจบังคับให้รัฐบาลหรือประชาชนเพื่อส่งเสริมเป้าหมายทางการเมือง สังคมของฝ่ายก่อการร้าย (อ้างถึงใน สุรินทร์ หิรัญบุรณะ, 2547 : 3.)

กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ให้คำจำกัดความว่า การก่อการร้ายสากลต่างจากการก่อการร้ายทั่วไปตรงประเด็นที่ การก่อการร้ายสากลเกี่ยวข้องกับพลเมืองหรืออาณาเขตของประเทศสองประเทศขึ้นไป (อ้างถึงใน วันเฉลิม จันทรากุล, 2546: 202.)

องค์การข่าวกรองลับของอังกฤษ ให้คำจำกัดการก่อการร้ายสากล ความว่าการใช้วิธีการรุนแรงที่มีการวางแผนและเตรียมการเพื่อข่มขู่ ทำให้เสียขวัญหรือตื่นตระหนก โดยหวังผลทางการเมือง อันได้แก่ การโค่นล้มรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง การเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรือการแบ่งแยกดินแดนออกไปตั้งรัฐอิสระ (กองพลทหารราบที่ 5 : 2557)

โดยรวมแล้วความหมายของการก่อการร้ายหมายถึง การกระทำหรือชู่จะกระทำการรุนแรงของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ไม่มีอำนาจหน้าที่ โดยมุ่งต่อผลทางจิตใจ และพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง ศาสนา หรือลัทธิอุดมการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

หรือหลายอย่างรูปแบบการก่อการร้าย เช่น การจับตัวผู้ร่วมมือกับฝ่ายตรงข้ามไปขังหรือสังหาร
เผาบ้าน หรือขับไล่ออกจากชุมชน

2. แนวคิดทฤษฎี

การก่อการร้ายในปัจจุบันมีมูลเหตุที่สำคัญ 5 ประการคือ (ธีรพันธ์ นันทขว้าง :
2557)

1. **ความไม่เท่าเทียม** ความไม่เท่าเทียมในสังคม ความแตกต่างระหว่างชนชั้นที่มี
อยู่มากในสังคมใดสังคมหนึ่ง ย่อมที่จะนำไปสู่ความไม่พอใจในสภาพที่เป็นอยู่ และถ้ามีกลุ่มคนที่
ต้องการต่อสู้เพื่อให้เกิดความเท่าเทียม ย่อมจะมีความเป็นไปได้ที่จะรวมตัวกันและถ้ากลุ่มที่รวมตัวกัน
มีระดับความเข้มแข็งที่มากพอก็อาจจะนำไปสู่การก่อการร้าย ส่วนใหญ่แล้วความไม่เท่าเทียมมักจะ
นำไปสู่การก่อความไม่สงบที่จะมุ่งเปลี่ยนแปลงหรือล้มล้างอำนาจรัฐ โดยใช้แนวทางการก่อการร้าย
เป็นเครื่องมือในที่จะทำการปฏิวัติล้มล้างอำนาจรัฐที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ตัวอย่างของกลุ่มก่อการร้าย
ที่มีสาเหตุมาจากความไม่เท่าเทียมได้แก่ กลุ่มเฮซบอลลาห์ เป็นกลุ่มก่อการร้ายมุสลิมชีอะ
ชาวปาเลสไตน์

2. **ความไม่เพียงพอ** ความต้องการพื้นฐานและทรัพยากรในสังคมใดสังคมหนึ่ง
คนในสังคมนั้นควรที่จำได้มีโอกาสที่จะใช้ทรัพยากรนั้นและควรได้รับโอกาสที่จะเข้าถึงความต้องการ
พื้นฐานเหล่านั้นอย่างน้อยก็เพื่อการดำรงชีพ แต่เมื่อไรก็ตาม คนในสังคมไม่ได้รับโอกาสดังกล่าว
อาจจะถูกเบียดเบียนจากผู้ที่มีกำลังมากกว่าหรือเข้มแข็งกว่ามาเบียดเบียนทรัพยากรต่าง ๆ ย่อมที่จะ
สร้างความไม่พอใจกับผู้ที่ถูกเบียดเบียน และนำไปสู่การต่อสู้โดยการรวมตัวกันเป็นกลุ่มก่อการร้าย
เพื่อต่อสู้กับ การถูกเบียดเบียนในที่สุดตัวอย่างของกลุ่มก่อการร้ายที่มีสาเหตุมาจากความไม่เพียงพอ
ได้แก่ กลุ่มอัลกออิดะห์ เป็นต้น

3. **ความไม่เข้มแข็ง** การที่สังคมหนึ่งสังคมใดขาดความเข้มแข็ง ไม่สามารถที่จะ
มีกำลังในการที่จะปกป้องดูแลผลประโยชน์ของตนได้นั้น ย่อมที่จะมีโอกาสที่จะถูกเบียดเบียนโดยผู้ที่
แข็งแรงกว่า และผู้ที่แข็งแรงกว่าย่อมที่จะมีกำลังอำนาจในการปกป้องผลประโยชน์ของตนเอง และ
รวมไปถึงการเบียดเบียนผู้ที่มีกำลังอ่อนด้อยกว่า ดังนั้น การที่สังคม รัฐ หรือประเทศที่มีความ
อ่อนแอกว่าจะปกป้องผลประโยชน์ของตนเองได้นั้น ถ้ามีกำลังอำนาจไม่ว่าด้านใดของตน
ไปชนตรง ๆ กับผู้ที่แข็งแรงกว่า ย่อมจะนำไปสู่ความเสียหายย่อยยับ ดังนั้น วิธีที่จะต่อสู้กับผู้
เข้มแข็งกว่าได้อย่างเท่าเทียมคือ การทำสงครามสมมาตร คือ ขดเซยความอ่อนแอกว่าของตนด้วย
การใช้วิถีทางของการก่อการร้ายกับผู้ที่มีแข็งแรงกว่า ตัวอย่างของกลุ่มก่อการร้ายที่มีสาเหตุมาจาก
ความไม่เข้มแข็ง ได้แก่ กลุ่มอัลกออิดะห์ เป็นต้น

4. **ความไม่รู้** ความไม่รู้ ความไม่เท่าทันย่อมที่จะนำไปสู่ความหวาดระแวง ความ
กลัวว่าจะเป็นไปตามสิ่งคาดเดา หรือจินตนาการ หรือกลัวว่าจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง และการ
เปลี่ยนแปลงนั้นก็จะนำผลกระทบมาสู่ความเชื่อที่ตนเองมีความไม่รู้มักจะเป็นสาเหตุของการ
ก่อการร้ายในกลุ่ม สังคม หรือรัฐ ที่มีลักษณะอนุรักษนิยม ยึดมั่นถือมั่น อคติลักษณะของตนอย่างสุดโต่ง
ตัวอย่างของกลุ่มก่อการร้ายที่มีสาเหตุมาจากความไม่รู้ ได้แก่ กลุ่มตาลิบันในอัฟกานิสถาน เป็นต้น

5. **การไม่สื่อสาร** การขาดการสื่อสารที่ชัดเจนย่อมจะนำมาซึ่งปัญหาในการสร้าง
ความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศกับประเทศ ประเทศกับสังคม ประเทศกับประชาชน สังคมกับสังคม

เพราะการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีความถูกต้องแม่นยำทันเวลา เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก ข้อมูลข่าวสารที่มีความถูกต้อง แม่นยำและทันเวลาสามารถช่วยป้องกันและต่อต้านข่าวลือ อันเป็นการลดความสับสนในสังคมจากข่าวสารที่บิดเบือนความจริงที่นำไปสู่การขาดความเชื่อมั่นต่อกัน ไม่ว่าจะ เป็น ประชาชนสังคม รัฐ หรือประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การรวมตัวกันเป็นกลุ่มก่อการร้ายเพื่อเรียกร้อง หรือต่อสู้ในสิ่งที่ตนเองเข้าใจผิดงงล่อแห่งความหวาดกลัว

Paul Wilkinson (อ้างถึงในกษิร ชิพเป็นสุข, 2557 : 47) มีแนวคิดในการวิเคราะห์ลัทธิการก่อการร้ายออกตามวัตถุประสงค์ของการก่อการร้ายได้ 4 ประเภท คือ

1. **การกระทำความผิดกฎหมาย (Criminal)** ลัทธิการก่อการร้ายที่กระทำความผิดกฎหมายเป็นการวางแผนใช้ความสยดสยองหรือหวาดกลัว เพื่อผลประโยชน์เกี่ยวกับเงินและวัตถุ
2. **ทางจิตวิญญาณ (Psychic)** ลัทธิการก่อการร้ายทางด้านจิตวิญญาณจะเกี่ยวข้องกับความเชื่อในเรื่องเวทย์มนต์ คาถา เทพนิยาย และลัทธิไสยศาสตร์ ซึ่งถูกโน้มน้าวจากการคลั่งศาสนา
3. **ด้านสงคราม (War)** ลัทธิการก่อการร้ายที่เกี่ยวข้องกับการสงครามเป็นการทำลายล้างศัตรูในทุกวิถีทางที่จะทำได้
4. **ด้านการเมือง (Political)** ลัทธิการก่อการร้ายที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เป็นการใช้ความรุนแรง และความกลัวอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง

ในขณะที่ **รวิช เกษร์อังกร** (2535 : 153) มีวิธีในการจัดแบ่งการก่อการร้ายได้หลายวิธี เช่น การจำแนกตามพื้นที่ หรือดินแดนในการปฏิบัติการ การจำแนกตามอุดมการณ์ การจำแนกตามวัตถุประสงค์ และการก่อการร้ายโดยรัฐเอง ทั้งนี้การจำแนกที่นำมาใช้เป็นหลักในปัจจุบัน คือ การจำแนกตามพื้นที่หรือดินแดนในการปฏิบัติการที่ได้มีการก่อการร้าย อย่างไรก็ตาม อาจจัดแบ่งเพิ่มขึ้นมาได้อีกประเภทหนึ่ง คือ การก่อการร้ายที่ปฏิบัติการข้ามไปยังอีกประเทศหนึ่งเพื่อผลภายในในประเทศของตนเท่านั้นการก่อการร้ายภายในประเทศ เป็นการต่อสู้ด้วยวิธีการรุนแรงของขบวนการ ก่อการร้ายภายในประเทศ ซึ่งมุ่งเน้นต่อต้านรัฐบาลประเทศของตน การปฏิบัติการกระทำภายในประเทศตนเป็นหลัก และมักจะไม่มีการปฏิบัติร่วมเป็นการร่วมมือประสานงานในการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธกับขบวนการก่อการร้ายภายนอกประเทศหรือการก่อการร้ายระหว่างประเทศ หรือการก่อการร้ายสากลซึ่งมีการร่วมมือกัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการเมืองของขบวนการใดขบวนการหนึ่งซึ่งแบ่งกลุ่มก่อการร้ายทางอุดมการณ์ สามารถแบ่งได้เป็นพวกขวาจัด (ประชาธิปไตย และเผด็จการ) และซ้ายจัด (คอมมิวนิสต์) และพวกแบ่งแยกดินแดน เป็นต้น

จณณเจิม ยური (2543 : 44) กล่าวถึงปัจจัยในการก่อการร้าย เอาไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. **ปัจจัยทางด้านการคมนาคมขนส่ง** ในปัจจุบันการก่อการร้ายได้แพร่ขยายเข้าไปในพื้นที่แทบทุกส่วนของโลก เนื่องจากการคมนาคมขนส่งที่รวดเร็วและหลากหลาย ผู้ก่อการร้ายจึงสามารถเคลื่อนไหวกิจกรรมต่าง ๆ ได้ง่าย ประกอบกับสามารถใช้อุปกรณ์เครือข่ายสื่อสารที่ทันสมัยในการรับส่งข้อมูล สั่งการและติดตามผล จึงทำให้ การติดตามผู้ก่อการร้ายจึงเป็นเรื่องยาก หรืออาจต้องใช้การรวบรวมข่าวสารต่าง ๆ และใช้เวลาหลายปีซึ่งบางครั้งไม่ประสบผลสำเร็จเลย

2. ปัจจัยการสนับสนุนการก่อการร้ายภายใต้การจัดตั้ง หรือได้รับการสนับสนุน จากรัฐบาลหรือประเทศต่าง ๆ เพื่อจะใช้ประโยชน์ในการดำเนินการนโยบายทางการเมือง โดยลักษณะของชาติต่าง ๆ มักจะเป็นกำลังทหารอ่อนแอ หรือพลังอำนาจแห่งชาติไม่เข้มแข็ง และกำลังเผชิญหน้ากับประเทศมหาอำนาจ หรือชาติที่ไม่ต้องการดำเนินนโยบายทางการเมือง การทหารที่รุนแรงโดยเปิดเผย หลีกเลี่ยงการปะทะโดยใช้กำลังซึ่งหน้า อันจะส่งผลกระทบต่อระบบโดยรวมของประเทศ ประเทศเหล่านี้ก็จะเลือกใช้กำลังของผู้ก่อการร้ายปฏิบัติการกันแทน

3. ปัจจัยด้านเงินทุนหมุนเวียน ส่วนหนึ่งของการก่อการร้ายที่เป็นที่นิยม หรือเป็นทางเลือกที่มักจะถูกใช้นั้น เป็นเพราะการก่อการร้ายไม่ใช่สงครามตามแบบ แต่เป็นรูปแบบของสงครามหลบซ่อน ยากที่ชาติจะถูกกระทำจะป้องกันและตอบโต้ได้ และ การก่อการร้ายส่วนใหญ่ไม่ได้ต้องการเงินสนับสนุนจำนวนมาก การก่อการร้ายใช้เงินน้อยกว่ากิจกรรมข้ามชาติที่ผิดกฎหมายต่าง ๆ การค้ายาเสพติด หรือการค้าอาวุธ จึงไม่ใช่เรื่องยากที่จะรวบรวมเงินทุนให้เพียงพอในการปฏิบัติการ การแกะรอยเส้นทางการเงินที่หมุนเวียนในระบบ เป็นเรื่องยากเพราะผู้ก่อการร้ายจะใช้บัญชีปลอมในการทำธุรกรรมต่าง ๆ และผู้ที่ดำเนินก็เป็นเพียงตัวกลางที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับระบบภายในขององค์กร การก่อการร้าย และเงินทุนที่หมุนเวียนภายในระบบ ส่วนใหญ่ก็มาจากกิจกรรมที่ผิดกฎหมาย ความสนใจในการติดตามเงินที่ถูกโยกย้ายออกนอกระบบธนาคารจึงไม่เป็นที่สังเกตเท่าที่ควร

บุญรอด ศรีสมบัติ (2548) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติการก่อการร้ายเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. การแบ่งตามหลักดินแดน ซึ่งการแบ่งในลักษณะนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1.1 การก่อการร้ายในประเทศ ที่มุ่งต่อต้านรัฐบาลของประเทศที่ตนเองอาศัยอยู่ การดำเนินการมักจะดำเนินการในพื้นที่ประเทศของตนเอง อาจจะไม่ปฏิบัติการร่วมกับกลุ่มก่อการร้ายข้ามประเทศ หรือการก่อการร้ายสากล แต่อาจจะมีรับการสนับสนุนทั้งทางด้านยุทธโธปกรณ์ และยุทธภัณฑ์จากภายนอกประเทศ เช่น ขบวนการก่อการร้ายในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย

1.2 การก่อการร้ายข้ามประเทศ ที่มุ่งกระทำการต่อรัฐบาลของประเทศตนเอง เช่น กองทัพสาธารณไอร์แลนด์ (Irish Republican Army : IRA) และ

1.3 การก่อการร้ายสากล ซึ่งเป็นการก่อการร้ายที่ร่วมมือกันกระทำมากกว่าหนึ่งกลุ่ม เช่น กลุ่มอัลกออิดะห์ (Al-Qaida) ที่ร่วมมือกับกลุ่มก่อการร้ายอื่น ๆ ดำเนินการก่อการร้ายในทุกภูมิภาคของโลก

2. การแบ่งประเภทตามอุดมการณ์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

2.1 กลุ่มซ้ายจัด เป็นกลุ่มก่อการร้ายที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองตามแนวคิดของ คาร์ล มาร์ก (Karl Mark, 1818-1883) เลนิน (Vladimir Ilyich Lenin : 1870-1924) ทรอตสกี (Leon Trotsky : 1879-1940) หรือเหมา เจ๋อตุง (Mao Tse Tung : 1893-1997) ลักษณะการดำเนินการเป็นสงครามช่วงชิงประชาชน ด้วยการดำเนินการปฏิวัติตามแนวทางคอมมิวนิสต์ ที่ใช้การยั่วยุให้รัฐบาลดำเนินการปราบปรามประชาชนด้วยความรุนแรง เพื่อสร้าง

เงื่อนไขในการแสดงความชอบธรรมในสงครามปฏิวัติ เช่น กลุ่มก่อการร้ายซ้ายจัดได้แก่ กองทัพแดงในญี่ปุ่น (Japanese Red Army)

2.2 อุดมการณ์แบ่งแยกดินแดนที่มุ่งเน้นชาติ/ศาสนานิยม เป็นกลุ่มก่อการร้ายที่อาศัยแนวคิดเรื่องชาตินิยมหรือศาสนานิยมมาเป็นเงื่อนไขในการดำเนินการ ซึ่งเน้นการดำเนินการภายในประเทศเท่านั้น มีลักษณะการดำเนินการโดยอิสระ และ/หรือดำเนินการร่วมกับกลุ่มประเทศและ/หรือกลุ่มศาสนาเดียวกัน นอกจากนี้กลุ่มก่อการร้ายบางกลุ่มอาจจะดำเนินการร่วมกับกลุ่มก่อการร้ายซ้ายจัดเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินการ ตัวอย่างของการก่อการร้ายประเภทนี้ ได้แก่ สาธารณรัฐไอริช (Irish Republican Army : IRA) หรือกลุ่มพูโล (Patani United Liberation Organization : PULO) เป็นต้น

2.3 กลุ่มขวาจัด เป็นกลุ่มก่อการร้ายที่มีแนวคิดต่อต้านคอมมิวนิสต์ หรือสังคมนิยม หรือการปกครองที่คล้ายกัน การต่อสู้มักจะใช้วิธีรุนแรงแต่ไม่มีขอบเขตการดำเนินการในเฉพาะประเทศเป้าหมายเท่านั้น กลุ่มก่อการร้ายขวาจัดมีการดำเนินการข้ามประเทศ แต่กลุ่มก่อการร้ายขวาจัดมักจะมีสมาชิกในจำนวนจำกัด ตัวอย่างของกลุ่มนี้ ได้แก่ นาซีใหม่ (Neo-Nazi) กลุ่มฟาสซิสต์ใหม่ (Neo-Fascist)

3. การแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการก่อการร้าย กลุ่มก่อการร้ายมีวัตถุประสงค์อย่างไร สามารถจัดแบ่งวัตถุประสงค์ของการก่อการร้ายได้ 2 ประเภท ดังนี้

3.1 มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อสู้กับความเกลียดชัง เช่น ชาติพันธุ์ เผ่าพันธุ์ วัฒนธรรม ศาสนา ขนบธรรมเนียม ประเพณี ประวัติศาสตร์

3.2 มีวัตถุประสงค์เพื่อต่อสู้กับการก่อการร้าย เช่น ขบวนการต่อสู้อิสระอัลสเตอร์ (The Ulster Freedom Fighter) และขบวนการคอมมานโดมือแดง (The Red Hand Commando) ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อต่อต้านสาธารณรัฐไอริช (Irish Republican Army : IRA) หรือขบวนการกู้ชาติ (The Liberation Movement) เกิดจากการรวมตัวเพื่อปลดปล่อยดินแดน เช่น องค์การปลดปล่อยปาเลสไตน์ (The Palestine Liberation Organization : PLO)

4. การก่อการร้ายโดยรัฐ การก่อการร้ายในลักษณะนี้ คือ การดำเนินการก่อการร้ายโดยรัฐนั้น ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศของตน เพื่อตอบสนองผลประโยชน์ทางการเมืองของรัฐนั้น ๆ เป็นสำคัญ สำหรับรัฐที่ดำเนินการในลักษณะนี้ ได้แก่ เกาหลีเหนือ คิวบา ซีเรีย อิหร่าน ฯลฯ ตัวอย่างของการก่อการร้ายโดยรัฐได้แก่ การลอบสังหารประธานาธิบดีชุน ดู วาน ของเกาหลีใต้ในขณะที่เยือนพม่าอย่างเป็นทางการ เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 1983 ด้วยการส่งสายลับของตนแทรกซึมเข้าไปในพม่าแล้วทำการติดตั้งระเบิดที่สุสานวีรชน เพื่อบอกการวางพวงมาลาของประธานาธิบดีชุน ดู วาน แต่เกิดความผิดพลาดขึ้น เมื่อรถของทางสถานทูตขับเข้ามาก่อนเพื่อทำการชักซ้อมพิธี ทำให้สายลับของเกาหลีใต้ที่ฝังตัวอยู่ทำการจุดระเบิดก่อนเวลา ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของเกาหลีใต้เสียชีวิต 17 คน และเจ้าหน้าที่ของพม่าเสียชีวิต 4 คน และมีผู้บาดเจ็บ โดยเจ้าหน้าที่ที่เสียชีวิตของเกาหลีใต้เป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงที่เป็นระดับรัฐมนตรีหลายคน

การก่อการร้ายในปัจจุบันถือเป็นภัยคุกคามที่สำคัญยิ่ง เพราะหลายประเทศได้ถูกคุกคามด้วยการถูกใช้เป็นสถานที่ในการดำเนินการก่อการร้าย สำหรับเป้าหมายของการก่อการร้ายสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ เป้าหมายทางทหารและเป้าหมายทางพลเรือน โดย

การก่อการร้ายนั้นจะกระทำต่อเป้าหมายที่ทำการคัดเลือกและอาศัยการวางแผนที่รัดกุมด้วยการรักษาไว้เป็นความลับจนกว่าการปฏิบัติการจะสำเร็จทำให้ยากต่อการป้องกัน ส่วนรูปแบบของการก่อการร้ายจากในอดีตที่ผ่านมาจะมีลักษณะดังต่อไปนี้ ลอบวางระเบิด (Bombing) ยึดพาหนะในการโดยสาร (Hijacking) ลักพาตัว (Kidnapping) ข่มขู่ (Threat) ลอบสังหาร (Assassination) บุกรุกโจมตีด้วยอาวุธ (Raid) จับตัวประกัน (Hostage) ชุมนยิง (Snipping) ก่อวินาศกรรม (Sabotage) และใช้อาวุธชีวเคมีในที่ชุมชน (Biological & Chemical Weapon Attacking)

ส่วน **ลิขิต ธีรเวคิน** ได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายเอาไว้ว่าการปราบปรามผู้ก่อการร้ายจึงเป็นเรื่องที่ยาก วิธีที่ดีที่สุดก็คือ การค้นหาสาเหตุของการก่อการร้ายและพยายามแก้ที่สาเหตุดังกล่าว เมื่อเป็นเช่นนี้การแก้ปัญหาผู้ก่อการร้ายจึงมี สองมิติ ถ้าเป็นการก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศก็ต้องหาสาเหตุของปัญหาที่นำไปสู่ความพยายามที่จะก่อการร้ายขึ้น เช่น ถ้าเป็นเรื่องความขัดแย้งของเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ ก็ต้องพยายามหาทางสร้างความสมานฉันท์ด้วยนโยบายและการแก้ปัญหาให้มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน เป็นต้น แต่ถ้าเป็นการก่อการร้ายที่มีผลมาจากความแตกต่างในเรื่องอุดมการณ์ทางการเมือง ความขัดแย้งทางศาสนา ฯลฯ ซึ่งมีลักษณะสากล การก่อการร้ายอาจมิได้มุ่งทำร้ายประเทศที่มีการก่อการร้ายโดยตรง แต่อาจมุ่งเน้นทำลายอาคารที่เป็นบริษัทของชาติที่เป็นศัตรู หรือสถานทูต ฯลฯ ซึ่งจะส่งผลในทางลบกับประเทศที่เป็นเป้าหมาย รวมทั้งประเทศที่มีอาคารและสถานทูตตั้งอยู่ ผลก็จะออกมาเป็นการก่อการร้ายที่มีผลกระทบในทางลบในระดับสากล (ลิขิต ธีรเวคิน : 2557)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รัชณี กัลป์ยานคุณาวุฒิ (2535 : 45) ได้ทำการวิจัยเอกสารเอกสารเกี่ยวกับปัญหาชายแดนภาคใต้ ระหว่าง พ.ศ.2521 – 2532 พบว่า 1. ปัญหาราคาผลผลิตเกษตรตกต่ำ ชาวบ้านเสนอให้เร่งรัดดำเนินงานเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐไม่มีประสิทธิภาพ การเลือกปฏิบัติและการกระทำไม่ดีต่อประชาชน ชาวบ้านต้องการให้เจ้าหน้าที่สำนึกในหน้าที่ การให้บริการประชาชน วางตัวเป็นกลางและให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐได้ 3. ปัญหาการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ได้มาตรฐาน ขาดโอกาสในการศึกษาปริญญาตรี ชาวบ้านต้องการให้คนใน 3 จังหวัดภาคใต้ได้รับการศึกษาทั่วถึงอย่างมีคุณธรรม 4. ปัญหานโยบายยังไม่ตรงกับสภาพท้องถิ่น ต้องการให้มีการจัดเวทีประชาชน รับฟังปัญหาประชาชนให้มากขึ้น 5. ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และอิทธิพลของท้องถิ่น ซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐแก้ปัญหาไม่ตรงจุด ทำให้เกิดแรงสะท้อนกลับเกิดแนวร่วมเข้าผกผันขึ้น (OAC.rta.mi.th south. Problem สืบค้น 17 ก.ค. 55)

ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี (2549 : 182) สรุปว่าปัญหาความรุนแรงจากการก่อการร้ายในภาคใต้เกิดจากความไม่ไว้วางใจอคติ และความเกลียดชัง แนวทางการแก้ปัญหาจากผลงานวิจัย ชาวบ้านไม่พอใจ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และปัญหาหาเสพติด ขณะที่ชาวบ้านพึงพอใจในวิถีชีวิตทางศาสนาและความสัมพันธ์ภายในชุมชน ซึ่งสะท้อนความเข้มแข็งของอีกลักษณะท้องถิ่น แต่ที่น่าสนใจคือชาวบ้านยอมรับองค์การของรัฐที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและกระบวนการยุติธรรมในระดับสูง สะท้อนแนวทางการแก้ไขปัญหาทั้งระยะสั้นและในระยะยาวว่าต้องให้ความสนใจต่อผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่นและองค์กรในการรักษา

กระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะทำให้รัฐและอำนาจสาธารณะมีความชอบธรรมในการจัดการ ปัญหาความปลอดภัยและผืนดินชีวิตที่เป็นสุขให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติในยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไม่อาจ ดำเนินการนำไปปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวน่าจะเกิดจากการเมืองของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

จากงานของ Jeffrey L. Pressman และ Aaron B. Wildavsky (1973: 117) มีสาระสำคัญว่าการกำหนดนโยบายของรัฐบาลไม่ได้มีการประมาณค่าการนำนโยบายไปปฏิบัติ และไม่มีแรงจูงใจเพียงพอที่จะก่อให้เกิดผลทางปฏิบัติ ผลที่เกิดขึ้นจริง คือ นโยบายไม่ได้ถูกนำไปปฏิบัติเลย ดังนั้นข้อเสนอแนะของการศึกษาควรพิจารณาให้รอบคอบในการผลิต นโยบาย สาธารณะ และลดการผลิตนโยบายที่ไม่เกิด ประสิทธิภาพต่อการบริหารงานภาครัฐ ควรเพิ่มคุณภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ลดขั้นตอนและจำนวนคนเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติจริงและสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง แม้จะมีการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติในเรื่องของสามจังหวัดภาคใต้ แต่ไม่ได้ศึกษาในมุมมองการนำนโยบายไปปฏิบัติในฐานะกระบวนการ การเมือง ซึ่งถ้าศึกษาในมุมมองดังกล่าว พบว่า ปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติมีปัญหาตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดนโยบายแล้ว การแก้ปัญหาการก่อการร้ายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นำเสนอมา จะเห็นว่า การกำหนดนโยบาย มีประเด็นทางการเมืองมากมาย ทั้งภายในประเทศ เช่น การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ของพรรคการเมือง การกำหนดนโยบายการแก้ปัญหาที่มุ่งประเด็นการเมืองเป็นหลัก การเมืองระหว่างประเทศ คือการส่งทหารไปร่วมรบในสงครามอิรักเป็นต้น และประเด็นการแต่งตั้งคนของพวกตนไปดำรงตำแหน่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้การแก้ปัญหาการก่อการร้ายสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรน้อมนำพระราชดำริ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นกรอบความคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา การก่อการร้ายบนพื้นฐานสันติวิธี และลดการแสวงประโยชน์ทางการเมืองในการกำหนดนโยบายแก้ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นหลัก การกำหนดกลยุทธ์ในการปฏิบัติการ ทั้งทางทหารและทางด้านการพัฒนาควรเน้นหลักพื้นฐาน ของการทำสงครามกับการก่อความไม่สงบ ที่อยู่บนพื้นฐานความมั่นคงแม่นยำของระบบข่าวกรอง รวมถึงหลักการอำนวยความสะดวก ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพและขัดแย้งกับวัฒนธรรมประเพณี ขนบธรรมเนียมไทย และของชาวไทยมุสลิม ควรศึกษาวิจัยในเรื่อง รูปแบบของการปกครองท้องถิ่นในลักษณะพิเศษ จากการเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีประสบการณ์การต่อสู้กับการก่อการร้ายมาก่อน เช่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และ อินโดนีเซีย เป็นต้น

4. สรุป

การแก้ปัญหาการก่อการร้ายจึงต้องมุ่งไปที่สาเหตุ และถ้าเป็นกรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มประเทศที่เป็นฝักเป็นฝ่าย เช่น มหาอำนาจตะวันตกกับกลุ่มประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามก็จะต้องมีการเจรจาระดับระหว่างประเทศและนานาชาติ โดยความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ ในการหาทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง อย่างไรก็ตามปัญหาบางเรื่องก็เป็นปัญหาที่ซับซ้อน มีประวัติความเป็นมายาวนาน เช่น ปัญหาความขัดแย้งในเรื่องข้อพิพาททางดินแดนซึ่งเกี่ยวข้องกับประชากรซึ่งมีเผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ และศาสนาที่แตกต่างกัน เป็นเรื่องยากที่จะแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและฉับพลัน เช่น กรณีปาเลสไตน์ เป็นต้น ดังนั้น ประเทศเหล่านี้ก็จะมุ่งมั่นทำลายล้างซึ่งกันและกัน ทั้งโดยการรบ

แบบประจันหน้า หรือโดยการก่อการร้ายด้วยการวางระเบิดแบบพลีชีพ ดังนั้น จนกว่าความขัดแย้งที่กล่าวมาเบื้องต้นจะมีการแก้ไขได้อย่างสัมฤทธิ์ผล การก่อ-การร้ายก็จะดำเนินอยู่ต่อไป

การแก้ปัญหาการก่อการร้ายอีกวิธีหนึ่งซึ่งเป็นวิธีการที่กำลังทำอยู่ในขณะนี้ ก็คือการสร้างข้อตกลงกับกลุ่มประเทศต่าง ๆ โดยมีมาตรการร่วมกันที่จะป้องกันและปราบปรามอย่างรุนแรงในลักษณะตาต่อตา ฟันต่อฟัน เพื่อให้เกิดความรู้สึกว่าการพยายามก่อการร้ายนั้นจะไม่สมประสงค์และผลลัพธ์ที่ตามมาจะก่อให้เกิดความเสียหายพอ ๆ กัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเช็ดขาดหรือมีลักษณะเป็นการป้องปรามมิให้เกิดความเหิมเกริมของผู้ที่มีกระบวนกรก่อการร้าย

สิ่งที่น่าเป็นห่วงก็คือ การก่อการร้ายซึ่งสร้างความเสียหายกับประเทศที่ถูกกระทำนั้น ได้นำไปสู่พฤติกรรมการปฏิบัติซึ่งแปลกแยกไปจากหลักการและประเพณีการปฏิบัติดั้งเดิม เช่น การวางระเบิดที่เกาะบาห์ลี อันเป็นผลให้เกิดการเสียชีวิตของชาวออสเตรเลียเป็นจำนวนร้อย ๆ คน นั้น ทำให้มีการประกาศนโยบาย Pre-emptive Strike หรือการโจมตีเพื่อป้องกันก่อนที่จะมีเหตุร้ายเกิดขึ้น ซึ่งหมายความว่า ถ้ามีข้อมูลแจ้งชัดว่าจะมีการวางระเบิดสถานที่แห่งหนึ่งซึ่งคนของประเทศนั้น ๆ พำนักอยู่ เช่น ในโรงแรม เป็นต้น ประเทศซึ่งประชาชนของตนจะได้รับอันตรายสามารถที่จะยกกองกำลังข้ามแดนเข้าไปโจมตีกลุ่มบุคคลที่กำลังจะวางระเบิดโรงแรมนั้น ซึ่งถ้าหากมีเหตุการณ์อันนี้เกิดขึ้นโดยข้อตกลงระหว่างประเทศไม่แน่ชัด ก็จะเข้าข่ายการละเมิดอำนาจอธิปไตยของประเทศหนึ่ง กลายเป็นเหตุการณ์ระหว่างประเทศที่ใหญ่โตขึ้นได้ที่สำคัญเป็นการกระทำที่ขัดต่อประเพณี และระเบียบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งกฎหมายระหว่างประเทศ ผลจากการก่อการร้ายจึงมีผลที่รุนแรง ไม่เพียงแต่ การก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อระเบียบปฏิบัติในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอีกด้วย

ดังนั้น การแก้ปัญหาการก่อการร้ายจึงต้องมองจากหลายมิติ ที่สำคัญที่สุดต้องแก้ปัญหาที่สาเหตุหรือที่เรียกว่ามูลเหตุอันเป็นรากฐาน การใช้วิธีการรุนแรงป้องปรามเป็นความจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่นั่นไม่ใช่เป็นการแก้ปัญหาอย่างถาวร การผสมผสานระหว่างการป้องปราม และการเจรจาหาข้อตกลงที่ทั้งสองฝ่ายพอใจน่าจะเป็นทางออกที่ดีที่สุด

ด้านผลประโยชน์แห่งชาติ

1. ความหมาย

สำหรับความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติในเชิงลึก ซึ่ง Martin Griffiths and Terry O'Callaghan (2002: 216-218) ได้ให้ความหมายไว้ แบ่งได้ 2 ความหมาย ตามนัยทางการเมืองระหว่างประเทศ คือการถูกใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์เป้าหมาย (Goals) หรือวัตถุประสงค์ (Objectives) ของนโยบายต่างประเทศ สอดคล้องกับ James N. Rosenau 3 (1980 : 283-293) กล่าวถึงความเป็นมาของผลประโยชน์แห่งชาติว่า ได้ถูกใช้ไปในการวิเคราะห์การเมืองระหว่างประเทศเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบรรยายและอธิบายเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยการประกาศถึงเป้าหมายของประเทศที่ได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 โดยในประเทศอิตาลีได้เน้นในเรื่องอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) และความชอบธรรม (Legitimacy) อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากกำลังอำนาจ (Power) ของประเทศในการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งต่อมาในศตวรรษที่ 17 ในวงการเมืองประเทศอังกฤษได้กล่าวถึงผลประโยชน์แห่งชาติในเรื่องการมีเกียรติยศของประเทศ

(National Honor) และผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) รวมทั้งเจตนาารมณ (General Will) ของประเทศและต่อมากก็ได้ถูกนำไปบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐฯ

ส่วนอีกความหมาย ได้ถูกนำไปใช้เป็นแนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรมทางการเมือง (Political Discourse) เพื่อวิเคราะห์และสนับสนุนการกำหนดนโยบายระหว่างประเทศ ซึ่ง **Hans J. Morgenthau** (2005 : 4-16) ได้วิเคราะห์ระบบการเมืองระหว่างประเทศในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของประเทศด้วยการใช้กำลังอำนาจของประเทศ โดยเฉพาะในมิติทางการเมืองและการเศรษฐกิจที่สามารถครอบงำปัจจัยด้านอื่น ๆ ในการกำหนดนโยบายระหว่างประเทศของผู้กำหนดนโยบายโดยคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติที่ถูกผลักดันจากเงื่อนไขที่เป็นนโยบายทางยุทธศาสตร์ (Strategic Diplomatic Milieu) และได้นำไปสู่การพึ่งพาอาศัยกันอย่างสลับซับซ้อน (Complex Interdependence) ในที่ **Graham Evans and Jeffrey Newnham** (1998 : 345) กลับมองในลักษณะสังคมโลก (World Society) ซึ่งปัจจุบันสังคมโลกมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในลักษณะที่เป็นเครือข่าย โดยมีการผนึกกำลังเป็นประชาคมในภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งมีกลไกการจัดระเบียบของการเป็นสมาชิกและมีรูปแบบของการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) คล้ายคลึงกับ **Martinelli, Alberto** (2005 : 241 - 260) ซึ่งให้ความสำคัญกับความร่วมมือโดยมีเป้าหมายร่วมกัน (Common Goals) และยอมรับในผลประโยชน์ร่วมกัน

ความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติทั้ง 2 กรณีดังกล่าวเกี่ยวข้องกับพื้นฐานการตกลงใจในการดำเนินนโยบายของประเทศโดยมีความสัมพันธ์กับสภาวะแวดล้อมภายนอกที่กระทบต่ออำนาจอธิปไตยของประเทศและการดำเนินนโยบายต่างประเทศรวมทั้งปัจจัยภายในประเทศจากความหลากหลายของผลประโยชน์ที่เป็นสาธารณะ อันทำให้เข้าใจถึงองค์ประกอบของผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่ง **Lerche, Charles O. and Said, Abdul A.** (1995 : 28) กล่าวว่า ควรประกอบด้วย การดำรงอยู่ของประเทศ (Self Preservation) ความมั่นคงปลอดภัย (Security) การกินดีอยู่ดีของประชาชน (Well - Being) การส่งเสริมและรักษาเกียรติภูมิ (Prestige) การเผยแพร่และรักษาอุดมการณ์ (Ideology) ตลอดจนการแสวงหาและเพิ่มพูนกำลังอำนาจของประเทศ ส่วน **James N. Rosenau** (1969 : 243) ได้อธิบายความหมายทางวิชาการว่าด้วยแนวความคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติใช้เพื่อการวิเคราะห์ อธิบายประเมินนโยบายต่างประเทศ สำหรับการวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองโดยใช้แนวคิดดังกล่าวในเป็นแนวทางในการตัดสินใจการกำหนดนโยบายต่างประเทศ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อกำหนดความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติ Rosenau ไม่ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติชัดเจนมากนัก ซึ่งเป็นเพียงการแนะนำการศึกษาวิเคราะห์เท่านั้นและ **Hans J. Morgenthau** ได้ให้ความหมายผลประโยชน์แห่งชาติว่า "การที่รัฐหนึ่งดำเนินนโยบายใดๆ ก็โดยวัตถุประสงค์ที่ต้องการปกป้องอธิปไตย ครอบครองเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา ภาษา เชื้อชาติ ของตนไว้จากการรุกรานของชาติอื่น รัฐต่างๆ อาจดำเนินนโยบายร่วมกันถ่วงดุล หรือเป็นพันธมิตรกันโดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนี้ รัฐจะดำเนินนโยบายต่างประเทศบนรากฐานของผลประโยชน์แห่งชาติ และแต่ละรัฐจะทำทุกประการเพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของตนไว้" และศาสตราจารย์มอแกนเธอร์ยังได้กำหนดผลประโยชน์ของรัฐว่ามีสองประเภทนั่นคือ ผลประโยชน์ของรัฐเดี่ยวและระดับความร่วมมือของผลประโยชน์ของรัฐสองรัฐหรือหลายรัฐ ว่าดูจากระดับความเป็นเอก ระดับความถาวร และระดับของหลักทั่วไปของผลประโยชน์

2. แนวคิดและทฤษฎี

Donald Nuechterlein (1980) (อ้างถึงในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2545 : 7) ได้อธิบายคำว่า ผลประโยชน์แห่งชาติไว้ว่า คือสิ่งที่จัดว่าเป็นความต้องการและความมุ่งหวังของประเทศ ในการดำเนินความสัมพันธ์กับรัฐอธิปไตยอื่น ๆ ที่ประกอบกันเป็นสภาวะแวดล้อมของชาติดังกล่าว และได้จำแนกผลประโยชน์แห่งชาติโดยกำหนด Intensity of Interest หมายถึง ผลประโยชน์นั้น ๆ มีความสำคัญอย่างไร และสำคัญมากขนาดไหนต่อชาติ (ตามแผนภาพที่ 2 - 1)

แผนภาพที่ 2 - 1 ระดับความสำคัญของผลประโยชน์ชาติ

Intensity of Interest				
Basic Interest at Stake	Survival	Vital	Major	Peripheral
Defence of Homeland				
Economic Well-being				
Favorable World Order				
Promotion of Values				

ที่มา : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ยุทธศาสตร์ชาติ : 7)

ระดับความสำคัญสูงสุดจะอยู่ด้านซ้ายมือของเส้นทึบ และความสำคัญรองลงไปจะอยู่ด้านขวามือของเส้นทึบ เส้นคู่แนวตั้งระหว่าง " Vital" และ " Major " Basic Interest at Stake หมายถึงผลประโยชน์ที่เรียงลำดับความสำคัญลงไประดับแรก Survival Interest จะเกิดขึ้นเมื่อการดำรงอยู่ของชาติตกอยู่ภายใต้ภัยคุกคามของการโจมตี ลักษณะเช่นนี้ถือว่าเป็นผลประโยชน์ขั้นสำคัญที่สุดของชาติ เพราะถ้าชาติไม่สามารถดำรงความอยู่รอดได้แล้ว ผลประโยชน์ที่เหลือก็ไม่มีความหมาย ระดับที่สองคือ Vital Interest เป็นสถานการณ์ที่จะมีภัยร้ายแรงเกิดขึ้นกับชาติถ้าไม่ใช้มาตรการรุนแรงซึ่งก็รวมถึงการใช้อำนาจเข้าปกป้องผลประโยชน์นั้น

สำหรับแนวคิดของ Morgenthau (2005: 4-16) แบ่งได้เป็น 6 ระดับคือ

1. ผลประโยชน์ขั้นแรก คือ การพิทักษ์รักษาความดำรงอยู่ของรัฐ ทั้งทางการเมืองและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ที่ทุกชาติจะต้องพิทักษ์โดยมิยอมให้มีการต่อรองใดๆ
2. ผลประโยชน์ในขั้นรองลงมา คือ สิ่งที่มีส่วนในการคงไว้ซึ่งผลประโยชน์ในขั้นแรก เช่น การคุ้มครองพลเมืองของตนที่อยู่ในต่างประเทศ และรักษาไว้ซึ่งสิทธิของความคุ้มกันทางการทูตของนักการทูตชาติของตน
3. ผลประโยชน์ถาวร คือ ผลประโยชน์ที่มีอยู่ตลอดมา เพียงแต่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เช่น ผลประโยชน์ในเรื่องเสรีภาพทางการเดินเรือของอังกฤษ
4. ผลประโยชน์ที่เปลี่ยนแปลงได้ คือ ผลประโยชน์ที่ชาติในช่วงเวลานั้นเลือกถือว่าเป็นประโยชน์ของรัฐ ดังนั้น ผลประโยชน์ขั้นแรก หรือผลประโยชน์ถาวรก็อาจจะเป็นผลประโยชน์ที่เปลี่ยนแปลงได้

5. ผลประโยชน์ทั่วไป คือ ผลประโยชน์ที่ชาติจะนำมาใช้ในเรื่องต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ การค้า ความสัมพันธ์ทางการทูต กฎหมายระหว่างประเทศ

6. ผลประโยชน์ที่จำเพาะเจาะจงลงไป คือ ผลประโยชน์ที่มีผลสืบเนื่องมาจากผลประโยชน์ทั่วไป นอกจากนี้ผลประโยชน์ตามแนวความคิดของศาสตราจารย์มอแกนเธอร์ ยังมีผลประโยชน์ที่ร่วมกัน เสริมกัน และขัดกันอีกด้วย

Joseph Frankel (1979 : 98) อธิบายว่า แม้ผลประโยชน์แห่งชาติจะเป็นหลักในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ แต่โดยรวมความหมายของคำว่าผลประโยชน์แห่งชาติ แต่ละประเทศนั้นถูกตีความแตกต่างกันออก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอำนาจแห่งรัฐ ระบบของรัฐบาล โครงสร้างทางสังคม หรือขึ้นอยู่กับรัฐอื่น และปัจจัยที่แตกต่างกันออกไป ทำให้การนิยามและทำความเข้าใจผลประโยชน์แห่งชาติของแต่ละรัฐเป็นไปอย่างยากยิ่ง

ผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) ตามความคิดของ **อรุณ ภาณุพงศ์** (2553 : 46) เชื่อว่าเป็นหัวใจของการกำหนดและดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยได้จำแนกผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลักสำคัญอยู่ 4 ประการคือ

1. การอยู่รอดปลอดภัย (Self-preservation) คือ ทำให้ชาติอยู่รอดในฐานะที่เป็นชาติเอกราช การมีเอกราชอธิปไตย การมีบูรณภาพทางอาณาเขตที่สมบูรณ์ ไม่ถูกทำลาย ไม่รุกราน และไม่ถูกลดอำนาจของรัฐที่จะใช้อำนาจอธิปไตย

2. ความมั่นคงของชาติ ทั้งในทางบูรณภาพของอาณาเขต ความมั่นคงของประชาชนคือการอยู่ดีกินดีของประชาชน รัฐบาลสามารถดำรงการปกครองของตนเองได้ ความมั่นคงในเอกลักษณ์ที่ค่านิยมไม่ถูกรบกวนหรือถูกทำลาย

3. ความเจริญของชาติ หรือการพัฒนาประเทศ ทั้งทางวัตถุและทางอื่นที่ไม่ใช่วัตถุ

4. เกียรติภูมิของชาติ

นอกจากนี้ ยังอธิบายด้วยว่าในบรรดาผลประโยชน์แห่งชาติข้างต้นนั้น มีอยู่หลายเรื่อง ดังนั้น ควรที่จะต้องลำดับความสำคัญของผลประโยชน์นั้นๆ (Priority) ก่อนแล้วจึงตัดสินใจเลือกแม้ว่าจะมีผลประโยชน์บางอย่างที่อาจจะต้องขัดกันเอง และสิ่งที่ควรพิจารณาอีกประการหนึ่งคือ ความเร่งด่วน ว่ามีเรื่องใดเป็นเรื่องที่ควรจะดำเนินการก่อนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตามผลประโยชน์แห่งชาติอาจแบ่งออกเป็นหลายลักษณะ อาทิ **Kalevi J. Holsti** (1972 : 246) ได้กล่าวถึงผลประโยชน์แห่งชาติเอาไว้ว่าสามารถแบ่งออกได้ เป็น 5 ประการ คือ

1. ความมั่นคงปลอดภัย (Security) นโยบายในการตอบโต้กันเพื่อลดภัยคุกคามต่างๆ ของรัฐที่พบเห็นได้ทั่วไป คือการโดดเดี่ยวตนเอง (Insolation) การพึ่งพาตนเอง (Self-Reliance) การเป็นกลางและไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (Neutrality and Nonalignment) การเป็นพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ (Alliance Strategies) Strain Strategies ทำสัญญาเป็นพันธมิตร (Contracting Out)

2. เอกราชและอธิปไตย (Autonomy)

3. ความมั่งคั่ง (Welfare) นโยบายต่างประเทศที่เน้นความมั่งคั่งที่ได้พบคือการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ (Autarky) ลัทธิพาณิชย์นิยม (Mercantilism) การค้าเสรี (Free Trade)

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ (Economic Coalitions) การผูกขาดของผู้ผลิตสินค้า (Cartels) ข้อตกลงการค้าเสรีภูมิภาค (Regional Free Trade Agreements) ลัทธิปกป้องนิยมใหม่ (The New Protectionism)

4. สถานะและเกียรติภูมิ (Status and Prestige)

5. วัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น การปกป้องผู้นับถือศาสนาเดียวกัน ผู้ที่มีเชื้อชาติและอุดมการณ์เดียวกัน (Protection of Ethnic, Ideological, or Religious Colleagues) และฝันความที่จะสร้างอาณาจักรโลกใหม่ (Dreams of World Reorganization)

Holsti ยังได้แบ่งระดับผลประโยชน์ของเป้าหมายของนโยบายต่างประเทศออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ผลประโยชน์และค่านิยมที่เป็นแกน (Core Interest and Values) เป็นเป้าหมายสูงสุดของรัฐ เช่น การดำรงเอกราช (Self-Preservation) อำนาจอธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดน (Integrity)

2. เป้าหมายระดับกลาง (Middle-Range Goals) เป็นเป้าหมายที่รัฐพยายามจะบรรลุถึงในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น ความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ การสร้างเกียรติภูมิระหว่างประเทศ และการขยายอิทธิพลเหนือรัฐอื่น เป็นต้น

3. เป้าหมายระยะยาว (Long-Range Goals) มีลักษณะที่เป็นแนวคิดทางการเมืองและอุดมการณ์ เป็นเป้าหมายในอนาคต หรือสิ่งที่ปรารถนา

สำหรับ Charles O. Lerche & Abdul A. Said (1963) ให้ความเห็นว่าผลประโยชน์แห่งชาติพื้นฐานของทุกรัฐควรประกอบไปด้วยปัจจัย 6 ประการดังนี้

1. การดำรงอยู่ของชาติ (Self-Preservation) ซึ่งหมายถึงการดำรงรักษาปัจจัยความเป็นชาติ อันได้แก่ รัฐบาล ดินแดน ประชาชน และอำนาจอธิปไตย ปัจจัยนี้ถือว่าเป็นวัตถุประสงค์พื้นฐานของนโยบายต่างประเทศ

2. ความมั่นคงปลอดภัย (Security) ซึ่งหมายถึงการที่รัฐจะดำเนินความสัมพันธ์กับรัฐอื่นๆ เพื่อให้รัฐของตนดำรงอยู่ต่อไปโดยแต่ละรัฐจะมีเป้าหมายของความมั่นคงปลอดภัยด้วยการป้องกันและลดภัยคุกคามที่มีต่อรัฐตน ซึ่งถือว่าปัจจัยนี้เป็นวัตถุประสงค์พื้นฐานแรกของนโยบายต่างประเทศเช่นกัน

3. การแสวงหาการกินดีอยู่ดี (Well-being) หมายถึง การที่รัฐจะดำเนินการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนภายในรัฐให้มีความเป็นอยู่ที่ดี โดยวัดจากเศรษฐกิจของประเทศ คือ ผลผลิตมวลรวมของประชาชาติ (Gross National Product) อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Rate of Economic Gross)

4. การเสริมสร้างเกียรติภูมิของชาติ (Prestige) หมายถึงการที่รัฐหนึ่งจะแสดงออกด้วยการกระทำต่างๆ เพื่อรัฐอื่นเกิดความชื่นชม ประทับใจและแสดงออกถึงการยอมรับและเคารพต่อรัฐตน

5. อุดมการณ์ของชาติ (Ideology) หมายถึงการที่รัฐหนึ่งๆ ซึ่งมีความเชื่อถือในอุดมการณ์ใด ก็พยายามเผยแพร่อุดมการณ์ของตนให้เป็นที่ยอมรับของรัฐอื่น

6. การแสวงหาอำนาจ (Power) ได้แก่ การที่ทุกรัฐจะต้องมีอำนาจ คือขีดความสามารถของรัฐชาติหนึ่งๆ จะกระทำตามเจตนาธรรมของตนเองได้ ซึ่งอำนาจที่ทุกรัฐต้องมีอย่างน้อยที่สุด คือความอยู่รอดของรัฐชาติและการคงอำนาจอธิปไตยของตนเองไว้ได้

ส่วนสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติของไทย (2558 : 2) ได้อธิบายองค์ประกอบและเป้าประสงค์ของผลประโยชน์แห่งชาติของไทยได้แก่

1. การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ
2. การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ
3. การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ
4. การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่น มั่นคงทางสังคม ท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
5. ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน
6. ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงานอาหาร

7. ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ

8. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

ขณะที่ Evans (1998 : 344-346) ได้ย้มาถึงรัฐบาลทุกประเทศย่อมมุ่งดำเนินนโยบายเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศหรือผลประโยชน์แห่งชาติในอันที่จะสามารถทำให้ประเทศอยู่รอด มีความมั่นคงและมีความอุดมสมบูรณ์มั่นคง ภายใต้อิทธิพลของโลกอย่างได้สมดุลตลอดจนสามารถดำรงเกียรติและศักดิ์ศรีในประชาคมโลกรวมทั้งสามารถส่งเสริมอุดมการณ์ที่เป็นแบบแผนทางสังคมของประชาชนเพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศได้ แต่การดำเนินนโยบายเพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติที่ปรากฏขึ้นในเวทีการเมืองระหว่างประเทศช่วงปลายศตวรรษที่ 20 และต้นศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การดำเนินนโยบายการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) ทั้งนี้ เป็นเพราะภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศและผลประโยชน์แห่งชาติมีความซับซ้อนมากขึ้นและเกินกว่าขีดความสามารถของประเทศใดประเทศหนึ่งจะแก้ไขปัญหาได้ด้วยลำพังเพียงประเทศเดียวจำเป็นต้องสร้างความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ซึ่ง ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล (2559 : 238) ให้ความสำคัญกับหลักการของผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อธำรงไว้ซึ่งความมั่นคง สันติภาพ และเสถียรภาพของภูมิภาคการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการได้มาซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติด้วยการสร้างความร่วมมือในรูปแบบการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ โดยศึกษาเฉพาะกรณีการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์

Yan Xuetong (2006 : 18-21) ได้สรุปว่า ผลประโยชน์แห่งชาติจึงเป็นกุญแจสำคัญหรือเป้าหมายของการกำหนดนโยบายต่างประเทศ แต่ผลประโยชน์ชาตินั้นอาจจำแนกออกเป็นมิติต่าง ๆ บนพื้นฐานของบรรทัดฐานที่แตกต่างกันเพื่อนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายดังนี้

1. บนพื้นฐานของเนื้อหา โดยแบ่งเป็น ผลประโยชน์ด้านการเมือง (Political Interests) เช่น เกราะและบูรณภาพของประเทศ สถานภาพระหว่างประเทศ เป็นต้น ผลประโยชน์ด้านความมั่นคง (Security Interests) เช่น เขตแดนทั้งทางบกและทางทะเลรวมทั้งศักยภาพทางการทหาร เป็นต้น ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ (Economic Interests) เช่น การส่งออกและนำเข้าทางการค้า การลงทุนระหว่างประเทศ การเงินระหว่างประเทศการนำเข้าและส่งออกของเทคโนโลยี เป็นต้น ผลประโยชน์ทางวัฒนธรรม (Cultural Interests) เช่น การดำรงรักษาวัฒนธรรมของประเทศ เป็นต้น

2. บนพื้นฐานของเวลา โดยแบ่งเป็น ผลประโยชน์ที่ไม่เปลี่ยนแปลงหรือมั่นคง (Constant Interests) เช่น ความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศ เป็นต้น และผลประโยชน์ที่แปรเปลี่ยนตามระยะเวลา (Variable Interests) ซึ่งเปลี่ยนแปลงตามสภาวะแวดล้อม เช่น ผลประโยชน์ในระยะสั้นประมาณ 1-2 ปี ระยะปานกลางประมาณ 3-10 ปี และระยะยาวประมาณ 10 ปี ขึ้นไป เป็นต้น

3. บนพื้นฐานของความสำคัญ โดยแบ่งเป็นผลประโยชน์ที่ถาวร (Vital Interests) เช่น การมีอธิปไตยและเสรีภาพ เป็นต้น ผลประโยชน์สำคัญระดับสูง (Extremely Importance Interests) เช่น ความสมดุลทางยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศ เป็นต้น ผลประโยชน์ที่สำคัญ (Importance Interests) เช่น การขยายตัวทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

4. บนพื้นฐานของขอบเขต โดยแบ่งเป็นผลประโยชน์ที่เป็นสากล (Universal Interests) เช่น อำนาจอธิปไตยของประเทศ เป็นต้น ผลประโยชน์บางส่วน (Partial Interests) เช่น การมีประเทศที่เป็นพันธมิตร ฯลฯ ผลประโยชน์เฉพาะด้าน (Individual Interest) เช่น ความทันสมัยของประเทศที่ทัดเทียมกับประเทศอื่น ๆ เป็นต้น

ตลอดจนได้เสนอเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการรักษาผลประโยชน์ของชาติไว้ 3 ประการ ได้แก่

1. เครื่องมือทางทหาร รัฐจะต้องมีขีดความสามารถทางทหารจึงจะใช้เครื่องมือประเภทนี้ได้ เช่น มีอาวุธยุทโธปกรณ์ เทคโนโลยีทางทหาร ความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญที่จะใช้อาวุธเหล่านั้น วิธีการให้ได้มาซึ่งเป้าหมายที่ต้องการคือ เช่น สงคราม การคุกคามทางทหาร การแข่งขันกำลังอาวุธ การซ้อมรบ เครื่องมือทางทหารมีความสำคัญต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศว่า ประเทศตนมีความพร้อมที่จะดำเนินนโยบายด้านนี้หรือไม่

2. เครื่องมือทางเศรษฐกิจ มีความสำคัญมากในยุคหลังสงครามเย็น ประเทศนั้นจะต้องมีขีดความสามารถทางเศรษฐกิจก่อนจึงที่จะใช้เครื่องมือนี้ได้ เช่น การแข่งขันทางเศรษฐกิจ (การแข่งขันทางเศรษฐกิจ คือมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ เพื่อบีบบังคับหรือโน้มน้าวใจให้ผู้แสดงบทบาทที่เป็นเป้าหมายปฏิบัติตามความต้องการของตน)

3. เครื่องมือทางการทูต/เครื่องมือทางการเมือง (Diplomatic Instruments / Politics Instruments) จะใช้การเจรจาเป็นหลัก นอกจากใช้ในทางการเมืองแล้ว เครื่องมือทางการทูตยังสามารถนำมาใช้ทางการค้า ทางเศรษฐกิจและทางทหารได้อีกด้วย การที่จะมีเครื่องมือทางการทูตหรือทางการเมืองได้ดีจะต้องเจรจาเก่ง สามารถพูดโน้มน้าวใจได้ดี ที่สำคัญ นักการทูตจะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในสิ่งที่ตนเองไปเจรจา

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสามารถนำมาใช้ประกอบอ้างอิงได้ ดังนี้
นคร อรรถนิษนาท (2544) ได้ศึกษาเรื่อง การป้องกันและการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทางทะเลและอ่าวไทย พบว่า แนวโน้มของการกระทำผิดที่กระทบต่อผลประโยชน์ของชาติใน 4 ประเด็น คือ 1. การกระทำผิดเกี่ยวกับการเดินเรือ 2. การกระทำผิดเกี่ยวกับการประมง 3. การลักลอบค้ายาเสพติด 4. อาชญากรรมทางทะเล เช่น โจรสลัด การปล้น และการยึดคร่าเรือประมง 5. การลักลอบขนสินค้าหนีภาษี เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง บุหรี่ เป็นต้น

ชัยโชค จุลศิริวงศ์ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การทหารของประเทศกลุ่มอาเซียน. พบว่า การรักษาอาณาเขตทางทะเลใน 200 ไมล์ทะเลเป็นสิ่งที่จำเป็นและเขตนี้นับยังทับซ้อนกับประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย การประสานผลประโยชน์ร่วมกันของทุกชาติที่มีน่านน้ำดังกล่าวจะผลักดันให้สภากรรมการเศรษฐกิจในภาพรวมของภูมิภาคมีความเสถียรมากยิ่งขึ้น และลดผลกระทบที่เป็นภัยคุกคามของทุกชาติในภูมิภาคนี้อีกด้วย

ศุภกร บุรณดิลก (2547) ได้ศึกษาเรื่อง วัตถุประสงค์เฉพาะใน 10 ข้างหน้า ในการให้เส้นทางลำเลียงขนส่งทางทะเลที่สำคัญของไทยสามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดเวลาพบว่า ในพื้นที่อ่าวไทยตอนล่างเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญ ควรค่าต่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติเนื่องจากมีการรุกล้ำของเรือประมงจากประเทศเพื่อนบ้าน และปัญหาอื่นๆ อีกมากมาย จึงควรจะได้จัดกำลังทางเรือปฏิบัติการคุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเลให้มากยิ่งขึ้น และควรปรับปรุงขีดความสามารถของเรือให้ทันสมัยสามารถเผชิญหน้ากับเรือประมงที่มีเทคโนโลยีสูงขึ้นไปในปัจจุบัน

เผด็จศักดิ์ จารยะพันธ์ และคณะ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลพบว่า ผลประโยชน์ทางทะเลที่ไทยได้รับในแต่ละปีไม่น้อยกว่า 7.5 ล้านล้านบาท แต่ไทยสูญเสียผลประโยชน์อันพึงจะได้รับไปเป็นจำนวนมาก จาก 1.ทรัพยากรมีอยู่อย่างจำกัด มีการใช้ประโยชน์อย่างไม่ยั่งยืน เช่น การสูญเสียของสัตว์และพืชทะเล เป็นต้น 2.ขาดองค์ความรู้ที่มีความจำเป็นต่อการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเล เช่น การบริหารจัดการทรัพยากรประมงในน่านน้ำไทย การประมงนอกน่านน้ำไทย การขนส่งทางน้ำและการพาณิชย์นาวี การวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล เป็นต้น 3.กฎข้อบังคับในระดับภูมิภาคหรือระดับโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปโดยที่ไทยยังไม่ได้ปรับเปลี่ยนให้เท่าทัน 4.ประชาชนในพื้นที่ชายฝั่งทะเลยังขาดโอกาสในการเข้าถึงการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลแบบบูรณาการ และที่สำคัญ คือ 5.ภาครัฐขาดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการจัดการผลประโยชน์ทางทะเลในภาพรวม ซึ่งทำให้การบริหารจัดการที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จ และมีข้อเสนอแนะ คือ 1. การจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล 2. การดำเนินการเรื่องการให้สัตยาบันเพื่อเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 และ 3. การจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติเกี่ยวกับผลประโยชน์ชาติทางทะเลในทุกมิติอย่างเป็นระบบที่สอดคล้องกัน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

4. สรุป

ผลประโยชน์แห่งชาติเป็นสิ่งที่ทุกรัฐต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกในการดำเนินนโยบายหรือการมีปฏิสัมพันธ์ต่อรัฐหรือชาติอื่น ๆ ด้วยกัน เนื่องจากการกำหนดนโยบายของรัฐบาลก็เพื่อรักษาผลประโยชน์แก่รัฐของตนให้มากที่สุด ในอีกมุมมองหนึ่ง ผลประโยชน์แห่งชาติ คือสิ่งต่างๆ

ที่รัฐต้องการ ปรารถนา และจำเป็น สิ่งเหล่านั้นไม่ได้อยู่ในดินแดนของตนเอง แต่อยู่ ณ ดินแดนอื่น เช่น สินค้า การบริการ ทรัพยากรธรรมชาติ แร่ธาตุ วัตถุดิบ แรงงาน น้ำมัน พลังงานเทคโนโลยี ตลาด การค้า ตลาดการเงิน การลงทุนต่างประเทศ อาวุธ การช่วยเหลือต่างประเทศ หรือความมั่นคง ในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ รัฐทุกรัฐต้องคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติเป็นเป้าหมายสำคัญและต้องทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น รัฐต่างๆ จะมีวิธีการหรือเครื่องมือที่นำมาใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางเอาไว้ ซึ่งทุกรัฐไม่ได้มีเครื่องมือพร้อมทุกด้าน ประเทศพัฒนาแล้วจะมีขีดความสามารถด้านเศรษฐกิจ การเมืองและทหารมากกว่าประเทศอื่น จึงมีเครื่องมือที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายมากกว่า ขณะที่ประเทศเล็กโอกาสที่จะมีเครื่องมือที่จะทำให้เป้าหมายบรรลุจึงมีน้อยจึงต้องอาศัยประเทศอื่นช่วย เช่น ร่วมมือกับประเทศต่างๆ ยืมเครื่องมือของประเทศที่มีพร้อมกว่า

ด้านแนวคิดทฤษฎีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

1. ความหมาย

การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนปรารถนาที่จะให้เกิดขึ้นในสังคมของตนแต่บางครั้งการที่มีคนอยู่ร่วมกันหลายคนหลายกลุ่ม มีความหลากหลายแตกต่างกัน ก็ย่อมมีการขัดแย้งกัน ไม่มีสังคมใดที่ปราศจากความขัดแย้งได้โดยสิ้นเชิง

สันติหรือสันติภาพ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 116) หมายถึง ความสงบ เช่นการอยู่ร่วมกันโดยสันติ

Johan Galtung (1988: 208) ได้เสนอความหมายในเชิงแง่คิดว่า สันติไม่ใช่สภาวะที่ปราศจากสงคราม แต่คือสภาวะที่ปราศจากความรุนแรง และความรุนแรงนี้มีความหมายกว้างหลายแง่มุม รวมถึงตั้งแต่ความรุนแรงทางกายภาพ ทางสภาพจิตใจ ความรุนแรงทางเศรษฐกิจ ความรุนแรงทางการเมือง ความรุนแรงทางสังคม (สภาพที่คนถูกเอาเปรียบ ถูกดูถูกดูแคลน ถูกปิดกั้นไม่ให้พัฒนา) ไปถึงแง่มุมที่ความรุนแรงที่เกิดขึ้นและความรุนแรงที่ซ่อนอยู่ซึ่งอาจจะปะทุปรากฏขึ้นได้ และครอบคลุมไปถึงความรุนแรงระดับบุคคล ระดับกลุ่ม จนถึงระดับมหภาคระหว่างประเทศจนถึงระดับโลก ซึ่งเรียกว่าเป็นความรุนแรงทางโครงสร้าง

วิจิตร ศรีสอาน (2529 : 189) ได้กล่าวว่า สันติภาพนั้นมีความหมายสลับซับซ้อน ดังนั้นสันติภาพจึงเป็นเรื่องของการให้ความหมาย มีต่างกันไปตามสรุปได้ว่า ที่เรารู้สึกว่าที่ใดภาวะใด ถ้าเป็นภาวะที่มีความสงบ มีความสุข ไร้ความขัดแย้ง ก็จะมีสันติภาพ

สายหยุด เกิดผล (2529 : 187) ที่สนับสนุนในประเด็นนี้ว่า สันติภาพคือ ภาวะไม่มีความรุนแรง ไม่ใช่ไม่มีความขัดแย้ง

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2528 : 160) ได้วิจารณ์ทรรศนะที่ถือว่าสันติภาพคือสภาพที่ปราศจากความขัดแย้ง ตั้งอยู่บนสมมติฐานความเชื่อที่ไม่เป็นจริงสองประการคือ 1. ความขัดแย้งของมนุษย์เป็นสิ่งที่สามารถจัดให้หมดสิ้นไปได้ 2. ความขัดแย้งเป็นสิ่งเลวร้ายหรือปัญหา

การศึกษาแนวคิดและความหมายของสันตินั้น มีผู้เสนอแนวคิดที่แตกต่างออกไปด้วยตรรกวิทยาอีกแบบหนึ่ง คือ O'Connell (1987: 16) ในทำนองว่า “สันติ” เป็นคำและเนื้อหาแนวคิดที่ชี้ถึงความสัมพันธ์ที่ดำเนินต่อเนื่องอยู่ทั้งในระดับบุคคลและระดับสังคม โดยอยู่บนพื้นฐาน

ของความมั่นคง ความประสานร่วมมือ ความเห็นอกเห็นใจพึ่งพาอาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเคารพในสิทธิ การมีการสื่อสารทำความเข้าใจกันอย่างเพียงพอในลักษณะของความสุภาพอ่อนโยน รวมทั้งมีมาตรการที่จะแก้ไขความขัดแย้ง โดยไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง และมีความไว้วางใจซึ่งกัน

2. แนวคิดและทฤษฎี

Mahatma Gandhi (1987) แนวทางอหิงสา คือ การไม่ใช้ความรุนแรง โดยเริ่มจากรากฐานเริ่มต้นจากศรัทธาในสัจจะ ที่ถือว่าเป็นสิ่งอันสูงสุดที่แสดงถึงเอกภาพของชีวิตทั้งหมด เป็นการแสดงออกถึงความรักและการรับใช้สรรพสัตว์

R.E. Coffey, C.Cook, & P. L. Hunsaker (1994 : 122) เสนอความสัมพันธ์ที่ไม่สันติ (Unpeaceful Relations) และความสัมพันธ์ที่สันติ (Peaceful Relations) จากมุมมองนี้ทำให้เขาอธิบายความหมายความสัมพันธ์ที่สันติ (ในระดับบุคคล) ว่าประจักษ์ถึงพระเป็นเจ้าอย่างซึ่งหน้า “ข้าพเจ้ารู้สึกถึงพระองค์ในทุกอณูของร่างกาย” หากสัจจะหรือสัจธรรมดำรงอยู่ในทุกชีวิต ความดีงามต่อชีวิตก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้ด้วยวิธีการที่ต้องทำลายชีวิตตั้งนั้นอหิงสา จึงกลายเป็นหนทางเดียวที่จะบรรลุสัจจะ ทั้งนี้เพราะความรุนแรงนั้นละเมิดสัจจะอันสูงสุด ซึ่งนั่นก็คือ เอกภาพและความศักดิ์สิทธิ์ของชีวิตทั้งหมด

พุทธทาสภิกขุ (2531 : 3) ได้เสนอแนวคิด “สันติวิธี” อันเป็นแนวทางหรือมรรควิธีที่ทำให้เกิดขึ้นสันติภาพในยุคปัจจุบันท่านพุทธทาสได้ตั้งคำถาม “ทำไมจึงปรารถนาเรื่องสันติภาพ” เหตุผลก็คือสันติภาพนั้นมันสำคัญอยู่ในตัวมันเองคือจำเป็นสำหรับชีวิตทุกชีวิตไม่ว่าจะอยู่ในระดับส่วนบุคคลหรือทั้งหมดในโลกล้วนต้องการสันติภาพท่านพุทธทาสภิกขุมองว่าการที่สันติภาพจะเกิดขึ้นและสำเร็จผลตามที่ต้องการนั้นปัจเจกบุคคลและสังคมโดยรวมต้องมี “ตรีปนิธาน” กล่าวคือ

1. การทำให้ทุกคนเข้าถึงหัวใจแห่งศาสนาของตนๆ ซึ่งข้อนี้จะสามารถทำลายความเห็นแก่ตัวอันเป็นศัตรูของสันติ
2. ทำความเข้าใจระหว่างศาสนาเพราะการที่ชาวโลกที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกันพากันทำความเข้าใจศาสนาต่างๆแล้วจะทำให้เกิดความเข้าใจยอมรับในความแตกต่างและร่วมมือกันมากที่สุด
3. ออกมาเสียจากอำนาจวัตถุนิยมเพราะว่าการที่คนไม่เข้าถึงหัวใจของศาสนาของตนก็เพราะมัวลุ่มหลงมัวเมาในวัตถุนิยมซึ่งการลุ่มหลงมัวเมาทำให้ขาดความร่วมมือของบุคคลในระหว่างศาสนา

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (2541 : 3) ในทัศนะเกี่ยวกับแนวคิด “สันติวิธี” มีนัยที่ครอบคลุมสันติวิธี 2 ประเภท คือ การใช้สันติวิธีเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งและการใช้สันติวิธีเพื่อเป็นวิถีทางในการดำเนินชีวิตแต่เมื่อกล่าวถึงความขัดแย้งท่านมองว่าเป็นปรากฏการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้เป็นธรรมชาติของสิ่งทั้งหลายสาเหตุที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะสิ่งทั้งหลายมีความแตกต่างกันซึ่งความแตกต่างดังกล่าวจะทำให้เกิดความขัดแย้งต่อกันแต่ความแตกต่างก็ทำให้เกิดประโยชน์หลากหลายและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นหากจะแปลผลของความแตกต่างนั้นให้กลายเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ทำให้เกิดแง่คิดและมุมมองใหม่ท่านได้ชี้จุดเด่นของเมื่อมีความขัดแย้งว่าควรก่อรูปขึ้นมาจากเจตนาดีมีจุดมุ่งหมายเพื่อความดีงามและความก้าวหน้าและความร่มเย็นของสังคมเปรียบได้กับคนสองคนมีความเห็นแตกต่างกันการไม่ลงรอยกันระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกันซึ่งปัจจัยสำคัญที่

เกี่ยวข้องคือการตระหนักของบุคคลต่อสถานการณ์หนึ่งที่แตกต่างกันส่งผลให้เกิดการกำหนดเป้าหมายที่ขัดแย้งกันได้ความขัดแย้งจึงมักถูกมองว่าไม่ดีแต่ในความเป็นจริงแล้วในบางกรณีความขัดแย้งในความต่างก็จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกันได้อย่างสร้างสรรค์นำเสนอแง่มุมของ “สันติวิธี” ว่าหลักความคิดหลักสากล3ประการจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เกิดสันติกล่าวคือ

1. ความจริงที่เป็นสากลคือหลักความจริงที่เป็นกลางๆมีผลเสมอเหมือนกันแก่ทุกคนรวมทั้งทุกศาสนา
2. ความเป็นมนุษย์ที่เป็นสากลคือความเป็นมนุษย์ที่จะต้องมองเห็นเข้าใจให้ความนับถือเสมอกัน
3. ความมีเมตตาที่เป็นสากลคือแผ่ความรู้สึกเป็นมิตรมีความรักความปรารถนาประโยชน์สุขแก่มนุษย์ที่ทุกคนเสมอเหมือนกันโดยไม่มีการจำกัดหรือแบ่งแยกเป็นแนวคิดสันติวิธีที่จะช่วยให้การอยู่ร่วมกันในความแตกต่างสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติและเกิดประโยชน์เกื้อกูลกัน

Janis Brahm Spring (2005 : 2 - 12) ได้กล่าวไว้ว่าการให้อภัยแบบไม่มีเงื่อนไขในกรณีที่เกิดความไม่เข้าใจกันหรือความรุนแรงนำไปสู่ความสูญเสียอย่างใดอย่างหนึ่งการให้อภัยในลักษณะนี้ผู้ประสบความสูญเสียมีความยินยอมพร้อมใจที่จะให้อภัยด้วยเหตุผลไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอดีตได้เพื่อให้อีกฝ่ายสามารถดำเนินชีวิตไปได้อย่างปกติไม่หวาดระแวงหรือเกิดอาการกดดันหรือบิบบั่นทางใจซึ่ง Spring เรียกการให้อภัยในลักษณะนี้ว่า “Cheap Forgiveness” ซึ่งเป็นการให้อภัยที่ง่ายและเร็วไม่มีเงื่อนไขเป็นเชิงบังคับต่อการสร้างให้เกิดความสันติปรองดองกันเป็นแนวคิดที่เริ่มจากภายในตนเองเป็นการกำจัดพิษภายในตนเองรักษาและจัดโคลนตมแห่งอารมณ์ออกจากความคิดปลดปล่อยจิตที่ถูกครอบงำให้สามารถสร้างความสงบในตัวเองเหมือนว่าไม่มีอะไรเกิดขึ้น ฉะนั้นการให้อภัยต่อกันและกันจึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้

Johan Galtung (1968 : 171) ได้เสนอแนวคิดสันติในเรื่อง “การยอมรับในความหลากหลายและการพึ่งพาอาศัยกันและกัน” นับได้ว่าเป็นนักสันติภาพที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความโดดเด่นในแง่ของ “สันติภาพแบบพหุนิยม” ซึ่งมองว่าความต้องการขั้นพื้นฐานทั้ง 4 ประการคือ 1. การดำรงชีวิต 2. การมีความเป็นอยู่ที่ดี 3. การมีเสรีภาพ และ 4. การมีเอกลักษณ์ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งความรุนแรงในสังคมหากมนุษย์ไม่ได้รับการตอบสนองหรือได้รับไม่เพียงพอ และยังมองว่าสันติภาพไม่ได้เพียงสันติภาพในระดับประเทศหรือรัฐชาติเท่านั้นหากหมายถึง “สันติภาพในสังคมสันติภาพระหว่างและภายในตัวมนุษย์และสันติภาพระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติเป็นสันติภาพที่ครอบคลุมทั้งธรรมชาติมนุษย์สังคมและโลก” ทั้งหมดนี้จะสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้ภายใต้เงื่อนไข2ประการกล่าวคือความหลากหลาย (Pluralism) และการพึ่งพาอาศัยกันและกัน (Symbiosis)

1. ความหลากหลายและการพึ่งพาในธรรมชาตินำมาซึ่งความสมดุลทางนิเวศและทำให้เกิดการสร้างสรรคทำให้เกิดสังคมพหุนิยมและทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ
2. การพึ่งพากันและกันในธรรมชาติเป็นการพึ่งพาในแนวนอนไม่ใช่การพึ่งพาในแนวตั้งไม่ใช่การพึ่งพาของผู้ที่อ่อนแอกว่าต่อผู้แข็งแรงกว่า

หัจยี ประยูร วทานยกุล (2548 : 90) อธิบายว่าพุทธคริสต์และอิสลามมีความแตกต่างกันก็เพียงศาสนาภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณีซึ่งขึ้นอยู่กับกาลเวลาประวัติศาสตร์รวมทั้งสภาพท้องที่และบุคคลแต่ก็มีจุดหมายเดียวกันคือความสงบสันติและความสุขอันประเสริฐและทั้ง 3 ศาสนา ต่างก็มีความเชื่อร่วมกันในอนาคตของมนุษยชาติว่าจะถึงซึ่งความสมบูรณ์ความยุติธรรมและความสงบสันติ

เสถียรโกเศศ (2502 : 14) กล่าวถึงความหมายคำว่าศาสนาของนักปราชญ์ชาวตะวันตกมีการรวบไว้ว่าศาสนาคือความเชื่อซึ่งแสดงออกมาให้ปรากฏเห็นเป็นกิริยาอาการของผู้ที่เลื่อมใสว่ามีความเคารพเกรงกลัวซึ่งอำนาจอันอยู่เหนือโลกหรือพระเจ้าซึ่งบอกให้ผู้เชื่อรู้ได้ด้วยปัญญาความรู้สึเกิดขึ้นเองด้วยสมญาว่าต้องมีอยู่เป็นรูปร่างอย่างใดอย่างหนึ่งและต้องเป็นผู้สร้างและเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิตของมนุษย์ให้มีอยู่เป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ศาสนาคือการบูชาพระเจ้าผู้ซึ่งมีทิพย์อำนาจอยู่เหนือธรรมชาติด้วยความเคารพเกรงกลัว

วุฒิชัย อ่องนาวา (2551 : 54) กล่าวว่าชีวิตมนุษย์เกือบค่อนโลกมีความเกี่ยวข้องกับศาสนาเพราะศาสนานอกจากจะมีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของแต่ละบุคคลแล้วศาสนายังเป็นวิถีชีวิตมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคมด้วยตราบใดก็ตามที่มนุษย์อยู่ในสังคมสมาชิกในสังคมย่อมต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับศาสนาโดยปริยายศาสนาจึงเป็นสถาบันสำคัญที่ค้ำจุนมนุษย์ในสังคมให้ดำเนินชีวิตอย่างมีจุดหมาย

พินิจ รัตนกุล (2516 : 188) กล่าวว่าถ้าจะเปรียบชาวพุทธชาวคริสต์ และชาวมุสลิมเป็นบุคคลสามคนที่อยู่บนต้นไม้ต้นเดียวกันแต่คนละกิ่งถ้าต่างก็ยั้งเกาะแน่นอยู่กับที่เดิมไม่ยอมไต่ลงมาที่โคนต้น ต่างก็ไม่มีวันจะมาอยู่ในที่เดียวกันได้ ยิ่งถ้าต่างคนต่างก็ไต่จากที่เดิมไปเรื่อย ๆ ก็ยิ่งจะออกห่างจากกันไปมากทุกที เมื่อไรเราไต่ลงมาที่โคนต้นเราก็จะมาพบกันเอง แสดงให้เห็นว่าที่ตรงโคนต้นเท่านั้นที่เรายอมรับว่าเราอยู่ในที่เดียวกัน เมื่ออยู่บนกิ่งเราจะเห็นว่าอยู่คนละแห่งที่เดียว พุดอีกทีก็คือ ตราบใดที่ความเข้าใจของเรายังห่างจากความหมายที่เป็นสัจธรรม ความเป็นจริง ซึ่งมีอยู่อันเดียวเหมือนกับต้นไม้มีโคนโคนเดียว คือตราบใดที่เราที่ยึดมั่นอยู่กับส่วนที่เป็นวัตถุในทางศาสนาเราก็จะต้องมีการโต้เถียงซึ่งกันและกันอยู่รำไป เมื่อไรเราเข้าถึงความหมายที่ถูกต้องคือเมื่อไรเราไม่พึงสิ่งที่เป็นวัตถุแต่พึงสัจธรรม ก็เหมือนเราอยู่ที่โคนไม้เมื่อนั้น เราจึงจะมีใจเดียวกันหมด ความขัดแย้งซึ่งกันและกันได้ ถ้าศาสนิกทั้งสามจะคิดได้ดังนี้ เมื่อนั้นสรวงทั้งสามศาสนาก็จะกลายเป็นสมบัติของส่วนรวมไปได้

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขวัญชัย เชื้อเมืองพาน (2551 : 116) ได้ศึกษาแนวทางเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันระหว่างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และพื้นที่สามัญของวัดพระธาตุดอยสุเทพราชวรวิหาร และชุมชนหมู่บ้านพบว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์แบบอยู่ร่วมกันระหว่างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และพื้นที่สามัญคือการให้ความหมายที่ตรงกันต่อพื้นที่เพราะเมื่อเกิดการให้ความหมายที่ตรงกันแล้วจะส่งผลให้เกิดการใช้พื้นที่นั้นๆไปในทิศทางเดียวกันนำไปสู่การกำหนดแนวทางในการสร้างกฎของพื้นที่และการใช้พื้นที่ร่วมกันในชุมชนดังนั้นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงให้เกิดความสัมพันธ์แบบอยู่ร่วมกันคือการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีของคนในชุมชนเพื่อการอยู่ร่วมกันเปิดโอกาสให้สามารถกำหนด

ความหมายของพื้นที่ร่วมกันทั้งพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และพื้นที่สามัญรวมถึงการกำหนดแนวทางในการมีส่วนร่วมของการใช้พื้นที่จากทุกส่วนเพื่อนำไปสู่การเกิดขึ้นของการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน

สุริยันต์ สุวรรณราช (2550 : 46) ได้ศึกษา“ปัจจัยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธีของไทยพุทธมุสลิมในจังหวัดสตูล”พบว่าชาวไทยพุทธมุสลิมและชาวจีนเป็นชนกลุ่มน้อยที่ได้อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกันทำมาหากินร่วมกันพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันตั้งแต่อดีตกระทั่งปัจจุบันจึงไม่เกิดความขัดแย้งเพราะเหตุต่างชาติพันธุ์ศาสนาค่านิยมประเพณีและธรรมเนียมปฏิบัติการประกอบอาชีพที่เหมือนกันมีวิถีทางการผลิตและความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบเดียวกันจึงไม่เกิดช่องว่างทางชนชั้นในชุมชนไม่มีการกดขี่ขูดรีดประชาชนในชุมชนจึงไม่มีความขัดแย้งและการปกครองของผู้นำแต่ละชุมชนที่มาจากความยินยอมของประชาชนส่วนใหญ่โดยเฉพาะการคัดเลือกผู้นำชุมชนตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันโดยยึดหลักการเป็นตัวแทนของชนส่วนใหญ่เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงกติกากฎระเบียบในการปกครองจึงไม่มีการต่อต้านหรือขัดขวางสันติภาพจึงเกิดขึ้นกลายเป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธีของสองกลุ่มวัฒนธรรม

ธนาภรณ์ ไกล่ชิด และคณะ (2554 : 45) ได้ศึกษา“วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนกุฎีจีน (ซอยวัดช่างตาครู้ส) เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร” พบว่า ในด้านกระบวนการทางสังคมความสัมพันธ์ของคนในชุมชนกุฎีจีนมีการพบปะและร่วมทำกิจกรรมด้วยกันอยู่เสมอซึ่งกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนานอกจากประชากรในชุมชนจะมีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันแล้วยังมีการปฏิสัมพันธ์อันดีกับชุมชนใกล้เคียงถึงแม้จะมีความแตกต่างกันทางด้านศาสนาแต่ก็ยังคงติดต่อช่วยเหลือกันอยู่เสมอสังคมโดยภาพรวมของชุมชนกุฎีจีนประชากรในชุมชนมีความรักความสามัคคีปรองดองกันจึงทำให้ชุมชนเข้มแข็งและสงบสุข

วิโรจ นาคชาตรี (2553 : 38) ได้ศึกษา “หลักการปฏิบัติต่อผู้นับถือศาสนาอื่นตามคำสอนของพระพุทธศาสนาและศาสนาอิสลาม” พบว่า ถ้าบุคคลศึกษาศาสนาและมีความรู้ในคำสอนทางศาสนาที่ถูกต้องย่อมไม่มีการแบ่งแยกเรื่องดินแดนเชื้อชาติวัฒนธรรมแม้กระทั่งสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างทางภาษาและวัฒนธรรมผู้เป็นศาสนิกชนก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ตั้งนั้นผู้เป็นศาสนิกชนจึงจำเป็นต้องร่วมมือสนับสุนนแบ่งปันความรู้และประสบการณ์แก่กันและกันเพื่อสันติภาพ และความสุখেที่แท้จริงของมนุษยชาติ

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิธิ บุณยากร) (2547 : 125) ได้ศึกษา “รูปแบบการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี : ศึกษาวิเคราะห์กรณีลุ่มน้ำแม่ตาช้าง จ. เชียงใหม่” พบว่า การจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีมีประเด็นที่น่าสนใจคือประชาชนในลุ่มน้ำแม่ตาช้างได้นำหลักคิดในทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการจัดการความขัดแย้งโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการแย่งชิงน้ำสู่การแบ่งปันน้ำและจากการยึดมั่นในความเป็นอัตลักษณ์ไปสู่การสลายและทำลายความเป็นอัตลักษณ์ มีการร่วมมือกันในการหาทางออกให้แก่ประเด็นความขัดแย้ง นอกจากนี้ประชาชนได้นำหลักคิดทางพระพุทธศาสนาเข้าไปผสมผสานกับพิธีกรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อสร้างจิตสำนึกมองเห็นคุณค่าของผืนป่าและลุ่มน้ำ และมีทำที่ที่ถูกต้องทั้งในการกระทำที่ไม่ทำลายป่าอันเป็นการแสดงความกตัญญูตเวทีต่อป่าต้นน้ำ และลุ่มน้ำ ซึ่งทำให้ความขัดแย้งในประเด็นของชาติพันธุ์ได้ดำเนินไปสู่จุด“สมดุล”อย่างสันติ

4. สรุป

ศาสนาทุกศาสนาต่างมุ่งสอนให้ทุกคนเป็นคนดีด้วยกันทั้งนั้น การศึกษาเรื่องศาสนาจะทำให้เกิดความเข้าใจได้อย่างถูกต้องถ่องแท้มากยิ่งขึ้นและนำเอาความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ไม่มากนักน้อย ที่สำคัญจะไม่เป็นการดูถูกหรือโจมตีซึ่งกันและกันในเรื่องศาสนา แต่มีความเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น การศึกษาศาสนาเปรียบเทียบควรเปรียบเทียบเพื่อ แสวงหาความรู้ ความร่วมมือควรทำความเข้าใจกัน ระหว่างศาสนาว่า ข้อแตกต่างในวิธีปฏิบัติอย่างไร สุดท้าย วัตถุประสงค์ที่มุ่งนี้ควรจะตรงกัน คือ เพื่อทำลายความเห็นแก่ตัวของมนุษย์โลกลดความเห็นแก่ตัวลงไปได้เท่าไรก็จะรักผู้อื่น คือ เห็นแก่ธรรมมากขึ้นสันติภาพก็จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน บุคคลในโลกถือศีลข้อเดียว คือ ไม่เห็นแก่ตัวไม่เห็นแก่ตัว แล้วมันก็เกิดกิเลสไม่ได้ ไม่เห็นแก่ตัวแล้วก็ฆ่าไม่ได้ ขโมยไม่ได้ ประพฤติผิดกามไม่ได้ หลอกหลวงไม่ได้ จุดมุ่งหมายเราทุกคนทุกคนเกิดมาเพื่อจะอยู่ในศาสนานั้น ๆ

ด้านแนวคิดทฤษฎีความขัดแย้ง

1. ความหมาย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 136) ได้ให้ความหมายของคำว่า **ขัด** หมายถึงไม่ทำตาม ผืน ขื่น **แย้ง** หมายถึงไม่ตรงหรือลงรอยเดียวกัน **ขัดแย้ง** หมายถึง ไม่ลงรอยกัน นักวิชาการและนักการศึกษาตลอดจนนักบริหารระดับประเทศได้ให้ความหมายของความขัดแย้งไว้แตกต่างกันไปดังนี้

ทิสนา แคมมณี (2522 : 22) ให้ความหมายไว้ว่าความขัดแย้ง หมายถึง สภาวะที่ทำให้คนตกอยู่ในสภาวะที่ไม่สามารถจะตัดสินใจหรือตกลงหาข้อยุติอันเป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่ายได้

อรุณ รักรธรรม (2525 : 178) ให้ความเห็นว่า ความขัดแย้งขององค์กร คือ ความไม่เห็นพ้องต้องกันระหว่างสมาชิกหรือกลุ่มขององค์กรสองคนหรือมากกว่า เกิดขึ้นจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับว่าพวกเขา จะต้องมีส่วนร่วมในทรัพยากรที่จำกัดหรืองานต่าง ๆ หรือพวกเขามีความแตกต่างในด้านสุขภาพ เป้าหมาย ค่านิยม หรือการรับรู้ ทักษะคติ ความเชื่อซึ่งแตกต่างกันและ ไม่เห็นพ้องต้องกันต่างก็จะพยายามแสดงทรรศนะของพวกเขาให้เด่นกว่าบุคคลอื่น หรือความต้องการของเขาไม่ได้รับการตอบสนอง

กิติมา ปรีดีติลล (2529 : 295) ให้ความหมายไว้ว่า ความขัดแย้ง หมายถึง สภาวะจิตใจ ที่ปราศจากความสุข มีความกระวนกระวายเนื่องจากไม่สมหวังต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นแล้ว บุคคลจะแสดงพฤติกรรมออกมา เพื่อขจัดความขัดแย้งให้หมดไปหรือให้น้อยลง

เอกชัย กีสุขพันธ์ (2530 : 71) กล่าวว่าความขัดแย้ง คือ สถานการณ์ที่คนหรือกลุ่มคน เห็นความไม่เข้ากัน มีความรู้สึกไม่พอใจ หรือคับข้องใจที่จะปฏิบัติงาน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากทรัพยากรทางการบริการหรือตำแหน่งมีข้อจำกัด และไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคนหรือกลุ่มคนได้อย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน

วิระพงษ์ แสนโกชณ์ (2532 : 33) ให้ความหมายของความขัดแย้งไว้ว่า หมายถึง สถานการณ์อย่างหนึ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในสังคม ทำให้บุคคลเกิดความไม่เข้าใจกัน หรือคับข้องใจในการปฏิบัติงาน มีความรู้สึกไม่พึงพอใจและอยู่ในสภาวะที่ไม่สามารถหาข้อยุติเป็นที่พอใจได้ ซึ่งอาจ

มีสาเหตุมาจากความแตกต่างกันในด้านความเชื่อทัศนคติ ค่านิยม บทบาท หน้าที่ เป้าหมายการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การสื่อความหมาย และการสื่อสารที่ไม่ถูกต้องชัดเจน และโครงสร้างองค์กรที่ไม่เหมาะสม

ธงชัย สันติวงษ์ (2535 : 284) ได้กล่าวถึงความขัดแย้งว่า มักจะเข้าใจถึงสภาพอาการต่างๆ เช่น การเกลียดชังกัน การแข่งขันชิงดีชิงเด่นกันระหว่างกลุ่ม การข่มขู่ ไม่ให้ความร่วมมือ เป็นต้น

ชะลอ ธรรมศิริ (2540 : 48) ได้ให้ความหมายของความขัดแย้งว่า หมายถึง สภาวะการณ์ที่บุคคลสองฝ่ายไม่สามารถทำความเข้าใจกันได้อันเนื่องมาจากความแตกต่างของบุคคลในด้านต่างๆ เป็นผลให้เกิดความสับสนคิด หรือพฤติกรรมที่สวนทางกัน โดยต่างฝ่ายต่างก็แสดงให้เห็นว่าทัศนะของตนเองเด่นหรือถูกต้องกว่า

สุริยา ธนวรรณ (2546 : 172) กล่าวถึงความขัดแย้งไว้ดังนี้ คือ การไม่เห็นพ้องที่เกิดขึ้นจากความแตกต่างระหว่างบุคคลสองคน หรือกลุ่มสองกลุ่มหรือมากกว่า ภายใต้ความขัดแย้งขององค์กร บุคคลหรือกลุ่มอาจขัดขวางเป้าหมายหรืองานระหว่างกัน

หริยาพรรณ สุภามณี (2541 : 11) กล่าวว่าความขัดแย้งหมายถึง สภาวะการณ์ที่บุคคลเกิดความรู้สึกไม่เข้าใจกัน ไม่พึงพอใจหรือกับข้องใจขึ้นในการปฏิบัติงานในองค์กร เนื่องจากบุคคลมีความแตกต่างกันในด้านความรู้ ค่านิยม ความคิด ความสนใจ และเป้าหมาย

ถวัลย์ วรเทพ พุฒิพงษ์ (2545 : 9) กล่าวว่าความขัดแย้ง หมายถึง สภาวะการณ์ความคิด ความเชื่อของบุคคลที่ไม่ตรงกับบุคคลอื่น ซึ่งจะแสดงพฤติกรรมออกมาในหลายลักษณะที่เป็นปฏิปักษ์ เช่น ไม่ให้ความร่วมมือ นิ่งเฉย หรือไม่สนใจต่อบุคคลนั้น บางกรณีอาจถึงขั้นทำร้ายกัน

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2540 : 17) ให้ความหมายว่า ความขัดแย้งของบุคคลเกิดจากการที่บุคคลต้องตัดสินใจเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยที่การเลือก นั้นอาจเต็มใจเลือกหรือจำใจเลือก ความขัดแย้งระหว่างบุคคลเป็นสถานการณ์ที่การกระทำของฝ่ายหนึ่งไปขัดขวางหรือสกัดกั้นการกระทำของอีกฝ่ายหนึ่ง ในกรณีที่บรรลุป้าหมายของเขา หรือการที่บุคคลที่มีความแตกต่างในค่านิยม ความสนใจ แนวคิด วิธีการ เป้าหมายต้องมาติดต่อกันทำงานด้วยกันหรืออยู่ร่วมในสังคมเดียวกันโดยที่ความแตกต่างนี้เป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกันหรือไปด้วยกันไม่ได้

Chung & Magginson (1981:52) ให้ความหมายคำว่าความขัดแย้งคือ การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลไม่สามารถที่จะเข้ากันได้ไม่ว่าจะเป็นความต้องการความสนใจหรือเป้าหมายทำให้เกิดการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อความต้องการของตน

Schmidt (1972 :6-8) ได้ให้ความหมายของความขัดแย้ง หมายถึง การที่บุคคลสองฝ่ายมีข้อมูล ค่านิยม ความเชื่อ ความคิดเห็น และความรู้สึกแตกต่างกัน

Filley (1975 :4) ให้ความหมายโดยกล่าวถึงลักษณะของความขัดแย้งว่า มี 5 ลักษณะคือ 1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล 2 ฝ่าย 2. มีความแตกต่างกันในเรื่องวัตถุประสงค์หรือความคิดเห็น 3. มีพฤติกรรมการปฏิสัมพันธ์ต่อกันเป็นไปเพื่อชนะหรือแพ้สองฝ่าย 4. มีการเผชิญหน้ากันด้วยการกระทำที่มีลักษณะตรงข้าม และ 5. แต่ละฝ่ายพยายามจะมีอำนาจเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง

Gortner (1977 :195) ให้ความหมายของความขัดแย้งว่าเป็นการต่อสู้กัน ระหว่างบุคคลสองฝ่ายหรือมากกว่า เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรหรือให้เป็นไปตามความคิดของตนเอง

Thomas (1979 :259) กล่าวว่าความขัดแย้งหมายถึงสถานการณ์ซึ่งพฤติกรรมของความคาดหวังหรือพฤติกรรมซึ่งนำไปสู่เป้าหมายหรือกลุ่มถูกกีดกันโดยบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น

เมื่อพิจารณาความหมายของความขัดแย้งที่นักวิชาการต่างๆ ให้ไว้พอสรุปได้ว่า ความขัดแย้ง เป็นความคับข้องใจ หรือความไม่เข้าใจกัน และตกอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถหาข้อยุติ เป็นที่พอใจได้ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากความไม่เห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความคิด ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ทักษะคติ ความต้องการ ค่านิยม บทบาทหน้าที่ การสื่อสาร ที่ไม่ถูกต้อง และผลประโยชน์ที่พึงได้รับ

ประเภทของความขัดแย้ง

องค์กรที่ใช้ลักษณะการบริหารแบบประชาธิปไตยยังมองเห็นได้ชัดว่าความขัดแย้งนั้นเป็นสิ่งธรรมดาที่ต้องมีแน่นอน

ชะลอ ธรรมสิริ (2517 : 2) ได้แบ่งความขัดแย้งออกเป็นประเภท ต่าง ๆ ได้ 3 ประเภท คือ ความขัดแย้งในด้านความคิด ความขัดแย้งในวิธีการปฏิบัติ ความขัดแย้ง ในเรื่องผลประโยชน์

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2526 : 130-131) ได้กล่าวถึง เหมาเจอตุง ผู้ที่สนับสนุนให้มีความขัดแย้งเกิดขึ้น ยอมรับว่าความขัดแย้งมีอยู่ 2 ชนิด คือ ความขัดแย้งที่เป็นศัตรูและความขัดแย้งที่ไม่เป็นศัตรู

Sills & David (1972 : 221-222) ได้กล่าวไว้ในผลงานของเขาว่า ในปี พ. ศ. 2493

Coser (1965 :49) ได้แบ่งแยกแนวความคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งออกเป็น 2 ประเภทคือ ความขัดแย้งที่เป็นจริง เป็นความขัดแย้งอันเกิดจากวิธีการอันจะนำไปสู่เป้าหมาย ความขัดแย้งที่ไม่เป็นจริง ได้แก่จุดหมายปลายทางในตัวเอง ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายโดยเฉพาะ ต่อมาอีก 2 ปี

March & Simon (1958 :112) ได้แบ่งระดับความขัดแย้งออกเป็น 3 ระดับ โดยเน้นที่กระบวนการวินิจฉัยสั่งการคือ ความขัดแย้งของบุคคลความขัดแย้งในองค์กร ความขัดแย้งระหว่างองค์กร

จากการศึกษาของ **Walton (1969 : 75)** แบ่งความขัดแย้งออกเป็น 2 ประเภทคือ
1. ความขัดแย้งในด้านทรัพยากรชนิดเดียวกัน 2. ความขัดแย้งทางอารมณ์

Fisher (1969 :230) ได้แบ่งประเภทความขัดแย้งออกเป็น 2 ประเภทโดยกล่าวว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคลทางด้านอารมณ์ซึ่งหมายถึง การขัดกับอารมณ์ต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน และการแก้ไขปัญหาการขัดแย้งเช่นนี้ ปกติจะเกิดจากการตกลงกันไม่ได้ในด้านความคิดเห็นหรือความเชื่อแต่เป็นการต่อสู้กัน ในฐานะของความเห็นแก่ตัว หรือเป็นเรื่องส่วนบุคคล ส่วนความขัดแย้งทางด้านเนื้อหาสาระนั้นเกี่ยวกับสติปัญญาไม่ตรงกันกับกลุ่มในด้านความเห็นประเด็นต่าง ๆ ในงานที่ทำ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าความขัดแย้งมี 3 กรณี คือ ความขัดแย้งด้านความคิด สติปัญญา ความเชื่อ ความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ วิธีการที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทางของ ตนเองและความขัดแย้งด้านบุคลิกภาพ

2. แนวคิดทฤษฎีความขัดแย้ง

Neightingale กล่าวถึง มนุษย์เผชิญกับความขัดแย้งจะแสดงพฤติกรรมออกมา โดยพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นอาจเป็นการตั้งใจหรือไม่ตั้งใจนั้นคือสามารถควบคุมให้เกิดพฤติกรรมนั้นๆหรือปล่อยให้ พฤติกรรมนั้น เกิดขึ้นตามธรรมชาติของบุคคลเจ้าของพฤติกรรมความขัดแย้งนำมาซึ่งความคิดและวิธีการที่ดีมีประโยชน์ความขัดแย้งบางอย่างจะส่งเสริมให้กลุ่มทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรปราศจากความขัดแย้งการทำงานจะเฉื่อยชาไม่ก้าวหน้า งานจะหยุดอยู่กับที่ องค์กรที่มีความขัดแย้งในระดับที่พอเหมาะ จะช่วยให้คนในองค์กรมีความตื่นตัว กระตือรือร้น และมีความคิดสร้างสรรค์ความขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นในสังคม(อ้างถึงใน **อารี เพชรผุด, 2530:146**) ได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งไว้ดังนี้

1. แนวความคิดแบบเก่า เป็นแนวคิดที่สอนให้มนุษย์มีความนิยมที่จะหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ทำให้มนุษย์กลัวความขัดแย้ง กลัวการไม่เห็นด้วย และกลัวการเป็นปรปักษ์ ความขัดแย้งจึงเป็นสิ่งที่ต้องกำจัดออกไปหรือพยายามหลีกเลี่ยงให้ห่างไกล

2. แนวคิดแบบใหม่แนวคิดนี้เชื่อว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องที่จะต้องเกิดขึ้นไม่พ้น และบางครั้งก็เป็นที่ต้องการ จึงควรมีการกระตุ้นและควบคุมให้อยู่ในขอบเขตที่จำกัด

Pneuman (1982 : 4 -6) ได้อธิบายว่า เมื่อบุคคลต้องเผชิญกับความขัดแย้งจะมีทางเลือก 3 ทางคือ การอยู่เฉย ๆ การระงับความขัดแย้งหรือบังคับให้ ความขัดแย้งสิ้นสุดลงการบริหารความขัดแย้งเป็นการรักษาสภาพความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพและความคิดสร้างสรรค์ในหน่วยงาน **Turner and Weed (1983 : 4)** ได้จำแนกการตอบสนองของบุคคลเมื่อเกิดความขัดแย้งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ พวกหันหน้าสู่จะแสดงพฤติกรรม 2 ลักษณะ ได้แก่ ออกแนวหน้าและโจมตีข้างหลังและเผชิญหน้าพวกพรางตัว พวกหน่วยจุ่มโจมตีจะแสดงพฤติกรรมออกมาใน 2 ลักษณะ ได้แก่ ออกแนวหน้าและโจมตีข้างหลัง จากพฤติกรรมของมนุษย์เมื่อเผชิญความขัดแย้งจะมีทางเลือก 3 ทาง คือ เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง เลือกทั้งสองอย่างเพื่อการประนีประนอม ไม่เลือกทั้งสองอย่างเพื่อแสดงการหลีกเลี่ยง

3. สาเหตุและวิธีการจัดการกับความขัดแย้ง

สาเหตุของความขัดแย้ง

ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่พบได้ทั่วไป เมื่อเกิดความขัดแย้งย่อมเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องจัดการกับความขัดแย้ง เมื่อเกิดความขัดแย้งก็มักจะเกิดการไม่ลงรอยกันซึ่งอำนาจเพื่อผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับ การที่ผู้บริหารทราบสาเหตุของความขัดแย้ง ย่อมช่วยให้เข้าใจปัญหาได้ชัดเจน และสามารถที่จะเลือกใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งให้เป็นที่น่าพอใจกับทุกฝ่าย เพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน สาเหตุของความขัดแย้งเกิดได้หลายประการด้วยกันดังนี้

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 74-75) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งเท่าที่พบโดยทั่วไป มี 5 ประการ คือ

1. ผลประโยชน์ ผลประโยชน์มักจะเป็นสาเหตุของความขัดแย้งที่พบมากที่สุดไม่ว่าจะเป็น ความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลก็ตามทั้งนี้เพราะคนมีแนวโน้มที่จะทำงานเพื่อผลประโยชน์ของตนเองอยู่แล้ว ผลประโยชน์ที่ว่านี้ไม่เฉพาะแต่ทรัพย์สินเงินทองเท่านั้นแต่หมายถึงตำแหน่งหน้าที่การงานโอกาสก้าวหน้าและความสะดวกสบายต่างๆในการปฏิบัติงานด้วย

2. บทบาทไม่ชัดเจน การปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายซึ่งบางครั้งผู้ปฏิบัติงานอาจเกิดความไม่แน่ใจว่าเขามีหน้าที่ต้องทำอะไรบ้าง บริษัทหรือผู้บริหารคาดหวังว่าเขาจะต้องปฏิบัติอย่างไรบ้างความรับผิดชอบของเขาควรมีน้อยเพียงใดเขาควรรายงานความก้าวหน้าในการทำงานลับใคร เหล่านี้อาจเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้

3. เป้าหมายการทำงาน เป้าหมายในการทำงานขององค์กรกับเป้าหมายการทำงานของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลอาจมีความแตกต่างกัน บางครั้งผู้ปฏิบัติงานอาจไม่เห็นด้วยหรือไม่ยอมรับในเป้าหมายการทำงานที่องค์กรกำหนดขึ้นเช่นการกำหนดให้พนักงานของธนาคารทุกคนต้องหาสมาชิกบัตรเครดิตให้ได้มากกว่า 5 รายต่อวัน เป็นต้น

4. อำนาจ หมายถึง อำนาจตามตำแหน่ง และอำนาจบารมีในภาพความเป็นจริงแล้วบุคคลที่มีตำแหน่งระดับเดียวกันแม้จะมีอำนาจตามตำแหน่งเท่ากัน แต่อาจจะมีอำนาจบารมีไม่เท่ากัน อำนาจต่าง ๆ ที่แตกต่างกันนี้อาจจะทำให้ได้รับผลประโยชน์ที่แตกต่างกันด้วย จนเป็นสาเหตุของความขัดแย้งได้เช่นกัน

5. การต่อต้านการเปลี่ยนแปลง เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์เพราะความไม่แน่ใจว่าสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นจะดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ไม่ควรจะเป็นการเปลี่ยนความคาดหวังของผู้ปฏิบัติ การเปลี่ยนตำแหน่ง การเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงาน หรือการเปลี่ยนเป้าหมายในการทำงาน ล้วนเป็นสาเหตุของความขัดแย้งทั้งสิ้น

Chung & Magginson (1981 :255-259) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งโดยเน้นที่กระบวนการทำงานและปฏิสัมพันธ์ว่า ความขัดแย้งมีสาเหตุจากการทำงาน ที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน มีเป้าหมายในงานแตกต่างกัน มีการแข่งขันในเรื่องผลประโยชน์และค่าตอบแทน เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2534 :8) กล่าวถึงความขัดแย้งในองค์กรทางการศึกษาว่า มักเกิดจากลักษณะสำคัญ 3 ประการคือ

1. เมื่อทรัพยากรทางการศึกษาไม่เพียงพอกับความต้องการของบุคคลได้แก่ คน เงิน วัสดุ ตำแหน่ง สถานภาพและเกียรติยศ
2. เมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลแสวงหาทางที่จะควบคุมกิจกรรม งานหรืออำนาจหน้าที่ของ ผู้อื่น
3. เมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลไม่สามารถที่จะตกลงกันได้เกี่ยวกับเป้าหมายหรือวิธีการทำงาน

กรองแก้ว อยู่สุข (2537 :190-198) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งมีหลายประการ คือ ข้อมูลหรือข้อเท็จจริง เป้าหมาย กำนินยม ความเชื่อ ความคิดเห็น ความรู้ และพฤติกรรมส่วนบุคคลที่แตกต่างย่อมก่อให้เกิดความขัดแย้ง นอกจากนี้โครงสร้างขององค์กรที่มีลักษณะแบบระบบราชการและการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลหรือโครงสร้างขององค์กรตลอดทั้งการสื่อข้อความที่ไม่มีประสิทธิภาพ ย่อมเป็นสาเหตุของความขัดแย้งทั้งสิ้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2535: 169-170) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความลับขององค์กร พฤติกรรมองค์กรสมัยใหม่ พบว่า ทักษะเกี่ยวกับกระบวนการของความขัดแย้งไว้ว่า ความขัดแย้ง

เป็นกระบวนการพลวัต เกิดเป็นความขัดแย้งระหว่าง 2 ฝ่าย ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่ม โดยแยกเป็นขั้นตอนได้ 5 ขั้นตอน คือ 1. การเกิดความขัดแย้ง 2. การรับรู้ถึงความขัดแย้ง 3. พฤติกรรมแสดงออกถึงความขัดแย้ง 4. การแก้ปัญหาความขัดแย้ง และ 5. ผลของความขัดแย้ง

เทพนม เมืองแมน และสวีส สุวรรณ (2540: 244-245) ได้ศึกษา เรื่อง พฤติกรรมองค์การ พบว่า กระบวนการของความขัดแย้งเป็นกระบวนการพลวัต เกิดจากความขัดแย้งระหว่าง 2 ฝ่าย บุคคล หรือกลุ่ม หรือองค์การสามารถจะมองเห็นได้ อธิบายได้ และวิเคราะห์ได้ว่าเป็นผลสืบเนื่องกัน ซึ่งเกิดเป็นกระบวนการ 5 ระยะ คือ 1. สภาพการณ์นำของความขัดแย้ง 2. ความขัดแย้งที่เกิดจากการรับรู้และความขัดแย้งที่เกิดจากความรู้สึก 3. พฤติกรรมที่แสดงออก 4. การแก้ปัญหาความขัดแย้ง และ 5. ผลจากการแก้ปัญหา

5. สรุป

กระบวนการของความขัดแย้งเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนที่ส่งผลถึงกัน โดยเริ่มที่มีสาเหตุของความขัดแย้งที่สองฝ่ายรับรู้ แล้วแสดงพฤติกรรมออกมาเพื่อจัดการกับความขัดแย้ง ซึ่งวิธีการจัดการความขัดแย้งนั้นถ้าเกิดความพึงพอใจด้วยกันทั้งสองฝ่าย ความขัดแย้งก็จะยุติลงหรือสามารถไปด้วยกันได้ แต่ถ้าไม่พึงพอใจก็จะเกิดความขัดแย้งสะสมอยู่รอจนถึงเวลาหนึ่งก็จะเกิดความขัดแย้งขึ้นมาใหม่และสาเหตุของความขัดแย้งมีอยู่หลายประการ เช่น ความคิดที่สวนทางกันหรือตรงข้ามกัน แม้ว่าจะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เป็นเป้าหมายเดียวกันแต่มีความเชื่อในแนวทางปฏิบัติไม่เหมือนกันเพราะแต่ละบุคคลย่อมหาวิธีที่ตนเองคิดว่าเหมาะสมและจะนำมาซึ่งความสำเร็จและสิ่งที่คุณค่ามีความปรารถนา ความพึงพอใจอยากได้ หรือมีความต้องการทำให้มีแรงขับเคลื่อนภายในที่แตกต่างกัน อีกทั้ง ความขัดแย้งมีลักษณะเป็นกระบวนการตามขั้นตอนต่าง ๆ ของสภาพการณ์ที่เริ่มจากการก่อให้เกิดความขัดแย้ง การตัดสินใจในการแสดงพฤติกรรมเพื่อโต้ตอบความขัดแย้งและมีการแสดงพฤติกรรมความขัดแย้งออกมาเมื่อได้แสดงพฤติกรรมความขัดแย้งแล้วจะก่อให้เกิดผลที่ตามมา ซึ่งมีผลทั้งในทางทำลายและในการสร้างสรรค์ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับการบริหารความขัดแย้งมีทิศทางเช่นไร

ด้านแนวคิดทฤษฎีความร่วมมือ

1. ความหมาย

ดิคชันนารีออนไลน์ Merriam-Webster (2554) นิยามคำว่า Collaboration หมายถึง “to work jointly with others or together especially in an intellectual endeavor” or “to cooperate with an agency or instrumentality with which one is not immediately connected.” หรือหมายความว่า “การทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยเฉพาะการร่วมกันคิด” หรือ “ความร่วมมือกับองค์การหรือการใช้เป็นเครื่องมือในการเชื่อมต่อกัน” นักวิชาการที่ให้ ความหมายคำว่า “ความร่วมมือ” ได้แก่

Barbara Gray (1989 : 185) นิยามความร่วมมือว่าหมายถึง กระบวนการที่ภาคส่วนต่างๆ ซึ่งมีมุมมองต่อปัญหาที่ต่างกัน สามารถแสวงหาทางออกร่วมกัน การร่วมกันเป็นพันธมิตร โดยการร่วมมือกันเป็นมากกว่าการแลกเปลี่ยนทรัพยากร เนื่องจากเป็นการรวมมุมมอง ทรัพยากร

ทักษะ ความร่วมมือก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ การคิดร่วมกันเพื่อวิเคราะห์และเพิ่มโอกาสในการแก้ปัญหา ความคิดจะกลายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้โดยผ่านความร่วมมือ นอกจากนั้นความร่วมมือยังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิธีการทำงาน ความร่วมมือกันจะแข็งแกร่งขึ้นหากหุ้นส่วนมีความคล้ายคลึงกันโดยเฉพาะความคล้ายคลึงกันในการคิดและประเภทของบริการ

John-Steiner และคณะ (1998 : 776) ให้ความหมายของคำว่า ความร่วมมือ โดยกล่าวว่า ความร่วมมือมิใช่เพียงการวางแผนหรือการตัดสินใจร่วมกันเท่านั้น แต่ความร่วมมือยังหมายความถึงการคิดร่วมกันขององค์การที่มากกว่าหนึ่งองค์การ เป็นการตกลงใช้ทรัพยากรอำนาจ และศักยภาพร่วมกัน

David Straus (2002: 18) นิยามคำว่า หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม องค์การ ชุมชน เพื่อวางแผน สร้างสรรค์ แก้ปัญหา และตัดสินใจร่วมกัน

Russ Linden (2002 : 9) ได้กำหนดความหมายของคำว่า ความร่วมมือว่า ตามรากศัพท์หมายถึง การร่วมแรง (Co-labor) ร่วมพยายามและร่วมเป็นเจ้าของผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น โดยความร่วมมือเกิดขึ้นเมื่อบุคคลจากต่างองค์การ (หรือต่างหน่วยภายในองค์การเดียวกัน) ได้ร่วมกันดำเนินการบางสิ่งซึ่งต้องใช้ความพยายาม ทรัพยากรและการตัดสินใจร่วมกันรวมถึงร่วมเป็นเจ้าของผลผลิตหรือบริการสุดท้ายที่เกิดขึ้น

Robert Agranoff (2003 : 4) ให้ความหมายของความร่วมมือไว้ว่า เป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้องค์การต่างๆ เข้ามาปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาที่ศักยภาพขององค์การหนึ่งองค์การใดเพียงองค์การเดียวจะสามารถทำให้สำเร็จลุล่วงไปได้ หรือถ้าสามารถที่จะทำได้ก็อาจจะประสบความสำเร็จได้ยาก นอกจากนี้การสร้างความร่วมมือยังหมายถึงรวมถึงการค้นหาหรือคิดค้นทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ ที่มีอยู่ เช่น องค์ความรู้ เวลา งบประมาณและการแข่งขัน เป็นต้น

Lank E. (2006 : 7-9) ให้ความหมายของความร่วมมือว่า การที่องค์การมากกว่าหนึ่งองค์การดำเนินงานร่วมกันอย่างแท้จริง เพื่อบรรลุผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง โดยต้องเป็นผู้นำร่วมกันและเสริมสร้างฉันทามติให้เกิดขึ้น

Ann Marie Thomson และคณะ (2006, 21-22) ให้ความหมายของความร่วมมือว่า ความร่วมมือเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์การทั้งความสัมพันธ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยการเจรจา การทำความตกลง การบริหารข้อตกลงร่วมกัน

Peter Smith Ring and Andrew H. Van de Ven (Cited in Ann Marie Thomson, 2006 : 23) นิยามคำว่าความร่วมมือ โดยกล่าวว่า ความร่วมมือหมายถึงกระบวนการที่ตัวแสดงที่มีอิสระมีปฏิสัมพันธ์ผ่านการเจรจาอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ สร้างกฎเกณฑ์โครงสร้างร่วมกัน รับผิดชอบในความสัมพันธ์และการปฏิบัติต่อกัน หรือตัดสินใจต่อประเด็นปัญหา ร่วมกัน กระบวนการดังกล่าวเป็นการแบ่งปันแนวปฏิบัติและผลประโยชน์ร่วมกัน

พัทธยา เนตรธรรานนท์ (2540: 10) ให้ความหมาย ความร่วมมือ ไว้ว่าหมายถึง การกระทำกิจกรรมใดๆ ในลักษณะของการมีส่วนร่วม ริเริ่ม ประสานงาน ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายในกิจกรรมนั้นๆ

ธีรภัทร แก้วจุนท์ (2543: 23) กล่าวว่า ความร่วมมือ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปโดยมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน ทั้งนี้พฤติกรรมด้านความร่วมมือนั้นมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความต้องการพื้นฐานของของบุคคล ไม่ว่าจะร่างกายหรือจิตใจ พฤติกรรมความร่วมมือเกิดจากความร่วมมือประสบความสำเร็จร่วมกัน โดยทุกคนไม่จำเป็นต้องดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายเหมือนกัน แต่การที่ต่างคนต่างดำเนินการไปสู่จุดมุ่งหมายจะมีผลให้กระบวนการนั้นได้มีผลงานที่น่าพอใจและสามารถบรรลุเป้าหมายของแต่ละคนได้ในรูปแบบการพึ่งพาอาศัยกัน

Michael McGuire (2006 : 34) ระบุถึงปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการสร้างความร่วมมือ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) นับตั้งแต่ยุคของเกษตรกรรม ยุคสังคมอุตสาหกรรม จนปัจจุบันเป็นยุคของสังคมข่าวสารและสารสนเทศ (Information Age) ซึ่งก่อให้เกิดโครงสร้างที่แผ่กระจายสามารถเชื่อมโยงข้ามผ่านขอบเขตและหน้าที่ขององค์กรได้ ส่งผลให้เกิดโลกที่มีความหลากหลายเป็นอย่างสูง อำนาจจึงกระจุกกระจาย ไม่รวมศูนย์แบบเดิม รวมทั้งสังคมโลกต้องการความเป็นอิสระและความเป็นปัจเจกชนเป็นอย่างสูง ด้วยเหตุเหล่านี้จึงก่อให้เกิดยุคของเครือข่ายและความร่วมมือ

2. รูปแบบปัญหา (Type of Problem) ปัจจุบันปัญหาต่างๆที่ภาครัฐต้องเผชิญไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้องค์การแบบราชการ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาเรื่องการดูแลสุขภาพอนามัย การทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น ปัญหาต่างๆเหล่านี้ไม่มีแนวทางในการแก้ไขที่ชัดเจน หรือไม่มีทางที่จะแก้ไขได้อย่างสมบูรณ์และยั่งยืน จึงมีความต้องการกลไกที่มีความแตกต่าง โดยต้องมีความยืดหยุ่น มีความกว้างขวาง สามารถปรับตัวและดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว ความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ จึงเกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้

3. John M. Bryson และคณะ (2006: 45-46) จำแนกสภาพเงื่อนไขความเป็นมา (Initial Conditions) ที่ก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์การออกเป็น 3 ประการประกอบด้วย

3.1 สภาพแวดล้อม (Environmental Factors) การดำเนินงานบนความสัมพันธ์ระหว่างองค์การมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับเงื่อนไขจากสภาพแวดล้อม ซึ่งทำให้แต่ละองค์การไม่สามารถปฏิเสธการดำเนินงานร่วมกับองค์การอื่นๆได้ สภาพแวดล้อมขององค์การมีความสับสนและซับซ้อนที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้จำเป็นต้องสร้างความเชื่อมโยงระหว่างองค์การเพื่อลดทอนความไม่แน่นอนและเพื่อเพิ่มเสถียรภาพให้แก่องค์การ

3.2 การดำเนินงานที่ล้มเหลวของแต่ละภาคส่วน (Sector Failure) ส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์การขึ้นมา คือ ความพยายามของแต่ละองค์การที่ล้มเหลวในการแก้ไขปัญหาสาธารณะ ซึ่งการดำเนินงานที่ล้มเหลวของแต่ละภาคส่วน (Sector Failure) เป็นสถานการณ์ที่องค์กรหรือในภาคส่วนเดียวพยายามที่จะแก้ไขปัญหาสาธารณะ ซึ่งต้องเผชิญกับความเหนื่อยยากและพบว่าจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการดำเนินงาน เนื่องจากสภาพสังคมโดยทั่วไปภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ องค์กรที่หวังผลกำไร และองค์กรที่ไม่หวังผลกำไร ต่างก็มีจุดแข็งและจุดอ่อนที่แตกต่างกัน ซึ่งถ้าเข้ามาร่วมมือกันจะสามารถช่วยเสริมหรือลดทอนจุดอ่อนหรือความล้มเหลวของภาคส่วนอื่นๆได้

3.3 เหตุปัจจัยโดยตรงที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ (Direct Antecedents of Collaboration Formation) นอกเหนือจากสภาพแวดล้อมและการดำเนินงานที่ล้มเหลวของแต่ละภาคส่วนแล้ว ยังมีสภาพเงื่อนไขอื่นๆ ที่มีผลต่อการทำให้เกิดความร่วมมือ ซึ่งประกอบไปด้วยหลักสำคัญ 3 ประการ คือ

3.3.1 องค์การนายหน้า เป็นองค์การที่มีพลังอำนาจได้เข้ามาเป็นผู้อุปถัมภ์ (Sponsors) หรือได้ทุ่มเทความตั้งใจในประเด็นปัญหาสาธารณะ เพื่อให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นพ้องต้องกันในประเด็นปัญหานั้นๆ หรือผู้ชี้้นำในการประชุม (Convener) ซึ่งเป็นผู้ได้รับการยอมรับในฐานะผู้นำในการขยายขอบเขตการดำเนินงานจากภาคส่วนต่างๆ สามารถเอื้ออำนวยให้เกิดการก่อรูปความร่วมมือขึ้นมาได้ ทั้งนี้ผู้ชี้้นำในการประชุมอาจจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือองค์การที่มีพลังอำนาจก็ได้

3.3.2 ข้อตกลงทั่วไปเกี่ยวกับปัญหา เป็นกลไกการเชื่อมโยงที่สำคัญ เนื่องจากข้อตกลงสามารถช่วยให้เกิดความชัดเจนในผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายจะได้รับบนความร่วมมือของแต่ละองค์การที่ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา

3.3.3 บทบาทของความสัมพันธ์พื้นฐานแต่เดิมและเครือข่ายที่เป็นอยู่ ถือเป็นระดับของความแน่นแฟ้นเชิงโครงสร้าง ที่มีความสำคัญเนื่องจากความสัมพันธ์จะทำให้หุ้นส่วนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความไว้วางใจ ซึ่งที่ผ่านมาโดยมากหุ้นส่วนที่มีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงบวก กลไกทางสังคมนี้จะก่อให้เกิดการประสานงานและการแลกเปลี่ยนที่มีความปลอดภัยบนความไว้วางใจ แต่ถ้าหากไม่มีความสัมพันธ์มาแต่เดิม ก็จำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์ให้เพิ่มมากขึ้น โดยอาจจะเริ่มจากทีละเล็กทีละน้อย หรือเริ่มต้นจากข้อตกลงอย่างไม่เป็นทางการที่ไม่จำเป็นต้องใช้ความเชื่อใจกันมากนัก

นอกจากนี้ Donna Wood and Barbara Gray (1991) กล่าวถึง สาเหตุที่ทำให้เกิดความร่วมมือไว้หลายประการ ได้แก่ ระดับการพึ่งพากัน ความต้องการทรัพยากรและการปันความเสี่ยง การขาดแคลนทรัพยากร ความพยายามในการร่วมมือที่มีมาก่อนหน้า สถานการณ์ที่หุ้นส่วนต้องการทรัพยากรที่หุ้นส่วนอืกรายมี ความซับซ้อนของปัญหา

ยิวตัน วุฒิเมธี (2534 : 67) ให้ความเห็นว่า หมายถึงการเปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วม ในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจการร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชน

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 : 182-183) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความร่วมมือคือการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องหรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นความร่วมมือทั้งในกระบวนการตัดสินใจหรือในกระบวนการบริหาร ประสิทธิภาพขององค์การขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์การนั้นในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิด สติปัญญาและการกระทำ คือการให้มีส่วนร่วมการให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์การนั้น บุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจต่างๆ ขององค์การ ซึ่งย่อมจะทำให้บุคคลมีความผูกพัน (Commitment) ต่อกิจกรรมและต่อองค์การในที่สุด

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 237) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมคือรูปแบบของความเกี่ยวข้อง (Involvement) ของสมาชิกในการประชุมหรือเพื่อตัดสินใจและควบคุมการทำงานร่วมกัน ก่อเกิดเป็นข้อผูกมัดหรือตกลงใจร่วมกัน (Commitment) ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539 ขึ้น ความหมายของความร่วมมือในการจัดการศึกษาจึงแตกต่างไปจากแนวคิดเดิม ดังความเห็นของนักวิชาการต่อไปนี้

ประยูร ศรีประสาธน์ (2539 : 3) กล่าวถึงความหมายความร่วมมือในการจัดและบริหารการศึกษาไว้ว่า คือการเปิดโอกาสหรือจัดให้บุคคลได้เข้าร่วมเป็นกรรมการของหน่วยงานหรือเข้าร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงาน หรือเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดและบริหารการศึกษาในระดับกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด อำเภอและสถานศึกษา

2. แนวคิดทฤษฎี

Kalevi J. Holsti (1995) โดยได้อธิบายไว้ว่า ความร่วมมือ (Cooperation) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่เข้าร่วมกันหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อไปสู่เป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง หรือเป็นการร่วมทำงานกับคนอื่นในทางต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กรหรือหน่วยงาน โดยมีลักษณะของความร่วมมือ คือ การปฏิบัติงานเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน การช่วยเหลือบุคคลอื่น หรือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางสร้างเสริม การยอมรับการกระทำของบุคคลอื่น และของตนเอง และการกระทำที่เห็นพ้องต้องกันและเพิ่มกำลังในทางปฏิบัติ และได้กล่าวว่า ความร่วมมือระหว่างรัฐเกิดขึ้นอย่างมีเหตุและผล โดยเขาได้ให้เหตุผลที่นำไปสู่การร่วมมือของรัฐหรือการทำให้รัฐเกิดความร่วมมือระหว่างกันไว้ 5 เหตุผล คือ

1. **รัฐต้องการลดต้นทุนในการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของรัฐ** คือ รัฐนั้นๆ ต้องสร้างความร่วมมือกับอีกรัฐหนึ่ง เพื่อทำให้เกิดการแบ่งเบาภาระต้นทุนในกิจกรรมหนึ่ง และเพื่อให้รัฐไม่ต้องรับภาระแต่เพียงผู้เดียว เช่น การลดมูลค่าการซื้อขายในทางเศรษฐกิจ หรือในเรื่องความมั่นคงทางด้านการทหาร เช่น การลดต้นทุนในการผลิตทหาร หรือการซื้อขายอาวุธ เป็นต้น

2. **รัฐต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในกิจกรรมบางอย่าง**คือ เนื่องจากรัฐต้องดำเนินกิจกรรมบางอย่างตามลำพังจะทำให้ไม่มีประสิทธิภาพ แต่เมื่อรัฐใดสร้างความร่วมมือกับรัฐอื่นๆ ที่สมควรจะสร้างความร่วมมือด้วยแล้ว ก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้นหรือมากกว่าการดำเนินกิจกรรมนั้นๆเพียงรัฐเดียว ตัวอย่างของความร่วมมือในลักษณะนี้ เช่น การขนส่งการคมนาคมร่วมกัน การลงทุนทางการค้าร่วมกัน การปฏิรูปการศึกษาร่วมกัน เป็นต้น

3. **รัฐต้องการแก้ไขปัญหาหรือภัยคุกคามร่วมกัน**คือ ในบางเรื่องหรือบางกิจกรรมที่เป็นปัญหาของรัฐ รัฐนั้นๆจะไม่สามารถที่จะจัดการปัญหาเพียงลำพังได้ เพราะปัญหา หรือภัยคุกคามในบางเรื่องนั้น ก็จำเป็นที่จะต้องหาวิธีแก้หรือหาทางออกของปัญหาร่วมกัน จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นั้นได้ โดยความร่วมมือในลักษณะนี้จะเป็นแบบทวิภาคี เช่น การแก้ปัญหามลพิษร่วมกัน การแก้ปัญหามภาวะโลกร้อนร่วมกัน การต่อต้านกลุ่มก่อการร้ายร่วมกัน การปราบปรามยาเสพติดร่วมกัน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน เป็นต้น

4. รัฐต้องการจะลดผลเสียที่จะเกิดจากการกระทำเพียงฝ่ายเดียวของรัฐคือ รัฐจำเป็นต้องร่วมมือกับรัฐอื่นๆ เพื่อแสวงหาวิธีการปฏิบัติในกิจกรรมบางอย่างร่วมกันหรือเพื่อลดการต่อต้านจากรัฐอื่นเพื่อสามารถรักษาสมดุของกิจกรรมนั้นๆ ไว้ได้

5. รัฐต้องการสร้างผลประโยชน์แห่งชาติของตน โดยจะทำการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กับรัฐอื่น คือ ความร่วมมือในลักษณะนี้จะเป็นแบบต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์ร่วมกันและมีความสมานฉันท์ร่วมกัน โดยผลประโยชน์ที่นำมาแลกเปลี่ยนนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเดียวกันเสมอไป เช่น ประเทศหนึ่งอาจจะนำผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจมาแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ทางด้านความมั่นคงกับอีกรัฐหนึ่ง เป็นต้น

สำหรับการสร้างความร่วมมือนั้น Holsti กล่าวถึงแนวทางการปฏิบัติไว้ ดังนี้

1. **ชี้ให้เห็นประโยชน์ร่วมกัน** ทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมีความรู้สึกต่องานตรงกัน ด้วยการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องและทำความเข้าใจถึงผลงานที่จะเป็นประโยชน์ร่วมกัน การชักจูงให้เห็นประโยชน์ของส่วนรวมอาจจะใช้ไม่ได้กับคนบางคน จึงต้องชี้ให้เห็นประโยชน์ทางอ้อมที่ผู้เกี่ยวข้องในการประสานงานจะได้รับด้วย

2. **ผูกมิตรไมตรีต่อกัน** ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีน้ำใจที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยวิธีการให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไข เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จให้จงได้และเน้นย้ำถึงความสำเร็จร่วมกัน

3. **แนะนำกัน** ทำให้ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกัน มีความสามารถที่ทัดเทียมกันด้วยการพิจารณาความสามารถของผู้ร่วมปฏิบัติในการประสานงาน ทั้งทางด้านความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถเฉพาะด้านหรือความถนัดในงาน และให้ข้อเสนอแนะที่จะเป็นแนวทางทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความสามารถในระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เพื่อจะได้ทำงานไปด้วยกันได้

4. **การสื่อสารที่ดี** ทำได้ด้วยประสบการณ์ร่วมกันหรือสร้างสภาวะคล้ายคลึงด้วยการร่วมกันคิด หากสามารถร่วมกันคิดแผนการปฏิบัติร่วมกันได้ตั้งแต่ต้นก็จะช่วยให้กรอบแห่งการอ้างอิง (Frame of Reference) ร่วมกันทำงานอยู่ในวงประสบการณ์ที่มีสภาวะคล้ายคลึงกัน

5. **เพิ่มความใกล้ชิด** ทำให้มีการพบปะหรืออยู่เสมอเพื่อให้เกิดความไว้วางใจกัน เพราะความใกล้ชิด จะช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและถ่ายทอดความรู้สึกถึงกัน ยิ่งใกล้ชิดกันมากเท่าใดก็จะเกิดความคุ้นเคยและเข้าใจกันมากยิ่งขึ้น หากมีความหวังดีต่อกันมีเจตนาที่บริสุทธิ์และจริงใจก็จะเพิ่มความเชื่อถือไว้วางใจกันมากยิ่งขึ้น

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธรรมรงค์ สิงห์อยู่เจริญ (2541 : 65) ศึกษาเรื่องความร่วมมือทางการเมืองของอาเซียนในยุคระหว่างและหลังสงครามเย็น และกล่าวเอาไว้ว่า ระบบในเวทีการเมืองระหว่างประเทศแบบใหม่ได้ทำให้นานาชาติถูกเชื่อมโยงเข้าไว้ด้วยกันโดยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ตลอดจนการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว ปราศจากข้ออุปสรรคไม่ว่าจะด้านใดๆ เช่น อุปสรรคทางด้านธรรมชาติ ระบบการเมืองหรือลัทธิการเมืองที่แตกต่างกัน ความเปลี่ยนแปลงในเงื่อนไขทางการเมืองระหว่างประเทศดังกล่าว จึงทำให้นานาชาติต่างเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและระเบียบโลกใหม่ให้เร็วที่สุด เพื่อความอยู่รอดของประเทศและกลุ่มของตนเอง

วันเพ็ญ ศรีแก้ว (2552 : 281) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ โดยได้ผลสรุปถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับการพัฒนา ศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในภาพรวมได้แก่ เพศและความคิดเห็นต่อศักยภาพของตน ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการพัฒนา ศักยภาพในการปฏิบัติงานด้าน ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร คือ อายุและความคิดเห็นของตนในการ ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ โดย อายุ มีผลเชิงลบต่อการพัฒนา ศักยภาพในการปฏิบัติงานด้าน ความรู้ ความสามารถ และความคิดเห็นต่อศักยภาพของตนในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่มีผล ในเชิงบวกต่อการพัฒนา ศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านความรู้ความสามารถปัจจัยที่สัมพันธ์กับการ พัฒนา ศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านทักษะในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ ความคิดเห็นต่อศักยภาพในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ซึ่งมีผลในเชิงบวกต่อการพัฒนา ศักยภาพ ในการปฏิบัติงานด้านทักษะในการปฏิบัติงานปัจจัยที่สัมพันธ์กับการพัฒนา ศักยภาพในการปฏิบัติงาน ด้านสุขภาพร่างกายของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาและความคิดเห็นต่อ ศักยภาพในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่โดย ระดับการศึกษา และความคิดเห็นต่อศักยภาพของ ตนในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่มีผลในเชิงบวกต่อการพัฒนา ศักยภาพในการปฏิบัติงานด้าน สุขภาพร่างกาย และเพศ มีผลในเชิงลบต่อการพัฒนา ศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านงานสุขภาพ ร่างกาย

เอกราช อะมะวัลย์ (2554 : 32) ศึกษาเรื่องการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ช่างฝีมือทหารในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 ได้ พบประเด็นที่น่าสนใจต่อการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนช่างฝีมือทหารทั้งผู้บริหาร ครู อาจารย์ นักเรียนและสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียนสามประเด็น คือ ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ซึ่งถือเป็นความสำคัญลำดับแรกในการสร้างความเข้าใจและความ ตระหนักเกี่ยวกับเรื่องการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ประเด็นที่สอง คือ ด้านการพัฒนาบุคลากรที่ ต้องปลูกฝังจิตสำนึกต่อวิชาชีพและส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของครู อาจารย์ ให้เท่าทัน มาตรฐานสากล และประการสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆทั้ง ในประเทศและในต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาความสามารถและประสบการณ์ร่วมกัน

พรทิศา รัชชัย (2555 : 34) ศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการ ในชั้นเรียนของครูโรงเรียนสัตหีบเขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน โดยอภิปรายผลการวิจัยเอาไว้ว่า การเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการในชั้นเรียนของครูโรงเรียนสัตหีบเขตฐานทัพเรือและเขตกอง เรือยุทธการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน โดยรวมอยู่ ในระดับมาก เนื่องมาจากโรงเรียนสัตหีบเขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการตระหนักถึง ความสำคัญในการวางรากฐานการเตรียมความพร้อมในการนำโรงเรียนเข้าสู่การเรียนรู้ของประชาคม อาเซียน โดยจัดให้มีการอบรม สัมมนาเฉพาะกลุ่มและทั้งในโรงเรียนให้บุคลากร

4. สรุป

ความร่วมมือเป็นประเด็นที่สำคัญยิ่งในสังคม ควรจะใช้ทุกวิธีการในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการสร้างสรรค์ความร่วมมือในทุกระดับและใช้กระบวนการและวิทยาการใหม่ ๆ เสมอ เช่น การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนอภิปราย แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนผลประโยชน์ที่จะได้รับ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม จะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าเขาได้มีโอกาสที่จะพัฒนาความรู้สึกความต้องการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนช่วยให้เขาสามารถดำเนินการปรับปรุงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งในระดับส่วนรวม และระดับปัจเจกบุคคล การบังคับให้เข้าร่วมกิจไม่ถือเป็นความร่วมมือทางสังคม แนวความคิดของการสร้างความร่วมมือทางสังคม คือ อาศัยความสมัครใจเป็นบรรทัดฐานนั่นเอง

ด้านกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ

ไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคง จำนวน 3 ฉบับ อันได้แก่ 1. พระราชบัญญัติกฏอัยการศึกพระพุทธศักราช 2457 2. พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548 และ 3. พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ทั้ง 3 ฉบับ มีวัตถุประสงค์ เพื่อป้องกันภัยที่จะกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ และได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐมากยิ่งขึ้นกว่าสภาวะปกติ เพื่อให้สามารถเข้าดำเนินการป้องกันปราบปรามและรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่รัฐไม่อาจคาดการณ์ได้โดยมีลักษณะพิเศษ คือ แม้จะมีผลบังคับใช้แล้วก็ตาม แต่การที่จะใช้อำนาจหรือมาตรการต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด จะต้องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการประกาศใช้ก่อนเสมอ (ศิริพร โทตรภวานนท์, 2560)

1. พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457

ผู้มีอำนาจในการประกาศใช้ ดังนี้

1.1 พระมหากษัตริย์ ในการที่พระมหากษัตริย์จะประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้กฏอัยการศึก ทุกมาตราหรือบางมาตรา หรือข้อความส่วนใดส่วนหนึ่งของมาตรา ตลอดจนกำหนดเงื่อนไขแห่งการบังคับใช้บทบัญญัติที่บังคับในส่วนหนึ่งส่วนใดของราชอาณาจักรหรือตลอดทั่วราชอาณาจักร ต่อเมื่อเวลาเกิดเหตุจำเป็นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยปราศจากภัยซึ่งจะมีมาจากภายนอกหรือภายในราชอาณาจักร และถ้าได้ประกาศใช้เมื่อใด หรือ ณ ที่ใดแล้ว บรรดาข้อความในพระราชบัญญัติหรือบทกฎหมายใด ๆ ซึ่งขัดกับความของกฏอัยการศึกที่ให้ใช้บังคับต้องระงับและใช้บทบัญญัติของกฏอัยการศึกที่ให้ใช้บังคับนั้นแทน (มาตรา 2)

1.2 ผู้บังคับบัญชาทหาร ให้ผู้บังคับบัญชาทหาร ณ ที่นั้น ซึ่งมีกำลังอยู่ใต้บังคับไม่น้อยกว่า 1 กองพัน หรือเป็นผู้บังคับบัญชาในป้อมหรือที่มั่นอย่างใด ๆ ของทหาร ที่จะประกาศใช้กฏอัยการศึกเมื่อมีสงครามหรือจลาจลขึ้น ณ แห่งใดโดยกรณีนี้จะประกาศใช้กฏอัยการศึกได้เฉพาะในเขตอำนาจหน้าที่ของกองทหารเท่านั้น และจะเลิกใช้กฏอัยการศึกแห่งใด ก็ต่อเมื่อมีประกาศกระแสพระบรมราชโองการเสมอ (มาตรา 4, 5)

กรอบการใช้อำนาจตามกฎหมาย เมื่อได้มีการประกาศใช้กฎอัยการศึกในท้องที่ใดแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนในส่วนที่เกี่ยวกับการยุทธการระงับปราบปราม หรือการรักษาความสงบเรียบร้อย และเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนต้องปฏิบัติตามความต้องการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร โดยให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเต็มในการตรวจค้นตัวบุคคลในยานพาหนะ เคหะสถาน หรือที่ใด ๆ และไม่ว่าเวลาใด ๆ ข่าวดสาร จดหมาย ในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์การเกณฑ์พลเมืองยวดยาน เสบียงอาหารเครื่องศาสตราวุธ เพื่อให้ช่วยกำลังทหารในกิจการ การห้ามมั่วสุมประชุมกัน เผยแพร่สิ่งพิมพ์ วิทยู ใช้ทางสาธารณะ ใช้เครื่องมือสื่อสารหรืออาวุธหรือสิ่งอื่นใด การออกนอกเคหะสถานการเข้าไปหรืออยู่อาศัยในท้องที่ที่กำหนดการยึดสิ่งของหรือสถานที่ไว้ชั่วคราวการเข้าอาศัยที่ใด ๆ ซึ่งราชการทหารเห็นว่าจำเป็นจะใช้เป็นประโยชน์ในราชการทหารการทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่ โดยมีอำนาจที่จะเผาบ้านและสิ่งซึ่งเห็นว่าจะเป็นกำลังแก่ราชศัตรู ถ้าการสงครามหรือรบสู้เป็นรองราชศัตรู การขับไล่ผู้หนึ่งผู้ใดซึ่งไม่มีภูมิลำเนาอาศัยเป็นหลักฐาน ตลอดจนมีอำนาจกักตัวบุคคลไว้ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นราชศัตรู หรือได้ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้หรือต่อคำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร เป็นกำหนดเวลาไม่เกิน 7 วัน เพื่อการสอบถามหรือตามความจำเป็นของทางราชการทหารได้ (มาตรา 8 ถึงมาตรา 15 ทวิ)

การเยียวความเสียหาย บุคคลหรือบริษัทใด ๆ ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการปฏิบัติการตามกฎหมายอัยการศึกของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายใด ๆ (มาตรา 16) ที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการประกาศใช้กฎอัยการศึก จนถึงปัจจุบัน จำนวน 13 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 ในสมัยพระยาพลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรีและผู้บัญชาการทหารบก ประกาศใช้กฎอัยการศึกในพื้นที่จังหวัดใหญ่ทหารบกกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2476 อันเนื่องมาจากเหตุการณ์กบฏบวรเดช

ครั้งที่ 2 พระบรมราชโองการ ประกาศใช้กฎอัยการศึกในพื้นที่ 24 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย น่าน อุตรดิตถ์ เลย ชัยภูมิ อุดร หนองคาย ขอนแก่น นครพนม ร้อยเอ็ด มหาสารคาม สกลนคร นครราชสีมา อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์ ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา นครนายก ระยอง ชลบุรี จันทบุรี และตราด เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2484 อันเนื่องมาจากเหตุการณ์สงครามอินโดจีน

ครั้งที่ 3 พระบรมราชโองการ ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักรเมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2484 อันเนื่องมาจากเหตุการณ์สงครามเอเชียบูรพา ในสมัยที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี

ครั้งที่ 4 พระบรมราชโองการ ประกาศใช้กฎอัยการศึกในพื้นที่จังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2494 อันเนื่องมาจากเหตุการณ์กบฏแมนฮัตตัน ในสมัยที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี

ครั้งที่ 5 พระบรมราชโองการ ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักรเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2500 อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ที่จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำรัฐประหารโค่นล้มรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม

ครั้งที่ 6 ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2501 อันเนื่องมาจากเหตุการณ์จอมพล สฤษดิ์ธนะรัชต์ ทำการรัฐประหารโค่นล้มรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในขณะนั้น

ครั้งที่ 7 ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 2 ให้ใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักรเมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2514 อันเนื่องมาจากเหตุการณ์จอมพล ถนอม กิตติขจร ทำการรัฐประหารยึดอำนาจตนเอง

ครั้งที่ 8 คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 1 ให้ใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 อันเนื่องมาจากเหตุการณ์ที่พลเรือเอกสงัด ชะลออยู่ ปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน

ครั้งที่ 9 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 2 ให้คงใช้กฎอัยการศึกตามประกาศของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ 1 อยู่ต่อไป เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2520 อันเนื่องมาจากเหตุการณ์พลเรือเอก สงัด ชะลออยู่ ปฏิวัติ

ครั้งที่ 10 ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เรื่องการใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร เมื่อ 23 ก.พ. 2534 อันเนื่องมาจากเหตุการณ์พลเอก สุนทร คงสมพงษ์ ทำการรัฐประหาร

ครั้งที่ 11 ประกาศกองทัพบกที่ 4 เรื่อง การใช้กฎอัยการศึกในบางเขตพื้นที่ของจังหวัดนราธิวาส เฉพาะอำเภอบาเจาะ อำเภอรือเสาะ อำเภอตากใบ อำเภอสุไหงปาดี อำเภอเย็งอ และอำเภอสุไหงโก-ลก จังหวัดปัตตานี เฉพาะอำเภอกะพ้อ และจังหวัดยะลา เฉพาะอำเภอรามัน เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2547

ครั้งที่ 12 ประกาศกองทัพบกที่ 4 เรื่อง การใช้กฎอัยการศึกในบางเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส อำเภอเมือง อำเภควนโดน อำเภอละงู อำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล อำเภอเมือง อำเภอหนองจิก อำเภอยะหริ่ง อำเภอมายอ อำเภอยะรัง อำเภอแม่ลาน อำเภอสายบุรี อำเภอทุ่งยางแดง อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอไม้แก่น และอำเภอปะนาแระ จังหวัดปัตตานี อำเภอเมือง และกิ่งอำเภอกงปิ้ง จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2547

ครั้งที่ 13 ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้ใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 อันเนื่องมาจากเหตุการณ์พลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน ทำการรัฐประหารรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร

หมายเหตุ : ประกาศกองทัพบกที่ 4 ตามประกาศใช้กฎอัยการศึกครั้งที่ 11 และครั้งที่ 12 มิได้นำลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่เป็นกรณีที่ได้มีการนำรายงานรัฐบาลทราบแล้ว ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2547

2. พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548

2.1 ผู้มีอำนาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ที่จะประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อบังคับใช้ทั่วราชอาณาจักรหรือในบางเขตบางท้องที่ตามความจำเป็นเมื่อปรากฏว่ามีสถานการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้น และนายกรัฐมนตรีเห็นสมควรใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารร่วมกันป้องกัน แก้ไข ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง ฟื้นฟู หรือช่วยเหลือประชาชนแต่ในกรณีที่ไม่อาจขอ

ความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีได้ทันท่วงที นายกรัฐมนตรีอาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินไปก่อนแล้วจึงมาดำเนินการเพื่อให้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีภายใน 3 วัน ทั้งนี้ การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าว ให้ใช้บังคับตลอดระยะเวลาที่นายกรัฐมนตรีกำหนดแต่ต้องไม่เกิน 3 เดือน นับแต่วันประกาศเว้นแต่ในกรณีจำเป็นต้องขยายระยะเวลา ให้นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศขยายระยะเวลาการใช้บังคับออกไปอีกเป็นคราว ๆ คราวละไม่เกิน 3 เดือนและหากเมื่อใดที่สถานการณ์ฉุกเฉินได้สิ้นสุดลงแล้วหรือเมื่อคณะรัฐมนตรีไม่ได้ให้ความเห็นชอบหรือเมื่อสิ้นสุดกำหนดเวลาตามประกาศก็ให้นายกรัฐมนตรี ประกาศยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้นได้ (มาตรา 5)

2.2 กรอบการใช้อำนาจตามกฎหมาย เมื่อได้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในเขตท้องที่ใดแล้ว ให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาต สั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกันแก้ไข ปราบปราม ระวังภัยภัยในสถานการณ์ฉุกเฉินหรือฟื้นฟูหรือช่วยเหลือประชาชนโอนมาเป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราว และให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ รวมทั้งในกรณีที่มีความจำเป็นคณะรัฐมนตรีอาจให้มีการจัดตั้งหน่วยงานพิเศษเป็นการเฉพาะเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้เป็นการชั่วคราวได้ รวมทั้งให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนดห้ามบุคคลใดออกนอกเคหสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด(เคอร์ฟิว) ห้ามมิให้มีการชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ณ ที่ใด ๆ หรือกระทำการใดอันเป็นการยุยงให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อย ห้ามการเสนอข่าวที่อาจทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัวหรือเกิดความไม่สงบ ห้ามใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใช้ยานพาหนะที่กำหนด ห้ามใช้อาคารหรือเข้าไปอยู่ในสถานที่ใด ๆ หรืออพยพประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนด แต่หากได้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง

นอกจากนายกรัฐมนตรีจะมีอำนาจในการออกข้อกำหนดดังกล่าวแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

1. ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่สงสัยว่าจะเป็นผู้ร่วมกระทำการให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือเป็นผู้ใช้ ผู้โฆษณาผู้สนับสนุนการกระทำเช่นนั้น
2. ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้บุคคลใดมารายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือมาให้ถ้อยคำหรือส่งมอบหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ฉุกเฉินออกคำสั่งยึดหรืออายัดอาวุธ หรือวัตถุอื่นใด ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าได้ใช้หรือจะใช้สิ่งนั้น เพื่อการกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน
3. ประกาศให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งตรวจค้น รื้อ ถอน หรือทำลายซึ่งอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งกีดขวาง ตรวจสอบจดหมายหรือการสื่อสารด้วยวิธีการอื่นใด ตลอดจนการสั่งระงับหรือยับยั้งการติดต่อหรือการสื่อสารใด และการสั่งห้ามมิให้ผู้ใดออกไปนอกราชอาณาจักร ให้คนต่างด้าวออกไปนอกราชอาณาจักร
4. ประกาศห้ามมิให้กระทำการใด ๆ หรือสั่งให้กระทำการใด ๆ เท่าที่จำเป็นแก่การรักษาความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประเทศ หรือความปลอดภัยของประชาชน

5. ประกาศให้การซื้อ ขาย ใช้ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งอาวุธหรือวัสดุอุปกรณ์อย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งอาจใช้ในการก่อความไม่สงบหรือก่อการร้ายต้องรายงานหรือได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือปฏิบัติตามเงื่อนไขที่นายกรัฐมนตรีกำหนด

6. ออกคำสั่งให้ใช้กำลังทหารช่วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับเหตุการณั้ร้ายแรง หรือควบคุมสถานการณ์ให้เกิดความสงบโดยด่วน

โดยเมื่อใดที่เหตุการณั้ร้ายแรงได้ยุติลงแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการประกาศยกเลิกประกาศที่ออกโดยอาศัยประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างร้ายแรงนี้โดยเร็ว ถ้าหากมีการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่สงสัยตามประกาศ (1)ดังกล่าว ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจหรือศาลอาญาเพื่อขออนุญาตก่อน หากศาลอนุญาตก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวได้ไม่เกิน 7 วัน และต้องควบคุมตัวไว้ในสถานที่ที่กำหนดซึ่งไม่ใช่สถานีตำรวจที่คุมขัง ทัณฑสถาน หรือเรือนจำ แต่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นในลักษณะเป็นผู้กระทำผิดมิได้ และหากจำเป็นต้องควบคุมตัวต่อ ก็สามารถร้องขอต่อศาลเพื่อขยายระยะเวลาการควบคุมตัวต่อได้อีกคราวละ 7 วัน แต่รวมระยะเวลาทั้งหมดต้องไม่เกินกว่า 30 วันโดยเมื่อครบกำหนดแล้วหากจะต้องควบคุมต่อไป ให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา 7, 9, 11, 12)

ทั้งนี้ ให้ผู้ที่ได้ทำการฝ่าฝืนข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามกฎหมายนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 18)

3. การเยียวยาความเสียหาย ผู้ได้รับความเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกำหนดนี้ มีสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายจากทางราชการตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ (มาตรา17)

ที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินจนถึงปัจจุบันจำนวน 6 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 ในสมัย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2548 รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ในเขตท้องที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา และมีคำสั่งให้ขยายระยะเวลาต่อมาอีกหลายครั้งจนถึงปัจจุบัน

ครั้งที่ 2 ในสมัยนายสมัคร สุนทรเวช เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2551 รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร อันเนื่องมาจากสถานการณ์ที่ผู้ชุมนุมกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ปะทะกับผู้ชุมนุมกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการแห่งชาติ บริเวณถนนราชดำเนิน

ครั้งที่ 3 ในสมัยนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27พฤศจิกายน 2551 รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ในเขตท้องที่เขตดอนเมือง และเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร และอำเภอบางพลี และอำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ อันเนื่องมาจากสถานการณ์ที่ผู้ชุมนุมกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเข้ายึดท่าอากาศยานดอนเมือง และท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เพื่อขับไล่รัฐบาล

ครั้งที่ 4 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2552 รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ในเขตท้องที่จังหวัดชลบุรี อันเนื่องมาจากสถานการณ์ที่กลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อแดงบุกเข้าไปในบริเวณที่มีการจัดการประชุมสุดยอดอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา

ครั้งที่ 5 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2552 รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอบางพลี อำเภอพระประแดง อำเภอบางบ่อ อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ อำเภอธัญบุรี อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอสามโคก อำเภอลำลูกกา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และอำเภวังน้อย อำเภอบางปะอิน อำเภอบางไทร อำเภอลาดบัวหลวงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อันเนื่องมาจากสถานการณ์ที่กลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อแดงปิดถนนในกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑลเพื่อขับไล่รัฐบาล

ครั้งที่ 6 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2553 รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี อำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอบางพลี อำเภอพระประแดง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ อำเภอบางบ่อ และอำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และอำเภวังน้อย อำเภอบางปะอิน อำเภอบางไทร และอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อันเนื่องมาจากสถานการณ์การชุมนุมของกลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อแดงปิดถนนบริเวณแยกราชประสงค์ และบุกรุกรัฐสภา

3. พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรพ.ศ. 2551
(สุทธิมาตร จันทร์แดง, 2551)

3.1 ผู้มีอำนาจประกาศ กฎหมายได้กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะรัฐมนตรีที่จะประกาศพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรโดยจะมีมติมอบหมายให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) เป็นผู้รับผิดชอบในการป้องกัน ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในพื้นที่และระยะเวลาที่กำหนดได้ต่อเมื่อปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน และเหตุการณ์นั้นมีแนวโน้มที่จะมีอยู่ต่อไป

โดยในกรณีที่เหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรสิ้นสุดลงหรือสามารถดำเนินการแก้ไขได้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบตามปกติ ให้นายกรัฐมนตรีประกาศให้อำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. ที่ได้รับมอบหมายสิ้นสุดลง และให้นายกรัฐมนตรีรายงานผลต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทราบโดยเร็ว (มาตรา15)

3.2 กรอบการใช้อำนาจตามกฎหมาย ในการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายให้ กอ.รมน. มีอำนาจหน้าที่ป้องกัน ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามที่ได้รับมอบหมาย และให้ดำเนินการจัดทำแผนการดำเนินการเสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรเพื่อให้ความเห็นชอบ กำกับ ติดตาม และเร่งรัดหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการหรือบูรณาการในการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน และสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีพฤติกรรมการจะเป็น

ภัยต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรหรือเป็นอุปสรรคต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรออกจากพื้นที่ที่กำหนด

นอกจากนี้ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง กฎหมายยังได้กำหนดให้ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ผอ.รমন.) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ มีอำนาจจัดตั้งศูนย์อำนวยการหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นเพื่อปฏิบัติการกิจเป็นการเฉพาะก็ได้ ตลอดจนกำหนดให้ ผอ.รমন. โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

1. ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการหรืองดเว้นการปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด
2. ห้ามเข้าหรือให้ออกจากบริเวณพื้นที่ อาคาร หรือสถานที่ที่กำหนดในห้วงเวลาปฏิบัติการ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้น
3. ห้ามออกนอกเคหสถานในเวลาที่กำหนด
4. ห้ามนำอาวุธออกนอกเคหสถาน
5. ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใชยานพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการใชยานพาหนะ
6. ให้บุคคลปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดอันเกี่ยวกับเครื่องมือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของประชาชน (มาตรา 15, 16, 17)

ทั้งนี้ ให้ผู้ที่ได้ทำการฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตาม (2) – (6) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 24)

3.3 การเยียวยาความเสียหาย ถ้าการใช้อำนาจของ กอ.รমন. ในการป้องกันปราบปราม ระวัง ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนผู้สุจริต ให้ กอ.รমন. จัดให้ผู้นั้นได้รับการชดเชยค่าเสียหายตามควรแก่กรณีแต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 19)

ที่ผ่านมามาประเทศไทยได้มีการประกาศพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร จนถึงปัจจุบัน จำนวน 12 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติประกาศให้เขตพื้นที่จังหวัดภูเก็ต และทะเลอาณาเขต 5 กิโลเมตรรอบจังหวัดภูเก็ต เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เพื่อปฏิบัติการกิจรักษาความปลอดภัยในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน การประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนกับรัฐมนตรีต่างประเทศคู่เจรจาและการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ระหว่าง 17 - 23 กรกฎาคม 2552 ณ จังหวัดภูเก็ต โดยให้มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ 10 - 24 กรกฎาคม 2552

ครั้งที่ 2 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติประกาศให้เขตพื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อัน

กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยให้มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ 29 สิงหาคม ถึง 1 กันยายน 2552 เพื่อให้การบริหารจัดการในการรักษาความสงบ ความปลอดภัย มีเอกภาพ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่กลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อแดงจะทำการเคลื่อนไหวกครั้งใหญ่

ครั้งที่ 3 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติประกาศให้เขตพื้นที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยให้มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ 18 กันยายน ถึง 22 กันยายน 2552 เพื่อให้การบริหารจัดการในการรักษาความสงบ ความปลอดภัย มีเอกภาพ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่กลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อแดงจะทำการเคลื่อนไหวกครั้งใหญ่

ครั้งที่ 4 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติประกาศให้เขตพื้นที่ตำบลชะอำ ตำบลดอนขุนห้วย ตำบลเขาใหญ่ ตำบลสามพะเยา ตำบลไร่ใหม่พัฒนา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และตำบลหัวหิน ตำบลหินเหล็กไฟ ตำบลทับใต้ ตำบลหนองแก อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และทะเลอาณาเขตชายฝั่ง ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และตำบลหัวหินตำบลหนองแก อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เว้นเขตพระราชฐานวังไกลกังวล เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เพื่อปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 15 และการประชุมที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ 21 - 25 ตุลาคม 2552 ณ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรีและอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยให้มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ 12 - 27 ตุลาคม 2552

ครั้งที่ 5 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติประกาศให้เขตพื้นที่ดุสิต กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยให้มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ 15 - 25 ตุลาคม 2552 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่กลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อแดงจะทำการเคลื่อนไหวกครั้งใหญ่ในกรุงเทพมหานคร ขณะที่มีการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ครั้งที่ 6 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติประกาศให้เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยให้มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ 28 พฤศจิกายน - 14 ธันวาคม 2552 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่กลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อแดงจะทำการเคลื่อนไหวกครั้งใหญ่ในกรุงเทพมหานคร

ครั้งที่ 7 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2552 คณะรัฐมนตรีมีมติประกาศให้เขตพื้นที่อำเภอจะนะ อำเภอนาทวี อำเภอเทพาและอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เพื่อให้การบริหารจัดการการรักษาความสงบและความปลอดภัยในเขตพื้นที่ดังกล่าวมีเอกภาพและเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด โดยให้มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2552 - 30 พฤศจิกายน 2553

ครั้งที่ 8 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติประกาศให้เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี อำเภอธัญบุรีอำเภอสามโคก อำเภอลำลูกกา อำเภอลองหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว และอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี อำเภอกระทุ่มแบน และอำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร อำเภอบางพลี อำเภอบางเสาธง

อำเภอบางป่อ อำเภอพระประแดง และอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ อำเภอพุทธมณฑล อำเภอสามพราน และอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา และอำเภอบางปะอิน อำเภอบางไทร อำเภอลาดบัวหลวง และอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยให้มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ 11 – 23 มีนาคม 2553 เพื่อให้การบริหารจัดการในการรักษาความสงบและความปลอดภัยมีเอกภาพและเป็นไปด้วยความเรียบร้อยในช่วงเวลาที่กลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อแดงจะทำการเคลื่อนไหวกครั้งใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ครั้งที่ 9 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติประกาศให้เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร อำเภอปากเกร็ดและอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี และอำเภอบางพลี อำเภอบางเสาธงอำเภอบางป่อ อำเภอพระประแดง และอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยให้มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ 24 – 30 มีนาคม 2553 เพื่อให้การบริหารจัดการในการรักษาความสงบและความปลอดภัยมีเอกภาพและเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเกิดความต่อเนื่องในช่วงเวลาที่กลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อแดงยังคงชุมนุมเคลื่อนไหวกครั้งใหญ่ในกรุงเทพมหานคร

ครั้งที่ 10 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติประกาศให้เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร อำเภอปากเกร็ดและอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี และอำเภอบางพลี อำเภอบางเสาธงอำเภอบางป่อ อำเภอพระประแดง และอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยให้มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ 31 มีนาคม – 7 เมษายน 2553 เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติการป้องกันปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในช่วงเวลาที่กลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อแดงยังคงชุมนุมเคลื่อนไหวกครั้งใหญ่ในกรุงเทพมหานคร

ครั้งที่ 11 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติประกาศให้เขตพื้นที่ตำบลชะอำ ตำบลทาบใต้ ตำบลหนองแกอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และทะเลอาณาเขตชายฝั่ง ตำบลชะอำอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และตำบลหัวหิน ตำบลหนองแก อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เว้นเขตพระราชวังไกลกังวล เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เพื่อปฏิบัติการกึ่งรักษาความปลอดภัยในการประชุมสุดยอดผู้นำลุ่มน้ำโขงตอนล่าง ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 2 – 5 เมษายน 2553 ณ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยให้มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ 2 – 6 เมษายน 2553

ครั้งที่ 12 ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2553 คณะรัฐมนตรีมีมติประกาศให้เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร อำเภอปากเกร็ด และอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี และอำเภอบางพลี อำเภอบางเสาธง อำเภอบางป่อ อำเภอพระประแดง และอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์ อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยให้มีผลบังคับใช้ระหว่างวันที่ 8 – 20 เมษายน 2553 เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปฏิบัติการป้องกันปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบ

ต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในช่วงเวลาที่กลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อแดงยังคงชุมนุมเคลื่อนไหวกว้างใหญ่ในกรุงเทพมหานคร

4. ความแตกต่างของการใช้อำนาจตามกฎหมายในแต่ละฉบับ

เมื่อพิจารณาจากสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของประเทศทั้ง 3 ฉบับดังกล่าวมาในข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีลักษณะการบังคับใช้ที่แตกต่างกัน โดยมีการบังคับใช้กฎหมายที่เด็ดขาด รวดเร็ว โดยยึดความมั่นคงของประเทศเป็นหลัก และได้ลดขั้นตอนและการบังคับบัญชาให้สั้นที่สุด มีการตรวจสอบน้อยที่สุด โดยเน้นการรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจ เพื่ออำนวยความสะดวกในการควบคุมสถานการณ์โดยไม่ชักช้า สำหรับประเด็นข้อแตกต่างที่สำคัญของการใช้บังคับกฎหมายในแต่ละฉบับ มีดังนี้

1. พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 ได้กำหนดให้ฝ่ายทหารมีอำนาจเด็ดขาดเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และมีมาตรการการบังคับใช้ที่รุนแรงกว่ากฎหมายทั้ง 2 ฉบับ จึงเป็นเหตุให้ในทางปฏิบัติการจะประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ จะมีได้ต่อเมื่อรัฐบาลไม่สามารถที่จะใช้มาตรการตามกฎหมายฉบับอื่น ๆ ควบคุมสถานการณ์ได้แล้ว ซึ่งจากประสบการณ์ในอดีตจะพบว่าเมื่อเกิดการปฏิวัติรัฐประหารรัฐบาลจะดำเนินการประกาศใช้กฎอัยการศึกอยู่เป็นประจำ

2. พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจแก่รัฐบาลเต็มที่ ในการใช้ดุลยพินิจที่จะมอบอำนาจให้กำลังของฝ่ายไหนก็ได้เข้ามาควบคุมสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งจะประกาศใช้ได้ต่อเมื่อมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะแก้ไขสถานการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นแล้ว

3. พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่เน้นการป้องกันก่อนจะเกิดเหตุการณ์ที่อาจกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร นอกจากนี้ยังมีลักษณะเป็นการใช้อำนาจที่ประสานกันระหว่างรัฐบาลกับทหาร โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็น ผอ.รมน. ผู้บัญชาการทหารบก เป็นรอง ผอ.รอน. และเสนาธิการทหารบก เป็นเลขาธิการ กอ.รมน. จึงเป็นกฎหมายฉบับที่มีกรอบการใช้อำนาจที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนน้อยที่สุด กล่าวคือ นอกจากจะประกาศเขตความมั่นคงเฉพาะจุดเฉพาะเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีแล้ว ยังกำหนดให้ กอ.รมน. จัดทำแผนปฏิบัติการเฉพาะพื้นที่นั้นมาก่อนด้วย และโครงสร้างของ กอ.รมน. ยังมีคณะที่ปรึกษาที่มาจากภาคเอกชนที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้เมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติการแล้วยังกำหนดให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบ

นอกจากนี้ ยังมีประเด็นเรื่องอำนาจในการออกข้อกำหนด ซึ่งกฎหมายทั้ง 3 ฉบับได้ให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารหรือผู้ปฏิบัติในการที่จะออกข้อกำหนดต่าง ๆ เพื่อควบคุมแก้ไขสถานการณ์ที่เป็นภัยต่อความมั่นคงได้หลายประการ ซึ่งมีทั้งที่ให้อำนาจเหมือนกันและแตกต่างกันออกไป โดยอำนาจในการออกข้อกำหนดที่เหมือนกัน ได้แก่ อำนาจในการห้ามออกนอกเคหสถาน ห้ามใช้เส้นทางคมนาคมหรือยานพาหนะ ห้ามใช้อาคารหรือเข้าไปในสถานที่ใด ห้ามหรืองดเว้นการใช้เครื่องมือสื่อสาร ห้ามประชาชนออกจากพื้นที่ที่กำหนด และห้ามนำอาวุธออกนอกเคหสถาน ส่วนอำนาจในการออกข้อกำหนดที่แตกต่างกัน จะเห็นได้ว่าในพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ได้ให้อำนาจในการที่จะห้ามชุมนุมหรือมั่วสุมกัน ห้ามเสนอข่าว จำหน่าย หรือทำให้แพร่หลายซึ่งหนังสือ สิ่งพิมพ์ หรือสื่ออื่นใด

การตรวจค้น โดยไม่ต้องขออนุญาตจากศาล การยึดอายัดอาวุธ และการจับกุมควบคุมตัวบุคคลต้องสงสัยไว้ได้ แต่ในพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ไม่ได้ให้อำนาจในกรณีดังกล่าวไว้

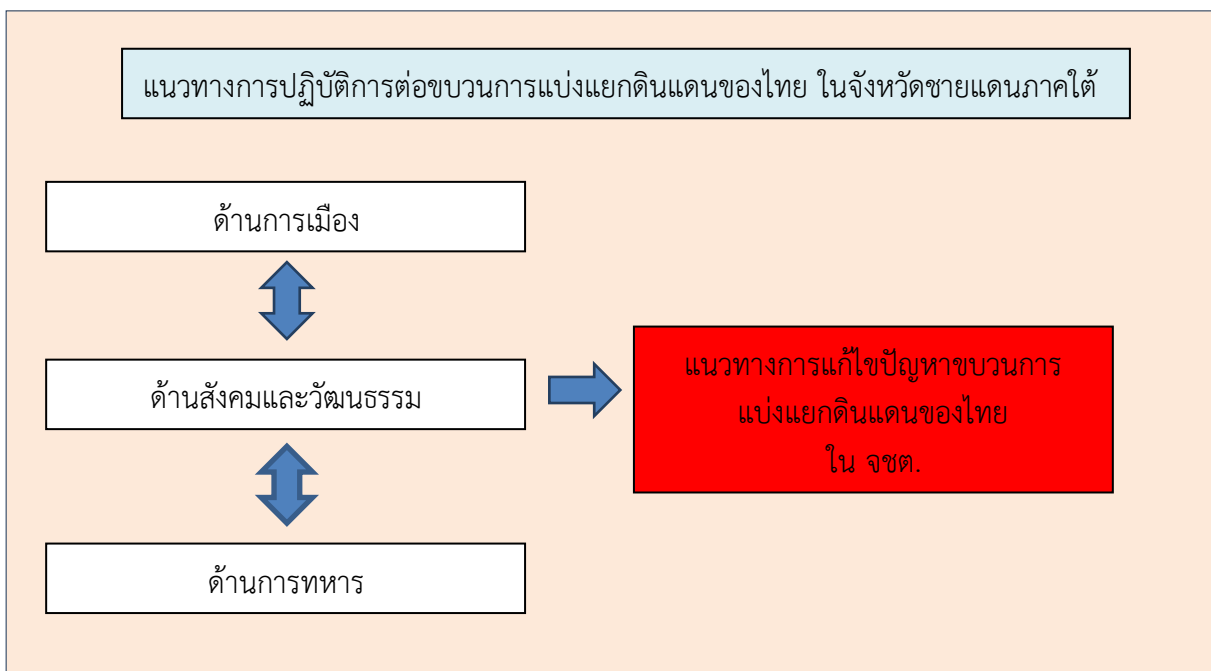
ดังนั้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายของฝ่ายบริหารในการที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และความมั่นคงของประเทศเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องและจำกัดสิทธิของประชาชนให้น้อยที่สุด รัฐบาลจึงควรประกาศใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงของประเทศ โดยพิจารณาจากความรุนแรงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น โดยหากเป็นเหตุการณ์ที่อาจกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ก็ควรพิจารณาเลือกที่จะใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 เป็นลำดับแรก และเมื่อเหตุการณ์มีความรุนแรงจนและเมื่อเหตุการณ์มีความรุนแรงจนมีความจำเป็นต้องมีมาตรการเร่งด่วนในการที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศรัฐบาลควรจะใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เป็นลำดับต่อมา และถ้าหากสถานการณ์มีความรุนแรงถึงขนาดที่รัฐบาลไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาโดยใช้มาตรการที่มีอยู่ในกฎหมายทั้ง 2 ฉบับได้แล้ว จึงพิจารณาจะประกาศใช้กฎอัยการศึกซึ่งเป็นทางเลือกสุดท้าย

6. สรุป

จากสถานการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้นอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายเกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงของประเทศทั้ง 3 ฉบับอันได้แก่ 1. พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 2. พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และ 3. พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ฝ่ายบริหารจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบในการที่จะนำมาบังคับใช้ในแต่ละสถานการณ์หรือในแต่ละครั้ง ทั้งนี้ เพื่อรับมือกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และแม้การใช้อำนาจตามกฎหมายทั้ง 3 ฉบับดังกล่าวนี้ อาจมีผลในทางจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่เพื่อให้บรรลุถึงภารกิจในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและประชาชน รัฐบาลจึงควรต้องพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบและถี่ถ้วนก่อนว่าสถานการณ์ใดควรจะใช้กฎหมายใดเป็นเครื่องมือสำหรับแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าว ทั้งนี้ โดยการยึดหลักการพื้นฐานของความถูกต้องและเป็นธรรมเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายให้มากที่สุด รวมทั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรมหรือการปกครองที่ชอบด้วยกฎหมายตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา 3 ที่ได้กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภาคณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้ง องค์การตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

แผนภาพที่ 2 - 2 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

จากการดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบแนวคิด เพื่อดำเนินการวิจัย สรุปได้ว่า ควรมีการศึกษาทุกมิติทั้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการทหารของไทย มิใช่ให้ความสำคัญเฉพาะการทหารเพียงอย่างเดียว เนื่องจากปัจจุบันขบวนการแบ่งแยกดินแดนได้วิวัฒนาการและมีรูปแบบที่หลากหลาย ไปตามสถานการณ์จนเกิดเป็นปรากฏการณ์ภัยแทรกซ้อนที่เกี่ยวเนื่องต่อการดำรงอยู่และพัฒนาการของขบวนการแบ่งแยกดินแดน ฉะนั้นการศึกษาจึงต้องศึกษาในขอบเขตที่กว้างขวางกว่า และครอบคลุมปัจจัยอันเป็นสาเหตุของการแบ่งแยกดินแดนทั้งสิ้นโดยมีได้วางน้ำหนักการศึกษาไปที่เรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามในประเด็นที่เกี่ยวข้องหลักของ กอ.รมน.ภาค 4 สน.เกี่ยวข้องกับเรื่องความมั่นคง ส่วนงานการพัฒนาเป็นหน้าที่ของ ศอ.บต. จึงมิได้นำเสนอในส่วนการพัฒนา ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. **ด้านการเมือง** คือ ความปรารถนาของบุคคลเป้าหมายต่อการแบ่งแยกดินแดนให้จังหวัดชายแดนภาคใต้หลุดพ้นจากการปกครองของไทย
2. **ด้านสังคมและวัฒนธรรม** จากการที่คนส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมที่แตกต่างจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นเงื่อนไขสำคัญที่

ทำให้ขบวนการแบ่งแยกดินแดนใช้เป็นเงื่อนไขในการโฆษณาชวนเชื่อ และขยายผลต่อจุดอ่อนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐเสมอมา

3. ด้านการทหาร การปฏิบัติการทางด้านการทหารของขบวนการแบ่งแยกดินแดนสร้างให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการพื้นที่ของฝ่ายปกครองของรัฐไทย รัฐไทยต้องทุ่มเทกำลังพลอย่างมากมาในการจำกัดการปฏิบัติการขบวนการแบ่งแยกดินแดน ซึ่งทำให้เกิดการสูญเสีย ทั้งทางด้านงบประมาณและความเชื่อมั่นของประชาชนไทยทั้งประเทศต่อขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐบาลส่งผลกระทบต่อความคงอยู่ของขบวนการแบ่งแยกดินแดนทั้งสิ้น ดังนั้นการศึกษาวิจัยจะออกมาในรูปแบบข้อเสนอแนะที่เหมาะสมกับการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป และได้แสดงในลักษณะกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

สภาพการดำเนินการปัญหาอันเกิดจาก ขบวนการแบ่งแยกดินแดน

การศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินการศึกษาไว้ 2 ประเด็น คือ 1. การศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 2. ศึกษาแนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีลำดับ การวิจัยออกเป็นส่วน ๆ ได้แก่

1. สภาพสถานการณ์
2. การดำเนินการในการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา
3. ปัญหา อุปสรรค
4. สรุป

สภาพสถานการณ์

1. สถานการณ์ทั่วไป

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงมาโดยต่อเนื่อง ความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ อาทิ 1. ชีตความสามารถของกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดน 2. ประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบายของภาครัฐ ในแต่ละช่วงเวลา 3. ปัจจัยแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 4. ปัจจัยนอกพื้นที่ทั้งภายในจังหวัดชายแดนภาคใต้และภายนอกประเทศ อย่างไรก็ตามความรุนแรงตั้งแต่ พ.ศ.2547 จนถึงปัจจุบัน กล่าวได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่มีความละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง ในระยะที่ผ่านมาภาครัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ได้พยายามดำเนินการแก้ไขปัญหาตามกรอบนโยบายของรัฐบาลมาแล้วหลายฉบับ ซึ่งส่งผลให้สถานการณ์และปัญหาความรุนแรงได้รับการแก้ไขไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่สถานการณ์ความรุนแรงก็ยังปรากฏอยู่ ความยืดเยื้อของปัญหาส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจของการใช้ความรุนแรงและผู้อยู่เบื้องหลังการใช้ความรุนแรง จากเดิมที่ส่วนใหญ่มาจากการกระทำของกลุ่มผู้ก่อเหตุที่มีอุดมการณ์ต่างจากรัฐ มาเป็นการก่อเหตุจากแรงจูงใจอื่นในสัดส่วนที่มากขึ้น เช่น 1. ความเชื่อมโยงและเอื้อประโยชน์กับกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดนในพื้นที่ 2. ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ของกลุ่มอิทธิพล 3. เกลียดชังการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ 4. ความแค้นจากเรื่องส่วนตัว 5. ผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ และ 6. ธุรกิจผิดกฎหมาย ส่งผลให้มีความบาดหมางของคนต่างศาสนารุนแรงขึ้น เกิดข้อจำกัดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และมีแนวโน้มการถูกแทรกแซงจากภายนอกประเทศมากขึ้น

2. สถานการณ์เฉพาะ

สำหรับสถานการณ์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดน จากงานข่าวกรองทางทหาร สามารถยืนยันได้ว่า กลุ่มแนวร่วมปฏิวัติประชาชาติปัตตานี (BRN) เป็นกลุ่มหลักในการต่อสู้ ซึ่งมีแนวความคิดในการแบ่งแยกดินแดนออกจากประเทศไทย โดยมียุทธศาสตร์ที่ดำเนินการเพื่อมุ่งไปสู่การได้เอกราช คือ การปฏิบัติการทางทหารควบคุมงานการเมืองใน 4 เรื่องไปพร้อมกัน ประกอบด้วย 1. การปลุกจิตสำนึกและปลุกระดมเด็กเยาวชน ชักชวนเข้าร่วมการต่อสู้ พร้อมกับฝึกอบรมและมอบหมายหน้าที่ 2. จัดตั้งองค์กรขึ้นมาขับเคลื่อนการต่อสู้ 2 องค์กร คือ องค์กรมวลชนและองค์กรทหาร 3. ก่อเหตุรุนแรง บ่อนทำลาย โฆษณาชวนเชื่อใส่ร้ายป้ายสีรัฐ และ 4. รุกทางการเมืองเพื่อยกระดับปัญหาให้เป็นที่สนใจของนานาชาติ และดึงองค์กรระหว่างประเทศเข้ามาแทรกแซงการแก้ปัญหา เพื่อให้บรรลุผลทางการเมือง 2 ประการ คือ 1. การรุกรุกจากภายนอก กล่าวคือ การได้รับการรับรองจากองค์กรระหว่างประเทศ หรือต่างประเทศว่า รัฐปัตตานีถูกยึดครองโดยรัฐบาลไทย รัฐบาลไทยปกครองเปรียบเสมือนเป็นประชาชนชั้นสอง กดขี่ข่มเหง ไร้มนุษยธรรม และเรียกร้องให้เข้ามาร่วมสนับสนุนให้ปัตตานีได้รับเอกราช โดยให้สอดคล้องกับหลักการของสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง (Right To Self Determination) ตามข้อตกลงของสหประชาชาติ (United Nation: UN) ในมติของสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ 1514 (XV) ลงวันที่ 14 ธันวาคม 2503 เรื่อง การให้เอกราชแก่ดินแดนอาณานิคม (Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and peoples) ทั้งนี้ได้กำหนดเป้าหมายขั้นต้น คือ การได้สิทธิในการปกครองตนเอง (Autonomy) หรือเขตปกครองพิเศษ และ 2. การรุกรุกภายใน ใช้ยุทธศาสตร์การสถาปนาพื้นที่ปลดปล่อยทางการเมืองทับซ้อนอำนาจรัฐ มุ่งสู่การทำประชามติเลือกที่จะปกครองตนเอง (เมื่อชนะจากภายนอก) หรือใช้การลุกขึ้นเรียกร้องการปกครองตนเอง โดยประชาชนนับล้านคน (ตัวแบบการลุกขึ้นมาโค่นล้มอำนาจรัฐ โดยประชาชน เช่น Arab Spring) ควบคุมการก่อเหตุสร้างสถานการณ์และบ่อนทำลายเพื่อให้ประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศ ไม่สนับสนุนการปฏิบัติของรัฐบาล จนทำให้รัฐบาลต้องยอมรับข้อเรียกร้องของกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดนในที่สุด

แต่อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสงบเรียบร้อยมากขึ้นตามลำดับ นับตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2557 ภายหลังจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เข้ามาควบคุม และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน สถิติเหตุการณ์และการสูญเสียลดลงอย่างมีนัยสำคัญ โครงสร้างของกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดนถูกทำลาย สูญเสียกองกำลัง และแนวร่วมจากทั้งการปฏิบัติการทางทหาร การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่และการกลับตัวกลับใจเข้าร่วมโครงการพาคณกลับบ้านและมาตรา 21 แห่ง พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และถูกจำกัดเสรีในการปฏิบัติ ตลอดจนศักยภาพในการก่อเหตุขนาดใหญ่ลดลง รวมทั้งถูกทำลายความชอบธรรม ในการก่อเหตุจากคนในพื้นที่ และถูกประณามจากองค์การความร่วมมืออิสลาม (Organization of the Islamic Cooperation : OIC) และองค์กรสิทธิมนุษยชน (Human Right Watch) ในขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่เบื่อหน่ายต่อเหตุรุนแรง มีความกังวลในเรื่องปัญหาเศรษฐกิจรายครัวเรือน รายได้ไม่พอรายจ่าย ปัญหายาเสพติด มีความต้องการให้รัฐพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีความเจริญก้าวหน้าเหมือนกับจังหวัดอื่นๆ และเข้ามาสนับสนุน

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาความปลอดภัยเส้นทางและชุมชนของตนเอง ในรูปแบบของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ชุดคุ้มครองตำบลและอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน โดยมีการรวมตัวกันจัดกิจกรรมเพื่อแสดงออกถึงการต่อต้านความรุนแรงในทุกรูปแบบ ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนไทยพุทธและมุสลิม เริ่มกลับมาเหมือนเดิม มีการจัดกิจกรรมร่วมกันตามวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นมากขึ้น โครงสร้างทางสังคมได้รับการพัฒนาเพื่อให้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความเข้มแข็งอีกครั้งหนึ่ง สำหรับกำลังทหารจากนอกพื้นที่ได้ถอนกลับที่ตั้งปกติและส่งมอบพื้นที่ให้กับกองทัพภาคที่ 4 กรมทหารราบนาวิกโยธิน กองทัพเรือและกำลังประจำถิ่นเข้าสู่ขั้นการแก้ไขปัญหาขั้นที่ 3 (การเสริมสร้างสันติสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน) ตั้งแต่ตุลาคม 2559 ที่ผ่านมา

สำหรับปัญหาภัยแทรกซ้อน ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงการก่อเหตุความรุนแรงในพื้นที่ ทั้งในแง่ของเงินทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการเคลื่อนไหว และการก่อเหตุของกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดน ตลอดจนเป็นเครื่องมือเพื่อใช้สร้างแรงจูงใจ หรือโน้มน้าวชักจูงเยาวชนให้เข้าร่วมกับกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดน นอกจากนี้ยังเป็นสาเหตุของคดีอาชญากรรมหลาย ๆ คดีในพื้นที่ ซึ่งล้วนแต่เป็นการซ้ำเติมให้สภาพปัญหาให้มีความซับซ้อนและเกิดภาพความรุนแรง โดยมีปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งรัดการแก้ไข เพื่อไม่ให้เกิดเป็นเงื่อนไขของความรุนแรงในพื้นที่ ได้แก่ ยาเสพติด น้ำมันและสินค้าหลักเลี้ยงชีพ ผู้มีอิทธิพล ธุรกิจผิดกฎหมาย บ่อนการพนัน และการค้ามนุษย์

ภายใต้สภาวะแวดล้อมทั้ง 2 ประการ ทุกหน่วยงานใน กอ.รมน.ภาค 4 สน. ได้ตระหนักและเรียนรู้ที่จะเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเรื่องที่เป็นสาเหตุของปัญหา และการปรับทัศนคติและวิธีคิดในการทำงานและการบริหารจัดการอย่างละเอียดรอบคอบกับสภาพปัญหาและความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอยู่ตลอดเวลา

การดำเนินการในการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา

1. กรอบแนวทางการแก้ไขปัญหา

1.1 ยึดถือยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นยุทธศาสตร์หลัก

1.2 ยึดมั่นหลักการแก้ไขปัญหาโดยใช้แนวทางสันติวิธี โดยการใช้
1. กระบวนการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน 2. การบริหารจัดการบนพื้นฐานของสังคมพหุวัฒนธรรม และ 3. ยึดมั่นในหลักสิทธิมนุษยชน หลักนิติรัฐนิติธรรม ธรรมะและเคารพในกติการะหว่างประเทศ

1.3 ปฏิบัติงานภายใต้กรอบการบูรณาการตามแผนปฏิบัติการ การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2558 - 2560 ของรัฐบาล เพื่อลดการใช้ความรุนแรงในพื้นที่ และแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดยสันติวิธี พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น สร้างสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความเข้มแข็ง และเสริมสร้างความเข้าใจกับประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งประชาคมระหว่างประเทศให้มีความเข้าใจ และสนับสนุนแนวทางดำเนินการของฝ่ายรัฐ โดยให้ความสำคัญสูงสุดต่อการส่งเสริมและ

สนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน บนพื้นฐานของความไว้วางใจและการให้เกียรติเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศของการยอมรับและเห็นคุณค่าของกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างสร้างสรรค์ นำไปสู่สันติสุขอย่างยั่งยืน

1.4 การขับเคลื่อนงานตามกรอบแนวทางการแก้ไขปัญหาของ กอ.รมน. ในขั้นที่ 3 การเสริมสร้างสันติสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีการปฏิบัติที่สำคัญคือ 1. การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เจ้าหน้าที่รัฐ ประกอบด้วย กำลังประจำถิ่น (อส.) พลเรือน ตำรวจ และกำลังภาคประชาชน เพื่อเข้ารับผิดชอบงานเชิงรับ 2. การเสริมสร้างความเข้าใจ และการรุกรุกทางการเมือง/การต่อสู้ทางความคิด เพื่อสลายโครงสร้างการจัดตั้งสลายแนวความคิด และ 3. นำการพัฒนาลงไปหมู่บ้านอย่างทั่วถึงสำหรับการพัฒนานั้น จะเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ปัญหาเร่งด่วนตามแผนชุมชนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นความต้องการของพี่น้องประชาชน และการวางรากฐานการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการบูรณาการแผนงาน/โครงการ และงบประมาณประจำปี ของ 58 หน่วยงาน ให้ตอบสนองต่อความต้องการและความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชน ควบคู่ไปกับการขับเคลื่อน ศูนย์ปฏิบัติการอำเภอ ให้สามารถขับเคลื่อนแผนงาน/โครงการของส่วนราชการลงสู่หมู่บ้านอย่างแท้จริง

1.5 การรุกรุกทางการเมือง ดำเนินการทางการเมืองเชิงรุกและสร้างความเป็นธรรมในสังคม โดยการบูรณาการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักนิติธรรม รวมทั้งการจัดระบบงานข่าวกรองและต่อต้านข่าวกรองในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นศรัทธาและไว้วางใจในรัฐ

1.6 การสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำต่าง ๆ ในพื้นที่ เสริมสร้างความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ระหว่างภาครัฐกับกลุ่มผู้นำและผู้สอนทางศาสนา ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และองค์กรภาคเอกชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา

1.7 การสร้างความเท่าเทียม โดยขจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความรู้สึกแตกแยก หรือความไม่เท่าเทียม โดยมีการปฏิบัติที่ประชาชนสัมผัสได้อย่างเป็นรูปธรรมในระดับที่สามารถส่งผลต่อการสร้างความรู้สึก และบรรยากาศให้เห็นว่าทุกคนสามารถอยู่ในประเทศไทยได้อย่างมีศักดิ์ศรี และมีความสุขตามวิถีชีวิตสังคม ศาสนา และวัฒนธรรมของตน

1.8 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร สร้างความเข้าใจด้วยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องทันเวลา เพื่อสร้างและรักษาความปรองดอง และสมานฉันท์ระหว่างประชาชนทุกหมู่เหล่า รวมทั้งป้องกันและต่อต้านข่าวลือ และข่าวสารที่บิดเบือนความจริง อันจะทำให้ประชาชน มีความเชื่อมั่นในนโยบายของรัฐบาล และการดำเนินการของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตลอดจน เพื่อลดความน่าเชื่อถือของกลุ่มก่อความไม่สงบ

1.9 สร้างความเข้าใจกับกลุ่มที่มีความเห็นแตกต่าง ส่งเสริมให้มีช่องทางสร้างความเข้าใจกับกลุ่มที่มีความเห็นแตกต่างและเลือกใช้ความรุนแรง ด้วยการปรับความเข้าใจกับบุคคลกลุ่มเป้าหมายในทุกระดับอย่างเป็นเอกภาพ

1.10 สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ให้เป็นที่พึงประชาชนในพื้นที่ โดยการขจัดเงื่อนไขความไม่ยุติธรรม ทุกรูปแบบบริหารงานยุติธรรมแบบบูรณาการ และพัฒนากฎหมาย

ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม การพัฒนาโลกเพื่อทำหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชน การพัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชน และการพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางเลือก

1.11 ส่งเสริมโครงสร้างสังคมพหุวัฒนธรรม พัฒนาคนและสังคมบนพื้นฐานความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม โดยการส่งเสริมศาสนสัมพันธ์ การสร้างความเข้าใจถูกต้องตามหลักศาสนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความหลากหลายของวิถีชีวิต และวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มบุคคลในสังคม การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว และชุมชน และการเปิดโอกาสให้ผู้มีความคิดเห็นต่างเข้ามามีส่วนร่วมสร้างสันติสุขในสังคม

1.12 การพัฒนาการศึกษา เร่งรัดให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของพื้นที่อย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้ผู้นำทางศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่มีส่วนร่วมเสนอแนะการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนและสังคม

1.13 การพัฒนาและเสริมสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างยั่งยืนด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยกกระดับมาตรฐานการครองชีพ ของประชาชนในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยเน้นน้ำหนักโครงการด้านเศรษฐกิจชุมชนที่เป็นจุดแข็งของฐานทรัพยากรในพื้นที่ และโครงการด้านสังคมที่เน้นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นแนวทางในการสร้างรายได้ และแก้ปัญหาการว่างงานที่เกิดจากความต้องการของตลาดแรงงานที่แท้จริง

1.14 งานมวลชนสัมพันธ์ ใช้งานมวลชนสัมพันธ์ผ่านสื่อภาครัฐ และเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ตลอดจนเวทีสาธารณะ เพื่อเผยแพร่การจัดการกับปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ ตามหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” รวมทั้งตามแนวทางสันติวิธี เพื่อให้ความรู้กับสังคมนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เข้าใจ และมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

1.15 การให้องค์ความรู้เจ้าหน้าที่ของรัฐ จัดการฝึกอบรมด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เจ้าหน้าที่ภาครัฐทุกฝ่าย เกิดความตระหนัก มีความเข้าใจที่ลึกซึ้งยอมรับและเคารพในคุณค่าของลักษณะเฉพาะทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่รวมทั้งให้ยึดหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการพื้นที่ รวมทั้งลงโทษข้าราชการในพื้นที่ที่สร้างเงื่อนไขอย่างเด็ดขาด

1.16 การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาชาติ ส่งเสริมการสร้าง ความเข้าใจอันดีและความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และองค์กรสากลต่างๆ ถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การขยายผลข้อเท็จจริงในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคเท่าเทียมของประชาชนทุกเชื้อชาติ เพื่อผนึกความสัมพันธ์ในการสนับสนุนและแก้ปัญหาลดความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้

นอกจากนี้ยังได้กำหนดกรอบแนวทางการแก้ไขปัญหาเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาให้มีมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

2. กรอบแนวทางการแก้ไขปัญหาเพิ่มเติม

การบูรณาการหน่วยงาน ทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหารให้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่าง แนบแน่น สามัคคี กลมเกลียวและเกิดเอกภาพ ขับเคลื่อนประชาชนให้เข้ามา มีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหาทั้งด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนาอย่างประสานสอดคล้อง และเกิดเป็นพลังในการ แก้ปัญหา

2.1 การกำหนดงานสำคัญ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ งานด้านความมั่นคง และงาน ด้านการพัฒนา คือ

งานด้านความมั่นคง จำนวน 8 งาน ได้แก่

1. งานป้องกันเหตุร้าย
2. งานบังคับใช้กฎหมาย
3. งานค้นหาและสลายโครงสร้างการจัดตั้งของกลุ่ม ขบวนการแบ่งแยกดินแดน
4. งานสกัดกั้นการปลุกระดมเด็กและเยาวชน
5. งานสร้างความเข้าใจและปรับความคิดความเชื่อกลุ่มผู้เห็นต่าง
6. งานสนับสนุนการพูดคุยเพื่อสร้างสันติสุข
7. งานพาคนกลับบ้าน
8. งานจัดภัยแทรกซ้อน

งานด้านการพัฒนา จำนวน 6 งาน ได้แก่

1. อำนวยความเป็นธรรม
2. งานสร้างสังคมพหุวัฒนธรรม
3. งานโครงการพระราชดำริ
4. งานพัฒนาการศึกษา
5. งานพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
6. งานแก้ปัญหายาเสพติด

2.2 การปฏิบัติงาน

2.2.1 งานรุกทางการเมืองทุกรูปแบบเต็มพื้นที่ควบคู่กับการป้องกันเหตุร้าย และบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพและแม่นยำ โดยงานการเมืองวางน้ำหนักไปที่หมู่บ้านเสริม ความมั่นคงระดับ 1หมู่บ้านเป้าหมายที่ตรวจพบโครงสร้างการจัดตั้ง และสถานศึกษากลุ่มเสี่ยง ส่วน งานทหารและการบังคับใช้กฎหมาย ให้ดำเนินการอย่างรอบคอบ แม่นยำ โปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้และไม่เสียผลทางการเมือง

2.2.2 งานป้องกันเหตุร้ายในเมืองเศรษฐกิจ 7 เมืองหลักเขตชุมชนเทศบาล และเป้าหมายอ่อนแอเป็นงานเร่งด่วนเฉพาะหน้าลำดับแรก เนื่องจากขบวนการแบ่งแยกดินแดน ยังมีขีดความสามารถในการก่อเหตุและงานการเมืองยังไม่สัมฤทธิ์ผลให้กลุ่ม ขบวนการแบ่งแยกดินแดน ยุติการก่อเหตุได้ และหากเกิดเหตุร้ายกับเป้าหมายเหล่านี้ ให้หาสาเหตุว่าการป้องกันเหตุร้ายล้มเหลว ว่าเกิดจากคนหรือแผน ถ้าเกิดจากคนให้ปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาคนและถ้าเกิดจากแผนให้ปรับแผน

2.2.3 งานโครงการพระราชดำริและงานแก้ปัญหายาเสพติดควบคู่ไปกับการ แก้ปัญหาการก่อความไม่สงบ โดยให้ทุกหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ

พระราชดำริทุกคณะ และศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ศปพร.) อย่างเต็มขีดความสามารถ เพื่อให้โครงการสัมฤทธิ์ผล และเผยแพร่โครงการให้นักเรียน นักศึกษาและประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบถึงพระราชปณิธาน อันแน่วแน่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและราชวงศ์ ทุกพระองค์ในการช่วยเหลือประชาชนให้รอดพ้นจากความทุกข์ยากและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเทิดทูนสถาบันให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาวไทยทุกเชื้อชาติศาสนา ส่วนงานแก้ปัญหา ยาเสพติดให้บูรณาการทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำศาสนาและภาคประชาสังคม มาร่วมทั้งการวางแผน การดำเนินการ และการติดตามผล ภายใต้แผนแก้ปัญหา ยาเสพติดใน จังหวัดชายแดนภาคใต้เพียงแผนเดียว เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้นำศาสนาและประชาชนในพื้นที่

2.2.4 งานด้านการข่าวเชิงรุก เพื่อให้ได้ข่าวเชิงลึก สามารถนำไปใช้ในการป้องกันการก่อเหตุและการบังคับใช้กฎหมายได้ทันเวลา มุ่งเน้นการนำบุคคลที่อยู่ในโครงสร้างการ จัดตั้ง, บุคคลที่เคยอยู่ในโครงสร้างการจัดตั้ง, ผู้เข้าร่วมโครงการพาคคนกลับบ้าน และอบรมแทนการ ฟ้องตาม ม.21 แห่ง พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.2551 รวมทั้งการจัดตั้ง และใช้แหล่งข่าวประชาชนในพื้นที่ให้ได้ผล

2.2.5 แนวคิดใช้คนพื้นที่แก้ปัญหาพื้นที่ โดยการนำกำลังพลใน ทก.4 ที่รู้ปัญหา รู้พื้นที่และมีประสิทธิภาพ เข้ามารับผิดชอบงานสำคัญให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อความต่อเนื่องของ งานในระยะยาว รวมถึงการให้คนในพื้นที่ที่มีประสบการณ์และเคยช่วยเหลือทางราชการมาก่อนให้ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาลักษณะคนพื้นที่แก้ปัญหาในพื้นที่

2.2.6 การปรับปรุงกลไกรัฐ ทั้งเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ และพลเรือน ให้ สามารถปฏิบัติงานด้วยการสร้างให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นศรัทธา และไม่สร้างเงื่อนไขหล่อเลี้ยง ความรุนแรง

2.2.7 บูรณาการเครื่องมือทุกประเภท โดยนำงบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ พิเศษทุกชนิดที่จัดหามาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้คุ้มค่าให้มากที่สุด

2.3 กำหนดภารกิจที่ชัดเจนให้หน่วยรอง ดังนี้

2.3.1 ฉก.จังหวัด/ฉก.นย.ทร., ฉก.หมายเลข/ฉก.ทพ.

ได้แก่ งานป้องกันเหตุร้าย งานบังคับใช้กฎหมาย (ติดตามจับกุมกลุ่ม ขบวนการแบ่งแยกดินแดนแหล่งซุกซ่อนอาวุธและวัตถุระเบิด) งานค้นหาและสลายโครงสร้างการ จัดตั้งของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในหมู่บ้านเป้าหมาย และงานสกัดกั้นการปลุกระดมเด็กเยาวชน ในหมู่บ้านและสถานศึกษา

2.3.2 กอ.รมน.จังหวัด และ ศปก.อ.

ได้แก่ งานพัฒนา ศปก.อ.และกำลังประชาชนให้เข้มแข็ง งานพาคคน กลับบ้าน งานแก้ปัญหาคความขัดแย้งของกลุ่มอิทธิพล งานแก้ปัญหายาเสพติด และงานป้องกันปราบปรามการทำลายทรัพยากรป่าไม้

2.3.3 ศูนย์สันติสุข จำนวน 2 งาน ได้แก่

2.3.3.1 งานโรงเรียนการเมือง 4 เรื่อง ได้แก่ การติดตามวิเคราะห์ ยุทธศาสตร์/ยุทธวิธีของกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดนชุดวิทยากรการเมืองเคลื่อนที่เปิดหลักสูตร การเมืองประจำที่และสร้างความเข้าใจและปรับความคิดความเชื่อกลุ่มผู้เห็นต่าง

2.3.3.2 งานมวลชน (สามัคคีแนวร่วม) เน้นกลุ่มผู้นำศาสนา กลุ่มอดีต ขบวนการแบ่งแยกดินแดน และกลุ่มอาจารย์/นักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

2.3.4 ศอ.บต.สน.

ได้แก่งานอำนวยความสะดวกและเป็นธรรมและขจัดเงื่อนไขของความขัดแย้ง งานสร้างสังคมพหุวัฒนธรรม งานพัฒนาการศึกษา เน้นการทำให้สถานศึกษามีภูมิคุ้มกันต่อการปลุก กระทบและส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเรียนศาสนาควบคู่สามัญหรืออาชีพ งานพัฒนาเพื่อความมั่นคง และงานโครงการพระราชดำริ

2.3.5 กกล.ตร.จังหวัดชายแดนภาคใต้

ได้แก่งานป้องกันเหตุร้ายในเมืองเศรษฐกิจ 7 เมืองหลัก ชุมชนเขต เทศบาล และเป้าหมายอ่อนแอ งานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ งานแก้ไขปัญหาหายาเสพติด งานติดตามดำเนินคดีต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดน งานนิติวิทยาศาสตร์ และงานติดตามรถที่ถูก โจรกรรม

2.4 การขับเคลื่อนงานตามนโยบายให้มีความก้าวหน้าให้ หน.หน่วย ที่รับผิดชอบ ขับเคลื่อนงานสำคัญประกอบด้วย ผบ.ฉก.หมายเลข/ผบ.ฉก.ทพ., ผกก. และ ผบ.ศปก.อ. อยู่ติดพื้นที่ รับผิดชอบให้มากที่สุด เพื่อเกาะติดตามตามเข็มมุ่งเกาะติดพื้นที่ เกาะติดผู้ได้บังคับบัญชา และ เกาะติดประชาชน เพื่อให้พื้นที่ของการทำงานแก้ปัญหาหมุ่อยู่ในพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล อยู่ตลอดเวลา ทำให้ขบวนการแบ่งแยกดินแดนคิดหนีแทนการคิดก่อเหตุ

3. กำหนดงานสำคัญเร่งด่วนให้หน่วยปฏิบัติและบูรณาการร่วมกัน

หน่วยงานภาครัฐภาคเอกชนขนาดใหญ่เอกชนในพื้นที่ประชาชน และ สถาบันการศึกษา ในการทำให้พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ควบคู่กันไป ได้แก่

3.1 มั่นคง มุ่งเน้นการสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชน การค้าขาย การลงทุนภาครัฐ และภาคเอกชนนักธุรกิจ/ผู้ประกอบการทั้งในและต่างประเทศ สนับสนุนแผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย – มาเลเซีย – ไทย (Indonesia – Malaysia–Thailand Growth Triangle: IMT–GT) และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economics Community: AEC) ให้มีความเชื่อมั่นในการเข้ามาลงทุนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

3.2 มั่งคั่ง มุ่งเน้นการขับเคลื่อนงานด้านเศรษฐกิจโดย กอ.รมน.ภาค 4 สน. จัดตั้ง คณะทำงานทีมเศรษฐกิจเพื่อบูรณาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยสายการบังคับบัญชาขึ้นตรงกับ ผอ.รมน.ภาค 4 มี 5 โครงการเร่งด่วน คือ

3.2.1 การส่งเสริมการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสามารถ นำไปใช้ในการประกอบศาสนกิจ เช่น การเลี้ยงโค แพะ การปลูกหญ้า และการฟื้นฟูนาร้าง เป็นต้น

3.2.2 การประมง เน้นการส่งเสริมอาชีพ เช่น การเลี้ยงปลาที่สามารถสร้าง รายได้ มีความต้องการของตลาดสูง ได้แก่ การเลี้ยงปลากือเลาะห์ ปลาดุกทะเล ปลาชะโอน เป็นต้น รวมทั้งการจัดทำปะการังเทียม

3.2.3 การส่งเสริมการท่องเที่ยว เน้นการท่องเที่ยววิถีไทย และสร้างความ เชื่อมโยงเพื่อให้เกิดกิจกรรมต่อเนื่องในการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับประชาชน เริ่มจากการรณรงค์ และส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้ท่องเที่ยวในสถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ก่อน เพื่อ

สร้างความเชื่อมั่น และขยายไปยังประชาชนนอกพื้นที่ และเชื่อมโยงกับโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยว เมืองชายแดนต่อไป

3.2.4 ส่งเสริมสินค้าฮาลาล การต่อยอดวิสาหกิจชุมชนที่เป็นจุดเด่นและส่งเสริมการตลาด รวมทั้งการแปรรูปผลผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

3.2.5 การสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับศักยภาพ และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ ได้แก่ การทำเหมืองแร่

3.3 ยั่งยืน มุ่งเน้น ให้มีการบูรณาการทุกภาคส่วน โดยมีประชาชนและชุมชนเป็นหลักในการทำงานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต้องให้เกิดความร่วมมือ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและชุมชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ท้องถิ่น คงไว้สังคมพหุวัฒนธรรม

3.4 งานประชาสัมพันธ์เชิงรุก นำเสนอเรื่องราวดีๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบได้อย่างทั่วถึง และออกสู่นอกพื้นที่และต่างประเทศ เพื่อสร้างการรับรู้ และเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นจริง

ปัญหาและอุปสรรค

จากการรวบรวมข้อมูล พบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น หลายประการ สรุปได้ ดังนี้

1. ผู้ก่อเหตุความรุนแรงและแนวร่วมยังคงมีอยู่ หน่วยงานของรัฐยังไม่สามารถเข้าพิสูจน์ทราบต่อเป้าหมายที่ก่อความรุนแรงว่า ยังคงเหลืออยู่จำนวนเท่าไร ถึงแม้ว่า จำนวนสถิติการก่อเหตุการณ์ และความสูญเสียได้ลดลงอย่างต่อเนื่องชัดเจน จึงยังไม่อาจกล่าวได้ว่า พื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีความปลอดภัยอย่างเต็มที่

2. ฝ่ายตรงข้ามยังคงมีศักยภาพการปฏิบัติการในเขตเมือง เนื่องจากยังคงมีอิทธิพลต่อกลุ่มแนวร่วมในพื้นที่ ดังนั้น การรักษาพื้นที่เมืองเศรษฐกิจ 7 เมืองหลัก และสถานที่ชุมชนสาธารณะให้รอดพ้นจากความเสี่ยงของเหตุการณ์รุนแรงขนาดใหญ่จึงยังคงมีความเสี่ยงจากการปฏิบัติการของขบวนการแบ่งแยกดินแดนอยู่

3. ปัญหายาเสพติดกับขบวนการแบ่งแยกดินแดนในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา พบว่า ขบวนการแบ่งแยกดินแดนเชื่อมโยงกับขบวนการค้ายาเสพติดจากภาคเหนือ และผู้ค้ายาเสพติดมีการประสานโครงข่ายยาเสพติดข้ามชาติขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับภูมิภาคอื่นของโลก ทำให้ปัญหายาเสพติดเป็นประเด็นที่สนับสนุนการทวีความรุนแรงในการปฏิบัติของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้สำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในปัจจุบันสามารถปฏิบัติได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรม เป็นที่พึงพอใจของผู้นำศาสนา และประชาชนในพื้นที่

4. อิทธิพลของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในหมู่บ้านพื้นที่เสริมสร้างความมั่นคงและหมู่บ้านเป้าหมาย ขบวนการแบ่งแยกดินแดนยังคงสร้างอิทธิพลในหมู่บ้านพื้นที่เสริมสร้างความมั่นคงและหมู่บ้านเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติของฝ่ายเราอยู่ระหว่างขั้นตอนการช่วงชิงพื้นที่ ซึ่งจากการตรวจสอบ พบว่า โครงสร้างการจัดตั้งต่าง ๆ ของหมู่บ้านพื้นที่เสริมสร้างความมั่นคงและหมู่บ้าน

เป้าหมายที่ขบวนการแบ่งแยกดินแดนเคยมีอิทธิพลได้สูญเสียพื้นที่ดังกล่าวลงบางส่วน ส่งผลให้จำนวนหมู่บ้านเสี่ยงดังกล่าวลดจำนวนลง

5. ขบวนการแบ่งแยกดินแดนในต่างประเทศ แขนงนำการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเคลื่อนไหวอยู่ต่างแดน ยังคงเคลื่อนไหวเพื่อสร้างความชอบธรรมในการแบ่งแยกดินแดน ทั้งในระดับบุคคล ผ่านนักศึกษามุสลิมไทยที่ไปศึกษาในประเทศต่าง ๆ ให้นำแนวคิดกลับมาใช้ใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ และระดับรัฐบาล ตลอดจนองค์กรสากล เพื่อชี้ให้เห็นว่า ไทยเป็นประเทศที่กดขี่ชาวมุสลิมและทำลายศาสนาอิสลาม ถึงแม้ว่าจะมีขบวนการแบ่งแยกดินแดนและผู้เกี่ยวข้องส่วนหนึ่งกลับใจมอบตัว เลิกก่อเหตุรุนแรง รวมทั้ง มีการเปิดพื้นที่พูดคุย และออกมารายงานตัวแสดงตนต่อรัฐมากขึ้นก็ตาม

6. การปฏิบัติของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในสถานศึกษาและการบ่มเพาะ ยังคงต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดต่อไป แม้ว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีจากจำนวนนักเรียนและเยาวชนที่สำเร็จการศึกษา และมีผลเชิงบวกทางการศึกษาสูงขึ้นเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา

7. การขาดความพร้อมการรักษาความปลอดภัยพื้นที่ชุมชน ชุมชนที่ไม่เข้มแข็งบางส่วนในการจัดการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยพื้นที่ชุมชนของตนเองยังคงมีอยู่ เนื่องจากการบริหารจัดการพื้นที่ของทางราชการและโครงสร้างของชุมชนเองยังขาดความสมบูรณ์ ซึ่งรัฐบาลจะต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งต่อไป แต่ก็มีชุดรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้าน ชุดคุ้มครองตำบล และเครือข่ายเฝ้าระวังพื้นที่ที่มีจำนวนมากขึ้น ปัจจุบันมี จำนวนประชาชนซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้เฉลี่ยวันละมากกว่า 26,000 คน และมีความเข้มแข็งมากขึ้นตามลำดับ

8. การโฆษณาชวนเชื่อของขบวนการแบ่งแยกดินแดน ยังคงมีการปฏิบัติการกับประชาชนและชุมชนในพื้นที่ โดยใช้ประเด็นที่เป็นจุดเปราะบางของไทย เช่น ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ ศาสนา เงื่อนไขที่รัฐไทยได้ดำเนินการต่อประชาชนมุสลิมอย่างไม่เป็นธรรม ไม่เท่าเทียม ฯลฯ และยังคงสร้างอิทธิพลด้วยการสร้างความหวาดกลัว เช่น การบังคับให้เข้าร่วมการปฏิบัติหรือการสนับสนุนขบวนการ รวมทั้งการสังหารประชาชนที่ไม่ให้ความร่วมมือหรือประชาชนที่เป็นฝ่ายไทย ในพื้นที่อิทธิพลของขบวนการแบ่งแยกดินแดน สำหรับภาพรวมของสังคมในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มที่ยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น

9. การขัดขวางการพัฒนาพื้นที่ของขบวนการแบ่งแยกดินแดน การพัฒนาทั้งทางด้านการศึกษา แนวคิด สภาพความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป็นสิ่งที่ขบวนการแบ่งแยกดินแดนขัดขวางอย่างเต็มที่ เพราะหากประชาชนมีความรู้และเห็นด้วยกับรัฐบาลไทย ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการครอบงำแนวความคิดที่ต้องการใช้ความรุนแรง การมีอิทธิพลของขบวนการแบ่งแยกดินแดน โดยเฉพาะการควบคุมและรักษาผลประโยชน์ต่าง ๆ ของขบวนการแบ่งแยกดินแดน ในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องลดลงไปด้วย ดังนั้น งานด้านการพัฒนาที่ลงไปสู่พื้นที่และตรงกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้นเท่าไร ย่อมทำลายอำนาจและอิทธิพลของขบวนการแบ่งแยกดินแดนลงมากยิ่งขึ้นไปด้วยเท่านั้น

สรุป

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกี่ยวข้องกับปัจจัยต่าง ๆ กล่าวคือ

1. จากการศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า

1.1 สภาพปัญหาพบว่า 1. ผู้ก่อเหตุความรุนแรงและแนวร่วมยังคงมีอยู่ 2. ผู้ก่อเหตุความรุนแรงและแนวร่วมมีศักยภาพการปฏิบัติการในเขตเมืองได้อย่างจำกัด 3. ขบวนการแบ่งแยกดินแดนยังมีความพยายามที่จะคงอิทธิพลของกลุ่มของตนไว้ในเขตพื้นที่หมู่บ้านเสริมสร้างความมั่นคงของรัฐบาลและหมู่บ้านเป้าหมายของขบวนการแบ่งแยกดินแดน 4. มีความเคลื่อนไหวของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในต่างประเทศ 5. มีการปฏิบัติของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในสถานศึกษาและการบ่มเพาะ 6. การขาดความพร้อมในการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ชุมชนที่อยู่ห่างไกลความเจริญ 7. ยังคงมีการโฆษณาชวนเชื่อของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 8. ยังคงมีการขัดขวางการพัฒนาพื้นที่ของรัฐบาลโดยขบวนการแบ่งแยกดินแดน 9) ปัญหาขบวนการแบ่งแยกดินแดนกับปัญหาภัยแทรกซ้อนมีความเกี่ยวข้องกันและเชื่อมโยงกัน รวมทั้งมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นอีก

1.2 อุปสรรค พบว่า 1. ชีตความสามารถของกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดน 2. ประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบายของภาครัฐ ในแต่ละช่วงเวลา 3. ปัจจัยแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 4. ปัจจัยนอกพื้นที่ทั้งภายในจังหวัดชายแดนภาคใต้และภายนอกประเทศ ระยะที่ผ่านมา ภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ ดำเนินการแก้ไขปัญหาตามกรอบนโยบายของรัฐบาล ส่งผลให้สถานการณ์ และปัญหาความรุนแรงได้รับการแก้ไขไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่สถานการณ์ความรุนแรงก็ยังปรากฏอยู่

2. ศึกษาแนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้และมีการเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจจากเดิมที่ผู้ก่อเหตุมีอุดมการณ์ต่างจากรัฐเป็นเงื่อนไขในการก่อเหตุมาเป็นจากแรงจูงใจอื่นเช่น 1. ความเชื่อมโยงและเอื้อประโยชน์กับกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดน 2. ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ของกลุ่มอิทธิพล 3. เกลียดชังการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ 4. ความแค้นจากเรื่องส่วนตัว 5. ผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ และ 6. อุดมคติอุดมการณ์ ซึ่งรัฐบาลได้กรดำเนินการในการแก้ไขปัญหามาโดยยึดแนวกรอบยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นยุทธศาสตร์หลัก การบูรณาการตามแผนปฏิบัติการ การแก้ไขและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2558 - 2560 เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศของการยอมรับและเห็นคุณค่าของกระบวนการมีส่วนร่วมในการแก้ไขและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างสร้างสรรค์ นำไปสู่สันติสุขอย่างยั่งยืนการขับเคลื่อนงานตามกรอบแนวทางการแก้ไขปัญหาของ กอ.รมน. ในขั้นที่ 3 (การเสริมสร้างสันติสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน) การรุกทางการเมือง การสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำต่าง ๆ ในพื้นที่ การสร้างความเท่าเทียม การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การสร้างความเข้าใจกับกลุ่มที่มีความเห็นแตกต่าง การสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม การส่งเสริมโครงสร้างสังคมพหุวัฒนธรรม การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาและเสริมสร้างเศรษฐกิจ การดำเนินงานมวลชนสัมพันธ์ การให้องค์ความรู้เจ้าหน้าที่ของรัฐ และการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาชาติ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางการปฏิบัติการ ต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดน

วิเคราะห์ปัญหา

จากสภาพปัญหาที่ค้นพบในการศึกษาที่ปรากฏในบทที่ 3 ผลการรวบรวมข้อมูล พบว่า สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ปัญหา โดยใช้ ทฤษฎีการแก้ไขปัญหาของ เฮเลน แอริสเพิร์ลแมน(Perlman's Problem Solving Theory) ในการมองปัญหาอย่างองค์รวม(Holistic) และเข้าแก้ไขประเด็นปัญหาย่อยที่ละส่วน (Partialization) ใน 3 องค์ประกอบ คือ 1) แรงจูงใจ (Motivation) คือ อะไรที่เป็นจุดเริ่มต้นของปัญหา 2) สมรรถภาพ (Capacity) ได้แก่ ความสามารถในการจัดการกับปัญหาและ 3) โอกาส (Opportunity) หมายถึง แนวทางที่มุ่งไปสู่วัตถุประสงค์ของปัญหานั้น ๆ ดังนี้

1. ผู้ก่อเหตุความรุนแรงและแนวร่วมยังคงมีอยู่

1.1 แรงจูงใจ (Motivation) ขบวนการแบ่งแยกดินแดนมีความคาดหวังว่า เป้าหมายของขบวนการฯ เป็นได้ที่จะไปสู่ความสำเร็จในการแบ่งแยกดินแดน

1.2 สมรรถภาพ (Capacity) มีขีดความสามารถในการดำรงไว้ของศักยภาพที่มีอิทธิพลต่อท่าทีและความรู้สึกของประชาชนควบคุมประชาชนให้ปฏิบัติไปในทิศทางที่เอื้อประโยชน์ของขบวนการฯ

1.3 โอกาส (Opportunity) ปัจจุบันขบวนการฯ ยังมีแนวทางในเข้าไปขยายขอบเขตของปัญหาให้ขยายวงออกไปได้อีก

2. ฝ่ายตรงข้ามยังคงมีศักยภาพการปฏิบัติการในเขตเมือง

2.1 แรงจูงใจ (Motivation) การที่ปฏิบัติการในพื้นที่เขตเมืองได้ จะแสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่รัฐตระหนักถึง ความพร้อมของขบวนการฯ และแนวร่วม ทั้งในพื้นที่เขตเมืองและเขตชนบทให้เกิดกำลังใจในการต่อสู้

2.2 สมรรถภาพ (Capacity) ขบวนการฯ และแนวร่วมมีขีดความสามารถในการปฏิบัติตามจังหวะที่เจ้าหน้าที่รัฐเริ่มปล่อยปละละเลยกับการรักษาความปลอดภัยพื้นที่

2.3 โอกาส (Opportunity) ขบวนการฯ และแนวร่วม ยังมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติการอย่างจำกัด

3. ปัญหายาเสพติดกับขบวนการแบ่งแยกดินแดน

3.1 แรงจูงใจ (Motivation) รายได้จากการค้ายาเสพติด รวมทั้งสิ่งผิดกฎหมายต่าง ๆ เป็นปัจจัยที่หล่อเลี้ยงทั้งผลประโยชน์ส่วนตัว และการขับเคลื่อนเป้าหมายขององค์กรอย่างชัดเจน

3.2 สมรรถภาพ (Capacity) มีขีดความสามารถในการปฏิบัติอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในพื้นที่ป่าภูเขาในเขตอิทธิพลของขบวนการฯ

3.3 โอกาส (Opportunity) ยังมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติการอย่างจำกัด

4. อิทธิพลของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในหมู่บ้านพื้นที่เสริมสร้างความมั่นคงและหมู่บ้านเป้าหมาย

4.1 แรงจูงใจ (Motivation) การปกป้องพื้นที่อิทธิพล โดยเฉพาะหมู่บ้านที่ขบวนการฯ ได้จัดตั้งไว้แล้วเป็นสิ่งที่จะต้องดำรงรักษาไว้ให้ได้ในการดำเนินการสงครามกองโจร หากรักษาไว้ไม่ได้ทุกๆ สิ่งของขบวนการฯ ซึ่งได้ดำเนินการมากกว่า 100 ปี จะต้องสิ้นสุดลง

4.2 สมรรถภาพ (Capacity) มีขีดความสามารถในการปฏิบัติอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะในพื้นที่ป่าภูเขาทั้งในเขตชนบท และเขตเมือง

4.3 โอกาส (Opportunity) ยังมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติการอย่างจำกัด

5. ขบวนการแบ่งแยกดินแดนในต่างประเทศ

5.1 แรงจูงใจ (Motivation) ความสำเร็จในการแบ่งแยกดินแดนของหลาย ๆ ประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมของมหาอำนาจในอดีต และประเทศซึ่งเกิดขึ้นใหม่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่สิ้นสุดลง ทั้งในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงประเทศเกิดใหม่ทั้งหลายทั่วโลก ยังคงเป็นแรงบันดาลใจให้กับขบวนการฯ มุ่งมั่นในการต่อสู้ต่อไป

5.2 สมรรถภาพ (Capacity) มีขีดความสามารถในการปฏิบัติอย่างจำกัดเนื่องจากยังไม่สามารถสร้างปัจจัยเสริมที่สอดคล้องกับทิศทางขององค์กรสากลให้มาสนับสนุนแนวทางของขบวนการแบ่งแยกดินแดนได้อย่างชัดเจน จึงยังขาดการยอมรับในระดับสากล

5.3 โอกาส (Opportunity) ปัจจุบันยังคงมีแนวโน้มของความเป็นไปได้ในการปฏิบัติการของขบวนการแบ่งแยกดินแดน แม้จะมีอยู่อย่างจำกัดก็ตามซึ่งขบวนการแบ่งแยกดินแดนกำลังใช้ความพยายามอย่างหนักในการขยายผลของความแปลกแยกทางประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ และศาสนา เพื่อให้เกิดประเด็นที่เข้าข่ายของการเรียกร้องสิทธิในการกำหนดใจตนเอง (Self-Determination Right) ให้เกิดขึ้นมาให้ได้

6. การปฏิบัติของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในสถานศึกษาและการบ่มเพาะ

6.1 แรงจูงใจ (Motivation) ขบวนการแบ่งแยกดินแดนมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญยิ่งที่จะถ่ายทอดความคิดในการแบ่งแยกดินแดนจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งได้โดยการส่งต่อเจตนาไปยังเยาวชนรุ่นใหม่ในสถานการศึกษาดั้งแต่ระดับก่อนวัยศึกษาชั้นอนุบาลเรื่อยขึ้นมาจนถึงระดับอุดมศึกษา ด้วยความคาดหวังที่จะบ่มเพาะคนรุ่นใหม่ให้มีแนวความคิดและพยายามหาแนวทางในการแบ่งแยกดินแดนต่อไป

6.2 สมรรถภาพ (Capacity) ขบวนการแบ่งแยกดินแดนยังมีขีดความสามารถในการปฏิบัติอย่างจำกัด โดยเฉพาะในสถานศึกษาบางแห่งที่ครู ผู้บริหาร และเจ้าของสถานศึกษาที่มีแนวคิดดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเจตนารมณ์ดังกล่าว

6.3 โอกาส (Opportunity) ยังคงมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติการของขบวนการแบ่งแยกดินแดนได้อย่างจำกัด แต่ก็มีความพยายามที่ปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว และเป็นความหวังที่จะสร้างกลุ่มแนวร่วมและกำลังหลักรุ่นต่อไปในอนาคต

7. การขาดความพร้อมการรักษาความปลอดภัยพื้นที่ชุมชน

7.1 แรงจูงใจ (Motivation) ประชาชนในพื้นที่อิทธิพลของขบวนการแบ่งแยกดินแดน คือ เป้าหมายที่จะต้องควบคุมและป้องกันการช่วงชิงจากฝ่ายรัฐบาลไว้ให้ได้ โดยเฉพาะความพร้อมของจิตใจประชาชนเป็นอันดับแรกที่ย้ายขบวนการแบ่งแยกดินแดนจะต้องหล่อเลี้ยงความสวามิภักดิ์ต่อขบวนการ หลังจากนั้นจึงจะสร้างสภาพแวดล้อมที่ไม่เกื้อกูลที่ฝ่ายรัฐบาลจะเข้ามาขจัดเงื่อนไขต่างๆ ออกไปได้

7.2 สมรรถภาพ (Capacity) อิทธิพลและอำนาจมืดของขบวนการแบ่งแยกดินแดนยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการควบคุมแนวร่วมและผู้สนับสนุนอย่างได้ผล

7.3 โอกาส (Opportunity) ยังคงมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติการของขบวนการแบ่งแยกดินแดนได้อย่างจำกัด การทำงานในลักษณะดังกล่าวเสี่ยงต่อการถูกเปิดเผยตนเองและขบวนการ หากมีผู้แปรพักตร์กลับมาอยู่ฝ่ายรัฐบาล เนื่องจากภายในชุมชนทุกคนรู้จักกันหมด ฝ่ายตรงข้ามจะต้องป้องกันไม่ให้ประชาชนเข้ามาร่วมกับรัฐ และรักษาความไม่พร้อมของชุมชนไว้อย่างต่อเนื่อง

8. การโฆษณาชวนเชื่อของขบวนการแบ่งแยกดินแดน

8.1 แรงจูงใจ (Motivation) การโฆษณาชวนเชื่อเป็นเครื่องมือที่ขบวนการแบ่งแยกดินแดนใช้ทั้งประชาชนในพื้นที่อิทธิพล และนอกพื้นที่อิทธิพลเปรียบเสมือนกำลังใจที่จะกระตุ้นให้แนวร่วมและผู้สนับสนุนมีความฮึกเหิมที่จะยึดถือแนวทางการต่อสู้อย่างยากลำบากต่อไป

8.2 สมรรถภาพ (Capacity) อิทธิพลและอำนาจมืดของขบวนการแบ่งแยกดินแดนยังคงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการควบคุมแนวร่วมและผู้สนับสนุนอย่างได้ผล และอยู่ในขีดความสามารถที่จะกระทำได้อย่างกว้างขวาง

8.3 โอกาส (Opportunity) ยังคงมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติการของขบวนการแบ่งแยกดินแดนโดยใช้ประเด็นที่เป็นจุดเปราะบางของไทย เช่น ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ ศาสนา เงื่อนไขที่รัฐไทยได้ดำเนินการต่อประชาชนมุสลิมอย่างไม่เป็นธรรม ไม่เท่าเทียม ฯลฯ และยังคงสร้างอิทธิพลด้วยการสร้างความหวาดกลัว เช่น การบังคับให้เข้าร่วมการปฏิบัติหรือการสนับสนุนขบวนการรวมทั้งการสังหารประชาชนที่ไม่ให้ความร่วมมือหรือประชาชนที่เป็นฝ่ายรัฐบาลไทย

9. การขีดขวางการพัฒนาพื้นที่ของขบวนการแบ่งแยกดินแดน

9.1 แรงจูงใจ (Motivation) การปล่อยให้พื้นที่ได้รับการพัฒนามากขึ้นเท่าไรประชาชนย่อมจะมีความสุขสบายมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ฉะนั้นการขีดขวางการพัฒนาพื้นที่ คือ แรงจูงใจประการสำคัญที่ขบวนการแบ่งแยกดินแดนจะต้องปฏิบัติการเพื่อรักษาฐานพื้นที่มวลชนไว้ให้ได้

9.2 สมรรถภาพ (Capacity) ความสามารถในการปฏิบัติการได้อย่างจำกัด เนื่องจากการพัฒนาพื้นที่ของรัฐบาลย่อมมีการกระจายรายได้ลงสู่พื้นที่ การที่จะไม่ให้ประชาชนในท้องถิ่นไม่รับรายได้ที่เกิดจากการพัฒนานั้นเป็นสิ่งที่ต้องฝืนกับความต้องการของประชาชนด้วย หากขีดขวางอย่างชัดเจน อาจส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของแนวร่วมและผู้สนับสนุนอีกด้วย

9.3 โอกาส (Opportunity) ยังคงมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติการของขบวนการแบ่งแยกดินแดนอย่างจำกัด

วรรณกรรม แนวทางการแก้ปัญหาขบวนการแบ่งแยกดินแดน

1. ผู้ก่อเหตุความรุนแรงและแนวร่วมยังคงมีอยู่

เนื่องจากขบวนการแบ่งแยกดินแดนยังคงมีความหวังว่า เป้าหมายของขบวนการแบ่งแยกดินแดนยังมีความเป็นไปได้ที่จะไปสู่ความสำเร็จ และกลุ่มของตนมีขีดความสามารถที่จะการดำรงไว้ของศักยภาพที่มีอิทธิพลต่อท่าทีและความรู้สึกของประชาชน ควบคุมประชาชนให้ปฏิบัติไปในทิศทางที่เอื้อประโยชน์ของขบวนการฯ สอดคล้องกับแนวคิดการก่อการร้ายของ James M. Poland (2004: 72) ซึ่งได้ให้ขอบเขตของการก่อการร้ายว่า จะต้องอาศัยความหวาดกลัวเป็นปัจจัยในการรักษาความคงอยู่ขององค์กร เพื่อให้ขบวนการฯ ขยายขอบเขตของปัญหาให้ขยายวงออกไปได้อีก

2.2 ฝ่ายตรงข้ามยังคงมีศักยภาพการปฏิบัติการในเขตเมือง

เนื่องจากขบวนการแบ่งแยกดินแดนยังคงมีอิทธิพลต่อกลุ่มแนวร่วมในพื้นที่ การรักษาพื้นที่เมืองเศรษฐกิจ 7 เมืองหลัก และสถานที่ชุมนุมสาธารณะให้ปลอดภัยจากความเสียหายของเหตุการณ์รุนแรงขนาดใหญ่ จึงยังคงมีความเสี่ยงจากการปฏิบัติการของขบวนการแบ่งแยกดินแดนอยู่ ฝ่ายตรงข้ามต้องการที่ปฏิบัติการในพื้นที่เขตเมืองได้ จะแสดงให้ฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐตระหนักถึง ความพร้อมของขบวนการฯ และแนวร่วม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความร่วมมือของ Robert Agranoff (2003: 4) และ Lank E. (2006: 7-9) ที่กล่าวถึง ความร่วมมือว่า เป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้องค์กรต่าง ๆ เข้ามาปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาที่ศักยภาพขององค์กรหนึ่งองค์กรใดเพียงองค์กรเดียว ไม่สามารถทำให้สำเร็จลุล่วงไปได้ หรือถ้าสามารถที่จะทำได้ก็อาจจะประสบความสำเร็จได้ยาก

2.3 ปัญหายาเสพติดกับขบวนการแบ่งแยกดินแดน

ปัญหายาเสพติดเป็นประเด็นที่สนับสนุนการทวีความรุนแรงในการปฏิบัติของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหายาเสพติดกับขบวนการแบ่งแยกดินแดน ในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา พบว่า ขบวนการแบ่งแยกดินแดนเชื่อมโยงกับขบวนการค้ายาเสพติดจากภาคเหนือ และผู้ค้ายาเสพติดมีการประสานโครงข่ายยาเสพติดข้ามชาติขึ้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับภูมิภาคอื่นของโลก ทำให้ปัญหายาเสพติดเป็นประเด็นที่สนับสนุนการทวีความรุนแรงในการปฏิบัติของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องผลประโยชน์ร่วมกันของ Morgenthau (2005: 4-16) ที่กล่าวถึง ผลประโยชน์แห่งชาติ เพียงแต่ว่าเป็นผลประโยชน์ของขบวนการแบ่งแยกดินแดนมากกว่าผลประโยชน์ของชาติเท่านั้น

2.4 อิทธิพลของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในหมู่บ้านพื้นที่เสริมสร้างความมั่นคงและหมู่บ้านเป้าหมาย

การปฏิบัติของฝ่ายเราอยู่ระหว่างขั้นตอนการช่วงชิงพื้นที่ ซึ่งจากการตรวจสอบพบว่า โครงสร้างการจัดตั้งต่างๆ ของหมู่บ้านพื้นที่เสริมสร้างความมั่นคงและหมู่บ้านเป้าหมายที่ขบวนการแบ่งแยกดินแดนเคยมีอิทธิพลได้สูญเสียพื้นที่ดังกล่าวลงบางส่วน ส่งผลให้จำนวนหมู่บ้านเสี่ยงดังกล่าวลดจำนวนลงนั้นหมายถึงว่า การปฏิบัติการของฝ่ายเราสามารถยับยั้งการแผ่อิทธิพลของ

ขบวนการแบ่งแยกดินแดนได้ เป็นไปในแนวทางเดียวกับ **เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม** (2521 : 401 - 425) ซึ่งได้กล่าวถึง การวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงของชาติ คือ ควรจะต้องการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ทั้งระบบสังคม เศรษฐกิจ ฯลฯ แต่มิได้ประเด็นของเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของประชาชนที่อยู่ในสังคม นั้นเพียงประการเดียว จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาทั้งทางด้านวัตถุ แนวความคิดตามกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งขบวนการแบ่งแยกดินแดนบางส่วนไม่พยายามที่จะยอมรับในหลักการ ประนีประนอม แต่ประสงค์ที่จะเอาชนะกันด้วยกำลังเพียงประการเดียว จึงทำให้สูญเสียพื้นที่อิทธิพล ลงดาวลำดับ

2.5 ขบวนการแบ่งแยกดินแดนในต่างประเทศ

แกนนำการก่อความไม่สงบในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเคลื่อนไหวอยู่ต่างแดน ยังคงเคลื่อนไหวเพื่อสร้างความชอบธรรมในการแบ่งแยกดินแดน ทั้งในระดับบุคคล ผ่าน นักศึกษามุสลิมไทยที่ไปศึกษาในประเทศต่างๆ ให้นำแนวคิดกลับมาใช้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และระดับรัฐบาล ตลอดจนองค์กรสากล เพื่อชี้ให้เห็นว่า ไทยเป็นประเทศที่กดขี่ชาวมุสลิมและทำลาย ศาสนาอิสลาม ตรงกับผลการศึกษาของ **Huntington** (1993: 22 - 49) ที่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับ ความแตกต่างของชาติพันธุ์ที่พบว่า การแตกต่างทางชาติพันธุ์นั้น มีผลกับการมีส่วนร่วมการทำให้เกิด ความขัดแย้งในสังคม และอาจส่งผลต่อเสถียรภาพทางการเมืองระหว่างประเทศ การสงคราม และการก่อการร้าย

2.6 การปฏิบัติของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในสถานศึกษาและการบ่มเพาะ

ยังคงต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดต่อไป แม้ว่าจะมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีจากจำนวนนักเรียน และเยาวชนที่สำเร็จการศึกษา และมีผลเชิงบวกทางการศึกษาสูงขึ้นเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาซึ่ง **ธีรพันธ์ นันทขว้าง** (2557) ได้กล่าวถึงมูลเหตุในการก่อการร้ายไว้ 5 ประการ คือ 1) ความไม่เท่าเทียมในสังคม 2) ความไม่เพียงพอของพื้นฐานและทรัพยากรในสังคม 3) ความไม่เข้มแข็งของสังคม 4) ความไม่รู้ และ 5) การไม่สื่อสาร สิ่งเหล่านี้ย่อมจะนำมาซึ่งปัญหาในการสร้างความเข้าใจอันดีกับทุกส่วน โดยขบวนการแบ่งแยกดินแดนกำหนดเป้าหมายไว้ คือ นักเรียนและเยาวชน

2.7 การขาดความพร้อมการรักษาความปลอดภัยพื้นที่ชุมชน

ชุมชนที่ไม่เข้มแข็งบางส่วน ในการจัดการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยพื้นที่ชุมชนของตนเองยังคงมีอยู่ เนื่องจากการบริหารจัดการพื้นที่ของทางราชการและโครงสร้างของชุมชนเองยังขาดความสมบูรณ์ ซึ่งรัฐบาลยังไม่สามารถเข้าไปบริหารจัดการได้อย่างเต็มกำลัง ดังนั้น จึงต้องนำเอาแนวคิดเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดมาใช้ คือ 1) พระราชบัญญัติกฏอัยการศึกพุทธศักราช 2457 2) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และ 3) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรพ.ศ. 2551ตามระดับความเข้มข้นของแต่ละพื้นที่

2.8 การโฆษณาชวนเชื่อของขบวนการแบ่งแยกดินแดน

ยังคงมีการปฏิบัติการกับประชาชนและชุมชนในพื้นที่ โดยใช้ประเด็นที่เป็นจุดเปราะบางของไทย เช่น ประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ ศาสนา เงื่อนไขที่รัฐไทยได้ดำเนินการต่อประชาชนมุสลิมอย่างไม่เป็นธรรม ไม่เท่าเทียม ฯลฯ และยังคงสร้างอิทธิพลด้วยการสร้างความหวาดกลัว เช่น การบังคับให้เข้าร่วมการปฏิบัติหรือการสนับสนุนขบวนการ รวมทั้งการสังหารประชาชนที่ไม่ให้ความ

ร่วมมือหรือประชาชนที่เป็นฝ่ายไทย ในพื้นที่อิทธิพลของขบวนการแบ่งแยกดินแดน คล้ายคลึงกับการศึกษาของ Tatu(2004: 1 - 16) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์ของชนกลุ่มน้อยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผลของการทำการศึกษาดังกล่าวได้ พบว่า การแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา และความเชื่อที่มีอย่างกว้างขวางและมีความชัดเจน ตลอดจนมีแนวโน้มที่อาจนำไปสู่ความขัดแย้งทางเชื้อชาติหรือสังคมและผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ ได้ นอกจากนั้นยังพบอีกว่า การที่สังคมใดที่มีการแบ่งแยกทางด้านเชื้อชาติมาก อาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งทางเศรษฐกิจ และการเมืองอาจนำไปสู่สภาวะการณ์ที่วิกฤติต่อการปกครองของรัฐบาลมากขึ้นตามไปด้วย

2.9 การขัดขวางการพัฒนาพื้นที่ของขบวนการแบ่งแยกดินแดน

การดำเนินการของรัฐควรมุ่งไปที่การพัฒนาทั้งทางการศึกษา แนวคิด สภาพความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป็นสิ่งที่ขบวนการแบ่งแยกดินแดนขัดขวางอย่างเต็มที่ เพราะหากประชาชนมีความรู้และเห็นด้วยกับรัฐบาลไทย ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการครอบงำแนวความคิดที่ต้องการใช้ความรุนแรง การมีอิทธิพลของขบวนการแบ่งแยกดินแดน โดยเฉพาะการควบคุมและรักษาผลประโยชน์ต่างๆ ของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องลดลงไปด้วย ดังนั้น งานด้านการพัฒนาที่ลงไปสู่พื้นที่และตรงกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้นเท่าไร ย่อมทำลายอำนาจและอิทธิพลของขบวนการแบ่งแยกดินแดนลงมากยิ่งขึ้นไปด้วยเท่านั้นสอดคล้องกับ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538, หน้า 74-75) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งเท่าที่พบ โดยทั่วไป มี 5 ประการ คือ 1) ผลประโยชน์ 2) บทบาทไม่ชัดเจน 3) เป้าหมายการทำงาน 4) อำนาจและ 5) การต่อต้านการเปลี่ยนแปลง

แนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดน

1. ด้านการเมือง

1.1 เจ้าหน้าที่ของรัฐ

1.1.1 ทุกหน่วยดูแลด้านสวัสดิการของผู้ใต้บังคับบัญชาให้ดีในทุกๆ เรื่อง โดยเฉพาะเรื่องสิทธิอย่าให้มีการร้องเรียนโดยเด็ดขาด

1.1.2 กำลั้งพลไม่ไปกระทำผิดกฎหมายทั้งปวง โดยเฉพาะ งานด้านความมั่นคงของชาติ ห้ามกระทำผิดโดยเด็ดขาด

1.1.3 ห้ามกำลั้งพลประพฤติตนในอันที่จะเป็นการสร้างเงื่อนไขและข้อพิพาท ข้อขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานของ กอ.รมน.ภาค 4 สน.

1.1.4 ห้ามกำลั้งพลเรียกรับผลประโยชน์ หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับนโยบายการสร้าง ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน กำลั้งพลคนใดละเลย ผ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งและนโยบาย ให้พิจารณาลงทัณฑ์ สถานหนัก

1.1.5 ต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง เจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน ให้ประชาชนพอใจในการทำงาน เป็นที่พึง มีความศรัทธา ให้ความร่วมมือด้วยใจ ภายใต้แนวความคิด

ขณะจิตใจ นำไปสู่การชนะความคิด ขณะที่จิตใจโดยจรรยาเข้าสู่หมู่บ้านและทำงานการเมือง 5 ประการ ประกอบด้วย

1.1.5.1 งานสร้างความเข้าใจในทุกพื้นที่ของหมู่บ้าน ทั้งในมัสยิด ปอเนาะร้านน้ำชาวัดโรงเรียน โดยใช้หลักเสนาสนะและประชาชนเทศต่อเจ้าหน้าที่รัฐทุกคน ผู้บริหารผู้ปฏิบัติประชาชนในพื้นที่และนอกพื้นที่ จศต.แกนนำแนวร่วมและประชาชนที่ถูกปลุกกระดม ให้มีความรู้ ความเข้าใจในปัญหาเหมือนกัน เชื่อมมั่นในแนวทางการแก้ไข ไม่ขัดแย้งและชิงการนำ โดย ผบ.หน่วย ทุกระดับต้องแสวงหาโอกาสในการพูดทำความเข้าใจทุกครั้ง

1.1.5.2 งานมวลชน โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ในสิ่งที่เขาต้องการ ในเวลาที่เขาเดือดร้อน จะทำให้เป็นบุญคุณจากทหารและรัฐบาล เพื่อหวังได้จิตใจประชาชนและก้าว ไปสู่การสร้างจิตสำนึกความเป็นไทย

1.1.5.3 การปฏิบัติการข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ ทุกหน่วยต้อง เข้าใจ และปฏิบัติเพื่อตั้งประชาชน มีความจริงใจและตรงไปตรงมา รวมทั้งประชาชนมีส่วนร่วม เพราะเป็น เจ้าของประเทศ เป็นคนไทยภายใต้แนวทาง “ยิ้มแย้ม แจ่มใส ตั้งใจสนทนา วาจาไพเราะ สงเคราะห์ เอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือเจือจุน” และ “ปรับทุกข์ ผูกมิตร ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกิน ร่วมอยู่ ร่วมเรียนรู้”

1.1.5.4 การช่วยเหลือประชาชน ให้เป็นบุญคุณทุกเรื่อง เช่น การ ปกครองที่มีปัญหาความเป็นธรรม การทำมาหากิน ปัญหาครอบครัว สุขภาพอนามัย การช่วยเหลือ ประชาชน เราจะได้ข่าว เพื่อไปดำเนินการทางด้านยุทธการและความปลอดภัย ของหน่วยและกำลัง พลได้บุญจะทำให้เรามีความสุขและได้ใจ ทำให้สำเร็จในภารกิจอย่างมีเกียรติ

1.1.5.5 จัดตั้งชุมชนเข้มแข็ง ในรูปแบบหมู่บ้านอาสาพัฒนาป้องกัน ตนเอง (อพป.), หมู่บ้านพัฒนาเพื่อความมั่นคงพื้นที่ชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และอื่นๆ

1.1.6 การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

1.1.6.1 ต้องยึดหลักการแก้ปัญหา โดยไม่ใช้วิธีรุนแรงโดยเด็ดขาด ไม่ว่าจะกรณีใดๆ เพราะจะทำให้เกิดความยุ่งยากต่อการแก้ไขปัญหามายาวมากยิ่งขึ้น

1.1.6.2 ต้องยึดถือและปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน ประกอบด้วย การเคารพความเป็นคนความเสมอภาค และการไม่เลือกปฏิบัติ

1.1.6.3 ต้องยึดหลักพื้นฐานทางศาสนาของแต่ละคน เพราะทุก ศาสนามุ่งสอนให้ทุกคนเป็นคนดี

1.1.6.4 ต้องยึดหลักกฎหมายและหลักนิติธรรม ปฏิบัติตามกรอบ อำนาจหน้าที่ นิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ควบคู่กันไป ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ไปสร้างความเดือดร้อน

1.1.6.5 ต้องชี้แจงต่อสาธารณะอย่างชัดเจน มีเหตุผลประกอบ ไม่ บ่ายเบี่ยง

1.1.6.6 เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น ต้องมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ไม่ปิด ความรับผิดชอบ และต้องชี้แจงข้อมูลที่ถูกต้อง

1.1.6.7 กำลังพลต้องรู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบและมีวินัยเป็นเยี่ยม

1.1.6.8 ให้ความเชื่อมั่นในเรื่องการทำความดี คุณธรรมและจริยธรรม

1.2 ประชาชน

1.2.1 ประชาชน ทุกหมู่เหล่าที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ เดินทางกลับมาอยู่อาศัยในภูมิลำเนาเดิมอย่างปกติสุขตามโครงการพาคนกลับบ้าน

1.2.2 เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความเห็นต่างจากรัฐ รวมทั้งผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ด้วยการสนับสนุนให้มีพื้นที่ กลางที่ปลอดภัย ที่ทุกฝ่ายสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี เพื่อนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจ การรับฟังและยอมรับในเหตุผล การลดความเป็นศัตรูซึ่งกันและกัน และการยุติการใช้ความรุนแรงต่อกัน

1.2.3 ขจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรง อันส่งผลให้เกิด ความไม่สงบในสังคม ให้เกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม

1.2.4 ฟื้นฟูและส่งเสริมวิถีชีวิตตามหลักคุณธรรม ที่ตั้งงามของสังคมอัน หลากหลายบนพื้นฐานการเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน รวมทั้งปรับโครงสร้าง ทางสังคมเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็งให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

1.2.5 สนับสนุนองค์กรภาคประชาสังคมและภาคประชาชน อนุรักษ์และ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างทั่วด้าน

1.2.6 รณรงค์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อย่างต่อเนื่อง

2. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

2.1 เจ้าหน้าที่ของรัฐ

2.1.1 กำลั้งพลทุกระดับ ปฏิบัติตนให้เป็นที่รักและศรัทธาของประชาชน รักษาภาพพจน์ของข้าราชการ จะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือมากขึ้น

2.1.2 ภายในหน่วยทหารต้องไม่มียาเสพติด ไม่เป็นแหล่งซุกซ่อนยาเสพติด ต้องเป็นหน่วยสีขาว

2.1.3 การดำเนินรายการทางสถานีวิทยุโทรทัศน์หรือการจัดกิจกรรมเวที เสวนาต่างๆ ผู้จัดหรือผู้ดำเนินรายการควรเชิญ ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชนหรือผู้นำทางจิตวิญญาณที่ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเชื่อถือและศรัทธามาร่วมกิจกรรมหรือดำเนินรายการด้วย เพื่อเพิ่มความ เชื่อมั่นและศรัทธา

2.1.4 การปฏิบัติการข่าวสารให้สื่อออกไปหลากหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษภาษามลายูท้องถิ่นภาษามลายูกลางและภาษาอาหรับ เพื่อสร้างความรับรู้สู่ กลุ่มเป้าหมายให้มากยิ่งขึ้น โดยเน้นภาษามลายูท้องถิ่นที่ประชาชนใช้อยู่ เพื่อสร้างการรับรู้ที่ตรงและ กระทบกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่

2.1.5 ทำการด้อยค่าและลดความน่าเชื่อถือของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและ แนวร่วม ตลอดจนคนร้ายที่ก่อเหตุสร้างสถานการณ์ใช้ความรุนแรง ทำลายชีวิต ทรัพย์สินและสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนผู้บริสุทธิ์โดยเร่งด่วนทันที

2.1.6 ลดความน่าเชื่อถือและทำลายความพยายามขององค์กรภาคประชา สังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีพฤติกรรมสนับสนุนกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วม เชิญชวนหรือ กระตุ้นให้องค์กรต่างๆ และภาคประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำที่รุนแรงของกลุ่มผู้ก่อเหตุ รุนแรงออกมาแสดงความไม่เห็นด้วยกับการกระทำขององค์กรดังกล่าว

2.1.7 ขับเคลื่อนหน่วยงานอื่นๆ เช่น ฝ่ายปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มียุทธศาสตร์ความรู้ด้านการปฏิบัติการข่าวสาร สามารถเข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือในการปฏิบัติการข่าวสารต่อกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่รับผิดชอบ

2.1.8 ผบ.หน่วย ต้องริเริ่มในการปฏิบัติการข่าวสาร เพื่อชิงความได้เปรียบในการสร้างความเข้าใจก่อนที่กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วม จะนำไปบิดเบือนความจริงใส่ร้ายเจ้าหน้าที่ปลุกระดมให้ประชาชนเกลียดชังเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น การเชิญประชุมร่วม 3 ฝ่าย กับผู้นำศาสนาผู้นำชุมชนครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบองค์การภาคประชาสังคมและสื่อมวลชน เพื่อให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวนำไปสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่และสาธารณชนทั่วไป

2.1.9 วิเคราะห์การปฏิบัติการข่าวสารของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วม และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติการข่าวสารสร้างความเข้าใจหรือตอบโต้ได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

2.1.10 ดำเนินการปฏิบัติการข่าวสารในเครือข่ายคอมพิวเตอร์และสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อสร้างการรับรู้และเกิดสมดุลในการรับทราบข่าวสารของผู้เข้าใช้เครือข่าย ตลอดจนให้มีการปรับปรุงพัฒนาเว็บไซต์และเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้ทันสมัย เพื่อเชื่อมโยงและขยายเครือข่ายให้เพิ่มมากขึ้น

2.1.11 ติดตามความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วมในเครือข่ายคอมพิวเตอร์และสื่อสังคมออนไลน์อยู่เสมอ ดำเนินการตอบโต้หรือสร้างความเข้าใจในเครือข่าย ตลอดจนติดตามผู้กระทำความผิด พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ เพื่อส่งดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

2.1.13 บูรณาการแผนงาน/โครงการ และงบประมาณ ร่วมกับกระทรวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดย จัดให้มีการวางแผน อำนวยการ ประสานงาน แผนงาน/โครงการกับหน่วยงานภูมิภาคของ กระทรวง กรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจังหวัดและ ศอ.บต. รวมทั้งหน่วยงานที่ลงมาปฏิบัติงาน ให้มีการสนับสนุนเกื้อกูลต่องาน ด้านความมั่นคง ตามแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2558 - 2560

2.1.14 ประสานงานร่วมกับสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สล.คปต.), สำนักงาน คปต.ส่วนหน้า และหน่วยงานระดับกระทรวงกรมจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการแผนงาน/โครงการ และงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 และ พ.ศ.2561 ให้มีความสอดคล้องกับพื้นที่เป้าหมายและกลุ่มเป้าหมายของ กอ.รมน.ภาค 4 สน.

3. ด้านการทหาร

3.1 กำลังพล

3.1.1 กำลังพลทุกนายต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับคำสั่งตามแบบธรรมเนียมทหารขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและบทบัญญัติทางศาสนาของประชาชนในท้องถิ่นโดยเคร่งครัด

3.1.2 ให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นกวดขัน กำกับดูแล เรื่องระเบียบวินัยของกำลังพลตลอดเวลา กำลังพลคนใดละเลย ฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งและนโยบาย ให้พิจารณา ลงทัณฑ์ สถานหนัก

3.1.3 ให้ผู้บังคับหน่วยทุกระดับชั้น เอาใจใส่ดูแลในเรื่องขวัญและกำลังใจ เพื่อป้องกันการเกิดโรคเครียด

3.2 ด้านการข่าว

3.2.1 ปฏิบัติงานข่าวกรองเชิงรุก ด้วยการพัฒนาเป้าหมาย (บุคคลและพื้นที่) อย่างต่อเนื่อง เพื่อผลิตข้อมูลเป้าหมายและนำไปสู่การปฏิบัติทางยุทธวิธี โดยให้ ชปข.พิเศษ สขว.กอ.รมน.ภาค 4 สน. เป็นหน่วยหลักในการพิสูจน์ทราบ แล้วส่งข้อมูลเป้าหมายให้กับหน่วยปฏิบัติอย่างรวดเร็วและทันเวลา โดยเน้นกลุ่มเครือข่ายมือประกอบระเบิดและสมาชิกปฏิบัติการของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงในทุกพื้นที่ สำหรับหน่วยข่าวจากส่วนกลาง รวมทั้งหน่วยข่าวอื่นๆ ให้เน้นงานข่าวกรองทางยุทธวิธีให้มากขึ้น เช่น ข้อมูลหมู่บ้านจัดตั้งและสถานศึกษากลุ่มเสี่ยง การแทรกซึมของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง/กลุ่มภัยแทรกซ้อน จากภายนอกประเทศ เพื่อเข้ามาก่อเหตุในพื้นที่ จขต. การกำหนดพื้นที่พักคอยรอบเขตชุมชนเมือง (Support Site) เป็นพื้นที่เฟ่งเล็ง

3.2.2 สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้หน่วยปฏิบัติสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลได้อย่างสูงสุด สถานที่ควบคุมตัว/ซักถาม มีความเหมาะสม มีบุคลากรผู้ชำนาญงานด้านการซักถาม ถูกต้องตามหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชน สามารถชี้แจงต่อองค์กรสิทธิมนุษยชน รวมถึงให้พัฒนาศูนย์การเรียนรู้หรือศูนย์ฝึกอาชีพภายในหน่วยซักถามฯ ให้ผู้ถูกควบคุมตัวได้ใช้ประกอบอาชีพเมื่อสิ้นสุดกระบวนการตามกฎหมายและพัฒนาเป็นแหล่งข่าวต่อไป

3.2.3 ระบบการแจ้งเตือนและกระจายข่าวสาร พัฒนาระบบการรายงานและการตรวจสอบข่าวสารให้มีความรวดเร็ว สามารถกระจายข่าวสารและข่าวกรองไปยังหน่วยที่เกี่ยวข้องได้อย่างทันเวลา เพื่อให้หน่วยปฏิบัติสามารถนำข่าวไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันหรือยับยั้งการก่อเหตุอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้มีการแจ้งเตือนและให้คำแนะนำกับหน่วยยุทธวิธีในการตั้ง ด้านตรวจ/จุดตรวจ/จุดสกัด เมื่อมีการเคลื่อนไหวหรือตรวจพบ สิ่งบ่งชี้เหตุที่สำคัญของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง

3.2.4 บูรณาการข้อมูลด้านข่าวกรองทางเทคนิคและข่าวกรองบุคคล เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างครอบคลุม สนับสนุนงานแก้ไขปัญห จขต. ได้ในทุกมิติ

3.2.5 งานข่าวสนับสนุนการพูดคุยเพื่อสันติสุข และงานเสริมสร้างความเข้าใจกับองค์กรภาคประชาสังคม (CSOs) และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ให้ ชกท.สน.จขต. เป็นหน่วยปฏิบัติหลักในการดำเนินการต่อเป้าหมายที่ได้รับการแบ่งมอบจากศูนย์สันติวิธี โดยให้รวบรวมข้อมูลเป้าหมาย ภาพถ่าย ประวัติบุคคลและพฤติกรรมให้ครอบคลุมทุกระดับ

3.2.6 บูรณาการและเพิ่มประสิทธิภาพระบบการเฝ้าตรวจ

3.2.7 การจัดเตรียมสนามรบด้านการข่าว (IPB) ด้วยการรวบรวมข้อมูลข่าวสารและข่าวกรอง ประเมินสถานการณ์ด้านการข่าวและจัดทำข้อมูลการเตรียมสนามรบด้านการข่าว (IPB : Intelligence Preparation of the Battlefield) เพื่อเป็นตัวชี้เป้าหมายในการปฏิบัติงานแต่ละพื้นที่ถึงระดับหมู่บ้านและแบ่งมอบความรับผิดชอบของ ผบ.หน่วย ให้ชัดเจน รวมทั้งให้มีการรายงานการปรับปรุง IPB อย่างต่อเนื่อง

3.2.8 การพัฒนาระบบการรวบรวมข่าวสารข่าวงานการข่าวของ กอ.รมน.จังหวัด ศปก.อ. และแหล่งข่าวภาคประชาชน โดยกำหนดให้ กอ.รมน.จังหวัด และ ศปก.อ.

ขยายข่ายงานรวบรวมข่าวสาร เพื่อประสานงาน รายงานข่าวสาร/เหตุการณ์ รวมถึงการแจ้งเตือน และให้พัฒนาการรวบรวม/การรายงานข่าวสารผ่านระบบสารสนเทศข่าวกรองของ สขว.กอ.รมน. ภาค 4 สน. ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นต่อไป

3.2.9 การพัฒนาขีดความสามารถในการรวบรวมข่าวสารของ แหล่งข่าวทหารพราน ดำเนินการพัฒนาขีดความสามารถให้กับแหล่งข่าวทหารพรานให้สามารถ ปฏิบัติงานข่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม ตามแผนงาน/แนวทางที่ได้กำหนดไว้ เพื่อเป็นไป ตามนโยบายและการสั่งการของผู้บังคับบัญชา

3.2.10 ปรับปรุงทำเนียบกำลังรบ ให้มีความทันสมัยตลอดเวลา โดย เน้นการพิสูจน์ทราบกลุ่ม ผกร. รุ่นใหม่ที่ไม่ปรากฏชื่อใน ทกร. มาก่อน และไม่มีชื่อในฐานข้อมูล

3.2.11 การประเมินผล จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้าน การข่าว ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เป็นประจำทุกเดือน

3.3.3 ยุทธการ

3.3.3.1 แนวทางการใช้กำลัง จะแบ่งกำลังออกเป็น 3 ส่วน คือส่วนที่ 1 ดำเนินการโดยตรงต่อกองกำลัง ติดอาวุธ 2) ส่วนที่ 2 ดำเนินการควบคุมพื้นที่สลายโครงสร้าง หมู่บ้านจัดตั้งในพื้นที่เสริมสร้างความมั่นคง (ระดับ 1) และพื้นที่เร่งรัดการพัฒนา (ระดับ 2) รวมทั้ง การเฝ้าระวังสถานการณ์และทำงานด้านการเมือง ได้แก่ ฉก.หมายเลข/ฉก.ทพ., ฉก.สันติสุข และ ศูนย์สันติวิธี ส่วนที่ 3 เป็นกำลังปฏิบัติการกิจเชิงรับในการ รปภ.บุคคลสถานที่เส้นทางและ สิ่งสาธารณูปโภค

3.3.3.2 ปฏิบัติงานตามกลุ่มภารกิจงานรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน โดยมีเจตนาที่เน้นการปฏิบัติงานเชิงรุกในทุกมิติ เพื่อเป็นการขยายผลความสำเร็จ ต่อจากปี 2559 ให้ครอบคลุมทุกเป้าหมาย ตั้งแต่เป้าหมายที่เป็นแหล่งบ่มเพาะ (ต้นน้ำ) พื้นที่อิทธิพล ของผู้ก่อเหตุรุนแรง (กลางน้ำ) และพื้นที่ป่าภูเขาที่เป็นพื้นที่พักพิงหลบซ่อน ช่องสุ่มกำลังและเตรียม กำลัง (ปลายน้ำ) โดยการบูรณาการกำลังที่จัดเตรียมไว้ เป็นกำลังเชิงรุก ทั้งทหารหลัก ทหารพราน และตำรวจ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

การปฏิบัติงานตามภารกิจการรักษาความปลอดภัยฯ นี้ มี กรอบแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญ คือ

การปฏิบัติเชิงรุก

1. การปิดล้อม/ตรวจค้น/จับกุม และเปิดแผนยุทธการ ให้ ใช้กำลังเชิงรุกของ ฉก.จังหวัด/ฉก.นย.ทร. ร่วมกับ ชป.รพศ.ฉก.สันติสุข ร้อย.ทพ.เชิงรุก นพพ.ร่วมประจำจังหวัด และ นพพ.ช่วยส่วนรวม เสริมด้วยกำลังของ ชป.ภัยแทรกซ้อน เข้าดำเนินการ

2. การทำเส้นทางให้ปลอดภัย ด้วยการพัฒนาการจัดเตรียม สนามรบด้านการข่าว (IPB) ของสภาวะแวดล้อมของเส้นทาง การเคลื่อนย้ายบนถนนด้วยยานยนต์ จำนวนมาก ต้องคุ้มครองถนนจนมั่นใจ 100 % ในทุกจุด ที่วิเคราะห์ว่าเป็นจุดเสี่ยงจุดอันตราย ปรับรูปแบบยุทธวิธีในการเคลื่อนย้ายและต้องใช้กำลังคุ้มครอง เช่น พื้นที่ล่อแหลมพื้นที่เสี่ยง/จุดเสี่ยง ท่อลอดและคอสะพาน เป็นต้น

3. การติดตามจับกุมเป้าหมายบุคคลหรือ เชื้อตัว จะต้อง มีพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมปฏิบัติด้วยทุกครั้ง เพื่อผลต่อการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรม และสามารถที่จะดำเนินการพิจารณาลงโทษตามความผิดในชั้นศาลได้ ต้องมั่นใจว่ามีความแม่นยำและบูรณาการ 4 ฝ่าย ในการปฏิบัติและภายหลังจากการปฏิบัติแล้ว อก.ประจำพื้นที่ จะต้องเข้าดำเนินการเมืองทันที โดยใช้กลไก ศปก.อ. ในการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ ผู้นำทางศาสนา ตลอดจนญาติพี่น้องและประชาชนในพื้นที่ ให้ทราบข้อเท็จจริงว่า บุคคลที่ถูกจับกุม มีความผิดอะไร มีหมายจับ ป.วิฯ อาญาอย่างไร เพื่อไม่ให้กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงนำไปปฏิบัติการข่าวสาร ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เสียผลของงานการเมือง

การปฏิบัติเชิงรับ

1. อก.จังหวัด/อก.นย.ทร. โดย อก.หมายเลข/อก.ทพ. ที่รับผิดชอบพื้นที่ (Area Type) ให้บูรณาการการใช้กำลังพลเรือน ตำรวจ ทหารและกำลังประชาชนทุกประเภท ที่มาขึ้นควบคุมทางยุทธการให้ได้ เพื่อควบคุมพื้นที่รับผิดชอบ ไม่ให้กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงก่อเหตุได้

2. เพิ่มศักยภาพและขับเคลื่อนกำลังประชาชนให้มีความเข้มแข็ง ได้แก่ ชคต.ชคบ.ชรบ.อรบ.ทสปช.อปพร. และกำลังประชาชนทุกประเภทเพื่อนำมาใช้ปฏิบัติการกิจเชิงรับ ทั้งการรักษาความปลอดภัยเป้าหมายอ่อนแอ (ครูพระชุมชน ไทยพุทธ) ระบบสาธารณูปโภคสถานที่ราชการคุ้มครองเส้นทางและรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ชุมชนของตนเองให้มากที่สุด โดยใช้กลยุทธ์กำลังทหารหลัก/ทหารพราน ปรับไปสู่การปฏิบัติ ในลักษณะของหน่วยเคลื่อนที่เร็วและเป็นพิสัย/ครุฝึก ด้วยการแนะนำยุทธวิธี จัดทำและซักซ้อมแผนเผชิญเหตุ และเป็นกำลังเสริมปฏิบัติการกิจเชิงรับในพื้นที่ล่อแหลม, พื้นที่เสี่ยงและจุดเสี่ยง ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้กำลังประชาชนได้ดูแลพื้นที่มากขึ้น โดยกำหนดให้ ผบ.ร้อย.ร. และ ผบ.ร้อย.ทพ. ที่รับผิดชอบพื้นที่โดยตรง ต้องเข้าไปเป็นพิสัยในการปฏิบัติการกิจให้กับ ชคต. ชคบ. ชรบ. อรบ. ทสปช. อปพร. และกำลังประชาชนทุกประเภท

3. ผบ.อก.หมายเลข ผบ.อก.ทพ.ผบ.ร้อย. และ ผบ.มว. ที่ปฏิบัติงานในการควบคุมพื้นที่ ต้องรู้ผู้ก่อเหตุรุนแรง เป็นใคร บ้านอยู่ที่ไหน หลักนิยมและยุทธวิธี รวมถึงคดีย้อนแย้ง การปฏิบัติของผู้ก่อเหตุรุนแรง หน่วยทหาร ตำรวจและฝ่ายปกครองในทุกระดับ จะต้องจัดให้มีการศึกษาเรียนรู้หลักนิยมและยุทธวิธีการก่อเหตุของผู้ก่อเหตุรุนแรง ทั้งนี้หัวใจสำคัญคือ เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องเข้าใจ ไม่ทำตนและหน่วยตกเป็นเป้าหมายให้ผู้ก่อเหตุรุนแรงก่อเหตุได้ ในขณะเดียวกันต้องคดีย้อนแย้งยุทธวิธีของผู้ก่อเหตุรุนแรงให้ได้ สามารถหลอกล่อให้ผู้ก่อเหตุรุนแรงติดกับทางยุทธวิธีของฝ่ายเราและถูกจับกุมได้

4. ให้เน้นการลาดตระเวนเป็นตาข่ายใยแมงมุม อก.ประจำพื้นที่ ต้องจัดชุดปฏิบัติการขนาดเล็ก (6 คน) ออกจรยุทธ์ ครั้งละ 2 - 3 วัน รอนแรม ลาดตระเวน ชุ่มเฝ้าตรวจ ลวงทางยุทธวิธี เยี่ยมบ้านผู้ก่อเหตุรุนแรงและร้านน้ำชาในพื้นที่ เป็นตาข่ายใยแมงมุมเต็มพื้นที่ เพื่อเสริมมาตรการควบคุมพื้นที่อีกชั้นหนึ่ง ลักษณะการ ลว. ควบคุมพื้นที่ เต็มพื้นที่เป็นใยแมงมุม โดยให้กองร้อย อก.หมายเลข/อก.ทพ. จัดชุด ลว.ขนาดเล็ก 6 คน จากฐานปฏิบัติการระดับ มว.ๆ ละ 1 ชุด รวม 3 ชุด ออก ลว. เฝ้าตรวจพื้นที่จากฐานปฏิบัติการ มว.ที่ 1 ไปฐาน

ปฏิบัติการ มว.ที่ 2 และ มว.ที่ 3 แทนที่และหมุนเวียนกันไปอย่างต่อเนื่อง สำหรับ ร้อย.ทพ. ให้ดำเนินการเป็นชุดปฏิบัติการ โดยใช้เวลาชุดละ 2 - 3 วัน และให้ปฏิบัติการกิจที่สำคัญในระหว่าง การ ลว. ได้แก่ ลว. และซ้อมเฝ้าตรวจ ลวงทางยุทธวิธี พบปะเยี่ยมเยียนประชาชนตามร้านน้ำชาร้านค้า ในหมู่บ้านเยี่ยมเยียนครอบครัวของผู้ก่อเหตุรุนแรง ที่มีหมาย พ.ร.ก.ฯ และ ป.วิฯ อาญาเยี่ยมให้ กำลังใจและเข้าเวรยาม ร่วมกับ ชคต. และ ชรบ. ในเวลากลางคืน ทั้งนี้ ชุด ลว. ห้ามเดินบนถนนโดย เต็ดขาด ให้ใช้การเดินข้างทางและในภูมิประเทศ สำหรับ การพักค้างแรมให้ใช้ฐานปฏิบัติการ มว. ใน ลักษณะแทนที่กัน

5. ใช้ชุดการเมืองของหน่วยระดับกองร้อย เข้าดำเนินงาน การเมืองต่อประชาชนที่มีทัศนคติเป็นลบต่อรัฐ ตามฐานข้อมูลโครงการประชารัฐร่วมใจ สร้างอำเภอ สันติสุข และพื้นที่หมู่บ้านเสริมสร้างความมั่นคง (ระดับ 1) ให้ได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อครองใจประชาชน

การฝึกอบรม

1. จัดให้มีการฝึกทบทวนกำลังพลทุกระดับเรื่องการใช้หลัก สงคราม 10 ประการ, หลักพื้นฐานการปฏิบัติการทางทหาร (BACK TO BASIC) หลักการประมาณ สถานการณ์ METT – TP หลักนิยมยุทธวิธี RKKหลักการเตรียมสนามรบด้านการข่าว (IPB) เทคนิคการลวง การแทรกซึมและหลักการ ทำถนนให้ปลอดภัย ทั้งนี้ต้องกดดันให้มีการทบทวนหลัง การปฏิบัติ (AAR) งานด้านยุทธวิธีทุกครั้งที่มีการปฏิบัติการกิจ

2. จัดให้มีการฝึกทบทวนของหน่วยปฏิบัติการพิเศษร่วม ทหาร ตำรวจ และการบริหารพื้นที่เกิดเหตุ

3. จัดการฝึกทบทวนให้กับ ชคต.ชคบ.ชรบ.อรบ.ทสปช.อป พร. โดย ฉก.จังหวัด/ฉก.นย.ทร. สนับสนุนกำลังพลเป็นชุดครูฝึกให้กับ จังหวัด/กอ.รมน.จังหวัด และ บูรณาการแผนการฝึกร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยใช้งบประมาณประจำปี 2560 ของ มท. กอ.รมน.ภาค 4 สน.ศอ.บต.จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ.เทศบาลและอบต.) หัวข้อการฝึกให้เน้นเรื่องที่ต้องนำไปปฏิบัติงานจริงการป้องกันตนเองและการระวังป้องกันฐาน ปฏิบัติการ

4. การส่งกำลังบำรุง

4.1 เร่งรัดดำเนินการซ่อมบำรุงยุทโธปกรณ์พิเศษ โดยเฉพาะยานพาหนะของ กกล.ทบ. ที่ชำรุดจากการปฏิบัติการกิจ เพื่อให้ยุทโธปกรณ์มีความพร้อมสำหรับสนับสนุนการปฏิบัติ การกิจของหน่วยอย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 เร่งรัดการจำหน่ายยุทโธปกรณ์พิเศษ โดยเฉพาะยานพาหนะที่เกิดจากการ กระทำของผู้ก่อเหตุรุนแรง ซึ่งอยู่ในสภาพซ่อมไม่คุ้มค่า

4.3 พัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านส่งกำลังบำรุง โดยจัดการฝึกอบรมให้ความรู้ และปฐมนิเทศกำลังพลที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการส่งกำลังบำรุงให้มีความรู้ความเข้าใจในคำสั่งกฎระเบียบ ข้อบังคับและนโยบายด้านการส่งกำลังบำรุงที่สำคัญ เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการส่งกำลังบำรุงมี ประสิทธิภาพ

4.4 ควบคุมยุทโธปกรณ์ ทั้งทางด้านการส่งกำลังและการควบคุมทางบัญชี โดยให้ นำระบบโปรแกรมส่งกำลังบำรุงอัตโนมัติมาใช้ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถจัดทำฐานข้อมูลสถานภาพ

ยุทธศาสตร์และชิ้นส่วนซ่อมให้ครบถ้วน สมบูรณ์ ทันสมัยและเชื่อถือได้ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการสนับสนุนด้านการส่งกำลังบำรุงต่อไป

5. การปฏิบัติการข่าวสารและการประชาสัมพันธ์

5.1 เน้นงานประชาสัมพันธ์เชิงรุก นำเสนอเรื่องราวดีๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ออกสู่คนพื้นที่และต่างประเทศ เพื่อสร้างการรับรู้ และเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นจริง

5.2 เน้นการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลด้านการปฏิบัติการข่าวสารและโฆษกชาวบ้าน

5.3 บูรณาการหน่วยงานทุกภาคส่วนในการปฏิบัติการข่าวสาร โดยแสวงความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ภาคเอกชน เน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพื่อช่วยปฏิบัติการข่าวสารสร้างความเข้าใจในพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจนและรวดเร็ว เพื่อดึงมวลชนให้มาเป็นฝ่ายเรา

5.4 เน้นให้มวลชนที่ได้จัดตั้งไว้แล้ว เช่น โฆษกชาวบ้านนักจัดรายการสถานีวิทยุ สื่อมวลชนกลุ่มสื่อเครือข่ายกลุ่มเยียวยาพยาบาลรักบ้านเกิดและองค์กรภาคประชาสังคมช่วยในการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ กับประชาชนในพื้นที่ให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกัน

5.5 เน้นขยายเครือข่ายโฆษกชาวบ้านและนักจัดรายการสถานีวิทยุ เพื่อเป็นเครื่องมือของหน่วยในพื้นที่ในการประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ และรับทราบปัญหาความเดือดร้อนหรือความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในระดับชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือการช่วยเหลือที่ตรงกับความต้องการของประชาชน

5.6 ทุกหน่วยต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการข่าวสารเป็นงานของกำลังพลทุกคน โดยเฉพาะหน่วยหรือบุคคลที่ต้องเข้าไปสัมผัสกับประชาชนโดยตรง ดังนั้น ผบ.หน่วย ต้องให้ความสำคัญและพัฒนาองค์ความรู้ด้านปฏิบัติการข่าวสารให้กับกำลังพล เพื่อให้มีศักยภาพมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดส่วนงานและมอบความรับผิดชอบให้กับเจ้าหน้าที่อย่างชัดเจน

5.7 การดำเนินรายการทางสถานีวิทยุโทรทัศน์หรือการจัดกิจกรรมเวทีเสวนาต่างๆ ผู้จัดหรือผู้ดำเนินรายการควรเชิญ ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชนหรือผู้นำทางจิตวิญญาณที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเชื่อถือและศรัทธามาร่วมกิจกรรมหรือดำเนินรายการด้วย เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นและศรัทธา

5.8 การปฏิบัติการข่าวสารให้สื่อออกไปหลากหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษามลายูท้องถิ่นภาษามลายูกลางและภาษาอาหรับ เพื่อสร้างความรับรู้สู่กลุ่มเป้าหมายให้มากยิ่งขึ้น โดยเน้นภาษามลายูท้องถิ่นที่ประชาชนในโซอยู่ เพื่อสร้างการรับรู้ที่ตรงและกระทบกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่

5.9 ให้ทำการด้อยค่าและลดความน่าเชื่อถือของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วมตลอดจนคนร้ายที่ก่อเหตุสร้างสถานการณ์ใช้ความรุนแรง ทำลายชีวิต ทรัพย์สินและสร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนผู้บริสุทธิ์ โดยเร่งด่วนทันที

5.10 ลดความน่าเชื่อถือและทำลายความพยายามขององค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีพฤติกรรมสนับสนุนกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วม เชิญชวนหรือ

กระตุ้นให้องค์กรต่างๆ และภาคประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำที่รุนแรงของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงออกมาแสดงความไม่เห็นด้วยกับการกระทำขององค์กรดังกล่าว

5.11 ดำเนินการปฏิบัติการข่าวสาร เพื่อสนับสนุนกระบวนการพูดคุยสันติสุข

5.12 ขับเคลื่อนหน่วยงานอื่นๆ เช่น ฝ่ายปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีองค์ความรู้ด้านการปฏิบัติการข่าวสาร สามารถเข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือในการปฏิบัติการข่าวสารต่อกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่รับผิดชอบ

5.13 ผบ.หน่วย ต้องริเริ่มในการปฏิบัติการข่าวสาร เพื่อชิงความได้เปรียบในการสร้างความเข้าใจก่อนที่กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วม จะนำไปบิดเบือนความจริงใส่ร้ายเจ้าหน้าที่ ปลุกระดมให้ประชาชนเกลียดชังเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น การเชิญประชุมร่วม 3 ฝ่าย กับผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบ องค์กร ภาคประชาสังคม และสื่อมวลชน เพื่อให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวนำไปสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่และสาธารณชนทั่วไป

5.14 วิเคราะห์การปฏิบัติการข่าวสารของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วม และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติการข่าวสารสร้างความเข้าใจหรือตอบโต้ได้อย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

5.15 ดำเนินการปฏิบัติการข่าวสารในเครือข่ายคอมพิวเตอร์และสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อสร้างการรับรู้และเกิดสมดุลในการรับทราบข่าวสารของผู้เข้าใช้เครือข่าย ตลอดจนให้มีการปรับปรุงพัฒนาเว็บไซต์และเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้ทันสมัย เพื่อเชื่อมโยงและขยายเครือข่ายให้เพิ่มมากขึ้น

5.16 ติดตามความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วมในเครือข่ายคอมพิวเตอร์และสื่อสังคมออนไลน์อยู่เสมอ ดำเนินการตอบโต้หรือสร้างความเข้าใจในเครือข่าย ตลอดจนติดตามผู้กระทำผิด พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ เพื่อส่งดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงมีความรุนแรงและความไม่สงบเกิดขึ้นอยู่ โดยมีสาเหตุจาก คือ ชาตินิยม ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ รวมทั้ง ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองมากขึ้นกว่าในอดีต และต้องการความเข้าใจและการยอมรับบนพื้นฐานของความ เป็นอัตลักษณ์จากประชาชนไทยทั่วประเทศ กลุ่มที่มีอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐไทยได้นำความแตกต่างดังกล่าวมาเป็นเงื่อนไขขยายผล และต่อสู้ด้วยการใช้ความรุนแรง ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะปัญหาออกได้ เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะการแบ่งแยกดินแดน เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจาก ทั้งในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมการศึกษา การเมืองการปกครองภายในและปัญหาที่เกิดจากการสูญเสียอำนาจในการปกครองของกลุ่มผู้ปกครองในอดีตและการปลูกฝังบ่มเพาะ ถ่ายทอดแนวความคิดดังกล่าวนี้จากรุ่นสู่รุ่น ผ่านทางโครงข่ายครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด รวมทั้งระบบการศึกษาตั้งแต่ โรงเรียนตาดีกา ปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยอาศัยเครื่องมือทุกประเภท เช่น โต๊ะครู อิหม่าม วรรณกรรมพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก นิทาน/เรื่องเล่าในพื้นที่ เป็นต้น

2. ลักษณะภัยแทรกซ้อน เป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับเงินทุน หมุนเวียนที่ใช้ในการเคลื่อนไหว และการก่อเหตุของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง ตลอดจนเป็นเครื่องมือเพื่อใช้สร้างแรงจูงใจ หรือโน้มน้าวชักจูงเยาวชนให้เข้าร่วมกับกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง นอกจากนี้ ยังเป็นสาเหตุของคดีอาชญากรรมหลาย ๆ คดี ในพื้นที่ซึ่งล้วนแต่เป็นการซ้ำเติมให้สภาพปัญหาให้มีความซับซ้อน และเกิดภาพความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ได้แก่ ยาเสพติด น้ำมันหลีกเลียงภาษา ผู้มีอิทธิพล และธุรกิจผิดกฎหมาย

สถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังสามารถแบ่งออกได้ 3 ระดับ คือ

1. ระดับบุคคล เกิดจากกลุ่มที่มีอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ และการสร้างเงื่อนไขของเจ้าหน้าที่รัฐบางคน ใช้ความรุนแรงอันมีเหตุจากความแค้นและความเกลียดชัง

2. ระดับโครงสร้าง คือ โครงสร้างการปกครองและการบริหารราชการ ถึงแม้จะมีการกระจายอำนาจแล้วก็ตาม แต่ประชาชนบางส่วนยังรู้สึกไม่สามารถสนองตอบกับความต้องการได้ ยังรู้สึกว่า ไม่ได้รับความเป็นธรรม การถูกเลือกปฏิบัติ และการขาดอำนาจในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง

3. ระดับวัฒนธรรม ประชาชนไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่บางส่วน รู้สึกแปลกแยก ไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย โดยเห็นว่าการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐบางคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ

หวาดระแวง และมีอคติ ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิต และเป็นเงื่อนไขสำคัญที่กลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐหยิบยกมาใช้เป็นข้ออ้าง เพื่อสร้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงในการต่อสู้เพื่อเป้าหมายของตน

ข้อเสนอแนะ

การปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดน จะต้องใช้การบูรณาการร่วมกันทุกภาคอย่างเข้มแข็งและอดทน ดำรงความมุ่งหมายที่จะเอาชนะต่อแนวความคิดที่ฝ่ายตรงข้ามที่ต้องการการสนับสนุนจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การสนับสนุนจากประชาคมมุสลิมในอาเซียน และการสนับสนุนจากประชาคมมุสลิมโลก โดยการดำเนินการด้านการเมือง ตั้งแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องรักษาขวัญและอุดมการณ์แห่งรัฐมากกว่าเรื่องความต้องการส่วนตัว ไม่กระทำผิดกฎหมาย ไม่สร้างเงื่อนไขข้อพิพาทขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่ ไม่เรียกรับผลประโยชน์หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนให้เป็นที่พึงศรัทธา ให้ความร่วมมือขณะจิตใจนำไปสู่การชนะความคิด การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ในขณะที่เดียวกันจะต้องกระตุ้นให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบให้สนับสนุนนโยบายของ กอ.รมน.ภาค 4 สน. เช่น โครงการพาคนกลับบ้าน การเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความเห็นต่างแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน การฟื้นฟูและส่งเสริมวิถีชีวิตตามหลักคุณธรรมบนพื้นฐานการเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ด้านสังคมและวัฒนธรรมจะต้องปรับโครงสร้างทางสังคมให้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมสนับสนุนองค์กรภาคประชาสังคมและภาคประชาชน ด้วยการดำเนินภายใต้สื่อทุกประเภทในหลากหลายภาษา การด้อยค่าและลดความน่าเชื่อถือของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วม องค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีพฤติกรรมสนับสนุนกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วม ด้านการทหารกำลังพลทุกนายต้องเคร่งครัดและจริงจังตามกรอบทิศทางของหน่วย ด้วยการปฏิบัติงานข่าวกรองเชิงรุก และนำไปสู่การปฏิบัติทางยุทธวิธี การบูรณาการด้านการซักถามให้บูรณาการอย่างเบ็ดเสร็จสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการรายงานและการตรวจสอบข่าวสารให้มีความรวดเร็ว สามารถกระจายข่าวสารและข่าวกรองไปยังหน่วยที่เกี่ยวข้องได้อย่างทันเวลา การสนับสนุนการพูดคุยเพื่อสันติสุข และงานเสริมสร้างความเข้าใจกับองค์กรภาคประชาสังคม (Civil Society Organization : CSOs) และองค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Profit Government Organization : NGOs) การบูรณาการและเพิ่มประสิทธิภาพระบบการเฝ้าตรวจ การจัดเตรียมสนามรบด้านการข่าว การพัฒนาระบบการรวบรวมข่าวกับข่าวงานการข่าวของ กอ.รมน.จังหวัด ศปก.อ. และแหล่งข่าวภาคประชาชน การพัฒนาขีดความสามารถในการรวบรวมข่าวสารของแหล่งข่าวทหารพราน การปรับปรุงทำเนียบกำลังรบ และการประเมินผล งานยุทธการนั้นเน้นทั้งการปฏิบัติเชิงรุก เช่น การปิดล้อม/ตรวจค้น/จับกุม และเปิดแผนยุทธการ เป็นต้น และการปฏิบัติเชิงรับ เช่น การบูรณาการการใช้กำลังพลเรือน ตำรวจ ทหาร และกำลังประชาชนทุกประเภท ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพและขับเคลื่อนกำลังประชาชนให้มีความเข้มแข็ง เป็นต้น งานด้านส่งกำลังบำรุงจะต้องเร่งรัดดำเนินการซ่อมบำรุงยุทโธปกรณ์พิเศษการจำหน่ายยุทโธปกรณ์พิเศษ การพัฒนาบุคลากร และการควบคุมยุทธโธปกรณ์ ส่วนด้านการปฏิบัติการข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ จะต้องเน้นงาน

ประชาสัมพันธ์เชิงรุก การบูรณาการหน่วยงานการปฏิบัติการข่าวสาร การใช้งานมวลชนจัดตั้ง การขยายเครือข่ายโฆษกชาวบ้านและนักจัดรายการสถานีวิทยุ การดำเนินรายการทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ หรือการจัดกิจกรรมเวทีเสวนาต่างๆ การปฏิบัติการข่าวสารในหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษภาษา มลายูท้องถิ่นภาษามลายูกลางและภาษาอาหรับ เพื่อสร้างความรับรู้สู่กลุ่มเป้าหมายให้มากยิ่งขึ้น โดย เน้นภาษามลายูท้องถิ่น การวิเคราะห์การปฏิบัติการข่าวสารของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วม และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนการติดตามความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วม ในเครือข่ายคอมพิวเตอร์และสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

แนวทางการแก้ไขปัญหา จชต. จะต้องยึดถือหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลัก ปรัชญาสำคัญ และยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ที่จะนำไปสู่การลดปัญหาความ ชัดแย้งได้ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความมั่นคงการบูรณาการด้านการข่าว การบูรณาการแผนงานโครงการ การปฏิบัติการข่าวสาร และการบูรณาการงานด้านมวลชน กับส่วนราชการทุกภาคส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมการมี ระบบงานด้านการข่าวที่มีคุณภาพการมีระบบการบริหารจัดการ การพัฒนาองค์กร การปฏิบัติงานที่มี ประสิทธิภาพในทุกระดับการปฏิบัติการจิตวิทยา ประชาสัมพันธ์ และการปฏิบัติการข่าวสารเกิด ผลสัมฤทธิ์การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านความมั่นคง การใช้กลไก และระบบการประเมินผลการปฏิบัติที่ชัดเจนและต่อเนื่อง สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ ความสำเร็จและสามารถทำลายความพยายามของขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ได้มากที่สุด

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กรองแก้ว อยู่สุข. **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

กรุณา กุศลาศัย. **มหาดมะ คานธี**. กรุงเทพฯ : สถานเอกอัครราชทูตอินเดียประจำ ประเทศไทย. 2548.

กองทัพบก. **100 ปีโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ต่างกัน, 2537.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. **เข้าใจถิ่นเข้าใจเที่ยวกรุงธนบุรี**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทแปลนพรีนติ้งจำกัด, 2544.

การศาสนา, กรม. กระทรวงวัฒนธรรม. **พระอารามหลวงเล่ม1**. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด, 2546.

กิตติมา ปรีดีติลล. **ทฤษฎีบริหารองค์การ**. พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ : ธนะการพิมพ์, 2542.

กุศล เอี่ยมอรุณ. **เข้าใจธนบุรี**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรุงเทพ, 2542.

คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. **พระบรมราโชวาท**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2530.

โคทม อาริยา. **การใช้สันติวิธีเพื่อแก้ไขความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในสันติวิธีจากมุมมองศาสนา**. นครปฐม : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2548.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. **ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง**. (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

ชะลอ ธรรมศิริ. **การจัดการกับความขัดแย้ง**. กรุงเทพฯ: เรือนแก้ว, 2517.

ไชยสิทธิ์ ต้นตยกุล, พ.อ.. **ยุทธศาสตร์จีนบนเวทีโลก**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์, 2559. หน้า 238

เดือน คำดี. **ศาสนศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.

ถวัลย์ วรเทพ พุฒิพงษ์ และสุรสิทธิ์ รุ่งเรืองศิลป์. **การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งในหน่วยงาน**. เทศภิบาล, 2545.

ทรงวิทย์ แก้วศรี. **เอกลักษณ์ไทย**. อนุสรณ์ในการสถาปนากิจศพอสนุ-แม่ปุย แก้วศรี ณ ฌาปนสถานคุรุสภาวัดสระเกศราชวรมหาวิหาร, วันเสาร์ที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2534. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2534.

ทริยาพรรณ สุภามณี. **ความขัดแย้ง**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.

ทศพิชราชธรรมและหลักพระพุทธศาสนา. **ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์ถวายสมเด็จพระญาณสังวรเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหารในการฉลองพระชนมายุครบ 60 พรรษา** วันที่ 3 ตุลาคม 2516.

- ทิตินา แชมมณี. **การแก้ความขัดแย้ง, ประมวลบทความทางการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองการพิมพ์, 2542.
- เทพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. **พฤติกรรมองค์กร**. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช, 2540.
- ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. **พฤติกรรมบุคคลในองค์กร**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญพัฒน์, 2546.
- ธนู แก้วโอภาส. **ศาสนาโลก**. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, 2542.
- ธวัชชัย สาครินทร์. **กรุงธนบุรี**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทบรรณาธิการพิมพ์จำกัด, 2541.
- ธานีรินทร์ กรัยวิเชียร. **พระมหากษัตริย์ไทยในระบอบประชาธิปไตย**. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2520.
- นักเรียนเก่าอาหรับแห่งประเทศไทย, สมาคม. **พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานฉบับแปล**. นครมาดินะ : ศูนย์กษัตริย์พะฮัดเพื่อการตีพิมพ์อัลกุรอาน, 2542.
- บุญรอด ศรีสมบัติ. **คู่มือก่อการร้าย อัลเคตา**. ยุทธศาสตร์ศึกษา เล่มที่ 3, กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง, 2548.
- บุญยนิธย์ สิมะเสถียร. **กฎจันศาลเจ้าเกียนอันเกง**. ที่ระลึกงานถวายพระกุฐินพระราชทานของ กระทรวงการคลัง, กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการคลัง, 2553.
- ประกอบ โชประการ ประยูทธ สิทธิพันธ์ และสมบูรณ์ คนฉลาด. **พระมหากษัตริย์ไทย**. กรุงเทพมหานคร : รวมการพิมพ์, 2519.
- ประยูรศักดิ์ ชลาชนเดชะ. **มุสลิมในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร : โครงการ หอสมุดกลางอิสลาม, 2539.
- ป่วย อึ้งภากรณ์. **สันติประชาธรรม**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกลดคิมทอง, 2528.
- พระคริสตธรรมประเทศไทย. **พระคริสตธรรมคัมภีร์ : พระคัมภีร์เดิมและพระคัมภีร์ใหม่แปลออก จากภาษาเดิมเป็นภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : หอพระคริสตธรรมประเทศไทย, 2503.
- พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญา นันทภิกขุ). **ประวัติมหาดมคะธานี**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, 2536.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). **ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหธรรมิก, 2555.
- พระปริยัติธาดา (สมนึก จิตเมธ) และธัชชัย ยอดพิชัย. **ที่ระลึกงานถวายพระกุฐินพระราชทาน ของกระทรวงการคลัง**. ณ วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร, กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการคลัง, 2553.
- พินิจ รัตนกุล. **ข้าพเจ้าขอเอาสี่จะเป็นที่พึ่งในรวมบทความทางศาสนา**, รวบรวมจัดพิมพ์โดย อรุณี อินทรสุขศรี, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่าพระจันทร์, 2516.
- พิศาล มูลศาสตร์สาทร. **การเมืองกับความมั่นคง**. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2528.
- พุทธทาสภิกขุ. **สันติภาพของโลก**. สุราษฎร์ธานี : ธรรมทานมูลนิธิ, 2531.
- พิน ดอกบัว. **ศาสนาเปรียบเทียบ**. พิมพ์ครั้งที่ 3, กรุงเทพมหานคร : บริษัทบูรพาสาส์น (1991).2549.

มนต์ ทองซัช. **4 ศาสนาสำคัญของโลกปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนส์โตร์, 2526.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. **การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : บางกอกบล็อก, 2534.

โยฮัน กัลป์ตุง. **พุทธสันติวิธี : ทฤษฎีเชิงโครงสร้าง**. อ่างในสมชัยเย็นสบาย, กรุงเทพมหานคร, 2545.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร :

บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, 2546.

รุ่ง แก้วแดง. **ปฏิวัติการศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 5, กรุงเทพฯ : พิมพ์ศรีรุ่งเรือง, 2541.

วิจิตรวาทการ, หลวง. **ศาสนาสากล เปรียบเทียบศาสนา ลัทธิ และปรัชญาต่างๆ ทั่วโลก**. 5 เล่ม,
พิมพ์ครั้งที่ 2, พระนคร : โรงพิมพ์ ส. ธรรมภักดี. 2498.

วิจิตร ศรีสอาน. **การจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพในสันติศึกษากับการแก้ปัญหาความขัดแย้ง**.

วลัย อารุณี, บรรณาธิการ : กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

วิชัย โสสุวรรณจินดา. **ความลับขององค์การ พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ธรรมนิติ, 2535.

วิทยากร เชียงกุล. **The Soul of Mahatma Gandhi มหาตมะคานธี**. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์สายธาร, 2553.

วิทยา คูวีรัตน์. **วัดฆาตครุสกุญจี**. ในที่ระลึกงานถวายพระกลิ่นพระราชทานของกระทรวงการคลัง

กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการคลัง, 2553 .

วีระ ไทยกล้า, พลอากาศเอก. **วินัยประชากร**. อ้างถึงใน จิตวิทยาความมั่นคง, สมาคมจิตวิทยาแห่ง
ประเทศไทย. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526.

วุฒิชัย อ่องนาวา. **ปรัชญาศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ปิติพานิช, 2551.

ศิริพร ไตรภวานนท์. **กฎหมายสำคัญใน จชต.**. สำนักงานสภาผู้แทนราษฎร, กลุ่มงานพัฒนา
ทรัพยากรสารสนเทศ, 2558.

ศุภชัย พานิชภักดิ์. **บทบาทของธนาคารต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ**. อ้างถึงใน จิตวิทยาความมั่นคง,
สมาคมนักจิตวิทยาความมั่นคงแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526.

สมภารพรมทา. **มนุษย์กับศาสนา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สยาม, 2546.

สายหยุด เกิดผล, พลเอก. **ภัยจากบ่อนการทำลายความมั่นคงของชาติ**. กรุงเทพฯ : ยุทธนาการพิมพ์,
2512.

สารานุกรม **Britannica Concise Encyclopedia ภาษาไทย**. เล่ม 2, กรุงเทพมหานคร :
มีเดียแม็กเน็ตและมีเดียเอกซ์เพอร์ทีสอินเตอร์เนชันแนล (ประเทศไทย), 2551.

สุจิต บุญบงการ. **การพัฒนาเพื่อความมั่นคง**. ใน จิตวิทยาความมั่นคง, สมาคมจิตวิทยาความมั่นคง
แห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526.

สุรินทร์ หิรัญบุรณะ. **ฝ่าลัทธิการก่อการร้าย : มหันตภัยของมนุษยชาติ**. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มติชน, 2547

เสถียร โกเศศ. **ศาสนาเปรียบเทียบ**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2502.

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. **ความขัดแย้ง:การบริหารเพื่อสร้างสรรค์**. กรุงเทพมหานคร : ตะเกียง, 2540.

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. **ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับความร่วมมือของประชาชนในการบริหารการศึกษา**. ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา (หน่วยที่ 3) ,นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.

หัจยี ประยูร วทานยกุล และสุพจน์ ตำนตระกูล. **สู่สันติภาพถาวรผ่านพุทธคริสต์และอิสลามถึงมาร์ซิสม์และเลนินนิสม์**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทตฤตาพับลิเคชั่น, 2548.

หาญ พงศ์สิฏานนท์. **9 ปีใน กอ.รมน.**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ, 2518.

อภิชาติ ธีรธำรง, พลโท. **ความมั่นคงของชาติ**. ในจิตวิทยาความมั่นคง, สมาคมจิตวิทยาความมั่นคงแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526.

อรุณ รักธรรม. **ทฤษฎีบริหารองค์การสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2546.

อารี เพชรสุด. **มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน**. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2530.

อุกฤษฏ์ ปัทมานันท์ และสุชาติ บำรุงสุข. **ไทยในระบบอาเซียนใหม่ปี ค.ศ.2020 : ศึกษาการรวมกลุ่มอาเซียนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางการเมือง**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. **การบริหารและการปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ, 2538.

วารสารและหนังสือพิมพ์

เกษียร เตชะพีระ. “**ขึ้นใหม่ของสงครามทรัพยากร: ใช้การก่อการร้ายทำลายการเมืองภาคประชาชน (1)**”. **มติชนรายวัน**. 24 มิถุนายน 2548.

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. “**การวิจัยสันติภาพ: ข้อพิจารณาเชิงวิพากษ์**”. **วารสารวิจัย**. ปีที่ 10 ฉบับที่ 2, ก.ค.-ธ.ค. 2528.

ท. กล้วยไม้ ณ อยุธยา และกมล ฉายาวัดนะ. “**เรื่องเก่าและของดีแห่งธนบุรี/ชอกแซกธนบุรี**”. **อนุสารอ.ส.ท.** ปีที่ 8 ฉบับที่ 5, ธันวาคม 2510.

ประเวศ วะสี. “**สามเหลี่ยมดับไฟใต้**”. **มติชนรายวัน**. 22 สิงหาคม 2548.

สุทธิมาตร จันทรแดง. “**สรุปสาระสำคัญพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551**”. คอลัมน์แนะนำกฎหมายใหม่และกฎหมายที่น่าสนใจ, **วารสารจลนิต** ปีที่ 6 ฉบับที่ 4, ก.ค. – ส.ค. 2552.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

ชรัติ อุ่มสัมฤทธิ์, พันเอก. “**การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของกองทัพเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ**”. วิทยานิพนธ์, ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

ณรงค์ กังน้อย. “**ยุทธวิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี**”. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันราชภัฏนครปฐม, 2545.

- ทรงวิทย์ แก้วศรี. “การศึกษาวิเคราะห์ยุทธวิธีในการประกาศศาสนาของพระพุทธเจ้า”. วิทยานิพนธ์
พุทธศาสนาคุณูปการบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
2551.
- ธนาภรณ์ ไกล่ซัด และคณะ. “วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนกุฎีจีน (ซอยวัดช่างตาครู้ส)
เขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร”. รายงานวิจัยคณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา, 2554.
- ธรรมรงค์ สิงห์อยู่เจริญ. “ความร่วมมือทางการเมืองของอาเซียนในยุคระหว่างและหลังสงครามเย็น”.
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- ธวัช เกษร์อังกูร. “การก่อการร้ายสากลกับความมั่นคงของชาติ” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร, 2535.
- ธีรภัทร แก้วจันทน์. “ความร่วมมือของเกษตรกรต่อการดำเนินการจัดรูปที่ดินในรูปแบบประชาของ
จังหวัดสิงห์บุรี”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารและ
นโยบายสวัสดิการสังคม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2543.
- นคร อธิษฐาน. “การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายทางทะเล ในอ่าวไทย”.
เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2545.
- ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ. “การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไทย”. รายงานการวิจัย
ทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน. ม.ป.ท., 2537.
- เผด็จศักดิ์ จารยะพันธ์ และคณะ. “ผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล”. รายงานการวิจัย, สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2550.
- พรทิศา รัชชัย. “การเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการในชั้นเรียนของครูโรงเรียนสตรีศึกษา
ที่แพร่และเขตกองเรือยุทธการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา
เอกชนสู่ประชาคมอาเซียน”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา, 2555.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตี บุนยากร). “รูปแบบการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี : ศึกษา
วิเคราะห์กรณีลุ่มน้ำแม่ตาซ่าง จ. เชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสนศึกษาบัณฑิต,
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2547.
- พัทธยา เนตรธรรานนท์. “การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและเจ้าอาวาสที่มี 200 ต่อ
ความร่วมมือในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับวัด : กรณีศึกษาโรงเรียน
ประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่ใช้พื้นที่ของวัด”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร
มหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2540.
- พันธุ์สุรย์ ลดาวัลย์ และคณะ, “ผลกระทบของโครงการพัฒนาทางสังคมที่มีต่อสตรีและเด็กชาวเขา”.
รายงานการวิจัย, การศึกษาเชิงสังคมวิทยาและวัฒนธรรม, คณะสังคมศาสตร์.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2528.

- พิเชษฐ ทองศรีนุ่น. “ไทยมุสลิมกับความมั่นคงแห่งชาติ : กรณีศึกษา ชาวไทยมุสลิมในอำเภอ รามัน จังหวัดยะลา”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2536.
- รัชณี กัลป์ยานคุณาวุฒิ. “การวิจัยสำรวจเอกสารการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ระหว่าง พ.ศ.2521-2532)”. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักวิจัยและพัฒนา, 2535.
- วันเพ็ญ ศรีแก้ว. “การพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัด เชียงใหม่”. การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.
- วิทยา คูวิรัตน์. “การศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการบริหารโรงเรียนคาทอลิกอัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- วิโรจ นาคชาติ. “หลักการปฏิบัติต่อผู้นับถือศาสนาอื่นตามคำสอนของพระพุทธศาสนาและศาสนา อิสลาม”. วิทยานิพนธ์มนุษยศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2553.
- วีระพงษ์ แสนโกชน. “ศึกษาวิธีการแก้ไขความขัดแย้ง ตามแบบของโรมันสคิลแมนน์ของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ศุภกร บุรณดิลก. “วัตถุประสงค์เฉพาะใน 10ปีข้างหน้า ในการให้เส้นทางลำเลียงขนส่งทางทะเลที่ สำคัญของไทยสามารถใช้ประโยชน์ได้ตลอดเวลา” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัย ป้องกันราชอาณาจักร, 2547.
- สุพจน์ เจริญรัตนกุล. “การประกอบธุรกิจที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงตามแนวชายแดน เขตอำเภอ เชียงแสน จังหวัดเชียงราย”. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา บริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2548.
- สุรียนต์ สุวรรณราช. “ปัจจัยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติวิธีของไทยพุทธมุสลิมในจังหวัดสตูล”. รายงานวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2550.
- สุรียา ธนวรรณ. “ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสาเหตุของความขัดแย้งและวิธีจัดการกับความ ขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร”. ปริญญาโท, การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2546.
- อนุชาติ บุณนาค และคณะ. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เพื่อ ความมั่นคงแห่งชาติ” รายงานการวิจัย. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2558.
- เอกราช อมะวัลย์. “การพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนช่างฝีมือทหาร ในการเตรียมความพร้อมด้าน บุคลากรสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร มหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

- กลาโหม, กระทรวง. “วิชาวิทยาการทหาร”. เอกสารประกอบคำบรรยาย. กรมยุทธศึกษาทหารบก, กรุงเทพฯ : 2526.
- กลุ่มงานผลิตเอกสาร, สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. “กฎอัยการศึก”. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2550.
- กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย, สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. “พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548”. พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติความเป็นมา กระบวนการและขั้นตอนในการอนุมัติพระราชกำหนดดังกล่าวของรัฐสภา (ก.ป. 33/2548), สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2548.
- กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย, สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. “พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551”. พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญ ประวัติความเป็นมา กระบวนการและขั้นตอนในการอนุมัติพระราชบัญญัติดังกล่าวของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ก.ป. 74/2551), สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2551.
- เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม. “วิเคราะห์ความมั่นคงของชาติในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง”. พัฒนบริหารศาสตร์. 18, 54, กรกฎาคม 2521.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. “ความเป็นมาของอิสลามในประเทศไทย” ปาฐกถา ณ ห้องประชุมคุรุสภาสวนกุหลาบวิทยาลัย ตามคำเชิญของ “พิทยสามัคคีสมาคม”. หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 12 กรกฎาคม 2501.
- ชัยโชค จุลศิริวงศ์. “การทหารของประเทศกลุ่มอาเซียน”. เอกสารประกอบการบรรยาย ณ วิทยาลัยการทัพเรือ สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง, 2546.
- ไชยันต์ รัชชกุล. “ความขัดแย้งในปริบทของสันติศึกษา” เอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา หน่วยที่ 2, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.
- พระมหาสุหิตย์อากาศโร. “แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับชุมชนและเครือข่ายทางสังคม”. เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555.
- ป้องกันราชอาณาจักร, วิทยาลัย. “ยุทธศาสตร์ชาติ”. เอกสารประกอบการบรรยาย ณ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2541.
- ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี และคณะ. “ยุทธศาสตร์สันติวิธีภาคประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องสร้างรัฐแห่งความยุติธรรมและสันติให้ได้”. รายงานการประชุม, เวทีประชาคมเพื่อระดมความคิดเห็นภาคประชาชน โครงการศึกษาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในโครงการจัดทำยุทธศาสตร์สันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2549.
- สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. “นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558 – 2564”. สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, 2558.
- สภาผู้แทนราษฎร, สำนักงานเลขาธิการ. “แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ”. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2551.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

- กองพลทหารราบที่ 5. การก่อการร้ายสากลและหน่วยต่อต้านการก่อการร้ายสากลของต่างประเทศ. [Online], available URL : <http://http://infdiv5.com/web/kmpark/docs/korkarnrai.pdf>, 9 มีนาคม 2560.
- ดิกชันนารี. Merriam-Webster, collaborate. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.merriam-webster.com/dictionary/collaboration>
- ธีรพันธ์ นันทขว้าง, พันเอก .ธรรมาภิบาลในกิจการความมั่นคง-ภาวะเมื่อพลเรือนจะมาคุมทหาร. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <http://www.siamintelligence.Com/security-sector-governance-2/>. 7 เม.ย. 2553.
- ลิขิต ธีรเวคิน. การแก้ปัญหการก่อการร้าย. ผู้จัดการรายวัน [Online], available URL: http://tortaharn.net/download/terrorism_Info_Age.pdf, 9 เมษายน 2557.

ภาษาต่างประเทศ

Book

- Baylis, John & Smith, Steve. **The Globalization of World Politics.**Oxford : Oxford University Press, 1997.
- Chung, Kase H. and Leon C. Megginson. **Organization Behavior Management Skill.** New York : Harper and Row Publisher, 1981.
- Coffey, R.E., Cook, C., & Hunsaker, P. L.. **Management and Organizational Behavior.**Burr Ridge. IL: Irwin, 1994.
- Coser, Lewis A. , **Function of Social Conflict.** New York : Free Press, 1965.
- Filley, Alan C. **Interpersonal Conflict Resolution.** Glenview, Illionis : Scott, Oresman and Company, 1975.
- Fisher, AuberyB.. **Small group decision making.** Massachusetts : Addison Wesley, 1969.
- Francis, Beer A.. **Peace Again War : The Ecology of International Violence.** San Francisco : W.H. Freeman and company, 1981.
- Frankel, Joseph. **International Relations in a Changing World.** Oxford: Oxford University Press, 1979.
- Galtung, Johan. **Peace by Peaceful Means: Peace and Conflict, Development and Civilization.** London : Sage Publications, 1998
- Gandhi, M.K.. **Non-Violence in Peace & War.** Vol.1, Ahmedabad : Navajivan Publishing House, 1948.

- Gandhian, M.K.. **The Story of My Experiments with Truth, Translated by Mahadev Desai.**Ahmedabad : Navajivan Publishing House. 1983.
- Gortner, Horold F., **Adminiration in the public factor.** New York: Weley, 1977.
- Gray, Barbara, Collaborating : Finding Common Ground for Multiparty Problems, San Francisco :Jossey –Bass, 1989.
- Hans J.Morgenthau. **Politics Among Nations.** Chap.3 in Contemporary International Relations, Daniel S Papp. New York :Macmilan College Publishing company, 1994.
- HolstiK.J.. **International Politics A Framework Analysis**7th ed, Engle wood. Clill : New Jersey Prentice Hall, 1995.
- Holsti, K.J..**International Politic : A Framework for Analysis.** 7th ed., New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1988.
- J.A. Rowe, J.A.. **An Album of Mart Luther King. Jr..** New York : Franklin Watts, 1970.
- James M. Poland. **Understanding Terrorism: Groups, Strategies, and Responses.** (3rd ed.) Boston: Prentice-Hall, 2010.
- Janis Brahms Spring. **How Can I Forgive You.** New York : Harper Collins Pulishers : 2005.
- Jeffrey L. Pressman and Aaron Wildavsky. **Implementation.** 2nd ed, California : University of California Press, 1973.
- Frankel, Joseph. **National Interest** London : Macmillan, 1970.
- Laniga, Richard L. A.. **Good Rhetoric is Possible:Ricoeur' s Philosophy of Language as a Phenomenology of Discourse in the Human Science in The Philosophyof Paul Ricoeur.** Ed. Lewis Edwin Hahn, Chicago, IL : Open Court, 1999.
- Lank, E.. **Collaborative Advantage.** New York : Palgrave Macmillan, 2006.
- Lerche, Charles O. Jr., and Said. **Abdul,A. Concepts of International Politics.** New Jersey : Prentice3Hall, Inc., 1963.
- March, Jame. Simon & Herbert A., **Organization.** New York : Wiley & Sons, 1958.
- Marian, Irish, D. and Frant, Elke. **Introduction to Comparative Politics Thirteen Nation-States.** Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall Inc., 1978.
- Mart Luther King, Jr.. **In the Staff of bill Adler Book (eds), The Wisdom of Martin Luther King.** New York : Harper & Row, 1968.
- MathieuDeflem and Lindsay C. Maybin. **Interpol and the Policing of International Terrorism:Developments and Dynamics Since.** September 11, in Terrorism : Research, Readings and Realities, ed. Lynne L. Snowden and Bradley C. Whitsel (Upper Saddle River), NJ: Prentice Hall, 2005.

- Nuechterlein, Donald E.. **America Overcommitted : United States National Interests in the 1980's**. 1993.
- Paul Wilkinson. **Political Terrorism**. London : Macmillan, 1974.
- Pneuman, R. W. & Bruhl M. E.. **Managing Conflict**. New Jersey : Prentice-Hall, 1982.
- R.E. Coffey, C.Cook, & P. L. Hunsaker. **Management and Organizational Behavior**. Burr Ridge, IL: Irwin. 1994.
- Richard L. Lanigan. **A Good Rhetoric is Possible**. Ricoeur' s Philosophy of Language As a Phenomenology of Discourse in the Human Science, in The Philosophy of Paul Ricoeur. Ed.Lewis Edwin Hahn, Chicago, IL: Open Court, 1999.
- Rosenau, James N.. **Linkage Politics Essays on the Convergence of National and International Systems**. Free Press : New York, 1969.
- Schmidt, Tannenbaum. **The Social Technology of Organization development**. Verginia : Addisson, 1972.
- Sills, David L.. **International nyclopedia of the social sciences**. New York : Macmillan, 1972.
- Sinclair, John. **Security**. in Webster's Third New International Dictionary, . New York : Berkley Books, 1994.
- Smith, Joanna & Wohlstetter, Priscilla. **Understanding the Different Faces of Partnering : A Typology of Public-Private Partnerships School**.2006.
- Spring, Janis Abrahms. **How can I forgive you**. New York : Harper Collins Pulishers, 2005.
- Straus, David. **How to Make Collaboration Work**. San Francisco :Berrett-Koehler Publishers. 2002.
- Thomas, Kenneth W. and Ralph H. Kilmann. **Conflict Mode Interest**. New York : X/COM I ncorporated,1987.
- Turner, S. & Weed, F.. **Conflict in Organizations**. New Jersey: Prentice Hall, 1983.
- US ArmyCommand and General Staff College (USACGSC)**. Battalion S3, 3-5 Inf. Ft. Kolbe, Panama. Watson, 1980.
- Xuetong, Yan. **Web Book**. Chapter 1, 2006.

Journal and Newspapers

- Agranoff, R.. “Inside Collaborative Networks :Ten Lessons for Public Managers” [Special issues]. Public Administrative Review. 66, 6 (2006, December) 2006.
- Bryson, John S. and Other, “The Design and Implementation of Cross-Sector Collaborations : Propositions from the Literature”. Public Administration Review. December 2006. Special Issue :2006.
- Linden, Russ,A Framework of Collaborating, *The Public Manager*. 31, 2002.
- Martinelli, Alberto. “From World System To World Society”.Journal of World-System Research, Vol. 11, No.2 (December), 2005.
- McGuire, M.. “Collaborative Public Management :Assessing What We Know and How We Know It.” [Special issues]. Public Administrative Review. 66 ,2006.
- Nye, J., “The Case for Deep Engagement”. Foreign Affairs74(4), 1995.
- Reaumen, Young. “DefiningTerrorism : The Evolution of Terrorism as a Legal Concept in International Law and Its Influence on Definitions in Domestic Legislation”. *Boston College International and Comparative Law Review* 29, 1 2006.
- Steiner, Vera John, Weber, Robert J. and Minnis, Michael. “The Challenge of Studying Collaboration”. American Educational Research Journal, 35, 4, 1998.
- Thomson, Ann Marie and Perry, James L, “Collaboration Processes: Inside the Black Box”. Public Administration Review. December 2006.
- Walton, Richard W. Duttun, John M., “The management of Interdepartment Conflict”.Administrative Science Quartery. 14 (3), 1969.
- Wood, Donna and Gray, Barbara, “Toward a Comprehensive Theory of Collaboration”. Journal of Applied Behavioral Science. 27, 1991.

Thesis

- Galtung, Johan “Peace, Research, Education, Action”. *Essays in Peace Research*. 1, Copenhagen : Christian Ejlers, 1975.

Non-Published Document

- Herz, C.. “Seminar on Harmonic Analysis Providence”. R.I. : Published by the American Mathematical Society for the Canadian Mathematical Society , Miami University , 1980.
- James O’Connell. “Meanings, Strategies, and Structures : Another Look at Nonviolence”. *Force and Violence*, Unpublished Paper, School of Peace Studies, Bradford University U.K., 1987.

ภาคผนวก

ผนวก ก

ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2555– 2557

ยุทธศาสตร์หลัก

น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และหลักรัฐประศาสนโนบายของ รัชกาลที่ 6 ซึ่งวางไว้สำหรับปฏิบัติราชการประกอบด้วย 9 ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการบริหารด้วยการมีส่วนร่วมและบูรณาการแก้ไขปัญหาพื้นที่พิเศษ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ชุมชน ในการร่วมสร้างสันติสุข

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างพื้นที่และสภาพแวดล้อมเพื่อแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดยสันติวิธี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา ภาษา ศิลปะ พหุวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การอำนวยความสะดวก การบังคับใช้กฎหมาย การส่งเสริมนำหลักศาสนาหรือยุติธรรมชุมชน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การเยียวยาและฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์รุนแรง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 การเสริมสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ วิถีชีวิตและความต้องการของประชาชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาสังคม คุณภาพชีวิต การท่องเที่ยว กีฬาและผู้ด้อยโอกาส

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 8 การสื่อสารสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 9 การเสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศและการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการบริหารด้วยการมีส่วนร่วมและบูรณาการแก้ไขปัญหาพื้นที่พิเศษ

เป้าหมาย

ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความรู้ความสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความเป็นธรรม ไม่หวาดระแวง และจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเจริญรุ่งเรือง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักรัฐประศาสน์นโยบายของรัชกาลที่ 6 ให้เกิดผลในทางปฏิบัติทั้งในด้านการบริหารและการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม
2. เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้บูรณาการและมีส่วนร่วมในการบริหาร การพัฒนาและการแก้ปัญหา จชต.ปรับปรุงพัฒนาภู ระเบียบให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในพื้นที่ และส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นที่รู้คน รู้พื้นที่ รู้ปัญหาความต้องการต่าง ๆ เป็นอย่างดี ได้แก้ปัญหาของตนเอง

กลยุทธ์

1. น้อมนำหลักรัฐประศาสน์นโยบายของล้นเกล้ารัชกาลที่ 6 ข้อที่ 1 ที่ได้ทรงฯ วางไว้ว่า “วิธีปฏิบัติการอย่างไรก็ดี เป็นทางให้พลเมืองรู้สึกเห็นไปว่าเป็นการเบียดเบียนกดขี่ศาสนาอิสลาม ต้องยกเลิกหรือแก้ไขเสียทันที การใดจะจัดขึ้นใหม่ต้องอย่าให้ขัดกับลัทธินิยมของอิสลาม หรือยิ่งทำให้เห็นเป็นการอุดหนุนศาสนาหมัดได้ยิ่งดี” มาใช้ในการปรับปรุงระเบียบข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ
 2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เป็นไปตามหลักรัฐประศาสน์นโยบายของรัชกาลที่ 6 และส่งเสริมให้มีการบรรจุแต่งตั้งผู้มีภูมิลำเนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐ รวมทั้งสร้างขวัญกำลังใจสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และลงโทษเจ้าหน้าที่ที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม
 3. จัดตั้งสถาบัน เพื่อทำหน้าที่พัฒนาบุคลากรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ตามนโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการจัดการโครงการบริหารจัดการจังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งด้านบริหารบุคลากร อาคารสถานที่ที่เหมาะสม
 4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
 5. ส่งเสริมและสนับสนุนกลไกการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ
 6. การบริหาร การพัฒนา และการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการบูรณาการ การร่วมกับทุกภาคส่วน รวมทั้งงบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรในการบริหารงาน ร่วมกัน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ วัฒนธรรม ประเพณี และความต้องการของประชาชนทุกภาคส่วน
 7. นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการบริหารจัดการ การพัฒนา และติดตาม ประเมินผล รวมทั้งการส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2** การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ชุมชน ในการร่วมสร้างสันติสุข

เป้าหมาย

หมู่บ้าน และชุมชนมีความเข้มแข็ง ประชาชนมีความปลอดภัย ลดความหวาดระแวง มีความปรองดอง และมีสันติสุข

วัตถุประสงค์

เพื่อใช้พลังครอบครัว พลังมวลชน ผ่านผู้นำหมู่บ้าน และผู้นำชุมชนร่วมสร้างความปลอดภัย และความรักความสามัคคีปรองดอง ชุมชน/หมู่บ้าน มีความเข้มแข็งและมีความสุข

กลยุทธ์

1. ส่งเสริม สนับสนุนผู้นำศาสนา ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน ทั้งผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำจิตวิญญาณผู้นำสตรี ผู้นำเยาวชน พลังมวลชนให้มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิต การสร้างงานสร้างอาชีพให้มีรายได้ รวมถึงการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่
2. สนับสนุนให้องค์กรปกครองท้องถิ่นร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านจัดตั้งกลุ่มเยาวชนเพื่อทำกิจกรรมด้านสันติสุขในชุมชน
3. สนับสนุนและส่งเสริมให้องค์กร คณะกรรมการหมู่บ้าน วัด มัสยิด เป็นองค์กรในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่
4. ส่งเสริม สนับสนุนมาตรการรักษาความปลอดภัยพื้นที่เศรษฐกิจชุมชนเมืองให้ปลอดภัยจากเหตุการณ์ระเบิดรุนแรงหรือกรณีระเบิดพร้อมกันหลายจุด
5. ส่งเสริม สนับสนุนมาตรการรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน/ชุมชน ศาสนสถาน ศาสนบุคคล บุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยงเพื่อลดจำนวนการก่อเหตุลง
6. ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคประชาสังคม สถาบันการศึกษาพูดคุยและรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียในการศึกษารูปแบบการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ภายใต้รัฐธรรมนูญ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างพื้นที่และสภาพแวดล้อมเพื่อแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดย

เป้าหมาย

จังหวัดชายแดนภาคใต้มีพื้นที่สร้างสรรค์สันติภาพเพื่อเป็นเวทีเสรีสำหรับการแลกเปลี่ยนของผู้ที่มีความเห็นต่างสร้างการมีส่วนร่วมในการลด แก้ไข พื้นฟู และป้องกันปัญหาหรือความขัดแย้งรวมทั้งการฟื้นฟูให้ความเป็นธรรม เพื่อลดความโกรธแค้นชิงชัง นำสู่ความสันติ

วัตถุประสงค์

ตัดวงจรการใช้ความรุนแรงโดยเปิดพื้นที่สันติภาพให้กับผู้ที่มีความเห็นต่างกับรัฐมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี

กลยุทธ์

1. เผยแพร่แนวคิด ทฤษฎีด้านสันติวิธีและองค์ความรู้ในการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีให้กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐและองค์กรภาคประชาชนให้เป็นกระแสหลักในการสร้างสังคมสันติวิธี
2. รณรงค์ปรับทัศนคติและความคิด ความเชื่อของผู้ที่มีความเห็นต่างและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพโดยได้รับหลักประกันความปลอดภัยจากรัฐอย่างทั่วถึง
3. สร้างพื้นที่ที่มีสภาวะแวดล้อมเหมาะสม และเอื้อต่อการพูดคุยของผู้เห็นต่างร่วมทั้งรับทราบปัญหาและความต้องการของผู้เสียหาย ผู้ได้รับผลกระทบ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ และลด

ความหวาดระแวง และตระหนักรู้ถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน ภายใต้ความหลากหลายของวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม

4. ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ ต่อผู้มีความเห็นต่างกับรัฐ ที่ประสงค์ร่วมกันแก้ไข ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการช่วยเหลือทางกฎหมาย อำนาจความเป็นธรรม เยียวยา พื้นฟูด้านจิตใจ แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม และอื่นๆ

5. สร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชนและผู้ประกอบการ ภาคเอกชน ได้ตระหนักและเคารพคุณค่าของลักษณะเฉพาะ ทางศาสนา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของ ประชาชนในพื้นที่ เพื่อขจัดและป้องกันเงื่อนไขที่จะนำไปสู่ความรุนแรงได้

6. จัดตั้งและสนับสนุนองค์กรเครือข่ายภาครัฐ ประชาชนเพื่อเป็นแกนกลาง ในการ ขับเคลื่อนกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เปิดพื้นที่สร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง โดยสันติวิธีอย่างต่อเนื่อง ทั้งในและต่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา ภาษา ศิลปะ พหุวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

เป้าหมาย

ประชาชนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เป็นคนดี มีคุณธรรม ด้วยการปฏิบัติ ตามหลักศาสนา มีศักยภาพด้านภาษาอย่างหลากหลาย มีความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสริมสร้างคุณภาพประชาชนด้วยการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมที่ สอดคล้องกับวิถีชีวิต

2. เพื่อพัฒนาศักยภาพประชาชนอย่างหลากหลาย ทั้งภาษาไทย ภาษาอาหรับ ภาษามลายู และภาษาต่างประเทศที่สำคัญ

3. เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการฟื้นฟู อนุรักษ์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างมีความสุข

กลยุทธ์

1. พัฒนาหลักสูตรการศึกษา รวมถึงพัฒนาบุคลากร พัฒนาสื่อและเทคโนโลยี พัฒนาศูนย์การเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างทั่วถึง

2. ส่งเสริมการเรียนรู้ และกิจกรรมทางศาสนาพระพุทธศาสนา ศาสนาอิสลาม และศาสนาอื่น ๆ เพื่อนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการเรียนรู้สันติศึกษา ตลอดจนส่งเสริมบทบาทขององค์กรทางศาสนามีส่วนร่วมในการสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทย อัตลักษณ์ วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่น และสร้างสันติสุขในพื้นที่

3. ฟื้นฟู อนุรักษ์ รักษาและเผยแพร่อัตลักษณ์ทางภาษา ศิลปะ วัฒนธรรมไทยและ วัฒนธรรมท้องถิ่นด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนให้เป็นพลัง สร้างสรรค์พหุวัฒนธรรม

4. พัฒนาศักยภาพการใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษามลายู ภาษาอาหรับ และ ภาษาต่างประเทศที่สำคัญ

5. พัฒนาการบริหารจัดการพื้นที่ โดยการจัดตั้งวิทยาลัยอหิมา มหาวิทยาลัยอิสลามของรัฐ การจัดตั้งสำนักงานวัฒนธรรมอำเภอ การศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับคนไทยในประเทศมุสลิม รวมถึงการพัฒนาระบบบริหารกิจการฮัจญ์และกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพื้นที่

6. สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมและบูรณาการทุกภาคส่วนในการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต เชื่อมโยงกับประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การอำนวยความสะดวก การบังคับใช้กฎหมาย การส่งเสริมนำหลักศาสนาหรือยุติธรรมชุมชนในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การเยียวยาและฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์รุนแรง

เป้าหมาย

ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความเป็นธรรมอย่างเสมอภาค ทั้งถึงเสริมสร้างศักยภาพการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ สิทธิมนุษยชน และการเยียวยาฟื้นฟูผู้เสียหายผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์รุนแรง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมกระแสหลักและยุติธรรมทางเลือกให้มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและสอดคล้องกับความเป็นจริงในพื้นที่
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน และส่งเสริมให้มีกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเฉพาะตามหลักศาสนา (จัดตั้งแผนกคดีครอบครัวและมรดกอิสลามขึ้นในศาลยุติธรรม)
3. ช่วยเหลือเยียวยา ฟื้นฟูผู้เสียหาย และผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีความยั่งยืน

กลยุทธ์

1. ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการยุติธรรมกระแสหลักให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความเป็นจริงในพื้นที่ ตลอดจนส่งเสริมการนำเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์แขนงต่าง ๆ มาสนับสนุนในการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
2. พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้เข้มแข็งรวมทั้งการให้ประชาชนเข้าถึงความเป็นธรรมได้ง่าย รวดเร็ว และเป็นธรรม ทุกเรื่อง
3. ปฏิรูป และเร่งปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่
4. พัฒนาระบบการยุติธรรมชุมชน หรือยุติธรรมทางเลือกให้เข้มแข็งโดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขในพื้นที่โดยเฉพาะมิติด้านศาสนา
5. พัฒนาระบบ และแนวทางปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาวิถีชีวิตของประชาชน และเอื้อต่อการแก้ไขปัญหาในพื้นที่
6. พัฒนาระบบการช่วยเหลือเยียวยาแก่บุคคลทุกกลุ่ม ทุกฝ่าย อย่างทั่วถึง รวดเร็ว เป็นธรรมมีประสิทธิภาพ และตรวจสอบได้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 การเสริมสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ วิถีชีวิตและ ความต้องการของประชาชน

เป้าหมาย

นำเทคโนโลยีช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตทางการเกษตรให้มีรายได้เพิ่มขึ้น สร้างงานสร้างอาชีพ พัฒนาศักยภาพของพื้นที่ในฐานะประตูสู่อาเซียนโดยส่งเสริมภาคประชาชนเป็นผู้ค้าและลงทุน

วัตถุประสงค์

พัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ วิถีชีวิต และความต้องการของประชาชนและลดอัตราการว่างงานลงอย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์

1. ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานราก โดยเฉพาะพืชประจำถิ่น (ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผล) และการส่งเสริมการประมงซึ่งเป็นอัตลักษณ์ประจำถิ่น โดยน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่
2. ส่งเสริมและพัฒนาด้านการเกษตร ปศุสัตว์ อุตสาหกรรม การค้า การลงทุน การบริการและระบบโครงสร้างพื้นฐาน (Logistic) ส่งเสริมเป็นประชาคมอาเซียน
3. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตการเกษตร อุตสาหกรรม การพาณิชย์ และการบริการให้คุ้มค่ากับการพัฒนาที่ยั่งยืนในจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. สร้างมูลค่าเพิ่ม (Value added) ในสินค้าและบริการให้เป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่นของจังหวัดชายแดนภาคใต้
5. กำหนดมาตรการพิเศษที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาสังคม คุณภาพชีวิต การท่องเที่ยว กีฬาและ ผู้ด้อยโอกาส

เป้าหมาย

พัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสจากเหตุการณ์ความไม่สงบส่งเสริมการท่องเที่ยวและศักยภาพด้านการกีฬา

วัตถุประสงค์

ทรัพยากรบุคคลมีความสำคัญต่ออนาคตของพื้นที่ จึงต้องพัฒนาให้มีสุขภาพที่ดีรวมทั้งได้รับการพัฒนาความสามารถด้านการกีฬาและส่งเสริมการท่องเที่ยวตามศักยภาพของพื้นที่

กลยุทธ์

1. ส่งเสริม ป้องกัน แก้ไขปัญหา และสร้างเครือข่ายผู้ด้อยโอกาส ผู้ได้รับผลกระทบรวมทั้งแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม
2. ป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสถียรแบบยั่งยืน โดยใช้ศาสนา กีฬา แพทย์ สาธารณสุข และครอบครัวเข้มแข็ง

3. จัดตั้งสถาบันหรือโรงเรียน หรือสถานพยาบาลเฉพาะสำหรับเยาวชนหรือฟื้นฟูผู้ด้อยโอกาส และผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบ
4. สนับสนุนให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับบริการสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
5. สนับสนุนและส่งเสริมกีฬาด้านการจัดกิจกรรมการแข่งขัน อุปกรณ์กีฬา และสนามกีฬา ทั้งกีฬาสากลและกีฬาพื้นบ้านให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่อย่างครบวงจร
6. ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และทางวัฒนธรรมของพื้นที่ทั้งด้านการพัฒนาบุคลากร แหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลและสร้างภาพลักษณ์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 8 การสื่อสารสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน

เป้าหมาย

ประชาชนมีการรับรู้ที่ถูกต้องและมีความเข้าใจที่ดีต่อกันเพื่อคืนสันติสุขสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการสื่อสาร สร้างความเข้าใจที่ดีและรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลยุทธ์

1. เปิดเวทีแสวงหาความจริงร่วมกันกับประชาชนในพื้นที่ โดยให้หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนทั้งภาครัฐและเอกชน รับฟังข้อมูล ข้อเท็จจริงจากชุมชน เพื่อนำเสนอต่อสาธารณะ
2. เปิดช่องทางการสื่อสารทุกรูปแบบจากรัฐสู่สาธารณชน และการเชื่อมโยงเครือข่ายการสื่อสารสองทางร่วมกันกับทุกภาคส่วนให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ วิถีชีวิต เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งด้านภาษาไทย มลายู อังกฤษ และภาษาอาหรับ รวมทั้งการสื่อสารสังคมออนไลน์อย่างมีจริยธรรม และมีจรรยาบรรณ
3. ส่งเสริมบทบาทและศักยภาพของสื่อบุคคลที่ได้รับการยอมรับ และมีศักยภาพในการเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ ผู้บริหารระดับประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. ให้ประชาชนมีโอกาสใช้ช่องทางการสื่อสารทุกรูปแบบ เพื่อการเสนอข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นด้วยความรับผิดชอบร่วมกัน และส่งเสริมการพูดคุยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการสร้างสื่อเชิงบวก และเปิดพื้นที่ในการเสนอสื่อให้แก่เยาวชนมากขึ้น
5. รับรู้ รับฟังความคิดเห็นจากทุกกลุ่ม และติดตามการแก้ไขปัญหาของประชาชนอย่างกว้างขวางขึ้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 9 การเสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศและการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

เป้าหมาย

ใช้พลังกลุ่มประเทศโลกมุสลิมในการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม กีฬาและการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ ใช้ศักยภาพของการเป็นผู้นำภาษามลายูนำสังคมไทยสู่กลุ่มประเทศมุสลิมในอาเซียนเพื่อการค้า การลงทุน

วัตถุประสงค์

เพื่อใช้ศักยภาพของประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามและใช้ภาษามลายูเชื่อมโยงกับโลกมุสลิมให้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษา ศาสนา และเศรษฐกิจของพื้นที่

กลยุทธ์

1. เผยแพร่ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องให้กับประเทศในโลกมุสลิมและต่างประเทศ มีความเข้าใจและสนับสนุนการพัฒนา รวมทั้งการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ในแนวสันติวิธี เพื่อไม่ให้มีการยกปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นประเด็นสากลในเวทีระหว่างประเทศ อาทิ องค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) สหประชาชาติ เป็นต้น รวมทั้งอาศัยความร่วมมือของประเทศประชาคมอาเซียน ซึ่งมีบทบาทสำคัญใน OIC อาทิ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เป็นต้น

2. พัฒนาคูณภาพการศึกษาและแลกเปลี่ยนนักเรียนทุนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้กับประเทศในโลกมุสลิม เพื่อจะเป็นกำลังสำคัญในการในการพัฒนาสังคม การศึกษา ศาสนา และเศรษฐกิจของ จชต.

3. ในมิติทางศาสนา สนับสนุนผู้นำศาสนาในโลกมุสลิมซึ่งเป็นที่ยอมรับในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาให้ความรู้หลักการศาสนาอิสลามเพื่อการแก้ไขปัญหาของพื้นที่ ซึ่งปฏิเสธการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ

4. ใช้ศักยภาพของคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประสบความสำเร็จซึ่งพำนักอยู่ในต่างประเทศ และสนับสนุนคนไทยที่พำนักอยู่ในประเทศมุสลิมเป็นเครือข่ายหรือเป็นทูตวัฒนธรรม ซึ่งจะมีส่วนในการพัฒนาสังคม การศึกษา ศาสนา และเศรษฐกิจของจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาทิ การอบรมให้ความรู้ด้านมัคคุเทศก์แก่ผู้ที่พูดภาษาอาหรับและภาษามลายูได้ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจากประเทศโลกมุสลิม โดยเฉพาะตลาดสุขภาพ ซึ่งกลุ่มลูกค้าจากประเทศตะวันออกกลางนิยมเดินทางมารักษาทางการแพทย์และพักผ่อนเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

5. ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศอาเซียน ภายใต้หลักการ “หนึ่งฐานการผลิต หนึ่งตลาด” ผ่านกรอบความร่วมมือทวิภาคีได้แก่ กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาาร่วมสำหรับพื้นที่ชายแดนไทย- มาเลเซีย (JDS) กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคต่าง ๆ อาทิ กรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ ไทย-มาเลเซีย-อินโดนีเซีย (IMT-GT) เป็นต้น

ผนวก ข

หลักรัฐประศาสนโยบายสำหรับมณฑลปัตตานี พ.ศ. 2466

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ วางไว้สำหรับปฏิบัติราชการในมณฑลปัตตานีโดย พระราชหัตถเลขาที่ 3/78 ลงวันที่ 6 กรกฎาคม 2466

ข้อ 1 ระเบียบการหรือวิธีการปฏิบัติกรอย่างใด เป็นทางให้พลเมืองรู้สึกเห็นไปว่าเป็นการเบียดเบียนกดขี่ศาสนาอิสลาม ต้องยกเลิกและแก้ไขเสียทันที การใดจะจัดขึ้นต้องอย่าขัดกับลัทธินิยมของอิสลาม หรือยิ่งทำให้เป็นการอุดหนุนศาสนาหมัดได้ยิ่งดี

ข้อ 2 การกะเกณฑ์อย่างใด ๆ ก็ดี การเก็บภาษีอากรหรือพลีย่างใด ๆ ก็ดี เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมเทียบกัน ต้องอย่าให้พลเมืองในแคว้นแคว้นของต่างประเทศ ซึ่งอยู่ใกล้เคียงติดต่อกันนั้น ต้องเกณฑ์ต้องเสียอยู่เป็นธรรมดา เมื่อพิจารณาเทียบกันแต่เฉพาะอย่างต้องอย่าให้ยิ่งหย่อนกว่ากัน จนถึงเป็นเหตุให้เสียหายในทางปกครอง

ข้อ 3 การกดขี่บีบบังคับแก่เจ้าพนักงานของรัฐบาล เนื่องแต่การใช้อำนาจในทางที่ผิดมิเป็นธรรมก็ดี เนื่องจากหมิ่นหลู่ดูแคลนพลเมืองชาติแขกโดยฐานที่เป็นคนต่างชาตก็ดี เนื่องแต่การห่วงเหนี่ยวชักช้าในกิจกรรมตามหน้าที่เป็นเหตุให้ราษฎรเสียความสะดวกในทางหาเลี้ยงชีพก็ดี ฟังต้องแก้ไขระมัดระวังมิให้เกิดขึ้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วต้องให้ผู้ทำผิดรองรับผลตามความผิดโดยยุติธรรม ไม่ใช่สักแต่จะจัดการกลบเกลื่อนให้เงียบเสียไป เพื่อจะไว้หน้าสงวนศักดิ์ของข้าราชการ

ข้อ 4 กิจการใดๆ ทั้งหมดอันเจ้าพนักงานจะต้องบังคับแก่ราษฎรต้องระวางอย่าให้ราษฎรต้องขัดข้องเสียเวลาเสียการในทางหาเลี้ยงชีพของเขาเกินสมควร แม้จะเป็นการจำเป็นโดยระเบียบการก็ดี เจ้าหน้าที่ที่ฟังสอดส่องแก้ไขอยู่เสมอเท่าที่สุจริตจะทำได้

ข้อ 5 ข้าราชการที่แต่งตั้งออกไปประจำตำแหน่งในมณฑลปัตตานีพึงเลือกเฟ้นแต่คนที่มีนิสัยซื่อสัตย์ สุจริต สงบเสงี่ยมเยือกเย็น ไม่ใช่สักแต่จะส่งไปบรรจุให้เต็มตำแหน่งหรือส่งไปเป็นทางลงโทษเพราะเลว

เมื่อจะส่งไปต้องสั่งสอนชี้แจงให้รู้ลักษณะทางการ อันพึงปฏิบัติระมัดระวังโดยหลักที่กล่าวไว้ในข้อ 1 ข้อ 3 และข้อ 4 ข้างบนนั้นแล้ว ผู้ใหญ่ในท้องที่ที่ฟังสอดส่องฝึกฝนอบรมกันต่อ ๆ ไปในคุณธรรมเหล่านั้นเนื่อง ๆ ไม่ใช่แต่คอยให้พลาดพลั้งลงไปก่อน แล้วจึงว่ากล่าวลงโทษ

ข้อ 6 เจ้ากระทรวงทั้งหลายจะจัดวางระเบียบอย่างใดขึ้นใหม่ หรือบังคับการอย่างใดในมณฑลปัตตานี อันจะเป็นทางพาดพาลถึงสุขทุกข์ของราษฎรก็ควรพิจารณาเหตุผลแก้ไขหรือยับยั้ง ถ้าไม่เห็นด้วยว่ามีมูลขัดข้องก็ควรหารือกับกระทรวงมหาดไทย แม้ยังไม่ตกลงกันในระหว่างกระทรวง ก็ขึ้นนำความขึ้นกราบบังคับทูลทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัย

1. บทสรุปผู้บริหาร

ตามที่ คณะรัฐมนตรี ได้เห็นชอบร่างนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560 - 2562 ตามข้อเสนอของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2559 และในคราวประชุมสมานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 71/2559 เมื่อวันที่ 11

พศ. 2559 ได้รับทราบร่างนโยบายดังกล่าวและ คอ.บต. ต้องจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560 – 2562 ซึ่งยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560 -2562 ได้จัดทำ ขึ้นตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 มาตรา 9(1)

แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ ได้นำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบูรณาการในการขับเคลื่อนการพัฒนาตามกรอบ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 นโยบายการ บริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560 - 2562 นโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ที่ เกี่ยวข้องและหลักการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาและการกำหนดภารกิจร่วม เพื่อเป็นการบูรณาการทุกภาคส่วน โดยยึดหลักพื้นที่และประชาชนเป็นศูนย์กลาง รวมถึงกลไกการ ดำเนินการในรูปแบบ “ประชารัฐ รักสามัคคี” จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์และประเด็นยุทธศาสตร์ไว้ จำนวน 6 ประเด็น ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision) : มุ่งบูรณาการและดำเนินการงานพัฒนาเพื่อความมั่นคง นำ สันติสุขสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้ประเด็นยุทธศาสตร์ จำนวน 6 ประเด็น ได้แก่

1. การสร้างพื้นที่สันติสุขยั่งยืนด้วยพลังหมู่บ้านและชุมชน มีกลยุทธ์ในการ ดำเนินการจำนวน 3 กลยุทธ์ คือ

1.1 พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร เพื่อสื่อสารให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับรู้และ เข้าใจที่ถูกต้องและเป็นจริงอย่างเท่าทันสถานการณ์ เพื่อลดความหวาดระแวงและสร้างเสริมความรัก ความสามัคคี

1.2 การร่วมสร้างพื้นที่ปลอดภัย และร่วมกันกำหนดมาตรการรักษาความ ปลอดภัย พื้นที่ตนเองการเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนในการร่วมสร้างพื้นที่ปลอดภัย และ ร่วมกันกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยพื้นที่ตนเอง ตลอดจนแสวงหามาตรการในการแก้ไข ปัญหาหยาเสพติดและภัยคุกคามอื่น ๆ

1.3 พัฒนาศักยภาพเครือข่าย อาสาสมัคร ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น องค์กรทุก ภาคส่วน ให้มีความเข้มแข็ง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชน

2. การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารภาครัฐ การบริการประชาชนและกระบวนการ ยุติธรรมที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และมาตรฐานสากล มีกลยุทธ์ในการดำเนินการ จำนวน 6 กลยุทธ์ คือ

2.1 พัฒนาระบบบริหารจัดการของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนใต้ (คอ.บต.) และหน่วยงานภาครัฐอื่นให้มีประสิทธิภาพทุกมิติ

2.2 พัฒนาระบบบริหารจัดการบุคลากรภาครัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.3 พัฒนาระบบการวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผลด้วย กระบวน การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

2.4 ส่งเสริมนวัตกรรม งานวิจัย การสร้างองค์ความรู้และสร้างเครือข่าย เพื่อ สนับสนุน งานพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.5 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ระบบยุติธรรมชุมชน และยุติธรรมทางเลือก

2.6 พัฒนาประสิทธิภาพการบริการของภาครัฐ การรับเรื่องราวร้องทุกข์ รวมทั้งระบบเยียวยาอย่างทั่วถึง เท่าเทียมและเป็นธรรม

3. การเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือกับกลุ่มประเทศมุสลิม ประชาคมอาเซียน ตามแนวทางสันติวิธีมีกลยุทธ์ในการดำเนินการ 4 กลยุทธ์ คือ

3.1 เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ถูกต้อง ชัดเจน รวดเร็ว ทันท่วงทีกับความผันแปรของสถานการณ์ และแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรภาคีและสังคม ผ่านกลไกความร่วมมือกับต่างประเทศในทุกมิติ เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้

3.2 บูรณาการสื่อประชาสัมพันธ์ทุกช่องทางเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาล

3.3 สนับสนุนการเปิดพื้นที่พูดคุยเพื่อสันติสุขทุกระดับ โดยการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็นในการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดยสันติวิธี

3.4 เสริมสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรภาครัฐ สื่อมวลชน ภาคประชาสังคม ผู้เห็นต่าง และประชาชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข

4. ส่งเสริมคุณภาพระบบการศึกษา ศาสนา ภาษา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม มีกลยุทธ์ในการดำเนินการ 5 กลยุทธ์ คือ

4.1 สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครู บุคลากรทางการศึกษา การจัดการศึกษาของสถานศึกษาของรัฐและเอกชนให้มีมาตรฐานตามเกณฑ์ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ และรองรับตลาดแรงงาน

4.2 สนับสนุนทุนการศึกษาแก่เยาวชนในจังหวัดชายแดนใต้ ทั้งในและต่างประเทศเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง

4.3 ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษามลายู ภาษามลายูท้องถิ่น และภาษาต่างประเทศทุกระดับการศึกษาทั้งในและนอกระบบการศึกษาอย่างแพร่หลาย

4.4 สนับสนุนผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การละเล่นพื้นบ้าน วรรณกรรมเรื่องสั้น จิตรกรรม ประติมากรรม หัตถกรรม พิพิธภัณฑสถานและแหล่งเรียนรู้เพื่อการรักษาและสร้างมูลค่าให้กับพื้นที่ และเยาวชน คนรุ่นใหม่เพื่อการสืบทอดองค์ความรู้ของท้องถิ่น

4.5 ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรทางศาสนาทุกศาสนา ให้เป็นศูนย์กลางในการปลูกฝังจริยธรรม และเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศาสนา รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

5. การพัฒนาเศรษฐกิจและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีกลยุทธ์ในการดำเนินการ 9 กลยุทธ์ คือ

5.1 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและกระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าการเกษตร และการตลาดอย่างเป็นระบบครบวงจรและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy)

5.2 สร้างมาตรการ กลไก เพื่อจูงใจและกระตุ้นการลงทุนจังหวัดชายแดนภาคใต้พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านผ่านด่านการค้าชายแดน

5.3 ส่งเสริมการท่องเที่ยวและกีฬาเพื่อเสริมโอกาสทางเศรษฐกิจในพื้นที่ และการเชื่อมโยงเศรษฐกิจจากภายนอกพื้นที่และระบบโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติก เพื่อรองรับการขยายตัว ทางด้านเศรษฐกิจ

5.4 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพแรงงานในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

5.5 ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ และการใช้พลังงานทดแทนพลังงานทางเลือกสู่อุตสาหกรรมสีเขียว รวมทั้งขับเคลื่อนภาคอุตสาหกรรมไปสู่นวัตกรรมเทคโนโลยี (Thailand 4.0)

6. พัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลอย่างครบวงจร ทั้งด้านการพัฒนาวัตถุดิบ ปัจจัยการผลิตของผู้ประกอบการ การตลาด และปรับปรุงกลไกการรับรองมาตรฐานฮาลาลขององค์การศาสนา ให้เป็นที่ยอมรับในระดับโลกรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพ สู่มาตรฐานสากล

7. ส่งเสริมและสนับสนุนการและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพแก่ประชาชน ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

8. เพิ่มบทบาทของประชาชน ภาคประชาสังคม ชุมชน และองค์กรส่วนท้องถิ่นในการคุ้มครองดูแล จัดสรร พื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ

9. ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่

10. การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมในพื้นที่มีกลยุทธ์ ในการดำเนินการ 4 กลยุทธ์ คือ

10.1 สนับสนุนบทบาทสตรี เด็ก และเยาวชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัว ชุมชน และหมู่บ้าน

10.2 ส่งเสริมสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้ทั่วถึงและพึ่งพาตนเองได้

10.3 สนับสนุนความมั่นคงทางสุขภาพแก่ประชาชนในพื้นที่

10.4 ส่งเสริมการพึ่งตนเองของครอบครัว ชุมชน และสังคม ด้วยระบบสวัสดิการชุมชน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. หน่วยงานของรัฐและข้าราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเข้าใจตรงกันในปรัชญา ความคิด ทิศทางการแก้ไขตามนโยบาย

2. ข้าราชการทุกหน่วยงานมีจิตสำนึกและความตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ
3. ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้รู้สึกปลอดภัยที่จะแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยไม่รู้สึกรังเกียจถูกข่มขู่คุกคามจากฝ่ายใด ตลอดจนให้การยอมรับ และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาตามนโยบาย
4. มีการส่งสัญญาณในการสนับสนุนการดำเนินตามนโยบายการบริหาร และการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จากรัฐบาลที่จริงจัง ชัดเจน และต่อเนื่อง
5. ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางความสำเร็จของงานโดยการดำเนินแผนงาน/โครงการ ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล แผนงาน/โครงการของกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด และอำเภอ ที่ดำเนินการพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่เริ่มโครงการ จนเสร็จสิ้นโครงการ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่า โปร่งใส และคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ
6. มีการจัดการประเมินผลโดยใช้หลักวิชาการ โดยให้หน่วยงานหรือองค์กรวิชาการที่เป็นอิสระ เป็นผู้ทำการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหาร และการพัฒนาในพื้นที่ โดยหน่วยงานหรือองค์กรตามหลักวิชาการที่เป็นอิสระและเป็นกลาง
7. มีการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารในระดับกระทรวง กรม จังหวัด และอำเภอ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของแผนงาน/โครงการ
8. เอกภาพทางความคิด ทุกภาคส่วนต้องมีความเข้าใจ และต้องยึดมั่นในการแก้ไขปัญหาตามกรอบแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
9. ความประสานสอดคล้องระหว่างงานด้านการพัฒนาและงานด้านความมั่นคง โดยต้องให้สามารถสนับสนุนเกื้อกูลซึ่งกันและกันได้อย่างเป็นระบบ
10. ทุกภาคส่วนให้การสนับสนุนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาตามแนวทางสันติวิธี ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญ และกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติแล้ว

2. ข้อมูลทั่วไป

2.1 การปกครองส่วนภูมิภาค / การปกครองส่วนท้องถิ่น

เขตการปกครองของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย นราธิวาส ปัตตานี ยะลา สงขลา และสตูล ซึ่งการปกครองส่วนภูมิภาคประกอบด้วย 56 อำเภอ 413 ตำบล 2,916 หมู่บ้านและการปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 3 เทศบาลนคร 13 เทศบาลเมือง 65 เทศบาลตำบล 364 องค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ 1 :แสดงข้อมูลการปกครองส่วนภูมิภาค / การปกครองส่วนท้องถิ่น

จังหวัดชายแดนภาคใต้	การปกครองส่วนภูมิภาค			การปกครองส่วนท้องถิ่น			
	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาลนคร	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	องค์การบริหารส่วนตำบล
นราธิวาส	13	77	593	-	3	11	74
ปัตตานี	12	115	642	-	1	11	101
ยะลา	8	58	379	1	1	9	52
สงขลา	16	127	1,023	2	7	28	103
สตูล	7	36	279	-	1	6	34
รวม	56	413	2,916	3	13	65	364

ที่มา :สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง(ข้อมูล ณ 31 ธันวาคม 2558)

2.2 ประชากร

จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,721,744คน ซึ่งแยกเป็นประชากรชาย 1,834,232 คน และประชากรหญิง1,887,512คน ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.99 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 28.10 นับถือศาสนาพุทธ และอีกร้อยละ 0.91 นับถือศาสนาอื่น ๆ (คริสต์/ฮินดู) ซึ่งประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของ 3 จชต. ประกอบด้วย ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส รวม 1.95 ล้านคน ร้อยละ 83 นับถือศาสนาอิสลาม รายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลจำนวนประชากรของจังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัดชายแดนภาคใต้	เพศ		จำนวนประชากรรวม (คน)
	ชาย	หญิง	
นราธิวาส	387,631	395,451	783,082
ปัตตานี	343,757	350,266	694,023
ยะลา	257,124	261,015	518,139
สงขลา	688,462	722,115	1,410,577
สตูล	157,258	158,665	315,923
รวม	1,834,232	1,887,512	3,721,744

ที่มา :สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง (ข้อมูล ณ 31 ธันวาคม 2558)

ตารางที่ 3 จำนวนมัสยิด/วัด/โรงเรียนรัฐ/โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา/สถาบันปอเนาะ/ตาดีกา

ข้อมูล	จำนวน				รวม	แหล่งข้อมูล
	ยะลา	ปัตตานี	นราธิวาส	4 อ. สงขลา		
มัสยิด(แห่ง)	493	691	656	221	2,061	สศว.ศอ.บต.
วัด(แห่ง)	52	84	87	87	310	
โรงเรียนรัฐ(แห่ง)	355	371	238	180	1,144	สนง.ศึกษาธิการ ภาค 8, สนง.การศึกษาเอกชน จ. สงขลา
โรงเรียนเอกชน สอนศาสนา	47	94	54	24	219	
สถาบันศึกษาปอเนาะ(แห่ง)	123	238	65	46	472	
ตาดีกา(แห่ง)	433	637	635	197	19,02	

หมายเหตุ : ข้อมูล 3 จขต. และ 4 อ.สงขลา ณ วันที่ 31 มกราคม 2560 (สพท.กอ.รมน.ภาค 4 สน.)

3. ความเป็นมา

3.1 ความมุ่งหมาย

เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการบูรณาการ และการขับเคลื่อนงานการแก้ไข ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของหน่วยและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยตามสายงานปกติ ซึ่งอยู่ ภายใต้พระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้แก่ กระทรวง กรม และหน่วยงานที่มีหน้าที่ โดยเฉพาะศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่อยู่ ภายใต้ พระราชบัญญัติการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2553 เพื่อใช้เป็นกรอบ แนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการที่จะดำเนินการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เป็นไปตาม ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะและบูรณาการแผนงาน และโครงการในด้านการพัฒนาของกระทรวงทบวงกรมและหน่วยงานอื่นของรัฐที่ดำเนินการในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาด้านจังหวัดชายแดนภาคใต้และการดำเนินการ ตามแผนงานและโครงการต่อเนื่องจากแผนงานและโครงการหน่วยงานของรัฐไม่อาจดำเนินการต่อไป ได้ซึ่งหากไม่ดำเนินการจะส่งผลเสียต่อการแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดน ภาคใต้และการกำกับเร่งรัดและติดตามการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐฝ่ายพลเรือนให้เป็นไปตาม แผนปฏิบัติการ

3.2 ขอบเขต

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 98/2559 เรื่อง การแก้ไขปัญหา จขต. ได้กำหนดกลไกในการบริหารงานเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับนโยบาย โดยมีหัวหน้าคณะรักษา ความสงบแห่งชาติ เป็นผู้รับผิดชอบ ในการกำหนดนโยบายและแนวทางการแก้ไขปัญหาและ มีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นที่ปรึกษา ระดับแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ กำหนดให้มี คณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาด้าน จขต. (คปต.) ทำหน้าที่ในการบูรณาการงานการแก้ไขปัญหาด้าน จขต. ของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐและให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นหน่วยงานหลักร่วมกันบูรณาการ แผนปฏิบัติการและแผนงาน/โครงการของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐในด้านความมั่นคงและ

ด้านการพัฒนาที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา จชต. ตลอดจนการสร้างความประสานสอดคล้องในทุกมิติ และระดับหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ ซึ่งได้มอบให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนงานการแก้ไขปัญหา จชต. ทั้งปวงในพื้นที่และให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดให้มีศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนหน้า เพื่อปฏิบัติงานร่วมกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า พร้อมทั้งได้กำหนดลำดับความสำคัญเร่งด่วนในการปฏิบัติ โดยให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนราชการและหน่วยงานอื่นของรัฐ ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน เร่งรัดการดำเนินการในทุกด้านและทุกมิติ โดยเข้าถึงประชาชนในทุกพื้นที่อย่างแท้จริงและเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาชน และลักษณะพิเศษเฉพาะของแต่ละพื้นที่

4. สภาวะแวดล้อมและสถานการณ์ด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

4.1 ด้านความมั่นคง

4.1.1 สถานการณ์ทั่วไป

ในอดีตสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความรุนแรงและเกิดความไม่สงบมาอย่างต่อเนื่องโดยมีลักษณะปัญหาที่มีความซับซ้อนละเอียดอ่อนและเชื่อมโยงกันหลายมิติ ทั้งนี้ปัจจัยหลักที่ถูกนำมาเป็นเงื่อนไขของปัญหาคือชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่รวมทั้งประชาชนมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตเพื่อดำรงอยู่ในสังคมไทยภายใต้ความเข้าใจและการยอมรับบนพื้นฐานของความเป็นอัตลักษณ์ดังกล่าวอนึ่งการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องเป็นผลมาจากคนกลุ่มหนึ่งซึ่งมีอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐมีความรู้สึกคับแค้นใจและรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการดำเนินงานของภาครัฐจึงนำมาเป็นเงื่อนไขขยายผลและต่อสู้ด้วยการใช้ความรุนแรงส่งผลทำให้เกิดบรรยากาศความกลัวความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชนและประชาชนกับประชาชนรวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อทางตรงและทางอ้อมต่อการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่นอกจากนี้ความไม่เข้าใจและไม่เห็นคุณค่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างแท้จริงของคนบางกลุ่มยังคงถูกใช้เป็นเงื่อนไขสร้างความชอบธรรมในการก่อเหตุรุนแรงส่งผลให้ประชาชนมีความหวาดระแวงและไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐบางคนในขณะที่การพัฒนาพื้นที่ทั้งในเรื่องของการพัฒนาเศรษฐกิจคุณภาพชีวิตสังคมและการศึกษาไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของพื้นที่รวมทั้งการบริหารจัดการของภาครัฐที่ขาดเอกภาพและการบูรณาการการทำงานร่วมกันอย่างแท้จริงส่งผลให้เกิดสถานการณ์ความรุนแรงและความไม่สงบดังกล่าว

สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงมีความรุนแรงและความไม่สงบต่อเนื่อง และยังคงน่าปัจจัยเดิม คือ ชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ มาเป็นเงื่อนไขในการสร้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรง อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความรุนแรงตั้งแต่ พ.ศ. 2557 ข้อมูลของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า ปรากฏว่าในห้วงเดือนตุลาคม - สิงหาคม 2558 มีการก่อเหตุ 657 เหตุการณ์ และในห้วงเดือนตุลาคมถึงสิงหาคม 2559 มีการก่อเหตุ 336 เหตุการณ์ เมื่อเปรียบเทียบสถิติการก่อเหตุแล้ว ปี

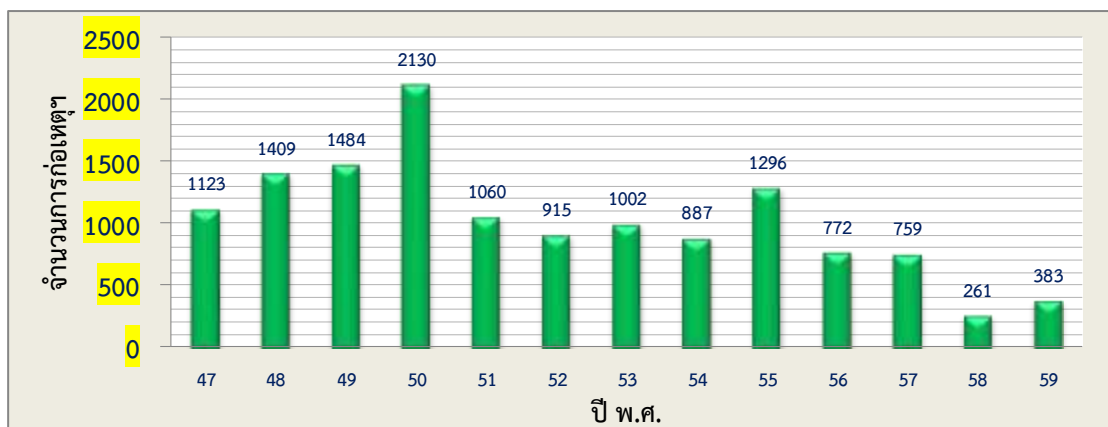
2559 ลดลงจากปี 2558 ร้อยละ 48.86 ถือได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่มีความละเอียดอ่อน และมีผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างยิ่ง

แต่อย่างไรก็ตาม มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในทิศทางที่ดีขึ้น คือ 1) ภาครัฐมีทิศทางและพัฒนาการแก้ไขปัญหา มีความเข้าใจในวิถีชีวิต และความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม รวมทั้ง รับรู้ปัญหาและความต้องการของประชาชน 2) การเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขและพัฒนาพื้นที่ของภาคประชาชนภาคประชาสังคม 3) นานาชาติและองค์กรต่างประเทศมีความเข้าใจและให้ความร่วมมือต่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4) กระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งใน และต่างประเทศมีความต่อเนื่อง และ 5) การรวมตัวของประชาคมอาเซียนเป็นโอกาสสำคัญของพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ รวมทั้ง มีจุดแข็งในเรื่องของภาษา วัฒนธรรม ทรัพยากร และเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ร่วมกัน อีกทั้งรัฐบาลให้ความสำคัญกับแผนงานโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่และทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมายโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ โครงการเมืองต้นแบบ สามเหลี่ยม มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และงานประชาสัมพันธ์เชิงรุก นำเสนอเรื่องราวดีๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบได้อย่างทั่วถึง และออกไปสู่นอกพื้นที่และต่างประเทศ เพื่อสร้างการรับรู้ และเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นจริง

การลดความรุนแรงในพื้นที่

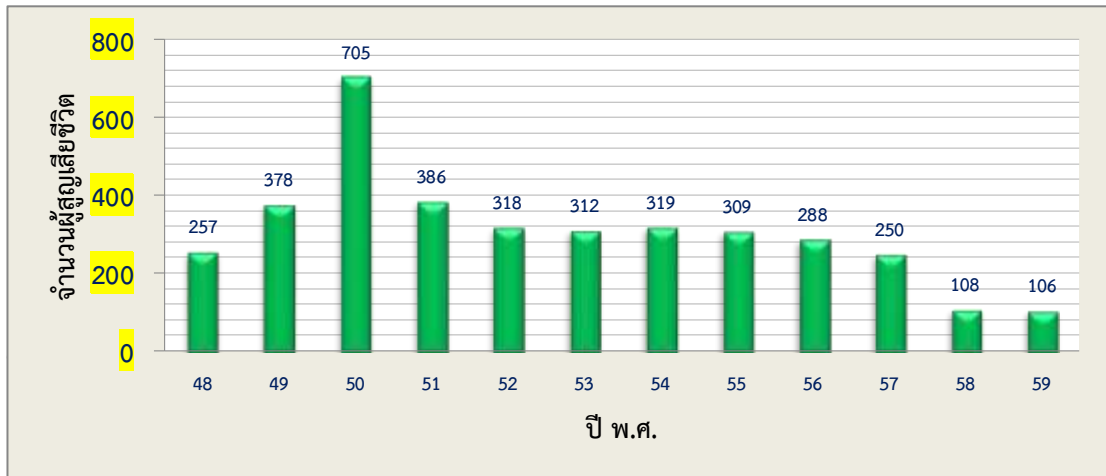
ได้นำนโยบาย “ประชารัฐ” เป็นหลักในการขับเคลื่อนการทำงานในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข ผ่านการทำงานของภาคเครือข่ายอาสาสมัครมากกว่า 300,000คน อีกทั้งยังมีการมอบหมายเครือข่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐ ข้าราชการที่เป็นคนมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ร้อยละ 54ร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์ปลอดภัยมากขึ้น นอกจากนี้ มีโครงการพาคนกลับบ้าน การพบปะเยี่ยมเยียนผู้เข้าร่วมโครงการประชาร่วมใจและการจัดตั้งกลุ่มผู้ร่วมสร้างสันติสุขพัฒนาทักษะทางอาชีพและจัดหาที่ปลอดภัย จากการดำเนินการร่วมกันทุกภาคส่วน โดยน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ภาพรวมของการก่อเหตุความรุนแรง12ปี ที่ผ่านมามีแนวโน้มลดลงตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 4 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนการก่อเหตุรุนแรง

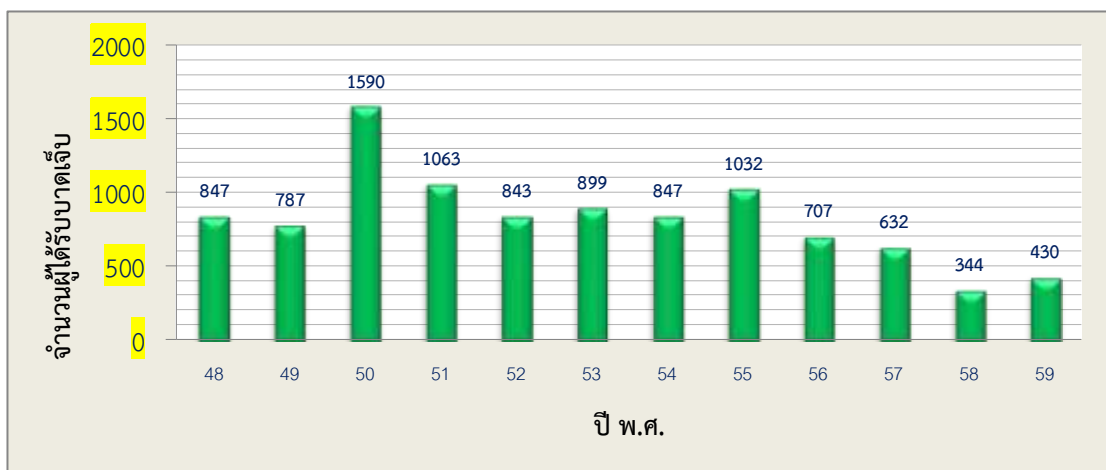
ที่มา : กอ.รมน.ภาค 4 สน.

ตารางที่ 5 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนผู้สูญเสียชีวิต

ที่มา : กอ.รมน.ภาค 4 สน.

ตารางที่ 6 แผนภูมิแท่งแสดงจำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บ

ที่มา : กอ.รมน.ภาค 4 สน.

4.1.2 สถานการณ์เฉพาะ

สภาพแวดล้อมที่มีปัญหาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และบางส่วนของจังหวัดสงขลา อັตลักษณ์ที่แตกต่างยังคงปรากฏภาพสังคมเชิงเดี่ยวชัดเจน สืบเนื่องจากการดำเนินชีวิตของประชาชนส่วนใหญ่ตามวิถีมุสลิม ศรัทธาในศาสนาอิสลาม เชื้อมั่นผู้นำจิตวิญญาณวัฒนธรรม การแต่งกายและการใช้ภาษามลายูท้องถิ่นสื่อสารในชีวิตประจำวันท่ามกลางเศรษฐกิจที่มีเพียงกระแสเงินหมุนเวียนภายในพื้นที่ ปราศจากการลงทุนภาคอุตสาหกรรมหนักรายได้ประชากรยังคงมาจากประกอบอาชีพเกษตรกรรมสวนยางพารา ผลไม้ตามฤดูกาล ตลอดจน การประมงและผลิตภัณฑ์อาหารทะเลแปรรูป อีกทั้งยังต้องพึ่งพาแรงงานต่างด้าว เนื่องจากประชากรวัยแรงงานท้องถิ่นเดินทางไปประกอบอาชีพในประเทศมาเลเซีย เพื่อรายได้ที่ดีกว่าและทำให้สถานะบุคคลสองสัญชาติ

อันเป็นหนึ่งในปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา รองจากเรื่องระบบการศึกษาของเยาวชน ที่ยังขาดการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการศึกษา คุณภาพบุคลากรครู รวมถึงการกำกับดูแลการเรียนการสอน ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ ทั้งด้านศาสนาที่ถูกต้องตามหลักคำสอน คัมภีร์อัลกุรอานอย่างแท้จริง และสามารถศึกษาต่อสายสามัญ เพื่อการประกอบอาชีพในสังคมได้ แม้ว่าในระดับท้องถิ่นประชาชนยังคงมีค่านิยมส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อต่างประเทศในมุสลิม ตะวันออกกลางและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งไม่ได้รับรองคุณวุฒิทางการศึกษาในการบรรจุเข้ารับราชการ หรือปฏิบัติงานในภาครัฐวิสาหกิจและเอกชนทั่วไป เนื่องจากไม่มีองค์ความรู้ที่ตรงกับการปฏิบัติงาน อีกทั้งการศึกษายังเป็นการเปิดโลกทัศน์เสริมสร้างความคิดสติปัญญา และเป็นภูมิคุ้มกัน ให้กับเยาวชน มิให้ถูกชักจูงและตกเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดหรือต่อต้านอำนาจรัฐ โดยกลุ่มผู้ไม่หวังดี โดยมีเป้าหมายหลักเป็นเยาวชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นประชากรที่มีเพียงปริมาณมากกว่าคุณภาพ เนื่องจากสังคมปราศจากการวางแผนครอบครัว ขณะที่การบังคับใช้กฎหมายต่อผู้กระทำความผิดหรือบุคคลต้องสงสัยเกี่ยวข้องกับการก่อเหตุหรือผู้กระทำความผิด ตลอดจนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลดังกล่าว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชาชนมุสลิม ต้องมีความชัดเจนมิให้เกิดช่องว่างและตอบสังคมได้ มิให้ภาพการปฏิบัติต่อเป้าหมายปรากฏผ่านสื่อสาธารณะและกลายเป็นประเด็นนำไปสู่ปัญหาความเป็นไม่เป็นธรรมในสังคม ที่เข้าข่ายการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อไป นอกจากนี้การตรวจจับธุรกิจผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง เป็นปลายทางที่ไม่สามารถเชื่อมโยงและดำเนินการต่อผู้มีอิทธิพลรายใหญ่ในพื้นที่ซึ่งมีอิทธิพลทั้งด้านการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นด้วย

4.2 ด้านการพัฒนา

4.2.1 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

4.2.1.1 การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนชาวไทยมุสลิมเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร ดูแลปกครองชุมชนของตนเอง เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลเมือง และองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 82.78 ศาสนาพุทธ ร้อยละ 16.41 และศาสนาอื่นๆ ร้อยละ 0.81 และสมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น/ตำบล นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 72.47 ศาสนาพุทธ ร้อยละ 26.33 และศาสนาอื่น ๆ ร้อยละ 1.2 รายละเอียดตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 7 จำนวนร้อยละของผู้ที่นับถือศาสนาต่าง ๆ

ศาสนา	ผู้บริหารท้องถิ่น (ร้อยละ)	สมาชิกสภาท้องถิ่น (ร้อยละ)
นับถือศาสนาอิสลาม	82.78	72.47
นับถือศาสนาพุทธ	16.41	26.33
นับถือศาสนาอื่นๆ	0.8	1.2
รวม(ร้อยละ)	100	100

4.2.1.2 จำนวนข้าราชการและพนักงานที่นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้รัฐบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนไทยทุกศาสนา เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานภาครัฐ ขับเคลื่อนนโยบายการกันพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีข้าราชการและพนักงานราชการ จำนวน 60,405 คน เมื่อคิดเป็นร้อยละพบว่า ข้าราชการและพนักงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 51.63 และศาสนาพุทธ ร้อยละ 48.37 รายละเอียดตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 จำนวนร้อยละของข้าราชการและพนักงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นับถือศาสนาอิสลาม

ที่	จังหวัด	จำนวน	ศาสนา	
			พุทธ	อิสลาม
1	ยะลา	22,967	10,677	12,290
2	ปัตตานี	17,592	8,763	8,829
3	นราธิวาส	19,846	9,775	10,071
รวมทั้งหมด		60,405	29,215	31,190
รวม (ร้อยละ)			48.37	51.63

4.2.1.3 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับหมู่บ้านจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พนม.) โดยใช้หลักการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อพัฒนาความเจริญ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจเพื่อสร้าง ความโปร่งใส เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจให้ดีขึ้น และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง ผลลัพธ์สุดท้ายจะมีส่วนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก สร้างอาชีพ สร้างรายได้ สอดคล้องกับนโยบายสามเหลี่ยม มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของรัฐบาลที่จะส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น ประชาชนต้องมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อหน่วยงานภาครัฐก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อภาครัฐปราศจากเงื่อนไขของการใช้ความรุนแรง และนำไปสู่การสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน ภายใต้เงื่อนไขในการสนับสนุนงบประมาณ ดังนี้

พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับหมู่บ้านจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ให้ความสำคัญกับบทบาท ผู้นำสี่เสาหลัก ประกอบด้วย 1) ผู้ใหญ่บ้าน 2) ผู้แทนสมาชิก อบต. 3) ผู้นำศาสนา และ 4) ประชาชนชาวบ้าน ในหมู่บ้านนั้นเป็นผู้ลงนามร่วมกันให้หมู่บ้านจัดทำเวทีประชาคม ประเมินครอบครัวเป้าหมาย ครอบครัวคุณธรรม สัจจะ สันติสุข ภายใต้ยุทธศาสตร์ ประชาธิปไตยร่วมใจ สร้างสันติสุข และมีเงื่อนไขสำคัญ ได้แก่

1. ปลอดภัยเสพติด คือ สมาชิกในครัวเรือนไม่จำหน่ายยาเสพติด ไม่เสพยาเสพติดไม่สนับสนุนยาเสพติด มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิษภัยยาเสพติดและรู้จักป้องกันตนเอง

2. มีจิตอาสา คือ สมาชิกในครัวเรือนเข้าร่วมประชุมของหมู่บ้านมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนดูแลรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

3. ไม่สร้างปัญหาต่อสังคม คือ สมาชิกในครัวเรือนเคารพกฎกติกาของชุมชน ไม่มีปัญหาทะเลาะเบาะแว้ง และสร้างความเดือดร้อนให้กับเพื่อนบ้านผลการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับหมู่บ้านจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมจำนวนทั้งสิ้น 2,854 โครงการ/กิจกรรมประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่ตรงตามความต้องการของหมู่บ้านอย่างแท้จริง

5. นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

5.1 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2558 - 2564

รัฐบาล โดย สภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินการด้านความมั่นคงในระยะ 7 ปี ต่อไป โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ถูกกำหนดไว้ในนโยบายที่ 3 ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องที่มีความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาในทุกมิติ ได้แก่ การเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สันติสุข โดยให้น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งยึดมั่นแนวทางสันติวิธี เป็นบรรทัดฐานการจัดการความขัดแย้ง ความรุนแรง และการสร้างความรัก ความสามัคคี ความสงบสุข และความสมานฉันท์ของประชาชน และลดการใช้ความรุนแรงในพื้นที่การฟื้นฟูความเชื่อมั่นและลดความหวาดระแวงระหว่างประชาชนกับรัฐ โดยยึดถือความเป็นธรรม และกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม รวมถึงการเคารพสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา กลไกคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนการเสริมสร้างสันติสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นพลังในการเข้าถึงประชาชน โดยเฉพาะการสร้างการยอมรับของสังคมโดยรวมและส่งเสริมให้คนและสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง และเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนที่สอดคล้องกับศักยภาพ ความต้องการ และลักษณะพิเศษเฉพาะแต่ละพื้นที่การส่งเสริมความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข เพื่อแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งและความรุนแรง โดยเฉพาะการพูดคุยเพื่อสันติสุขกับผู้เห็นต่างจากรัฐทั้งในพื้นที่และต่างประเทศ การเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม ปลอดภัย รองรับการพัฒนาพูดคุยเพื่อสันติสุข และมีหลักประกันของความต่อเนื่องและความเชื่อมั่นของทุกกลุ่มในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุย และการสร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นต่อสังคมทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ เพื่อลดเงื่อนไขของการนำไปแสวงประโยชน์และก่อเหตุต่อการแก้ไขปัญหาของไทย

5.2 นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560 - 2562 รัฐบาล โดย สภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้จัดทำนโยบายการบริหารและพัฒนา จชต.พ.ศ. 2560 - 2562 เพื่อใช้เป็นนโยบายหลักของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหา โดยสาระสำคัญ คือวัตถุประสงค์ของนโยบายที่มุ่งไปสู่การขจัดเงื่อนไขของการใช้ความรุนแรง ทั้งเงื่อนไขในระดับบุคคล ได้แก่ การใช้ความรุนแรงที่เกิดจากบุคคลที่มีความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ต่างจากรัฐ การขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ของกลุ่มอิทธิพล อำนาจมืด และธุรกิจผิดกฎหมาย ความเกลียดชัง และความคับแค้น จากเรื่องส่วนตัวเงื่อนไขระดับโครงสร้าง ได้แก่ โครงสร้างการปกครองและการบริหารที่ยังไม่สามารถ

ตอบสนองต่ออัตลักษณ์ในพื้นที่ และความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างทั่วถึงและเงื่อนไขระดับวัฒนธรรม ได้แก่ การรู้สึกแปลกแยกไม่เป็นเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย ตลอดจนผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนของสังคมไทย และสังคมโลกทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี รวม 6 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย สงบสันติ มีความไว้วางใจ เชื่อใจต่อกันปราศจากเงื่อนไขที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่าย
2. เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในพื้นที่ ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อให้สังคมไทย และสังคมในพื้นที่ ยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม และรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. เพื่อพัฒนาศักยภาพของคน สังคม และเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับความต้องการหลากหลายทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเสมอภาคและเป็นธรรมในสังคมอย่างทั่วถึง ให้เป็นพื้นที่ที่น่าอยู่ น่าท่องเที่ยว และน่าลงทุน
5. เพื่อสร้างความเชื่อมั่น และหลักประกันความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ และเตรียมความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้ง
6. เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ต่อสังคมทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ให้เกิดการสนับสนุน และมีบทบาทเกื้อกูลต่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) : ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน เป้าหมาย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 12 (2560-2564) : เป้าหมายที่ 3 ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้น

6. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2560 - 2562

6.1 แนวความคิดทางยุทธศาสตร์น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบูรณาการในการขับเคลื่อนการพัฒนาตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560- 2562 นโยบายรัฐบาลและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และหลักการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาและการกำหนดภารกิจร่วมเพื่อเป็นการบูรณาการทุกภาคส่วน โดยยึดหลักพื้นที่และประชาชนเป็นศูนย์กลาง รวมถึงกลไกการดำเนินการในรูปแบบ “ประชารัฐ รักสามัคคี” จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา (ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย ปี 2560 – 2562) ดังต่อไปนี้

6.2 วิสัยทัศน์ (Vision) : มุ่งบูรณาการและดำเนินการงานพัฒนาเพื่อความมั่นคงนำสันติสุขสู่จังหวัดชายแดนภาคใต้

6.3 พันธกิจ (Mission)

6.3.1 บูรณาการและขับเคลื่อนงานด้านการพัฒนาตามนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

6.3.2 ส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ ให้สอดคล้องกับศักยภาพและวิถีชีวิตของประชาชน

6.3.3 อำนวยความเป็นธรรมคุ้มครอง สิทธิเสรีภาพและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบ รวมทั้งสนับสนุนแนวทางสันติ

6.3.4 สร้างความเข้าใจอันดีต่อสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในและต่างประเทศ

6.4 เป้าประสงค์รวม

6.4.1 สถานการณ์ความไม่สงบลดลง

6.4.2 คุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น

6.5 ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจำนวน 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างพื้นที่สันติสุขยั่งยืนด้วยพลังหมู่บ้านและชุมชน
ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารภาครัฐ การบริการประชาชนและกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และมาตรฐานสากล

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริง ที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือกับกลุ่มประเทศมุสลิม ประชาคมอาเซียนตามแนวทางสันติวิธี

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมคุณภาพระบบการศึกษา ศาสนา ภาษา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาเศรษฐกิจและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมในพื้นที่

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างพื้นที่สันติสุขยั่งยืนด้วยพลังหมู่บ้านและชุมชน

เป้าประสงค์จำนวน 2 เป้าประสงค์

1. ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และปราศจากความหวาดระแวง

2. ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองและจัดการปัญหาภัยคุกคามในพื้นที่ได้

กลยุทธ์ (Strategy) จำนวน 3 กลยุทธ์

1. พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อสื่อสารให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับรู้และเข้าใจ ที่ถูกต้องและเป็นจริงอย่างเท่าทันสถานการณ์ เพื่อลดความหวาดระแวงและสร้างเสริมความรัก ความสามัคคี

2. การเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนในการร่วมสร้างพื้นที่ปลอดภัย และร่วมกันกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยพื้นที่ตนเอง ตลอดจนแสวงหามาตรการในการแก้ไขปัญหาเสพติดและภัยคุกคามอื่น ๆ

3. พัฒนาศักยภาพเครือข่าย อาสาสมัคร ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น องค์กรทุกภาคส่วน ให้มีความเข้มแข็ง เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารภาครัฐ การบริการประชาชนและกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และมาตรฐานสากล

เป้าประสงค์ จำนวน 3 เป้าประสงค์

1. การทำงานของภาครัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ประชาชนมีความพึงพอใจในการให้บริการของภาครัฐมากขึ้น
3. การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นมาตรฐานสากลและมีช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

กลยุทธ์ (Strategy) จำนวน 6 กลยุทธ์

1. พัฒนาระบบบริหารจัดการของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนใต้ (ศอ.บต.) และหน่วยงานภาครัฐอื่นให้มีประสิทธิภาพทุกมิติ
2. พัฒนาระบบบริหารจัดการบุคลากรภาครัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. พัฒนาระบบการวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผลด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
4. ส่งเสริมนวัตกรรม งานวิจัย การสร้างองค์ความรู้และสร้างเครือข่าย เพื่อสนับสนุนงานพัฒนาและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
5. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ระบบยุติธรรมชุมชน และยุติธรรมทางเลือก
6. พัฒนาประสิทธิภาพการบริการของภาครัฐ การรับเรื่องราวร้องทุกข์ รวมทั้งระบบเยียวยาอย่างทั่วถึง เท่าเทียมและเป็นธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือกับกลุ่มประเทศมุสลิม ประชาคมอาเซียน ตามแนวทางสันติวิธี

เป้าประสงค์ จำนวน 2 เป้าประสงค์

1. กลุ่มประเทศอาเซียน ประเทศมุสลิม และองค์กรระหว่างประเทศ เข้าใจสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ และให้ความร่วมมือในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. สังคมและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข

กลยุทธ์ (Strategy) จำนวน 4 กลยุทธ์

1. เสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ถูกต้อง ชัดเจน รวดเร็ว ทันท่วงทีกับความผันแปรของสถานการณ์ และแสวงหาความร่วมมือกับองค์กรภาคีและสังคม ผ่านกลไกความร่วมมือกับต่างประเทศในทุกมิติ เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้
2. บูรณาการสื่อประชาสัมพันธ์ทุกช่องทางเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาล
3. สนับสนุนการเปิดพื้นที่พูดคุยเพื่อสันติสุขทุกระดับ โดยการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็นในการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดยสันติวิธี
4. เสริมสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรภาครัฐ สื่อมวลชน ภาคประชาสังคมผู้เห็นต่าง และประชาชน ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมคุณภาพระบบการศึกษา ศาสนา ภาษา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม

เป้าประสงค์จำนวน 4 เป้าประสงค์

1. ครู บุคลากรทางการศึกษา และการจัดการศึกษา มีมาตรฐานตามเกณฑ์
2. นักเรียน นักศึกษา ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และมีงานทำ
3. ประชาชนในพื้นที่ดำเนินวิถีชีวิตตามหลักศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่นภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม
4. ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการสืบสาน เพิ่มคุณค่า ให้เกิดประโยชน์ ต่อหมู่บ้าน และชุมชน

กลยุทธ์ (Strategy) จำนวน 5 กลยุทธ์

1. สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครู บุคลากรทางการศึกษา การจัดการศึกษาของสถานศึกษาของรัฐ และเอกชนให้มีมาตรฐานตามเกณฑ์ สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่และรองรับตลาดแรงงาน
2. สนับสนุนทุนการศึกษาแก่เยาวชนในจังหวัดชายแดนใต้ทั้งในและต่างประเทศเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง
3. ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษามลายู ภาษามลายูท้องถิ่น และภาษาต่างประเทศทุกระดับการศึกษาทั้งในและนอกระบบการศึกษาอย่างแพร่หลาย
4. สนับสนุนผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การละเล่นพื้นบ้าน วรรณกรรม เรื่องสั้น จิตรกรรม ประติมากรรม หัตถกรรม พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้เพื่อการรักษาและสร้างมูลค่าให้กับพื้นที่ และเยาวชนคนรุ่นใหม่เพื่อการสืบทอดองค์ความรู้ของท้องถิ่น
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรทางศาสนาทุกศาสนา ให้เป็นศูนย์กลางในการปลูกฝังจริยธรรม และเป็นแหล่งเรียนรู้ทางศาสนา รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 5 การพัฒนาเศรษฐกิจและอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติ

เป้าประสงค์จำนวน 2 เป้าประสงค์

1. เศรษฐกิจขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ประชาชนมีอาชีพ และรายได้ที่มั่นคง
2. ประชาชนมีส่วนร่วมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น

กลยุทธ์ (Strategy) จำนวน 9 กลยุทธ์

1. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและกระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าการเกษตร และการตลาดอย่างเป็นระบบครบวงจรและส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy)
2. สร้างมาตรการ กลไก เพื่อจูงใจและกระตุ้นการลงทุนจังหวัดชายแดนภาคใต้ พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านผ่านด่านการค้าชายแดน
3. ส่งเสริมการท่องเที่ยวและกีฬาเพื่อการเสริมโอกาสทางเศรษฐกิจในพื้นที่ และการเชื่อมโยงเศรษฐกิจจากภายนอกพื้นที่และระบบโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติก เพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพแรงงานในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
5. ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมในพื้นที่ และการใช้พลังงานทดแทนพลังงานทางเลือกสู่อุตสาหกรรมสีเขียว รวมทั้งขับเคลื่อนภาคอุตสาหกรรมไปสู่นวัตกรรมเทคโนโลยี (Thailand 4.0)
6. พัฒนาอุตสาหกรรมฮาลาลอย่างครบวงจรทั้งด้านการพัฒนาวัตถุดิบ ปัจจัยการผลิตของผู้ประกอบการ การตลาด และปรับปรุงกลไกการรับรองมาตรฐานฮาลาลขององค์การศาสนา ให้เป็นที่ยอมรับในระดับโลกรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนที่มีศักยภาพ สู่มาตรฐานสากล
7. ส่งเสริมและสนับสนุนการและสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
8. เพิ่มบทบาทของประชาชน ภาคประชาสังคม ชุมชน และองค์กรท้องถิ่น ในการคุ้มครองดูแลจัดสรร พื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ
9. ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่

ประเด็นยุทธศาสตร์ ที่ 6 การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและผู้ด้อยโอกาสทางสังคมในพื้นที่

เป้าประสงค์จำนวน 1 เป้าประสงค์คือ ประชาชนและผู้ด้อยโอกาสทางสังคม มีศักยภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพึ่งพาตนเองได้

กลยุทธ์ (Strategy) จำนวน 4 กลยุทธ์

1. สนับสนุนบทบาทสตรี เด็ก และเยาวชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัว ชุมชน และหมู่บ้าน

2. ส่งเสริมสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้ทั่วถึง และพึ่งพาตนเองได้
3. สนับสนุนความมั่นคงทางสุขภาพแก่ประชาชนในพื้นที่
4. ส่งเสริมการพึ่งตนเองของครอบครัว ชุมชน และสังคม ด้วยระบบสวัสดิการชุมชน

7. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- 7.1 หน่วยงานของรัฐและข้าราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเข้าใจตรงกันในปรัชญา ความคิด ทิศทางการแก้ไขตามนโยบาย
- 7.2 ข้าราชการทุกหน่วยงานมีจิตสำนึกและความตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ
- 7.3 ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้รู้สึกปลอดภัยที่จะแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยไม่รู้สึกรังเกียจหรือกลัวจากฝ่ายใด ตลอดจนให้การยอมรับ และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาตามนโยบาย
- 7.4 มีการส่งสัญญาณในการสนับสนุนการดำเนินตามนโยบายการบริหาร และการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จากรัฐบาลที่จริงจัง ชัดเจน และต่อเนื่อง
- 7.5 ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางความสำเร็จของงานโดยการดำเนินแผนงาน/โครงการต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล แผนงาน/โครงการของกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด และอำเภอ ที่ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่เริ่มโครงการ จนเสร็จสิ้นโครงการโดยคำนึงถึงความคุ้มค่า โปร่งใส และคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ
- 7.6 มีการจัดทำการประเมินผลโดยใช้หลักวิชาการ โดยให้หน่วยงานหรือองค์กรวิชาการ ที่เป็นอิสระ เป็นผู้ทำการประเมินความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหาร และการพัฒนาในพื้นที่ โดยหน่วยงานหรือองค์กรตามหลักวิชาการที่เป็นอิสระและเป็นกลาง
- 7.7 มีการประเมินภาวะผู้นำของผู้บริหารในระดับกระทรวง กรม จังหวัด และอำเภอซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของแผนงาน/โครงการ
- 7.8 เอกภาพทางความคิด ทุกภาคส่วนต้องมีความเข้าใจ และต้องยึดมั่นในการแก้ไขปัญหาตามกรอบแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ปัญหา
- 7.9 ความประสานสอดคล้องระหว่างงานด้านการพัฒนาและงานด้านความมั่นคง โดยต้องให้สามารถสนับสนุนเกื้อกูลซึ่งกันและกันได้อย่างเป็นระบบ
- 7.10 ทุกภาคส่วนให้การสนับสนุนกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาตามแนวทางสันติวิธี ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญและกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติแล้ว

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พล.ต.พรศักดิ์ พูลสวัสดิ์		
วัน เดือน ปีเกิด	9 พฤษภาคม พ.ศ. 2504		
การศึกษา	โรงเรียนเตรียมทหาร	รุ่นที่ 20	ปี 20
	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า	รุ่นที่ 31	ปี 22
	หลักสูตรสงครามทุ่ระเบิด		
	หลักสูตรชั้นนายร้อย		
	หลักสูตรชั้นนายพัน		
	หลักสูตรเสนาธิการทหารบก		

ประวัติการทำงานโดยย่อ

ผบ.มว.พล.ร้อย.อวบ.ร.25 พัน.3	ตั้งแต่ 1 ก.พ.27
ผบ.มว.ปืนเล็ก ที่ 3 ร้อย.อวบ.ที่ 3 ร.25 พัน.3	ตั้งแต่ 1 ก.พ.27
รอง ผบ.ร้อย.อวบ.ร.25 พัน.3	ตั้งแต่ 28 ม.ค.29
ผบ.มว.อาน.ร้อย.สสภ.ร.25พัน.3	ตั้งแต่ 30 ธ.ค.30
ผบ.ร้อย.อวบ.ร.25พัน.3	ตั้งแต่ 17 มิ.ย.31
ผบ.ร้อย.อวบ.ร.25พัน.3	ตั้งแต่ 18 ต.ค.32
ประจำ รร.สธ.ทบ.สบส.	ตั้งแต่ 2 ต.ค.35
ผช.หน.ฝยก.พล.ร.5	ตั้งแต่ 2 ต.ค.36
รอง ผบ.ร.25พัน.3	ตั้งแต่ 2 ต.ค.37
หน.ฝขว.จทบ.ส.ญ.	ตั้งแต่ 20 มี.ค.38
ผบ.ร.25พัน.3	ตั้งแต่ 4 ม.ค.39
รอง เสธ.ร.25	ตั้งแต่ 19 พ.ย.41
ผบ.ร.25พัน.2	ตั้งแต่ 23 ม.ค.44
เสธ.ร.25	ตั้งแต่ 19 มิ.ย.45
รอง ผบ.ร.25	ตั้งแต่ 17 ธ.ค.47

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผบ.ร.25/ผบ.ฉก.ร.25

รอง ผบ.พล.ร.5

ผบ.จทบ.ป.น./ผบ.กกล.ทพ.จชต.

ผบ.พล.ร.15/ผบ.ฉก.ปัตตานี

รอง มทภ.4 (1)

ตั้งแต่ 26 พ.ค.52

ตั้งแต่ 3 ต.ค.55

ตั้งแต่ 1 เม.ย.57

ตั้งแต่ 1 เม.ย.58

ตั้งแต่ 1 ต.ค.59- ปัจจุบัน

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์

เรื่อง	แนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้		
ผู้วิจัย	พลตรี พรศักดิ์ พูลสวัสดิ์	หลักสูตร วปอ.	รุ่นที่ 59
ตำแหน่ง	รองแม่ทัพภาคที่ 4		

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏขึ้นครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 ในปี พ.ศ.2440 เมื่อไทยได้ปรับปรุงระบบการปกครองใหม่ โดยเปลี่ยนฐานะ 7 หัวเมืองอิสลามปักษ์ใต้ในฐานะประเทศราช ให้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทยในรูปมณฑลเทศาภิบาล เรียกว่าข้อบังคับสำหรับ 7 หัวเมือง ร.ศ.120 มีพระยาเมือง ปลัดเมือง และยกกระบัตรเมืองขึ้นกับข้าหลวงการเก็บภาษีส่งพนักงานสรรพากรไปเก็บแบ่งรายได้ให้เป็นเงินเดือน ส่วนการตัดสิน คดีความ ได้ส่งผู้พิพากษาไปตัดสินภายใต้ “พระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่น ร.ศ.116” ใน ปี พ.ศ.2444 ตวนกู้อับดุลกาเดร์ หรือพระยาวิชิตภักดี เริ่มก่อความกระด้างกระเดื่อง โดยการขอความร่วมมือพระยาเมืองระแงะ สายบุรี และรามัน ที่มีเชื้อสายเป็นชาวมลายูพร้อมกับทำหนังสือร้องเรียนไปยังข้าหลวงใหญ่อังกฤษประจำสหพันธรัฐ มลายูในสิงคโปร์ว่าไทยรังแกประชาชนปัตตานี และมีการต่อต้านอย่างเปิดเผยในปี พ.ศ.2445โดยเจ้าเมืองรัฐมลายูต่าง ๆ ต่อต้านอำนาจจากรัฐบาลกลาง แต่ก็ถูกปราบปรามลงในที่สุด อย่างไรก็ตามเงื่อนไขที่กลุ่มเจ้าเมืองรัฐมลายูได้ใช้เป็นการปลุกระดมความเกลียดชังให้เกิดขึ้นในพื้นที่ คือ ความเป็นชาติพันธุ์มลายู ศาสนาอิสลาม และการถูกกดขี่ข่มเหงจากผู้แทนรัฐบาลที่มาจากเมืองหลวง จนในที่สุดเมื่อปี พ.ศ. 2490 ได้เกิดขบวนการแบ่งแยกดินแดนกลุ่มแรกขึ้น คือ กลุ่มแนวร่วมกู้เอกราชแห่งชาติ มีชื่อเป็นภาษามาลายูว่า Barisan Nasional Pembebasan Pattani : B.N.P.P. (ชื่อในภาษาอังกฤษว่า National Liberation Front of Pattani : N.L.F.P.) ซึ่งเป็นการก่อตั้งระหว่าง เต็งกูมามุด มะไฮยัดดิน บุตรชายคนที่ 7 ของพระยาวิชิตภักดีนั่นเอง ซึ่งออกมาเคลื่อนไหวอยู่ในระยะเวลาเพียง 2 ปี ก็สลายตัวไปในที่สุด หลังจากนั้นเป็นต้นมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันมีขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดขึ้นตามมาอีกมากมายหลายกลุ่ม อาทิ กลุ่มแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานี (Patani Malayu National Revolutionary Front : BRN) กลุ่มองค์การปลดปล่อยรัฐปัตตานีหรือองค์การสหปัตตานีเสรี (Patani United Liberation Organization : P.U.L.O) กลุ่มมุจาฮิดีนอิสลามปัตตานี (Gorakan Mujahideen Islam Patani ; GMIP : GMIP:) กลุ่มแนวร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี (The United Front for the independent of Pattani : BERSATU) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการรวมตัวขององค์กรและขบวนการทั้ง 4กลุ่ม ประกอบด้วย ขบวนการแนวร่วมอิสลามเพื่อปลดปล่อยปัตตานี (Barisan Islam Pembebasan Pattani : BIPI) ขบวนการบีอาร์เอ็น โคออดิเนต (BRN-Coordinate)

และกลุ่มสหพันธ์นิสิตนักศึกษา นักเรียน และเยาวชนปาตานี หรือกลุ่ม PerMAS เป็นต้น และล่าสุด มีการรวมกลุ่มกันใหม่ เรียกว่า กลุ่มมาราปาตานี (MARA Patani/Majis Syura Patani) มีการเปิดตัวอย่างเป็นทางการครั้งแรก ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 27 ส.ค. 2558 กลุ่มต่างๆ เหล่านี้บางยุคบางสมัยก็ปฏิบัติการด้วยกลุ่มของตนเอง ภายใต้ยุทธศาสตร์ “แยกกันดี” แต่บางครั้งก็ปรับยุทธศาสตร์ใหม่เป็น “แยกกันเดิน รวมกันดี” แต่ไม่ว่าจะขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ เทคนิค หรือวิธีการอย่างไร ก็ยังคงดำรงความมุ่งหมายในการแบ่งแยกดินแดนโดยไม่เปลี่ยนแปลง ประกอบกับลักษณะทางภูมิรัฐศาสตร์ของไทย (Thai Geopolitics Implication) จังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ห่างไกลจากศูนย์กลางอำนาจที่อยู่ในเมืองหลวง ซึ่งเป็นศูนย์รวมทางเศรษฐกิจ การเมือง และการทหาร ตลอดจนความแตกต่างเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์และศาสนา เป็นเงื่อนไขที่ขบวนการแบ่งแยกดินแดนแสวงประโยชน์ต่อจุดประาะบางนี้ นำมาขยายผลต่อมวลชนเป้าหมาย เพื่อใช้ประกอบกำลังทั้งระบบของการต่อสู้ ซึ่งส่งผลทำให้ขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถดำรงอยู่และเคลื่อนไหวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งปัจจุบันได้ก้าวขึ้นสู่เวทีการเมืองระหว่างประเทศแล้ว จากการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติและความเป็นอยู่ของประชาชนไทยทั้งประเทศ ซึ่งนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2558- 2564 โดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งเป็นแนวทางหลักในการรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และได้ลำดับความสำคัญเพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายมีทิศทางที่ชัดเจน กำหนดเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 นโยบายสำคัญเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ และส่วนที่ 2 นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป ซึ่งการจัดสรรทรัพยากรจะให้น้ำหนักต่อนโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ เป็นลำดับสำคัญในระดับต้น แต่ทั้งนี้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติดังกล่าว ควรต้องได้รับการขับเคลื่อนไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิดภาพแห่งความสำเร็จโดยรวมและสามารถรักษาผลประโยชน์แห่งชาติได้อย่างครบถ้วนทั้งเสถียรภาพ ความเป็นปึกแผ่นของประเทศ

การป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง เนื่องจากปัญหาความไม่สงบจากความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน เป็นปัญหาที่มีพัฒนาการที่มีความละเอียดอ่อนและ มีความเชื่อมโยงกันหลายมิติ โดยมีรากเหง้าของปัญหา คือ เรื่องอัตลักษณ์ชาติพันธุ์มาลายู ศาสนาอิสลาม และประวัติศาสตร์รัฐปัตตานี โดยการต่อสู้ที่ใช้ความรุนแรงเป็นผลมาจากคนกลุ่มหนึ่งที่มีอุดมการณ์ต้องการแบ่งแยกดินแดน ได้นำเงื่อนไขอัตลักษณ์เฉพาะนำมาสร้างความชอบธรรม และมาขยายผลในการใช้ความรุนแรง ทำให้เกิดบรรยากาศความหวาดกลัว ความไม่ไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชนเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ได้ปรากฏมีปัญหาใหม่ที่มีแนวโน้มขยายเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ คือ ปัญหายาเสพติด ปัญหาภัยแทรกซ้อน และบทบาทของภาคประชาสังคม โดยเฉพาะเยาวชนที่เห็นต่างจากรัฐ และถูกดึงเข้ามามีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ของผู้เห็นต่างจากรัฐ การเข้ามามีบทบาทตลอดจนการแทรกแซงขององค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการเพิ่มความซับซ้อนของปัญหาให้มากยิ่งขึ้น

สถิติจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - 2558 เกิดเหตุการณ์ จำนวนทั้งสิ้น 15,374 เหตุการณ์ โดยรวมมีเหตุการณ์เฉลี่ยจำนวนปีละ 1,281 เหตุการณ์ แต่เมื่อดูแนวโน้มเหตุการณ์ทั้งหมด 12 ปี พบว่า สามารถแบ่งเหตุการณ์ออกเป็น 2 ช่วงใหญ่ ๆ คือ ในระหว่างปี พ.ศ. 2547 - 2550 และช่วงปี พ.ศ. 2551 - 2558 ในช่วง 4 ปีแรก เหตุการณ์จะรุนแรงมากเฉลี่ยจำนวนปีละ 1,926 เหตุการณ์ ส่วนช่วงที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2551- 2558 มีเหตุการณ์เฉลี่ยเหตุการณ์ปีละ 959 เหตุการณ์ น่าสังเกตว่า เมื่อดูเหตุการณ์โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2558 นี้ ได้เกิดเหตุการณ์ จำนวนทั้งสิ้น 674 เหตุการณ์ ซึ่งนับได้ว่าเป็นปีที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบต่ำที่สุดในรอบ 12 ปี

จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มีผู้เสียชีวิต จำนวนทั้งสิ้น 6,543 ราย โดยเฉลี่ยมีผู้เสียชีวิต จำนวนปีละ 545 ราย และมีผู้ได้รับบาดเจ็บ จำนวนทั้งสิ้น 11,919 ราย โดยเฉลี่ยจำนวนปีละ 993 ราย จุดที่เป็นที่น่าสังเกตคือ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 จำนวนผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บมี แนวโน้มลดลง โดยในระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึง 2558 มีผู้เสียชีวิต จำนวน 456 ราย, จำนวน 341 ราย และจำนวน 246 รายตามลำดับ ส่วนผู้บาดเจ็บ ระหว่างปี พ.ศ. 2556 - 2558 มีจำนวน 978 ราย 672 ราย และ จำนวน 544 รายตามลำดับ (แผนภาพที่ 2)

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่า สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวมของช่วงปีหลัง ๆ มีแนวโน้มลดลง แต่ยังคงมีความรุนแรงและความไม่สงบอย่างต่อเนื่อง และยังคงนำปัจจัยหลักเดิม คือ ชาติพันธุ์ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ มาเป็นเงื่อนไขในการสร้างความชอบธรรม และขยายความรุนแรง อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความรุนแรงตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน ถือได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่มีความละเอียดอ่อน และมีผลกระทบต่อความมั่นคงอย่างยิ่ง ด้วยเป็นปัญหาความรุนแรงที่เป็นผลมาจากเงื่อนไขที่ซับซ้อน และเชื่อมโยงกันหลากหลายมิติปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นกำลังพลผู้หนึ่งซึ่งร่วมในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มาตั้งต้น มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะศึกษาถึงประเด็นแนวทางการปฏิบัติการต่อ ขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างให้เกิดสันติสุขในพื้นที่ปลาย ด้ามขวานและความเป็นสุขของประชาชนไทยทั้งประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากขบวนการแบ่งแยกดินแดนของ ไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ศึกษาแนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัด ชายแดนภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้มีการกำหนดขอบเขตของการวิจัย โดยสามารถแบ่งออกได้ 5 ประการ คือ

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ : ได้ทำการศึกษาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา คือ อำเภอจะนะ อำเภอสะบ้าย้อย อำเภอเทพา และอำเภอนาทวี

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา: ทำการศึกษาโดยเน้น 3 ประเด็นหลัก คือ

2.1 มูลเหตุที่ทำให้เกิดขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2.2 สืบค้นทัศนคติและพฤติกรรมของขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันมีผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบที่อาจเป็นภัยคุกคามกับความมั่นคงของไทยทั้งปัจจุบันและแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อที่เกี่ยวกับด้านความมั่นคงของไทยได้ ทั้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหาร

2.3 เสนอแนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านการทหารของไทยที่เกี่ยวข้องกับขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. ขอบเขตประชากร : มีการศึกษาข้อมูลจาก 4 กลุ่มหลัก คือ 1) อดีตแม่ทัพภาคที่ 4/แม่ทัพภาคที่ 4 ปัจจุบัน 2) อดีต ผอ.ศอ.บต./ผอ.ศอ.บต.ปัจจุบัน 3) อดีตผู้นำกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดน 4) กลุ่มผู้นำขบวนการที่อยู่ในประเทศที่ 3

4. ขอบเขตขบวนการแบ่งแยกดินแดน : ศึกษากลุ่มกลุ่มแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปัตตานี (Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani: BRN)

5. ขอบเขตระยะเวลา : สถานการณ์ขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ พ.ศ.2547 จนถึงปัจจุบัน สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดระยะเวลาศึกษาไว้ 8 เดือน ตั้งแต่ ต.ค. 2559ถึงพ.ค.ปี พ.ศ. 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนในการรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 ขั้นตอน คือ 1. การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากการรวบรวมข้อมูลทางเอกสารวิจัย เอกสารทางวิชาการ ระบบฐานข้อมูลข่าวชายแดนใต้ การรวบรวมสถานการณ์ข่าวบทความการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ จากเว็บไซต์ออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อสังเคราะห์ข้อมูล และ 2. การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับขบวนการแบ่งแยกดินแดน (key informants) ประกอบด้วย 1) อดีตแม่ทัพภาคที่ 4/แม่ทัพภาคที่ 4 คือ (1) พลโท พิเชษฐ์ วิสัยจร (2) พลโท อุดมชัย ธรรมสารโรธ(3) พลโท สกล ชื่นตระกูล (4) พลโท วลีท โรจนภักดี (5) พลโท ปราการ ชลยุทธ (6) พลโท วิวรรณ ปฐมภาคย์ (7) พลโท ปิยวัฒน์ นาควานิช2) อดีตผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ /ผู้อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้คือ(1) นาย ภาณุ อุทัยรัตน์ (2) พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง (3) ศุภณัฐ สิริันทวีเนติ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น

เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (structured interview). และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) ในลักษณะปลายเปิด (Open - ended question) ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) และใช้เทคนิคการจำแนกและจัดระบบข้อมูล คือ การนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบ เช่น ข้อมูลตามหมวดหมู่ที่เกิดขึ้นมาแล้ว ข้อมูลหมวดข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา ข้อมูลหมวดอื่นๆ เป็นต้น

ผลการวิจัย

สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงมีความรุนแรงและความไม่สงบเกิดขึ้นอยู่ โดยมีสาเหตุจาก คือ ชาตินิยม ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ รวมทั้ง ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิถีชีวิตของตนเองมากขึ้นกว่าในอดีต และต้องการความเข้าใจและการยอมรับบนพื้นฐานของความ เป็นอัตลักษณ์จากประชาชนไทยทั่วประเทศ กลุ่มที่มีอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐไทยได้นำความแตกต่างดังกล่าวมาเป็นเงื่อนไขขยายผล และต่อสู้ด้วยการใช้ความรุนแรง ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะปัญหาออกได้ เป็น 2 ลักษณะ คือ 1. ลักษณะการแบ่งแยกดินแดน เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจาก ทั้งในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมการศึกษา การเมืองการปกครองภายในและปัญหาที่เกิดจากการสูญเสียอำนาจในการปกครองของกลุ่มผู้ปกครองในอดีตและการปลูกฝังบ่มเพาะ ถ่ายทอดแนวความคิดดังกล่าวนี้จากรุ่นสู่รุ่น ผ่านทางโครงข่ายครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด รวมทั้งระบบการศึกษาตั้งแต่ โรงเรียนตาดีกา ปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยอาศัยเครื่องมือทุกประเภท เช่น โต๊ะครู อิหม่าม วรรณกรรมพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก นิทาน/เรื่องเล่าในพื้นที่ เป็นต้น 2. ลักษณะภัยแทรกซ้อน เป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับเงินทุนหมุนเวียนที่ใช้ในการเคลื่อนไหว และการก่อเหตุของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง ตลอดจนเป็นเครื่องมือเพื่อใช้สร้างแรงจูงใจ หรือโน้มน้าวชักจูงเยาวชนให้เข้าร่วมกับกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง นอกจากนี้ ยังเป็นสาเหตุของคดีอาชญากรรมหลาย ๆ คดี ในพื้นที่ซึ่งล้วนแต่เป็นการซ้ำเติมให้สภาพปัญหาที่มีความซับซ้อน และเกิดภาพความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ได้แก่ ยาเสพติด น้ำมันหลีกเลียงภาชี ผู้มีอิทธิพล และธุรกิจผิดกฎหมาย สถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังสามารถแบ่งออกได้ 3 ระดับ คือ 1. ระดับบุคคล เกิดจากกลุ่มที่มีอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐ และการสร้างเงื่อนไขของเจ้าหน้าที่รัฐบางคน ใช้ความรุนแรงอันมีเหตุจากความแค้นและความเกลียดชัง 2. ระดับโครงสร้าง คือ โครงสร้างการปกครองและการบริหารราชการ ถึงแม้จะมีการกระจายอำนาจแล้วก็ตาม แต่ประชาชนบางส่วนยังรู้สึกไม่สามารถสนองตอบกับความต้องการได้ ยังรู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม การถูกเลือกปฏิบัติ และการขาดอำนาจในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองอย่างแท้จริง 3. ระดับวัฒนธรรม ประชาชนไทยเชื้อสายมลายูในพื้นที่บางส่วน รู้สึกแปลกแยก ไม่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย โดยเห็นว่าการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐบางคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ หวาดระแวง และมีอคติ ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิต และเป็นเงื่อนไขสำคัญที่กลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐหยิบยกมาใช้เป็นข้ออ้าง เพื่อสร้างความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงในการต่อสู้เพื่อเป้าหมายของตน

ข้อเสนอแนะ

การปฏิบัติการต่อขบวนการแบ่งแยกดินแดน จะต้องใช้การบูรณาการร่วมกันทุกภาคอย่างเข้มแข็งและอดทน ดำรงความมุ่งหมายที่จะเอาชนะต่อแนวความคิดที่ฝ่ายตรงข้ามที่ต้องการการสนับสนุนจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การสนับสนุนจากประชาคมมุสลิมในอาเซียน และการสนับสนุนจากประชาคมมุสลิมโลก โดยการดำเนินการด้านการเมือง ตั้งแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องรักษาขวัญและอุดมการณ์แห่งรัฐมากกว่าเรื่องความต้องการส่วนตัว ไม่กระทำผิดกฎหมาย ไม่สร้างเงื่อนไขข้อพิพาทขัดแย้งกับประชาชนในพื้นที่ ไม่เรียกรับผลประโยชน์หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนให้เป็นที่พึงศรัทธา ให้ความร่วมมือขณะจิตใจนำไปสู่การชนะความคิด การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ในขณะที่เดียวกันจะต้องกระตุ้นให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบให้สนับสนุนนโยบายของ กอ.รมน.ภาค 4 สน. เช่น โครงการพาคนกลับบ้าน การเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความเห็นต่างแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน การฟื้นฟูและส่งเสริมวิถีชีวิตตามหลักคุณธรรมบนพื้นฐานการเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ด้านสังคมและวัฒนธรรมจะต้องปรับโครงสร้างทางสังคมให้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมสนับสนุนองค์กรภาคประชาสังคมและภาคประชาชน ด้วยการดำเนินภายใต้สื่อทุกประเภทในหลากหลายภาษา การด้อยค่าและลดความน่าเชื่อถือของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วม องค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีพฤติกรรมสนับสนุนกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วม ด้านการทหารกำลังพลทุกนายต้องเคร่งครัดและจริงจังตามกรอบทิศทางของหน่วย ด้วยการปฏิบัติงานข่าวกรองเชิงรุก และนำไปสู่การปฏิบัติทางยุทธวิธี การบูรณาการด้านการซักถามให้บูรณาการอย่างเบ็ดเสร็จสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการรายงานและการตรวจสอบข่าวสารให้มีความรวดเร็ว สามารถกระจายข่าวสารและข่าวกรองไปยังหน่วยที่เกี่ยวข้องได้อย่างทันเวลา การสนับสนุนการพูดคุยเพื่อสันติสุข และงานเสริมสร้างความเข้าใจกับองค์กรภาคประชาสังคม (Civil Society Organization: CSOs) และองค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Profit Government Organization: NGOs) การบูรณาการและเพิ่มประสิทธิภาพระบบการเฝ้าตรวจ การจัดเตรียมสมรรถนะด้านการข่าว การพัฒนาระบบการรวบรวมข่าวกับข่าวยานการข่าวของ กอ.รมน.จังหวัดศปก.อ. และแหล่งข่าวภาคประชาชน การพัฒนาขีดความสามารถในการรวบรวมข่าวสารของแหล่งข่าวทหารพราน การปรับปรุงทำเนียบกำลังรบ และการประเมินผล งานยุทธการนั้นเน้นทั้งการปฏิบัติเชิงรุก เช่น การปิดล้อม/ตรวจค้น/จับกุม และเปิดแผนยุทธการ เป็นต้น และการปฏิบัติเชิงรับ เช่น การบูรณาการการใช้กำลังพลเรือน ตำรวจ ทหารและกำลังประชาชนทุกประเภท ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพและขับเคลื่อนกำลังประชาชนให้มีความเข้มแข็ง เป็นต้น งานด้านส่งกำลังบำรุงจะต้องเร่งรัดดำเนินการซ่อมบำรุงยุทธโปกรณ์พิเศษการจำหน่ายยุทธโปกรณ์พิเศษ การพัฒนาบุคลากร และการควบคุมยุทธโปกรณ์ ส่วนด้านการปฏิบัติการข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ จะต้องเน้นงานประชาสัมพันธ์เชิงรุก การบูรณาการหน่วยงานการปฏิบัติการข่าวสาร การใช้งานมวลชนจัดตั้ง การขยายเครือข่ายโฆษกชาวบ้านและนักจัดรายการสถานีวิทยุ การดำเนินรายการทางสถานีวิทยุโทรทัศน์หรือการจัดกิจกรรมเวทีเสวนาต่างๆ การปฏิบัติการข่าวสารในหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษภาษามลายูท้องถิ่นภาษามลายูกลางและภาษาอาหรับ เพื่อสร้างความรับรู้สู่กลุ่มเป้าหมายให้มากยิ่งขึ้น โดย

เน้นภาษามลาญท้องถิ่น การวิเคราะห์การปฏิบัติการข่าวสารของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วม และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนการติดตามความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและแนวร่วม ในเครือข่ายคอมพิวเตอร์และสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น

แนวทางการแก้ไขปัญหา จชต. จะต้องยึดถือหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลัก ปรัชญาสำคัญ และยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ที่จะนำไปสู่การลดปัญหาความขัดแย้งได้ในที่สุดในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงการบูรณาการด้านการข่าว การบูรณาการแผนงานโครงการ การปฏิบัติการข่าวสาร และการบูรณาการงานด้านมวลชน กับส่วนราชการทุกภาคส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมการมีระบบงานด้านการข่าวที่มีคุณภาพการมีระบบการบริหารจัดการ การพัฒนาองค์กร การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ในทุกระดับการปฏิบัติการจิตวิทยา ประชาสัมพันธ์ และการปฏิบัติการข่าวสารเกิดผลสัมฤทธิ์การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านความมั่นคง การใช้กลไกและระบบการประเมินผลการปฏิบัติที่ชัดเจนและต่อเนื่องสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จและสามารถทำลายความพยายามของขบวนการแบ่งแยกดินแดนของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ในที่สุด